POLIROM

Fenomen editorial comparat cu
Fata cu cercel de perlă

Simone van der Vlugt

Albastrul din miez de noapte

BIBLIOTECA POLIROM

Table of Contents

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
Postfață
Mulțumiri
Bibliografie

Simone van der Vlugt

Albastrul din miez de noapte

Traducere din limba neerlandeză
de Gheorghe Nicolaescu

POLIROM
2019

Simone van der Vlugt, *Nachtblauw*
Copyright © Simone van der Vlugt, 2016
All rights reserved
© 2019 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-7788-7
ISBN PDF: 978-973-46-7789-4
ISBN print: 978-973-46-7829-7

Coperta: Carmen Parii
Pe copertă: Johannes Vermeer (1632-1675), *Femeie cu o carafă de apă*, 1662-1665

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura eco - un supererou al lumii moderne!

Versiune digitală realizată în colaborare cu Libris.ro

SIMONE VAN DER VLUGT (n. 1966, Hoorn) este una dintre cele mai îndrăgite scriitoare neerlandeze contemporane. Pasionată de scris încă din copilărie, a trimis primul manuscris la o editură la vîrsta de treisprezece ani. A debutat în 1995, cu un roman istoric despre vrăjitoare, *Talismanul*, care s-a bucurat de mare succes. A publicat mai multe thrillere, un ciclu de romane polițiste ce o are în centru pe detectiva Lois Elzinga și care a stat la baza serialului *Lois* (2018), romane istorice, dar și cărți pentru copii. Mare parte dintre acestea au fost traduse în mai multe limbi

1

De Rijp, martie 1654

A trecut o săptămână de la înmormântare și încă mă stăpânește, mai presus de orice, un sentiment de ușurare. Știu că așa ceva e de neiertat, ar trebui să fiu îndurerată, însă nu pot.

Stau cu brațele încrucișate și, prin golul oblonului deschis al ușii, mă uit spre pajiștile și câmpurile care înconjoară gospodăria, însă ce observ nu se află afară, ci înăuntrul meu.

Sigur, n-ar fi trebuit niciodată să se ajungă atât de departe. Privind în urmă, nu înțeleg ce m-a apucat în acea seară de-acum un an. Multă vreme, Govert a fost pentru mine pur și simplu unul dintre bărbații satului, neatrăgându-mi atenția în mod deosebit. De fapt, nu m-am gândit niciodată la el. Nu că n-ar fi fost atrăgător, ba dimpotrivă, într-un anume fel chiar era. Am văzut asta abia în timpul sărbătorii satului, când m-a tras la dans și m-a ținut strâns lipită de el. Băusem, bineînțeles că băusem, însă nu atât de mult, încât să nu iau seama la apropierea trupului său, la respirația grea și la brațele lui musculoase ce mă țineau cu mare grijă.

La fiecare răsucire, coapsele ni se atingeau, iar el mă ținea tot mai strâns în timp ce mă dirija printre celelalte perechi. Era o senzație tulburătoare. Am înțeles că era îndrăgostit de mine, că felul lui enervant de-a mă privi stăruitor când ne întâlneam, cu sprâncenele adânc încruntate, nu fusese o expresie a dezgustului, ci a dorinței.

Mă simțeam oare încântată de atenția pe care mi-o acorda? Mi-era teamă să nu rămân singură după ce respinsesem prea

mulți pețitori cu speranța că aveam să găsesc ceva mai bun? Ori în acea clipă eram și eu îndrăgostită?

Când m-a prins ferm de mână și m-a tras afară, spre un loc mai ferit al unei livezi, n-am protestat.

Govert s-a bucurat când i-am spus că sunt însărcinată, fiind întru totul dispus să se însoare cu mine și să întemeieze o familie. Ca văduv în prag de patruzeci de ani, nu lipsit de mijloace, era o partidă bună, însă nu neapărat soțul la care visasem.

Nu că aș fi avut de ales. A fost de-ajuns o singură clipă de nechibzuință în timpul sărbătorii, o clipă de nebunie s-ar putea spune, pentru ca viitorul să-mi fie pecetluit. N-aveam să mai pot părăsi vreodată satul în căutarea unei vieți noi, visurile îmi erau spulberate.

Lucrul cel mai rău dintre toate a fost că mai târziu aveam să mă întreb ce văzusem la el în acea seară. Orice ar fi fost dispăruse a doua zi dimineață.

În luna următoare ne-am căsătorit, iar după șase săptămâni sarcina mea s-a încheiat cu o naștere înainte de soroc.

Copilul, un băiat, s-a născut mort. Asta a fost acum un an. La vremea asta zace și Govert în pământul rece și întunecat. Singura oglindă din casă e întoarsă cu fața la perete și au trecut câteva săptămâni de când obloanele sunt închise. Astăzi le deschid din nou. Sunt încântată să las lumina dimineții să se reverse înăuntru. Ticsită zile întregi cu oameni veniți în vizită, camera de zi e învăluită acum într-o liniște ciudată. Toată viața mea am trăit în De Rijp, unde mă pot bizui pe sprijinul încurajator al rudelor, vecinilor și prietenilor. Doar cei din familia soțului meu n-au venit. Probabil le e greu să accepte că, după doar un an de căsătorie, moștenesc toată averea lui Govert. E de înțeles, însă nu pot face nimic. Dumnezeu știe că am meritat moștenirea asta.

Mătur camera cu privirea, de la masa rotundă din fața ferestrei la cămin și la mobila pictată de mine. Razele soarelui cad pe dalele podelei și răspândesc puțină căldură. Nu multă, căci e abia începutul lui martie. Fumul se ridică, pe lângă

grinzile de care atârnă cârnați și bucăți de slănină, spre podul încă pe jumătate plin cu provizii pentru iarnă.

E ciudat să am toată casa doar pentru mine, însă nu apuc să mă gândesc la asta. E de lucru, iar acum, că Govert s-a prăpădit, mai mult decât înainte.

Chiar dacă am o fată în casă și un argat, tot îmi rămân o groază de treburi de făcut. Toate zilele săptămânii sunt la fel. Mulg vacile, dau de mâncare la porci și la găini, muncesc în grădina de legume, bat laptele în putinei ca să aleg untul și fac brânză. În timpul care-mi rămâne spăl și cârpesc haine, torc și țes și, foarte rar, pictez.

Uneori, când îmi văd chipul oglindit în luciul vreunui ceaun de aramă, parcă o zăresc pe mama: cu părul împletit ascuns sub o bonetă albă. E mereu ocupată, mereu obosită. Am douăzeci și cinci de ani, însă mă simt de vârsta ei.

Trebuie să mai rezist puțin, îmi zic în timp ce mă duc la grajd să văd de animale. Doliul ține doar șase săptămâni – nu mai e chiar așa de mult.

Jacob, argatul, s-a apucat deja de muls. Mă salută înălțând ușor bărbia. Îi răspund cu o înclinare din cap.

— Poate mă duc să muncesc la Abram Groen, spune el după ce m-am așezat pe scăunelul meu.

— Bine.

— Doar Jannetge încă nu și-a găsit de lucru altundeva.

— O să-și găsească. Dacă nu aici, atunci în Graft.

O vreme continuăm să ne vedem de treabă în tăcere. Mâinile mi se mișcă repede, laptele țâșnește în găleată.

— Când plecați? întreabă apoi Jacob.

— De îndată ce vând tot. Licitația e săptămâna viitoare.

Jacob încuviințează din cap.

— Jannetge ar vrea să ia putineiul. Ca să-și facă singură unt.

— Nu se poate. I l-am promis deja mamei.

— O, ce păcat!

Jacob trage găleata plină de sub vacă și se ridică.

Cum pare că vrea să spună ceva, îl iscodesc din ochi.

— Încă o vorbă despre stăpân…

— Și-anume?

— Fratele lui umblă cu bârfe.

Mă opresc din muls.
— Ce fel de bârfe?
Șovăie.
— Ce s-a întâmplat, Jacob?
Vocea mi-e nerăbdătoare, puțin cam aspră.
— Cred că știți prea bine, spune el și pleacă.

Ieri am pus la scurs laptele de zară ca să fac brânză dulce. Astăzi, la prânz, întind pasta acrișoară pe o bucată de pâine de secară. Jacob și Jannetge stau și ei la masă cu mine. Nu vorbim mult, căci fiecare e cufundat în gândurile sale.

După masă îi las pe ei să termine ce mai este de făcut. Îmi pun o pereche de saboți largi și pornesc spre digul care duce la De Rijp. Gospodăria se află lângă canalul ce înconjoară polderul Beemster, în mijlocul unui șes mlăștinos. Ca să ajung pe drumul cel mai scurt la gospodăria părinților mei, trebuie să traversez tot satul. Din Oosteinde intru pe Rechtestraat, unde casele sărăcăcioase lasă locul unora mari, cu fațade vopsite în verde sau roșu. Mai aproape de centru se află și câteva clădiri de piatră cu fronton în trepte, care par să fi fost puse acolo din greșeală.

Salut în stânga și-n dreapta cunoscuții pe care îi întâlnesc. Îi văd cum șovăie când îmi întorc salutul. Se feresc de mine? Mă pândesc?

Ajunsă pe strada Kleine Dam, unde domnește o forfotă de nedescris în preajma clădirii cântarului public, nu mai am nici o îndoială: oamenii îmi aruncă priviri curioase, în spatele meu aud șușoteli. Câțiva vin la mine și mă întreabă cum îmi merge și dacă e adevărat că plec.

Oamenii din De Rijp sunt mândri de satul lor, unde familiile lor trăiesc de generații întregi. Să pleci de-aici e ceva nemaiauzit, aproape o trădare. Pe mine m-au considerat întotdeauna cam ciudată, așa că planurile mele n-ar trebui să-i surprindă.

— Vrei să te descotorosești și de scrinul acela pe care l-ai pictat așa de frumos?

Sybrigh, negustoreasa de vechituri, mă privește foarte interesată.

— Căci în cazul ăsta ți l-aș lua.

— Licitația e săptămâna viitoare, spun eu și, zâmbind a scuză, îmi văd de drum.

Cotesc pe Kerkstraat, o uliță îngustă, și ies din sat. În depărtare se vede deja gospodăria părinților mei. Intru pe o cărare noroioasă și grăbesc pasul.

— Mart tocmai a plecat.

Mama clătește vasele de lapte sub șuvoiul pompei. În lumina vie a iernii, fața ei pare uscățivă și bătrână, iar când se ridică, se ține cu mâinile de spate.

— A vrut să vorbească cu tine, însă a început să țipe atât de tare, încât i-am spus să plece.

Iau un vas de lapte și-l pun sub pompă.

— A auzit că pleci. Era furios, Catrijn.

— De ce? E treaba mea ce fac, nu?

— Da, dar tocmai acum, la atât de puțin timp după înmormântare? Multora li se pare ciudat. De ce trebuie neapărat să pleci la Alkmaar? Ai o gospodărie, animale, totul e acum al tău. Bărbații stau la coadă pentru tine. Ia-l pe Gerrit, de pildă. Dacă vă puneți averile laolaltă, sunteți bogați.

— Mă duc la oraș.

— Să muncești ca menajeră. În vreme ce aici ești absolut liberă.

Oftez.

— Mamă, am mai avut discuția asta de-atâtea ori. N-am de gând să rămân veșnic menajeră. Vreau să pun bani deoparte, să mă recăsătoresc și să-mi clădesc o viață la oraș.

— Da, asta ai vrut dintotdeauna. Când erai mică, îți plăcea să vii cu noi de câte ori plecam să ducem cașcavalul la piață. N-am înțeles niciodată de ce, frații tăi n-au fost așa. Să mergi patru ore cu barja ca să petreci câteva clipe în oraș. Și-apoi încă patru ore înapoi.

— Plângând fiindcă nu voiam să mă întorc așa de repede.

Ne uităm una la alta și zâmbim.

— Ei bine, faci ce vrei. Nu mai ești copil, eu nu pot să te opresc, spune mama după o scurtă pauză. Doar că…

În tăcerea care urmează, mă uit cu atenție la fața ei.

— Lumea vorbește.

— Într-un sat, lumea vorbește întotdeauna, de-aia și vreau să plec. M-am săturat până peste cap de toate bârfele astea și de toți cei care se amestecă în viața mea.

Pe fața mamei se așterne resemnarea.

— O să-mi fie dor de tine, spune ea. Dar poate că într-adevăr e mai bine să pleci.

2

O săptămână mai târziu, totul e vândut. Govert și cu mine aveam în arendă gospodăria și pământul, însă animalele, mobilele și acareturile erau ale noastre. La licitația care are loc în curtea gospodăriei văd cum averea mea trece în alte mâini. Sunt mulțumită de cei mai bine de o sută de florini cu care m-am ales. Sunt de-ajuns să mă descurc o vreme și, poate, să încep o afacere proprie. De pildă, m-aș putea apuca să pictez ceramică. E un vis pe care l-am avut dintotdeauna. Când eram mică, desenam ornamente pe mobilă cu zeamă de sfeclă. Mai târziu, când am primit comenzi de la țărani bogați și de la notabili ai satului să le decorez scrinuri și mangaluri, am trecut la culori adevărate.

— Văd la tine ceva din felul de-a picta al celor din Hindeloopen, a spus odată Cornelis Vinck, notarul. Ai talent, Trijn. Ar trebui să încerci să vinzi ceva la oraș.

— Dar nu se poate, domnule. Nu sunt în breaslă, am spus eu.

— La târgul anual li se îngăduie și celor din afara orașului să vândă ce vor ei atâta vreme cât nu-și deschid propria afacere.

În puținul meu timp liber am început să pictez farfurii și scăunele, pe care, într-adevăr, le puteam vinde ușor la târgul anual.

Din acel moment mi-am dorit tot mai mult să mă mut la oraș.

Nu știu decât puțini oameni care au plecat din De Rijp, iar aceștia sunt băieți care s-au îmbarcat pe corăbii ale Companiei

Unite a Indiilor de Est sau au ales să trăiască la bordul vreunei baleniere. În satul vecin, Graft, a locuit o fată care își găsise de lucru ca servitoare în Alkmaar – mi se pare o idee bună și pentru mine. Sigur, viața de servitor e grea, însă măcar n-aș mai trăi printre noroaie și stufăriș. La oraș se întâmplă lucrurile importante, acolo ai parte de distracție și veselie, acolo e viața adevărată și acolo vreau să fiu. De la Melis și Brecht, doi prieteni căsătoriți care trăiesc în Alkmaar, am aflat că un domn bogat din oraș avea nevoie de o fată în casă. Nu demult, fiindcă oricum trebuia să ajung la piața de brânzeturi, am profitat de ocazie și am mers în Oudegracht să-mi ofer serviciile. Spre marea mea bucurie și surprindere, am fost angajată pe loc.

Mă uit prin șură, unde pe pământul bătătorit de pe jos se aștern primele raze de lumină ale zorilor. Toate lucrurile mele depozitate aici au fost luate de noii stăpâni. Nu mi-au mai rămas decât câteva bijuterii și haine.

Afară, în curte, învăluiți în ceața dimineții, mă așteaptă părinții și frații mei. Fiind singura soră care le mai rămăsese, am putut conta întotdeauna pe grija și protecția lor, iar acum citesc pe fețele lor că nu le place că plec. Între Dirk, fratele meu cel mai mare, și Lau se cască un gol de mai mulți ani, pricinuit de un șir de sarcini pierdute și de moartea timpurie a câtorva frățiori și surioare. Poate că de aceea mă simt mai apropiată de Lau, pentru că noi doi a trebuit să compensăm pierderile.

Despărțirea e scurtă. Îi îmbrățișez pe toți, pe părinți cel mai mult. Lau trebuie oricum să ajungă la Alkmaar, așa că mă va însoți. E o idee bună, mai ales că am atâția bani la mine.

— Ne vedem curând, spune tata. Săptămâna viitoare vin la Alkmaar cu marfă.

— Pe curând, tată. Știi unde mă găsești.

Încă o sărutare, o îmbrățișare, apoi plecăm. Lau ia sub braț bocceaua cu lucrurile mele și pornim pe Oostdijk spre port. Mă uit de câteva ori în urmă și fac cu mâna familiei. Mă încearcă tot felul de sentimente, însă nicidecum vreunul de regret.

Călătoria spre Alkmaar e lungă. Așezați printre mărfuri, strânși unul într-altul ca să ne încălzim, vedem cum peisajul cu

poldere alunecă pe lângă noi. Barja, cu încărcătura ei grea, nu se mișcă prea repede, dar sunt obișnuită. Am mai făcut drumul ăsta de multe ori, știu fiecare cot al canalului, fiecare cătun pe lângă care trecem. Pe unele porțiuni abia dacă bate vântul, și-atunci înaintăm cu greu, așa că barcagiul trebuie să se folosească de cange. Se lasă cu toată greutatea pe ea, o înfige în noroiul de pe fundul apei și împinge barca înainte.

Stând sprijinită de fratele meu, îi arăt lucruri din peisaj care-mi atrag atenția. Nu par să-l intereseze prea mult.

— Nu te mai întorci, nu? spune Lau tocmai când mă pregătesc să renunț la încercările mele de-a începe o conversație.

— Bineînțeles că o să mă întorc. Din când în când.

— Dacă aș fi în locul tău, n-aș rămâne în Alkmaar. Mart ațâță tot satul împotriva ta.

— Și oamenii îl cred?

— Nu știu.

După o pauză scurtă, adaugă:

— Poți să mergi și la Haarlem sau la Amsterdam.

Acum eu sunt cea care tace o clipă.

— Așa departe? spun pe urmă.

— Nu-i chiar așa departe. Ce vreau să zic, Trijn, e că nu trebuie să rămâi pentru noi. Dacă în alt oraș… ți-ar fi mai bine, atunci du-te acolo. Știm că ce se spune despre tine nu-i adevărat, însă nu toată lumea e convinsă de asta.

— Ar fi trebuit să țin doliu mai mult, să bocesc mai mult.

Ridic ochii spre fratele meu.

— E oare un păcat să te bucuri de moartea cuiva?

Lau își petrece un braț pe după umerii mei și mă trage spre el.

— Nu, spune. În cazul ăsta, mi se pare ceva foarte firesc.

Traversăm lacul Alkmaar, lăsăm în urmă Akersloot. Razele soarelui străpung ceața, risipesc vălul cenușiu și încălzesc aerul. Un vânt puternic umflă velele și mână barja printre valuri. În depărtare se văd turnurile și zidurile Alkmaarului. Și câmpul spânzurătorilor.

Mă trece un fior când zăresc stâlpii siniștri de care atârnă leșuri. Îmi mut iute privirea mai încolo, spre agitația vaselor din apropiere de Turnul Vămilor.

Strălucind în soare, dinaintea noastră se întinde albia largă a râului Zeglis. Ambele maluri sunt înțesate de oameni care merg la oraș. Printre ei e și un bărbat care mână vreo câțiva porci. Niște căruțe trec hurducăindu-se prin gropi, un cerșetor apucă să se ferească în ultima clipă din fața roților.

Barja trage la mal chiar lângă zidul orașului. Lau și cu mine ne ridicăm și îl plătim pe barcagiu. Puțin mai târziu traversăm podul îngust de lemn care duce la Poarta Copacului. La Turnul Vămilor ne despărțim. Lau are o întâlnire la un han de pe Splaiul Berii.

Mă privește șovăitor, de parcă ar vrea să mai spună ceva, însă nu găsește cuvintele potrivite.

— Păi, surioară, mult noroc. Când mai vin în oraș, trec pe la tine.

Mă strânge în brațe.

— Gândește-te la ce ți-am zis.

Îl sărut pe obraz și îmi iau bocceaua cu haine. Preț de o clipă ne privim țintă, apoi ne despărțim zâmbind. Când întorc capul, îl văd pe fratele meu urmărindu-mă din ochi. Îi fac cu mâna și o iau la dreapta.

Încă puțin amorțită de cât am stat așezată, merg de-a lungul canalului Verdronkenoord, strângând bocceaua la piept. Canalul e plin de șlepuri și barje, pretutindeni se încarcă și se descarcă mărfuri.

Fără să stau pe gânduri, pornesc pe străzile cunoscute spre cealaltă parte a orașului, unde turnul de la Biserica Mare se înalță peste acoperișurile caselor. Intru prin portalul dinspre Koorstraat. Traversez încet naosul impunător, cu coloanele și vitraliile sale, și ajung în fața altarului. Acolo mă așez pe primul rând de bănci și închid ochii. Stau așa o vreme, ascultându-mi respirația și bătăile neregulate ale inimii.

Abia după ce mă liniștesc, deschid ochii. Tăcerea ce domnește între pereții albi și arcade îmi aduce mângâiere.

Îmi împreunez mâinile. Rugăciunile mele sunt aceleași ca în biserica sătească din De Rijp, totuși simt altceva. Ca și cum aici,

sub imensele bolți de piatră, aș fi ascultată mai bine. Nu știu dacă ruga mea fierbinte folosește la ceva; încă nu simt nici o ușurare. Ies din biserică cu capul plecat. Afară, lumina soarelui mă face să clipesc mai des și, uimită, rămân o clipă pe loc, pentru ca apoi să mă pierd iarăși în învălmășeala orașului.

Aproape de Biserica Mare e hanul La Treisprezece Bârne, ținut de niște prieteni de-ai mei. Brecht și soțul ei, Melis, fac o afacere bună, fiindcă hanul lor e primul pe care călătorii îl văd atunci când intră în oraș prin Poarta Spiritelor. E o clădire mare, cu fronton în trepte și o firmă din fier forjat ce se leagănă veselă în bătaia vântului.

Cu mâinile aproape înțepenite de frig, deschid ușa și, întâmpinată de un val de căldură, trag ușurată aer în piept. Sala mică a hanului e ticsită de lume. Mă strecor cu greu printre oamenii care stau în picioare sau așezați ca să ajung la tejghea. Acolo îl văd pe Melis servind bere. Brecht tocmai pleacă cu două halbe înspumate în mâini.

— Melis!

Mă aplec peste tejghea.

— Bună, Trijn! Mă bucur să te văd. Acum e cam înghesuială, însă vorbim numaidecât, da? strigă el.

Încuviințez din cap și mă întorc atunci când cineva îmi pune o mână pe umăr. E Brecht. Buclele întunecate i-au ieșit de sub bonetă și îi încadrează fața. Mă sărută pe obraz și spune:

— Iată-te! Vrei să mănânci ceva?

— Da, mulțumesc.

Brecht dispare în bucătărie și se întoarce puțin mai târziu cu o supă vârtoasă și o bucată de pâine. După ce caut câteva clipe, găsesc un loc unde să stau. Când am terminat, forfota din han s-a mai liniștit și Brecht vine și se așază lângă mine. Mă întreabă cum a fost călătoria.

— Friguroasă și lungă. Lau a venit cu mine, spun eu. Aș putea dormi aici în noaptea asta? Abia mâine trebuie să încep slujba.

Chipul lui Brecht se întunecă.

— Ce e? Totul e ocupat? Nu-i nimic, atunci mă duc la Capul Maurului, spun eu.

— Poți să stai aici cât vrei, însă am o veste proastă pentru tine. Wollebrant Nordingen, la care urma să lucrezi, a murit acum două zile. S-a îmbolnăvit, a avut ceva la plămâni. Bineînțeles, era destul de în vârstă, totuși moartea lui a venit pe neașteptate.

Pentru o clipă nu știu ce să spun. Asta chiar că-i o veste proastă. Nu doar pentru domnul Nordingen, care mi s-a părut un om amabil, ci și pentru mine.

— Și-acum ce să fac? Mi-am vândut toate lucrurile, am renunțat la arendă.

— Cumperi sau închiriezi o casă aici și-ți cauți altceva de lucru.

— N-am de-ales. În orice caz, nu mă întorc.

— Te ajutăm și noi, spune Brecht. Cât timp n-ai locuință, poți sta aici, iar noi ne vom interesa dacă cineva are de lucru pentru tine. Un han e locul cel mai nimerit pentru asta.

E liniștitor să știu că nu sunt singură, însă îmi ia ceva timp să înțeleg că nimic nu a ieșit cum mă așteptam. Din fericire am destui bani ca să mă descurc o vreme.

Melis se apropie de mine și-mi pune o mână pe umăr.

— Cu siguranță vei găsi ceva, spune el. În Alkmaar e de lucru berechet.

3

De o săptămână nu fac altceva decât să-mi caut de lucru. Străbat orașul în lung și-n lat, de la casele elegante de pe canalul Mient până la sărăriile de pe Oudegracht și la fabrica de bere din Houttil. Încerc la orfelinatul de pe Doelenstraat și la țesătoria de mătase ce ține de el, apoi la mănăstirea Sfânta Ecaterina și în diverse hanuri și birturi. Nu contează ce trebuie să fac – să deretic, să car mărfuri, să îngrijesc bolnavi –, totul e să-mi găsesc o slujbă.

La sfârșitul săptămânii stau față-n față cu Brecht la han și simt că dezamăgirea a pus stăpânire pe mine.

— Nu mi-am închipuit că ar putea fi așa de greu să găsesc ceva, spun eu. Pentru bărbați e destul de lucru, însă pentru femei e ceva mai greu.

— Ai putea să pui pe picioare o afacere proprie. Să faci negoț cu ceva.

— Cu ce? Cu oale și tigăi? Orașul e deja plin de prăvălii din astea.

— Dar știi să pictezi așa de frumos. Iar acum ești cetățeană a Alkmaarului, deci ai putea să începi o mică afacere.

Scutur din cap.

— Nu e așa de ușor, știi și tu. Ar trebui să fac ucenicie, să plătesc pentru asta, să dau o probă de meșter. Și-apoi rămâne de văzut dacă breasla vrea să mă accepte.

— Cu ceva vreme în urmă, o femeie a intrat în breasla Sfântului Luca. O cheamă Isabella Bardesius. Acum lucrează ca pictoriță și are atelierul ei.

— Cu siguranță vine dintr-o familie bogată, care i-a plătit școala. Fără școală nu te acceptă, Brecht.

Privesc îngândurată în gol.

— Poate că ar fi bine să primesc totuși să muncesc în lazaretul de ciumați. E singura slujbă care mi s-a oferit.

— În lazaretul de ciumați? Te-ai smintit!

— Dar nu mai e ciumă. Acum sunt acolo oameni cu alte boli.

— Da, care sunt la fel de molipsitoare și periculoase. Ar fi ultimul lucru pe care l-aș face.

— Chiar este ultimul. Dacă nu găsesc repede ceva, trebuie să mă întorc la De Rijp.

Lângă noi cineva tușește ușor. Un bărbat la vreo treizeci de ani, cu păr lung de un blond întunecat, s-a apropiat de masa noastră și spune:

— Bună, Brecht. Iartă-mă că te deranjez. Însă am auzit discuția voastră.

— Mattias, mă bucur să te văd. Ce mai faci?

Un zâmbet larg se așterne pe fața lui Brecht.

— Excelent, răspunde bărbatul. Sunt în trecere spre Den Helder și mai am câteva lucruri de aranjat în Alkmaar.

— Domnul Van Nulandt e unul dintre oaspeții noștri obișnuiți, îmi spune Brecht.

Bărbatul își scoate pălăria și face o mică plecăciune.

— Încântat de cunoștință, zice el cu un zâmbet plăcut.

Dau din cap în semn de salut și mă prezint. Mattias se așază pe scaunul din fața mea.

— Nu v-am ascultat discuția cu totul întâmplător, îi spune el lui Brecht. Melis mi-a pomenit ceva. Mi-a povestit una, alta despre prietena ta și m-a întrebat dacă nu știu unde ar putea găsi ceva de lucru.

— Și? întreabă ea numaidecât.

— Din întâmplare, știu. Fratele meu caută o menajeră. V-ar interesa?

Mattias mă privește întrebător.

— Nu știu. Adică, da, cred că da. Dar nu mă cunoașteți deloc, spun eu încurcată.

— Melis și Brecht vă cunosc, și asta e de-ajuns. Iar Melis v-a ridicat în slăvi.

O fericire amețitoare pune stăpânire pe mine.

— Menajeră, ar fi minunat. Cine-i fratele dumneavoastră și unde locuiește?

— Îl cheamă Adriaen van Nulandt, spune Mattias, și locuiește în Amsterdam.

Amsterdam! Pesemne că sperietura mi se citește pe față, căci Mattias mă cercetează cu privirea.

— E asta o problemă?

— E așa de departe, și nu știu pe nimeni acolo…

Mattias înalță din umeri.

— Chiar așa de departe nu e, iar după ce ajungeți acolo o să cunoașteți vrând-nevrând oameni.

Schimb o privire cu Brecht, care pare puțin descumpănită.

— E o șansă, Trijn, spune ea. E limpede că aici nu găsești de lucru. Ori Amsterdam, ori De Rijp.

Nu-i nevoie să stau mult pe gânduri. Chiar dacă nu-mi place că-i părăsesc pe toți cei dragi, nu am de-ales. Ba chiar e mai bine. Din propriul îndemn n-aș fi plecat așa de curând mai departe de Alkmaar. Poate e un semn al destinului.

Mattias a ieșit să-și rezolve afacerile, iar seara, când se întoarce, vorbesc cu el.

— M-am hotărât să încerc. V-aș fi foarte recunoscătoare dacă ați vrea să mă recomandați.

— Bineînțeles, o să-ți dau o scrisoare de recomandare frumoasă. Însă cred că întâi ar trebui să ne cunoaștem mai bine. Pot să-ți ofer ceva de băut?

Ne așezăm la o masă într-un colț și Mattias comandă o carafă cu vin.

— Ia spune, de ce-ai plecat din satul tău? întreabă el în timp ce-mi umple cana.

Îi povestesc. Despre dorința mea de-a ajunge la oraș, despre acea seară de sărbătoare care îmi schimbase cu totul viața. Despre băiețelul meu născut mort și despre moartea neașteptată a lui Govert. Mattias mă ascultă atent.

— Deci ești văduvă, spune el după ce termin de povestit. O văduvă foarte tânără. Îmi pare rău pentru tine.

— A, n-a fost o căsnicie fericită.

Mă uit în gol, gândindu-mă cum mi-ar fi fost viața dacă Govert n-ar fi murit.

— Mă bătea. A început imediat după ce ne-am căsătorit, iar apoi a fost din ce în ce mai rău. Nu știu de ce, n-avea nici un motiv. Nu ne certam, nu-l contraziceam, mă speteam muncind.

Izbucnesc într-un râs răgușit.

— Aveam grijă să nu ajungem să ne certăm și să nu-l contrazic, însă el tot mă bătea.

Din vocea mea răzbate stupoarea pe care încă o simt la gândul acelor gesturi violente, iar Mattias mă privește compătimitor.

— Unii bărbați sunt așa, spune el încet. Dar nu toți.

— Nu…

Oftez.

— Problema e că nu știi dinainte. Afli abia când e prea târziu, după ce te-ai căsătorit.

— Altă dată, dacă se mai întâmplă, îl chemi pe ins în judecată. E o nelegiuire să-ți bați soția. Știai asta? Nu așa a vrut Dumnezeu să se poarte bărbatul cu femeia.

— Ești căsătorit?

— Nu, și nici n-am de gând să mă căsătoresc. Vreau să călătoresc, să văd lumea. Lucrez pentru compania fratelui

meu. El e negustor și face parte din conducerea Companiei Unite a Indiilor de Est, însă n-are chef să călătorească, așa că fac eu asta în locul lui.

— Și unde mergi?

— Mai ales în Italia și Norvegia, nu fac drumuri lungi. De fapt, mi-ar plăcea să merg mai departe. Spre est, în China și India. Nu ți se întâmplă niciodată să te întrebi ce e la celălalt capăt al lumii? Cum arată locurile, cum trăiesc oamenii?

— Eu sunt fericită și dacă aflu cum e dincolo de De Rijp sau Alkmaar, spun, iar el râde.

Poate că tonul familiar pe care îmi vorbește, felul cum i se încrețește pielea în jurul ochilor atunci când râde ori sunetul vocii lui mă fac să-mi trag scaunul tot mai aproape de el. Îmi place. Îmi place foarte mult. Și e limpede că și el gândește la fel despre mine, căci se apleacă întruna spre mine în timp ce vorbim și mă atinge ca din întâmplare. Fața lui e într-o vervă necontenită, iar eu nu mă pot opri să o privesc. Simt furnicături în tot corpul, de parcă o sumedenie de mici bule de aer mi s-ar răspândi pe sub piele.

Pe măsură ce orele serii trec, lumea devine tot mai mică, reducându-se la masa la care stăm, luminată de flacăra tremurătoare a unei lumânări. Mult după miezul nopții dau în sfârșit semne că vreau să merg la culcare. Mattias urcă scara împreună cu mine. Când ajungem pe palier, îmi aruncă o privire întrebătoare. Vinul mi-a slăbit rezistența, iar când gura lui o caută pe a mea, mă las sărutată. Buzele lui sunt ferme și totodată delicate. Simt cum crește în mine dorința și îl cuprind cu brațele pe după gât. El răspunde mângâindu-mă pe spate, după care mâinile îi coboară spre fesele mele, iar pe urmă alunecă peste șolduri înapoi în sus.

Abia când încearcă să-mi desfacă șireturile corsetului, îl opresc împingându-l ușor, însă cu hotărâre. Zâmbește cu părere de rău.

— Îmi place de tine, Catrijn.

Gura lui s-a apropiat de urechea mea.

— Îmi place de tine foarte mult. Mă bucur că te-am întâlnit. Sper să te revăd la Amsterdam.

— Da, și eu sper.

— Dacă fratele meu va fi atât de prost să nu-ți dea slujba, spune-i servitoarei unde te pot găsi.

Încuviințez din cap și îi promit că așa voi face. Ne sărutăm din nou, la început ușor, apoi tot mai cu foc. Din nou îmi simt trupul cuprins de dorință, atât de tare, încât mă eliberez din îmbrățișarea lui și deschid ușa camerei. Îi mai zâmbesc o dată lui Mattias și intru. Înainte să închid ușa, el îmi mai trimite o sărutare.

— Ne vedem în Amsterdam, spune.

În dimineața următoare cobor devreme în sală, însă, spre dezamăgirea mea, aflu că Mattias a plecat.

— Trebuia să ajungă la timp în Den Helder. M-a rugat să-ți dau asta.

Melis îmi întinde un mic sul de hârtie.

Scrisoarea de recomandare. O răsucesc de câteva ori în mâini.

— A mai spus ceva?

— Că locul în care trebuie să ajungi e la începutul străzii Keizersgracht și că speră să te revadă curând.

Știu să citesc puțin pentru că, pe când eram mică, pastorul din De Rijp a înființat o clasă pentru asta; considera că e important ca fetele să învețe să citească, astfel încât mai târziu, când aveau să fie mame, să le poată da copiilor lecții de religie. Tare aș fi vrut să știu ce spunea Mattias în scrisoare, însă sulul era sigilat.

— V-ați simțit bine împreună aseară, zice Melis pe un ton oarecum întrebător.

— Da, răspund eu zâmbind. Foarte bine.

Mă fac că nu observ curiozitatea lui și caut o masă la fereastră.

După un mic dejun ușor, cu pâine și brânzeturi, îmi iau rămas-bun de la prietenii mei.

— Cei din familia mea se vor speria când vor afla că nu mai sunt în Alkmaar, spun eu în timp ce o îmbrățișez pe Brecht.

— O să îi lămurim noi. Dai de veste când găsești de lucru, da?

Promit să o fac, îl salut și pe Melis și plec. O iau pe Langestraat spre canalul Mient și trec pe lângă piața de pește, unde înghesuiala și mizeria sunt de nedescris. Încerc să nu alunec pe resturile de pește și cumpăr câțiva heringi pentru drum. Apoi merg de-a lungul canalului Verdronkenoord și, când ajung la râul Zeglis, oftez ușurată. Îmi place forfota orașului, dar încă nu m-am obișnuit cu ea.

După ce întreb în stânga și-n dreapta, găsesc o barjă cu care să pot pleca.

— Nu merg mai departe de Haarlem, domniță, spune căpitanul. Însă de-acolo nu e greu de ajuns la Amsterdam, căci puteți să luați o barjă trasă de cai.

Auzisem de barjele trase de cai. Dar nu pusesem niciodată piciorul pe vreuna, fiindcă nu ajung până la Alkmaar. Căpitanul mă asigură că funcționează foarte bine. În Halfweg s-a săpat un canal lung și drept pe unde să meargă caii care trag barja.

— Și vă duce până la Amsterdam, spune el.

Îi plătesc cât îmi cere, îi dau bocceaua cu haine s-o ducă la bord și mă urc în barjă. Caut un loc între coșuri și lăzi și mă așez pe o pătură pe care căpitanul a pus-o acolo special pentru călători.

Înfășurată în pelerină și cu gluga trasă pe cap, văd cum Alkmaarul se face tot mai mic. N-am ajuns niciodată mai departe de acest oraș, habar n-am ce mă așteaptă în Amsterdam. Singurul lucru pe care îl știu e că de-acum înainte va trebui să mă descurc singură.

4

Drumul până la Haarlem ne ia o zi întreagă. Abia din Beverwijk, unde începe un lac, Wijckmeer, înaintăm mai repede. La Spaarndam suntem nevoiți să intrăm iar pe canale, însă Haarlemul se vede deja. Aproape s-a înserat, iar eu sunt sleită de puteri. Când barja trage la mal lângă Podul Castelului Conților, mă ridic înțepenită în picioare și urc pe chei. Sunt așa

de obosită, că intru în primul han care îmi iese în cale. Din fericire găsesc un pat liber. Puțin îmi pasă că trebuie să împart camera cu alții.

În sala hanului, aproape de foc și cu niște mâncare caldă în față, îmi revin un pic. Cu coada ochiului, văd câțiva bărbați privindu-mă stăruitor. Am grijă să nu mă uit la ei și să par cât mai inaccesibilă cu putință, ceea ce nu e greu la cât sunt de obosită. Din fericire mă lasă în pace. În orele mai târzii ale serii, atmosfera se încinge din ce în ce mai tare, însă eu sunt deja în pat. Deși am avut o zi lungă, adorm foarte greu. Cu ochii închiși, ascult sforăitul și respirația tovarășilor mei de cameră și zgomotul ce vine dinspre sală. Gândurile îmi zboară la familie și, dintr-odată, îmi vin în minte crâmpeie dintr-un trecut foarte îndepărtat.

Odată, în copilărie, era cât pe ce să mă înec. În timpul unei furtuni puternice dinspre nord-vest, digul care apăra regiunea Waterland de apele mării a cedat, iar apoi și digul împrejmuitor, ceva mai puțin înalt, care trebuia să protejeze polderul Beemster. Au pierit atunci mulți oameni și multe animale, o grămadă de case de chirpici cu acoperișuri de stuf au fost luate de ape. Centrul satului De Rijp, aflat mai sus, a fost cruțat, chiar dacă bogătașii și notabilii care locuiau acolo s-au cam udat și ei la picioare.

Aveam cinci ani când au venit inundațiile. Amănuntele despre urgie nu le cunosc decât din poveștile altora. Ceea ce încă îmi amintesc bine e senzația de neputință pe care am avut-o în momentul când s-a prăbușit acoperișul pe care stăteam împreună cu familia mea și am fost luați de ape. Nu știam să înot, însă chiar dacă aș fi știut, n-ar fi contat prea mult. De îndată ce marea s-a retras, curentul ei nemilos a luat cu el tot ce-a găsit în cale. Cine n-a avut norocul să se poată agăța de ceva n-a avut nici o șansă. Un vecin m-a pescuit din valuri și m-a tras într-o barjă. Părinții și frații mei s-au salvat singuri. Aeltje și Johanna, surorile mele mai mari, s-au înecat.

Mă trezesc în lumina cenușie a dimineții, însă mai rămân puțin în alcov, iar gândurile îmi zboară la familia mea. Între timp, ceilalți s-au ridicat din pat. Oamenii cască, mormăie câte

un „bună dimineața“. Unii încep să vorbească cu voce scăzută. Mă ridic și eu, însă nu vorbesc cu nimeni.

Mă îmbrac cu mișcări domoale: bluză de in, fustă, șorț, șal, corset, jachetă și bonetă. Între timp arunc o privire pe fereastră. Afară, pe chei, e deja înghesuială. Odată cu primele raze de lumină se reiau atât transportul de mărfuri, cât și cel de călători.

Îmi strâng lucrurile. Zâmbesc când, printre haine, dau de scrisoarea lui Mattias. Dacă primesc slujba, îl voi revedea. Ceva mai sigură de hotărârea mea de-a pleca la Amsterdam, îmi îndrept umerii. Dacă mă grăbesc, pot să mai prind prima barjă trasă de cai.

Pe lângă călătoria de ieri, cea de azi spre Amsterdam e floare la ureche. Nu doar că distanța e mai mică, însă confortul oferit de barja trasă de cai diferă serios de cel oferit de barja deschisă cu care am plecat din Alkmaar. Călătorii se pot adăposti într-o cabină unde sunt câteva bănci. Fiindcă nu depindem de vânt, înaintăm cu o viteză constantă. Pe drum sunt hanuri unde călătorii pot coborî să mănânce și unde pot fi schimbați caii. Străbătând poldere cu mori și gospodării, canalul Haarlemmertrekvaart duce în linie dreaptă la Amsterdam.

Din când în când ies din cabină ca să simt pe față adierea vântului și razele soarelui și să admir frumusețea norilor de pe cer și a pajiștilor. Văd lăptărese, negustori ambulanți, oameni călare și în căruțe îndreptându-se spre digul din apropiere. Uneori cineva îmi face cu mâna. Atunci zâmbesc și îi întorc salutul.

Abia când ne apropiem de Amsterdam simt cum neliniștea pune din nou stăpânire pe mine. Am auzit multe despre acest oraș, despre mărimea lui, despre îngrămădeala infernală și mă întreb un pic speriată dacă e locul potrivit pentru o țărăncuță ca mine.

Nesiguranța se transformă în emoție atunci când văd ivindu-se în față zidurile înalte. Mă uit cu respect la morile de pe bastioane, cu aripile în plină mișcare. Drumurile de intrare în oraș și canalele sunt pline, de parcă toată lumea se

îndreaptă spre Amsterdam. Râul IJ e invadat de barje, șlepuri, veliere și bărci pescărești. Chiar după șirul de stâlpi care protejează portul sunt ancorate corăbii comerciale, cu pupa strălucind în soare. Ultima parte a călătoriei ne poartă de-a lungul râului IJ, iar când ajungem la Turnul Negustorilor de Hering, tragem la mal.

Îmi strâng lucrurile și apoi sunt ajutată să cobor din barjă. Aș prefera să mă duc imediat pe Keizersgracht, însă sunt obosită și mi-e foame, așa că hotărăsc să merg mai întâi să mănânc ceva. Intru la Stadsherberg, un han aflat pe un debarcader de pe malul râului IJ, și comand o masă simplă.

Mănânc în grabă peștele și pâinea, plătesc la tejghea și apoi ies pe chei.

Deci ăsta-i Amsterdamul, centrul lumii. Câtă agitație, câtă viață! Cât vezi cu ochii, catargele navelor străpung cerul, cheiul e ticsit de baloturi, lăzi și coșuri, se aud chemări și strigăte.

Curioasă să văd restul orașului, o iau la dreapta, traversez cheiul numit Damrak și ajung într-o piață mare, unde se află primăria construită din lemn și clădirea cântarului public. Pretutindeni văd negustori și aud tot felul de limbi de-a valma. Un bărbat îmbrăcat ciudat, cu capul înfășurat într-o eșarfă și cu o maimuțică pe umăr, trece pe lângă mine, doamne îmbrăcate splendid se salută și se opresc să schimbe câteva vorbe. Trag adânc aer în piept. În loc să mă sperie, hărmălaia mă umple de bucurie. Aici se întâmplă lucruri importante, aici se întâlnesc lumi diferite.

Mă opresc în mijlocul pieței, mă uit la amețitoarea lume nouă din jur și știu că nu mă voi mai întoarce niciodată în locul nașterii mele.

Spre deosebire de Damrak, Keizersgracht e o stradă cu totul nouă. Rosturile dintre cărămizi încă n-au apucat să se umple de mizerie, vopseaua de pe uși și de pe ramele ferestrelor strălucește, iar pietrele caldarâmului arată de parcă abia au fost tăiate. De-a lungul canalului sunt plantați puieți de tei care într-o bună zi, după ce vor crește, vor da străzii Keizersgracht și mai multă strălucire, dar care acum se sprijină neajutorați de câte un par.

După ce am întrebat unde locuiește familia Van Nulandt, am ajuns dinaintea unei case mari și acum mă uit la fațada ei. Puțin neliniștită, urc scara de la intrare și bat la ușă cu ciocănelul. Îmi deschide o fată care mă privește întrebător.

— Sunt Catrijn Barentsdochter și am o scrisoare pentru domnul Van Nulandt de la fratele lui.

Fata întinde mâna, însă eu scutur din cap.

— Prefer să i-o înmânez chiar eu.

— Îl anunț pe domnul.

Mă lasă să intru și apoi se îndepărtează pe coridor.

Între timp mă uit prin holul de la intrare, la scara în spirală, cu balustradă din lemn sculptat, la picturile de pe pereți și la vazele de pe măsuțe, care trebuie să fi costat mulți bani.

Se deschide o ușă și un bărbat la vreo patruzeci de ani, îmbrăcat sobru, în negru, se apropie de mine. Fac o mică plecăciune și repet ce spusesem puțin mai înainte.

— O scrisoare de la fratele meu? De ce, s-a întâmplat ceva? întreabă neliniștit Adriaen van Nulandt.

— Nu, nu vă faceți griji, răspund eu. Ne-am cunoscut în Alkmaar, unde a înnoptat, și am intrat în vorbă. I-am mărturisit că-mi caut o slujbă, și fratele dumneavoastră a spus că mă poate ajuta.

Adriaen van Nulandt ia scrisoarea, rupe sigiliul și citește. După ce parcurge jumătate din ea, ridică ochii, îmi aruncă o privire și citește mai departe.

— Deci căutați o slujbă ca menajeră, spune el după ce termină de citit.

— Da, domnule.

Se uită din nou la mine, de data asta îndelung.

— Urmați-mă!

Mă conduce într-o cameră frumos mobilată, unde se află o masă de stejar cu șase scaune, însă nu dă nici un semn că ar vrea să tragă vreunul dintre ele și să ia loc. În schimb, se așază pe marginea mesei, iar pe mine mă lasă să stau în picioare. Dreaptă ca lumânarea, îi rabd privirea scrutătoare.

— Dă-mi un motiv bun pentru care să te iau în slujba mea, spune în cele din urmă.

— Sunt obișnuită să muncesc din greu, domnule.

— Fratele meu zice că ești țărancă. Nu pari.

Drept răspuns îi arăt mâinile aspre și bătătorite. Se uită doar o clipită la ele, apoi mă privește îndelung în ochi. Privirea aceea pătrunzătoare mă stânjenește, chiar dacă n-o arăt. Mă uit la el cât se poate de liniștită, astfel încât să-mi pot lăsa ochii în pământ de îndată ce apare primejdia de-a depăși limitele bunei-cuviințe.

În cele din urmă, domnul Van Nulandt rupe tăcerea.

— Povestește-mi ceva despre tine. Ce te aduce la Amsterdam?

— Sunt văduvă, domnule. Aș fi putut să mă recăsătoresc, însă mi-am dorit întotdeauna să locuiesc la oraș. Niște prieteni m-au ajutat să capăt o slujbă în Alkmaar, însă până la urmă n-a ieșit nimic. Se părea că trebuie să mă întorc la De Rijp. Din fericire, atunci l-am întâlnit pe fratele dumneavoastră, de parcă mi l-ar fi trimis Dumnezeu.

Acest ultim adaos e o mișcare bună, căci îmi evidențiază evlavia. Picturile din jurul meu au toate teme religioase, deci asta trebuie să-i placă lui Van Nulandt. Când ridic privirea, văd în ochii lui un licăr de prețuire. Asta îmi dă curaj.

— Ați putea să mă puneți la încercare câteva zile, spun eu.

Nu-i tresare nici un mușchi pe față.

— Nu se poate zice că ești sfioasă, Catrijn Barentsdochter.

— Știu ce pot, domnule.

Van Nulandt parcurge încă o dată scrisoarea și apoi ridică ochii.

— Am nevoie de cineva care să țină casa în mână și să îndrume servitoarea. Pot să-ți dau o leafă de douăzeci de stuiveri pe lună, pe lângă masă și casă. La fiecare două săptămâni ai o zi liberă. Când poți să începi?

— Imediat, domnule.

— Bine, atunci voi face o încercare cu tine, Catrijn, spune Adriaen. Te voi prezenta soției mele. Vino cu mine.

5

Adriaen van Nulandt mă conduce spre holul de la intrare și deschide ușa unei încăperi aflate în partea dinspre stradă a casei. Lumina zilei se revarsă înăuntru, la fel și zgomotul străzii și al apei.

Lângă fereastră, o femeie lucrează cu multă concentrare în spatele unui șevalet. Când intrăm, ridică ochii iritată.

— Brigitta, am venit să ți-o prezint pe noua menajeră. Ea e Catrijn Barentsdochter, spune Adriaen.

Înaintez câțiva pași în cameră și fac o plecăciune. Doamna Van Nulandt e încă tânără, are cam aceeași vârstă cu mine și, când mă vede, nu pare prea interesată.

— Încântată, doamnă, spun eu, văzând că nimeni nu scoate o vorbă.

— Începe azi? îl întreabă Brigitta pe soțul ei.

Adriaen încuviințează din cap, iar ea zâmbește mulțumită.

— Foarte bine, atunci n-o să mai vină Griet să mă deranjeze. Acum vă rog să mă scuzați, însă am de lucru.

Se uită cu atenție la pictura la care lucrează și înmoaie pensula în vopsea.

Adriaen îmi face semn să ieșim din încăpere și îmi arată restul casei. E imensă. Sus sunt dormitoarele și mansarda cu alcovurile pentru servitori. Jos, în partea din față a casei, sunt holul de la intrare și salonul, iar în partea din spate, camera de zi, sala de luat masa și bucătăria. Adriaen îmi spune că salonul e folosit doar pentru a primi oaspeți și că e sarcina mea să păstrez curățenia în el. Servitoarea n-are voie să pună piciorul acolo.

— Mai ales cu astea să ai mare grijă.

Îmi arată două vaze albe cu albastru strălucitoare, puse pe podea de o parte și de alta a șemineului.

— Să nu le muți din loc. Fă curat în jurul lor. Ai grijă să nu le lovești. Vazele astea sunt foarte prețioase.

Mă uit la ele plină de admirație.

— Înțeleg. Sunt minunate.

— Sunt aduse din China și făcute din porțelan. O ceramică specială.

— Pot să mă uit la ele mai de-aproape?

— Totul e să nu le atingi.

Am grijă să n-o fac. Cu evlavie, mă așez pe vine lângă una dintre vaze și admir scenele exotice în diverse nuanțe de albastru pe fondul de un alb strălucitor. N-am mai văzut niciodată o ceramică atât de albă.

— China, spun eu. E foarte departe, nu?

— În celălalt capăt al lumii. Vii cu mine?

Mă ridic și îl urmez. E ciudat să primești instrucțiuni de la stăpânul casei, nu de la soția lui. Se vede treaba că Brigitta van Nulandt nu e defel interesată de treburile casnice.

Pe când domnul Van Nulandt vorbește, îl ascult cu atenție și, în același timp, mă uit uimită de jur împrejur. Deci așa trăiesc bogații din Amsterdam, în case pline de tablouri, porțelan oriental și argintărie. Mobila e din lemn de stejar sculptat, perdelele alcovurilor sunt din catifea, podeaua e acoperită cu dale negre și albe, pereții sunt lambrisați sau îmbrăcați în plăcuțe de gresie.

Și bucătăria mă surprinde. E mult mai mare decât cele pe care le-am văzut până acum și are un spălător. Vesela de cositor sau ceramică nu e pusă pe rafturi agățate de pereți, ci în dulapuri. Căminul ocupă o bună parte din perete, iar în mijloc e o masă lungă. O ușă, cu partea de sus deschisă, dă spre o curte mică.

Adriaen iese, iar eu îl urmez. O fată care tocmai întinde rufele la uscat se întoarce spre noi.

— Griet, ea e Catrijn, noua menajeră. Începe azi. Mă bizui pe tine că-i explici mai departe ce trebuie să știe.

Fata mă salută dând sfios din cap.

Fără să mai adauge ceva, Adriaen pleacă. O vreme, nici Griet, nici eu nu scoatem o vorbă.

— Bine, atunci să ne-apucăm de treabă, spun eu. Termină de întins rufele, Griet, și apoi vino să mă ajuți la bucătărie. Așa putem să ne cunoaștem.

Îi zâmbesc cu bunăvoință, mă întorc și intru în casă.

Griet tocmai a împlinit cincisprezece ani. O vreme a trebuit să se descurce fără menajeră și, de aceea, s-a obișnuit să fie foarte liberă, însă a și fost nevoită să muncească cât doi.

— Haesje s-a îmbolnăvit și după câteva zile a murit. Nimic de zis, era deja bătrână, avea sigur patruzeci de ani sau cam așa, îmi povestește ea după-amiază, când mă însoțește la piața de legume din Prinsengracht. Mă bucur că ați venit. Era prea mult de muncă pentru mine singură.

— Când apare vreo problemă, te duci la domnul sau la doamna? întreb eu.

— La domnul, chiar dacă nu stă prea mult pe-acasă. Doamna se supără dacă o deranjez când pictează.

— Doar n-o picta toată ziua?

— Nu, dar nici când termină n-are chef să asculte. Nu-i pasă de casă. Parcă ar fi doar pe jumătate aici.

Mă gândesc la privirea absentă pe care mi-a aruncat-o Brigitta și înțeleg ce vrea să spună Griet.

— Domnul mai are un frate, nu-i așa? Îl vezi des?

— Da, când nu călătorește, locuiește la noi. Dormitorul din partea din spate a casei e al lui. Domnul Mattias e foarte drăguț. Odată mi-a adus un pieptăn. Nu mai știu de unde, însă era de foarte departe.

— Ce frumos! Când se întoarce domnul Mattias?

— După câte știu, urma să lipsească o săptămână.

— Aha. Și tu de unde ești, Griet?

— Din Sloterdijk. E un sătuc din apropiere.

— Mergi des acasă?

— Când pot, dar de la moartea lui Haesje n-am mai fost deloc acasă.

Mă uit cu coada ochiului la fața tristă a fetei.

— În curând o să poți merge din nou. O să vorbesc eu cu domnul.

Griet se înveselește brusc.

— Ar fi grozav! Uite, acolo e piața, pe pod. De-acolo iau mereu legume. Peștele îl cumpăr din piața Dam, însă heringul e mai bun la Turnul Negustorilor de Hering. Piața de lapte și brânzeturi e la Uscătorie. Berea o iau de la noi, chiar de după colț, pe Brouwersgracht, de la fabrica de bere Hasselaer. N-a mai rămas nici urmă din timiditatea ei, vorbește întruna și îmi spune despre negustorii cinstiți sau necinstiți pe care-i cunoaște.

Când ajungem acasă cu coșurile încărcate, umplu două pahare cu bere și le pun pe masă.

— Stai jos, Griet, și hai să bem ceva.

Surprinsă, fata se așază.

— Așa, spun eu. E un timp pentru muncă și un timp pentru odihnă. Cred că în ultimele săptămâni ai muncit mult.

— De la Haesje mâncam bătaie dacă mă odihneam.

— Eu n-am de gând să te bat, spun. Câtă vreme toată treaba e făcută. Și împreună o să reușim.

Nu stăm prea mult pe scaune. Din atelier se aud niște zgomote de parcă cineva ar arunca cu lucruri, iar apoi hohote de plâns disperate. Ridic ochii speriată.

— E doamna, spune Griet. Are des asemenea răbufniri.

— Mă duc la ea, zic împingând scaunul în spate.

— Luați asta.

Griet se ridică de la masă, ia o carafă și toarnă vin într-un pahar.

— Doctoria ei.

— Ce fel de doctorie?

— Uit mereu cum îi zice. Se pune în vin.

Încuviințez din cap, iau paharul și mă îndrept spre holul de la intrare. Din atelierul Brigittei se aude din nou zgomot. Grăbesc pasul și deschid ușa fără să bat.

Brigitta stă la fereastră, rochia ei e plină de vopsea, părul îi e răvășit. Și-a smuls boneta de pe cap și a aruncat-o pe jos, printre borcane cu vopsea și pensule.

Șevaletul zace răsturnat în mijlocul camerei, peste tabloul la care lucra.

Câteva borcane cu vopsea au fost trântite de pereți, rezultatul fiind o natură moartă foarte bizară.

Înregistrez totul aruncând iute o privire în jur. Hotărăsc că harababura nu contează deocamdată, așa că o ajut pe Brigitta să se așeze pe un scaun și îi dau vinul.

— Beți asta, doamnă, și-o să vă simțiți mai bine.

Ca și cum cineva ar fi golit-o brusc de putere, se prăbușește pe un scaun. Ia paharul fără prea mare tragere de inimă.

— Mi-era așa de bine. Două zile n-am avut nevoie de doctorie.

— De obicei o luați în fiecare zi?

— Soțul meu crede că așa e cel mai bine. Eu aș prefera să n-o fac. Dar dacă n-o iau…

Brigitta se uită în jur, de parcă abia acum își dă seama ce-a făcut, și izbucnește în lacrimi.

Prudentă – nu știu dacă gestul meu va fi apreciat –, îi pun o mână pe umăr.

— Nu-i nimic. O să strâng totul numaidecât. Iar pictura dumneavoastră nu pare stricată.

Brigitta pufnește disprețuitoare:

— Ce contează? Și-așa e o mâzgăleală. Tot ce fac e o mâzgăleală.

— Ce-am văzut până acum mi s-a părut foarte frumos.

— Pentru că ești o servitoare și nu înțelegi arta. În cercurile în care mă învârt eu nu poți să te prezinți cu fușereala asta.

Tac. De fapt, atunci când i-am fost prezentată Brigittei, nu m-am uitat prea bine la tablou, însă mi s-a părut potrivit să spun că-mi place. În timp ce ea bea vinul cu înghițituri mici, ridic șevaletul de jos. Pun tabloul pe el și apoi fac vreo câțiva pași în spate ca să-l privesc.

Într-adevăr, nu e cine știe ce. Naturii moarte cu flori îi lipsește profunzimea, iar culorile par nenaturale.

— Vezi, nici ție nu-ți place. Citesc asta pe fața ta.

Brigitta trântește paharul pe masă. Preț de o clipă se uită țintă în gol, apoi începe să plângă încet.

— Nu știu cu ce mi-aș umple timpul dacă n-aș picta. Să stau toată ziua în casă, să mă duc din când în când la piață, să cânt puțin la clavecin și să sper că soțul meu nu vine prea târziu… Ce viață e asta? M-aș plictisi de moarte.

— Dar nu trebuie să renunțați, doamnă. Nu doar rezultatul contează, ci și plăcerea de-a face ceva.

— Bineînțeles că rezultatul contează. Doar nu crezi că vreau să muncesc din greu zile întregi ca să iasă ceva prost? Poate că pentru cineva ca tine e greu de înțeles, însă eu am ambiții. E foarte firesc să fiu severă. Știai că artiștii sunt oameni foarte simțitori și emotivi?

— Da, doamnă, am auzit asta odată.

— Atunci înțelegi ce grea e viața dacă vrei să-ți iasă totul perfect. Să faci artă e un proces cu suișuri și coborâșuri.

Înainte să spun ceva stau pe gânduri, cântărindu-mi cuvintele.

— În satul din care vin era o fată căreia îi plăcea și ei foarte mult să picteze. Toți spuneau că are talent. Mult talent. Din păcate, asta n-a ajutat-o prea mult.

— De ce?

— Pentru că era mult de muncă în gospodăria unde a crescut. Când avea timp, picta cu zeamă de sfeclă pe panouri de lemn pe care mai înainte le lustruise. Nu-i stătea gândul decât la pictat. Odată a spus că vede lumea ca și cum ar fi pictată. Soarele strălucind peste pajiști și canale, gospodăria în mijlocul unei mări de verde, chiar și vasele de lapte din curte îi apăreau ca niște naturi moarte. Dar n-avea timp și materiale să picteze toate astea.

Brigitta își șterge lacrimile cu mâneca.

— Ce s-a întâmplat mai departe cu ea?

— S-a căsătorit și-atunci a avut și mai puțin timp.

Ne uităm una la alta.

— Înțeleg ce vrei să spui, Catrijn. Știu că sunt norocoasă fiindcă mă trag dintr-o familie bogată și am un soț care n-are nimic împotrivă să stau toată ziua în atelier. Însă pictura e pentru mine mai mult decât o pasiune. Faptul că nu trebuie să-mi câștig pâinea din pictură nu e un motiv să nu ridic ștacheta. Îl știi pe Rembrandt van Rijn? Avem câteva pânze de-ale lui în casă. Opere de artă pe care toată lumea le admiră, dar pe care el însuși le-a criticat când le-a revăzut. Un artist adevărat nu e niciodată mulțumit de opera sa.

— Așa e, doamnă, dar nu putem fi toți Rembrandt van Rijn. Cred că trebuie să fim mulțumiți cu talentul care ni s-a dat și să ne bucurăm de el.

Tăcută, Brigitta se uită afară prin ferestrele plumbuite.

— Ce vreau să spun e că trebuie să pictați pentru dumneavoastră, doamnă. Pentru plăcerea pe care o simțiți făcând asta, iar dacă e nevoie, coborâți puțin ștacheta.

Foarte încet, Brigitta întoarce capul spre mine. Pentru un moment mi-e teamă că am mers prea departe. Ochii ei îi sfredelesc pe ai mei preț de câteva clipe, apoi Brigitta se ridică.

— Te rog să faci ordine în atelier, Catrijn, eu ies să mă plimb prin grădină. Trebuie să mă gândesc.

Mă aplec să iau de pe jos borcanele cu vopsea. Brigitta iese din încăpere, însoțită de foșnetul rochiei, iar apoi se lasă o liniște plăcută. Deschid partea de sus a ferestrei ca să las să intre aer curat și mă apuc de treabă. După ce am pus totul în ordine, curăț pensulele. Ating cu buricele degetelor firele moi de păr. Cum ar fi să înmoi în vopsea o pensulă așa de frumoasă și să ating cu ea o pânză de pictură? Fără îndoială, cu totul altfel decât cu pensulele făcute de mine din păr de porc. Le șterg cu grijă ca să se usuce și le așez frumos, una lângă alta, pe masă.

6

Ziua mai merge. Mă scol la revărsatul zorilor ca să-mi îndeplinesc numeroasele sarcini, iar seara mă culc târziu. Munca ține departe gândurile pe care nu mi le doresc, tăcerea pe care nu vreau s-o aud. Dar ceea ce poate împins în fundal la lumina zilei se arată cu și mai multă forță în orele nopții. Oricât de reci ar fi nopțile, las întotdeauna deschise ușile alcovului. Când le închid e ca și cum aș fi îngropată de vie. Mă trezesc de multe ori speriată din câte un coșmar în care lovesc sălbatic în stânga și-n dreapta și simt că nu mai pot respira. Atunci mă ridic iute din pat și mă duc la fereastră să mă răcoresc și să mă liniștesc. Albastrul adânc al nopții mă liniștește întotdeauna. Când nu puteam să dorm, acasă îmi plăcea să stau la fereastră și să mă uit la stele, întrebându-mă ce e acolo sus. Raiul? Ce trebuie să faci sau să nu faci ca să ajungi acolo? Și cât de repede ajungi în iad?

Pe atunci nu-mi petreceam prea mult timp punându-mi asemenea întrebări. Acum ele mă țin trează ore în șir.

— Ai reușit să te obișnuiești cât de cât cu viața de-aici?

Adriaen van Nulandt m-a chemat în camera lui de lucru și se uită la mine din spatele biroului.

— Da, domnule. Griet m-a ajutat mult.

— Foarte bine. Și cu doamna te înțelegi?

— Sigur. E foarte amabilă.

— Amabilă.

Gânditor, Adriaen se uită pe fereastra care dă spre canal.

— Da, într-adevăr, e amabilă. Însă nu mereu. În orice caz, nu cu ea însăși.

— Când e vorba de pictura ei, doamna se judecă foarte aspru.

Adriaen oftează.

— N-ar trebui să o ia atât de în serios. Adică, e o îndeletnicire plăcută și mi-ar plăcea să umplu casa cu picturile ei, dar asta nu-i de-ajuns. Ea vrea neapărat să fie lăudată în cercurile artistice și să-și vândă lucrările. Însă nu va reuși dacă va continua să-și distrugă întruna tablourile.

— Pot să vă întreb ce doctorie ia soția dumneavoastră?

— Laudanum. E un vin de ierburi cu picături de opiu. Opiul calmează durerile și nervii și stimulează creativitatea. Poate prea mult, de vreme ce Brigitta nu face altceva decât să picteze.

— În Alkmaar, o femeie a fost primită în breasla Sfântului Luca. A luat lecții de pictură, iar acum lucrează ca pictoriță maestră și are propriul ei atelier.

Adriaen se trage de barbișon și se lasă pe speteaza scaunului.

— Înțeleg unde bați, însă nici nu se pune problema ca soția mea să facă ucenicia pentru a ajunge pictoriță maestră.

— N-am vrut să spun asta, domnule. Am vrut să spun doar că în ziua de azi se întâmplă tot mai des ca pictura să nu mai fie pentru femei doar o pasiune. Mă întrebam…

Șovăi.

— Ce te întrebai? Spune deschis, că nu mă supăr.

— Ar putea să ia lecții ca să-și îmbunătățească tehnica. În Amsterdam sunt mulți pictori care o pot ajuta. Cred că așa n-ar mai avea nevoie de nici o doctorie.

Pentru scurt timp se lasă tăcerea și, preț de o clipă, mi-e teamă că am fost prea obraznică. Dar fața lui Adriaen e mai degrabă gânditoare decât supărată. În cele din urmă, el spune:

— Trebuie să mă mai gândesc la asta.

Ziua trece cu tot felul de treburi. Tocmai frec un ceaun când Brigitta intră în bucătărie.

— Mi-e foame. E niște brânză pe-aici? întreabă ea.

— Sigur, doamnă. Să vă tai o bucată?

— Las' că mă descurc singură.

Brigitta ia farfuria de cositor cu brânză. Taie o bucată, o bagă în gură și se uită în jur.

— E ordine aici. Mult mai multă ordine decât înainte.

— Mulțumesc.

— Ești o menajeră bună, Catrijn. Suntem foarte mulțumiți de tine.

Se duce la fereastră și se uită spre grădină.

— De unde ești?

— Din De Rijp, doamnă.

— E destul de departe de-aici. De ce ai venit la Amsterdam?

— Soțul meu a murit acum două luni, doamnă.

Brigitta se întoarce spre mine.

— Îmi pare rău. Dar ăsta nu-i un motiv să-ți părăsești satul.

— Am vrut să plec. Întotdeauna am vrut să trăiesc la oraș.

— Îmi închipui.

Mă privește gânditoare.

— Te-ai căsătorit din dragoste, Catrijn?

Întrebarea asta mă stânjenește. Nu răspund imediat, iar Brigitta oftează compătimitor.

— Nu, nu-i așa? Oamenii se căsătoresc rareori din dragoste. Îi invidiez pe toți cei care au norocul ăsta.

Nu mi se pare potrivit să-mi spun și eu părerea.

— Deci soțul tău a murit, spune Brigitta. Ce-a avut?

— Într-o zi l-am găsit mort în pat.

— N-a fost bolnav?

Scutur din cap și adaug:

— Însă bea mult. Foarte mult.

— Atunci poți să te socotești fericită că ai scăpat de el. Cu un soț bețiv n-ai ce face.

Ușurința cu care ajunge la concluzia asta fără să țină seama de sentimentele mele nu mă surprinde. Oamenii bogați au obiceiul ăsta, de parcă servitorii lor n-ar fi făcuți din carne și oase. Zâmbesc vag și continui să tac.

Tocmai când Brigitta vrea să spună ceva, cineva bate la ușa de la intrare. Îmi șterg mâinile pe șorț și ies în hol. Brigitta mă urmează și se oprește lângă scară ca să vadă cine-i oaspetele.

De îndată ce deschid ușa, un fior de bucurie îmi străbate tot corpul. E Mattias. Vorbește cu un trecător și se întoarce spre mine. Pentru un moment, unul foarte scurt, cred că zâmbetul larg care-i luminează toată fața mi-e adresat mie, apoi observ că se uită peste umărul meu. Brigitta a apărut în spatele meu și îi sare de gât lui Mattias.

— Și iat-o pe cea mai frumoasă femeie din Amsterdam. Încă mai ești femeia asta?

Se îndepărtează puțin de ea și o privește pe îndelete.

— Da, încă mai ești. Întotdeauna e o plăcere să te văd, dragă cumnată.

Brigitta râde și-l lovește ușor cu palma peste braț.

— Ai fost plecat doar o săptămână.

— Într-o săptămână se pot întâmpla multe.

Mattias își îndreaptă privirea spre mine și-și scoate pălăria. Mă aștept să mă salute cu ea și să facă o plecăciune, însă el doar mi-o întinde.

— Ea e Catrijn, noua menajeră, spune Brigitta.

— Știu, chiar eu i-am recomandat-o lui Adriaen. Bine ai venit, Catrijn!

Ne încrucișăm privirile câteva clipe mai mult decât e nevoie. Mi se pare că deslușesc în ochii lui un salut mai călduros, însă când intră în hol împreună cu Brigitta, senzația asta dispare.

— Adu niște brânzeturi și vin în camera de zi, Catrijn, spune Brigitta peste umăr.

Își ia cumnatul de braț și pleacă cu el.

Mă întorc în bucătărie, unde ceaunul mă așteaptă pe masă. Frec la el cât de tare pot. O trimit pe Griet să ducă brânzeturile și vinul.

Toată după-amiaza rămân în bucătărie. Brigitta și Mattias sunt în salon, le aud vocile și râsetele prin pereți. Muncesc și mai mult decât de obicei și mă dojenesc singură. Sunt menajera. Dacă nu vreau să rămân însărcinată din nou fără să fiu căsătorită, aș face bine să nu uit asta.

Seara târziu, când mă duc să verific încuietorile ușilor și să acopăr focul cu un coș, sunt din nou stăpână pe situație.

Totuși mă sperii când Mattias intră în bucătărie. În lumina lunii și cu lumânarea în mână, abia dacă-i văd mai mult decât silueta.

— Catrijn, am așteptat până acum ca să pot vorbi puțin cu tine singură.

Vocea îi e blândă și caldă.

Mă gândesc să-l întreb politicos dacă pot să-i fiu de folos cu ceva, însă îl întreb direct:

— De ce?

— Pentru că atunci când am venit n-am putut să te salut așa cum mi-aș fi dorit.

Se apropie încet de mine.

Țin sfeșnicul cu lumânarea în față, așa că nu se poate apropia prea mult. Fără să mai spună vreun un cuvânt, Mattias ia sfeșnicul, îl pune pe masă și mă trage spre el. Toate bunele mele intenții s-au risipit. Doar sunetul vocii lui e de-ajuns pentru a le lăsa să se risipească. Toate simțurile îl doresc și, de îndată ce buzele lui le ating pe-ale mele, mi-e imposibil să le mai țin în frâu. Sărutul nostru, la început precaut, se transformă imediat într-unul înfrigurat și pasional. Brusc, îmi vin în fire. Îl împing pe Mattias mai încolo și, cu sufletul la gură, ne uităm unul la altul.

— Nu mi se pare bine ce facem, spun.

— Nu, într-adevăr. Îmi pare rău, adică nu-mi pare chiar așa de rău, însă…

Își trece o mână prin păr, răvășindu-l și mai tare.

— Catrijn, m-am gândit mult la tine.

— De-aia nici n-ai vrut să te uiți la mine azi după-masă când ai apărut la ușă.

— Ce-ar fi trebuit să fac? Să te salut ca adineaori?

În ciuda a tot ce se întâmplă, nu mă pot abține să râd, ceea ce îl încurajează să mă strângă din nou în brațe.

— Dacă te-aș fi salutat înainte de-a o saluta pe Brigitta, te-ar fi dat afară. Pur și simplu n-am putut să-ți acord mai multă atenție. Mi-ar fi plăcut să fac asta de îndată ce ai deschis ușa.

Mă sărută lung, iar eu nu-l opresc. După o vreme mă desprind din îmbrățișarea lui și-l privesc sever.

— Nu putem continua, Mattias. Nu duce la nimic. Sunt servitoare și vreau să-mi păstrez slujba.

— Dar ți-o vei păstra.

— Nu, nu se poate. Ești dintr-o familie distinsă. Ce să faci cu mine?

— Familia mea nu e chiar așa de distinsă. Părinții mei aveau un atelier de ceramică și trebuiau să muncească din greu ca să-și câștige traiul. Dacă tata n-ar fi cumpărat acțiuni la o expediție a Companiei Unite a Indiilor de Est, aș fi fost doar un olar, iar acum n-ar mai trebui să ne facem atâtea scrupule.

Îmi place cum vede lucrurile, însă eu nu pot trece așa de ușor peste diferențele dintre noi.

— Asta nu trebuie să se mai întâmple, spun eu cu glas liniștit și hotărât. Tu n-ai nimic de pierdut, însă eu aș putea pierde totul.

— Ai dreptate.

Ușurătatea din vocea lui lasă locul seriozității.

— Nu vreau să-ți fac necazuri. Câtă vreme lucrezi aici, voi păstra distanța. Peste o lună plec în călătorie la Anvers. Mai vorbim când mă întorc. De acord?

Pune mâna pe obrazul meu și mă privește stăruitor.

— Mai vedem atunci, spun eu.

7

În zilele următoare nu avem decât întâlniri fugare. Schimbăm o ocheadă, o atingere ca din întâmplare și câteva vorbe șoptite, nu mai mult, însă e de-ajuns. Oricât de atrasă mă simt de Mattias, slujba mea e mai importantă. Și orice-ar spune

el, nu sunt atât de naivă să cred că un bărbat așa de bine situat ar fi interesat de mine. De prea multe ori văd ce efect are farmecul său asupra femeilor. Până și Griet e înnebunită după el. Ce-o fi având bărbatul ăsta? Să fie curiozitatea sinceră cu care se uită la tine și te ascultă, firea lui veselă, fața plăcută? Știe că e atrăgător. Văd asta după felul cum se aranjează în fața oglinzii din holul de la intrare, după costumele elegante, gri și cafeniu-deschis, pe care le poartă în locul celor negre, demodate, în care umblă majoritatea negustorilor din Amsterdam. Poate că e mai modern decât ceilalți datorită călătoriilor lui în Italia. Nu poartă guler plisat, ci din dantelă fină, ce îi acoperă doar umerii, nici cilindru negru, ci o pălărie mai elegantă, la care își pune și-o pană.

— N-ar trebui să se ocupe și mai mult de felul cum arată, spune Brigitta din spatele șevaletului ei. Dacă Adriaen s-ar îmbrăca așa ar fi ciudat. Însă lui Mattias i se potrivește.

Am pregătit prânzul și l-am adus în atelier, iar acum torn un pahar cu lapte. În vocea Brigittei e ceva care mă face să ridic ochii.

— Domnul Mattias e foarte modern. Toate femeile se uită după el, spun.

— Da. Sunt curioasă cine-l va prinde în laț în cele din urmă.

— Domnul n-are încă planuri de căsătorie?

Brigitta izbucnește în râs.

— Nicidecum. De ce-ar avea? Se bucură de libertatea lui. Îl vezi pe Mattias ducând în curând o viață obișnuită?

— Nu prea, doamnă.

— Nici eu. Tocmai ăsta e motivul pentru care m-am căsătorit cu fratele lui, nu cu el.

Surprinsă, îmi țin respirația.

— A vrut domnul Mattias să se căsătorească cu dumneavoastră?

— Nu m-a cerut niciodată în căsătorie oficial, însă era destul de limpede. Nu vezi cum se uită la mine? Nu s-a obișnuit nici acum cu gândul că l-am ales pe Adriaen.

Strângând urciorul cu lapte la piept, plec ochii spre ea.

— Și soțul dumneavoastră ce părere are?

Nepăsătoare, Brigitta ridică din umeri.

— Habar n-am. Cred că-l deranjează. Dar sunt căsătorită cu el, așa că n-are de ce să-și facă griji. E un om bun și țin mult la el. Ai auzit ce-a aranjat pentru mine?

Clatin din cap.

— O să iau lecții de pictură! De la Nicolaes Maes, un elev al lui Rembrandt van Rijn.

— Ce veste minunată, doamnă!

Brigitta ridică scurt privirea spre mine.

— Da, spune ea.

Iar după câteva clipe de tăcere adaugă:

— Se pare că Rembrandt a auzit de talentul meu și s-a interesat de mine. El nu are timp să-mi dea lecții, însă a ținut cu orice preț să mă perfecționez. De aceea mi l-a recomandat pe unul dintre cei mai buni elevi ai săi. Adriaen și cu mine mergem după-amiază să aruncăm o privire prin atelierul lui.

— Lecțiile se vor ține acolo?

— Bineînțeles că nu. Mergem să-i cumpărăm un tablou. Nicolaes vine o dată pe săptămână aici, în atelierul meu. N-ar fi potrivit să rămân singură cu el, așa că trebuie să fii de față, Catrijn. Ia-ți ceva de cârpit dacă ți-e teamă că te plictisești.

Brigitta ridică privirea spre mine, iar eu mă grăbesc să-mi iau figura serioasă.

— Sigur, doamnă, nu va fi nici o problemă.

Voi întâlni un elev al lui Rembrandt! Rembrandt, marele pictor al momentului, numele pe care îl știu toți cei interesați de pictură. Poate că într-o bună zi îl voi cunoaște. În orice caz, îl voi întâlni pe Nicolaes Maes. N-am auzit niciodată de el, dar dacă e unul dintre elevii marelui maestru, atunci trebuie să fie bun.

— Ce veselă ești! spune Mattias.

Tocmai pun rufele la uscat când îl aud. Mă întorc spre el:

— O să cunosc un elev al lui Rembrandt van Rijn.

Mattias își scoate pipa din gură.

— Știi cine e?

— Elevul? Nu. Însă Rembrandt, da. Am auzit multe lucruri despre el.

— Credeam că e cunoscut doar în Amsterdam. Deci te bucuri că vei fi de față la lecțiile Brigittei?

— Nespus. Acasă, în De Rijp, pictam și eu uneori.

— Chiar așa?

— Da, dar nu pe pânză. Decoram mobilă și farfurii.

Mattias râde.

— E cu totul altceva.

Bagă pipa la loc în gură și trage fum în piept.

— Adriaen se duce astăzi să cumpere un tablou al lui Van Rijn. Ai vrea să mergi și tu la atelier?

Îl privesc uimită.

— Se poate?

— O să le spun că nu se pot duce în vizită la cineva fără să-i ducă un cadou. Și că trebuie să mergi și tu să-l cari.

Adriaen n-are nimic împotrivă să-i însoțesc pe el și pe Brigitta. După părerea lui, toată lumea ar trebui să aibă ocazia să-l întâlnească pe cel mai mare artist al momentului, chiar și servitorii.

— Încearcă să nu atragi privirile, îmi spune.

În acea după-amiază mergem, într-o trăsură închiriată, de pe Keizersgracht pe Breestraat, unde locuiește și lucrează Van Rijn. Atelierul se află în partea de vest a orașului, unde încă n-am ajuns până acum. Dar n-am văzut încă decât puțin din Amsterdam, viața mea se desfășoară în imediata vecinătate a casei unde muncesc. De aceea mă bucur și mai mult de călătorie, de haosul cailor, caleștilor și trecătorilor. La capătul străzii Keizersgracht dăm de gropile săpate pentru digul împrejmuitor al canalelor. Dulgheri și muncitori bat piloții și toarnă temelia în pământul mocirlos. Niște mori pompează apa afară, iar în locurile unde e pusă temelia văd zidari și dulgheri muncind din greu. Lucrările atrag o mulțime de curioși.

— Pe jos am fi ajuns mai repede, spune Brigitta în momentul în care, în sfârșit, o luăm la stânga și putem să înaintăm.

— Nu cred, e un pic cam departe pentru asta. Mai ales pentru tine, cu pantofiorii tăi de satin. Iar pe deasupra, apoi ar fi trebuit să-i arunci.

Într-adevăr, cum ieșim din cartierul nou și elegant ridicat pe cheiurile canalelor, străzile sunt mizerabile. În piața Dam, târgul de pește tocmai s-a terminat și capete și solzi se lipesc de roțile trăsurii. Croindu-și drum cu greu, calul intră pe Damstraat, unde aproape că nu mai poate înainta din cauza obloanelor coborâte ale tarabelor, încărcate cu mărfuri. La capătul străzii Oude Doelen o luăm la dreapta și, puțin mai târziu, trăsura intră duruind pe Breestraat.

— Am ajuns.

Adriaen coboară și îi întinde mâna soției sale.

Cobor și eu, ținând strâns la piept urciorul cu vin pe care l-am adus în dar. Plină de admirație, mă uit în sus. Clădirea în fața căreia ne aflăm e splendidă, cu frontonul presărat cu obloane roșii și verzi.

Servitoarea ne deschide și ne conduce într-un hol cu dale negre și albe pe jos, spre care dau mai multe uși. Urcăm în urma ei pe scară până la etajul al doilea. Atelierul se află în partea dinspre stradă a casei: o încăpere luminoasă, mare, unde lucrează cinci ucenici. Pictorul însuși stă în picioare în fața șevaletului său și nici nu ridică, nici nu întoarce ochii în momentul în care intrăm. Abia când servitoarea tușește încet, Rembrandt pune pensula jos.

— Domnul Van Nulandt, doamna Van Nulandt.

Rembrandt van Rijn se întoarce, își șterge mâna murdară de vopsea pe cămașă și face o jumătate de plecăciune.

— Sunt foarte încântată să vă cunosc, spune Brigitta îmbujorându-se.

Van Rijn schițează un zâmbet, apoi se lasă tăcerea. Înainte ca aceasta să devină stânjenitoare, Adriaen arată spre pânza de pe șevalet.

— Văd că sunteți foarte ocupat.

— Sunt întotdeauna ocupat, domnule. Întotdeauna. Asta e o comandă. Trebuie să fie gata în patru săptămâni.

Van Rijn se uită spre pânză cu o privire care spune că preferă să-și vadă de pictat.

— Nu vă reținem mult.

Adriaen îmi face un semn. Rămăsesem lângă ușă. Îi dau urciorul cu vin, pe care el, cu o plecăciune, i-l întinde lui Van

Rijn.

Urmează o scurtă discuție politicoasă, pe care n-o ascult. N-am ochi decât pentru pictura la care lucrează Rembrandt. De pe pânză mă privește o femeie tânără cu niște ochi pictați atât de autentic, încât par că mă văd de-adevăratelea. Cum e cu putință ca realitatea să fie pictată atât de fidel? E incredibil.

Van Rijn pare să observe fascinația mea, căci dintr-odată se întoarce spre mine:

— Îți place?

Pentru o clipă sunt descumpănită de întrebarea directă, însă îmi revin repede.

— Femeia asta privește drept în sufletul meu, de parcă ar ști ceva despre mine. E aproape înspăimântător, spun eu pe un ton respectuos. Și-apoi felul cum cade lumina, și culorile! E lucrul cel mai frumos pe care l-am văzut vreodată.

Un zâmbet îi luminează fața lui Rembrandt.

— Îți place arta?

Dau cu putere din cap că da, apoi văd fețele stăpânilor mei.

Mă grăbesc să mă trag mai în spate. În timp ce Adriaen și Brigitta reiau discuția, rătăcesc puțin prin atelierul în neorânduială. Mă uit la ucenicii care pregătesc culorile, curăță pensulele sau pictează, apoi zăbovesc mult în fața picturilor maestrului însuși, răspândite ici și colo.

Adriaen și Brigitta își iau rămas-bun prea repede. Ies ultima din atelier și mai arunc scurt o privire în urmă. Van Rijn îmi zâmbește, iar eu îi întorc zâmbetul.

— Ei bine, spune Brigitta supărată, după ce ne-am urcat iarăși în trăsură, m-am așteptat la mai mult. Ce om ursuz! Nici măcar ceva de băut nu ne-a oferit.

— Mi-a dat impresia că l-am deranjat. Era foarte ocupat.

— Ei și? Suntem cumpărători, ar fi putut să-și facă ceva mai mult timp pentru noi.

Brigitta se întoarce spre mine.

— Cum ți s-a părut? Nesuferit, nu?

— Într-adevăr, ar fi putut să vă ofere ceva de băut, doamnă. Pe de altă parte, gândiți-vă că, atunci când lucrați cu râvnă la un tablou, nici dumneavoastră nu vă place să fiți deranjată.

Îngândurată, Brigitta privește în gol.

— Așa e. Adevărații artiști nu-și pot îngădui să-și piardă vremea cu flecăreli. Dar ursuz a fost. Nu știu dacă-mi place domnul Van Rijn.

Mă uit la mulțimea de oameni de pe stradă și încă mai simt căldura zâmbetului lui Rembrandt.

8

Câteva zile mai târziu, Mattias pleacă la Anvers. În ciuda hotărârii mele de a păstra distanța, mi-e dor de el. În casă e liniște. Nu se râde, nu se fluieră, și sunt zile în care nu vorbesc decât cu Griet și cu Brigitta, care îmi spune doar ce e neapărat necesar. De când ia lecții, muncește și mai mult. Nicolaes Maes vine de două ori pe săptămână. E un om drăguț, încă destul de tânăr. Într-o zi, după ce îi deschid, fiindcă Brigitta se lasă așteptată, schimbăm câteva vorbe. Spune că are douăzeci de ani și că e din Dordrecht. Deși îi place în Amsterdam, e hotărât ca mai spre sfârșitul anului, după ce își dă proba de maestru, să se întoarcă în orașul lui natal.

— Inima mea e acolo, spune el cu un zâmbet, vrând parcă să se dezvinovățească. Mi-e dor de casă.

— Înțeleg foarte bine.

Îi întorc zâmbetul și-l conduc în atelier.

Din colțul meu, de după un coș cu haine de cârpit ce nu se golește niciodată, văd bine pictura la care lucrează Brigitta și Nicolaes. Stau cu spatele la mine și nu-și dau seama că urmăresc lecțiile cu atenție.

Uneori, când am timp să mă gândesc la așa ceva, îmi aduc aminte cât de mult am șovăit înainte să vin la Amsterdam, și asta mă face să zâmbesc. N-aș fi putut lua o hotărâre mai bună. Din primul moment când am pus piciorul pe chei, am simțit pulsul orașului, mi-am dat seama de pofta lui de viață.

E molipsitoare. Nu mă deranjează că trebuie să muncesc din greu zile întregi. Fie că merg pe Keizersgracht și mă uit cum strălucește soarele de primăvară în apă, fie că mă amestec în

mulțimea din piețe ori merg în port să văd vreuna dintre corăbiile Companiei Unite a Indiilor de Est întoarsă de curând, mă bucur din plin de animația din jurul meu. Săptămânile trec repede, suntem din nou în mai.

În ziua mea liberă ies din oraș, merg la țară să privesc pajiștile din poldere și grădinile de legume. Când văd trecând spre Amsterdam țăranii și țărăncile cu barjele încărcate de urcioare cu lapte și roți de cașcaval, simt întotdeauna împunsătura dorului de casă.

Le-am scris părinților mei și am primit drept răspuns câteva cuvinte. Trebuie să mă mulțumesc cu atât.

Duminica mergem la biserică. Domnul și doamna se așază pe bănci speciale, rezervate nobililor. Cei mai umili trebuie să rămână în picioare. Nu că m-ar deranja. Oricât m-ar durea tălpile și genunchii, stau nemișcată, cu ochii la amvon, cânt și mă rog.

Adriaen îmi laudă evlavia.

— Trebuie să stai toată slujba în picioare și totuși întotdeauna ești ultima care iese din biserică. Mulți ți-ar putea urma exemplul.

El și Mattias sunt din Delft, unde locuiește încă fratele lor mai mare, Evert. Părinții lor au avut acolo un atelier de ceramică și negoțul a mers bine. Coenraed van Nulandt a avut mare curaj să bage bani în prima expediție navală spre est. N-a fost o mare reușită, însă cea de-a doua i-a adus câștiguri imense. Așa a putut să-și deschidă încă un atelier de ceramică, ce i-a adus și el câștiguri considerabile. După moartea părinților, Evert a preluat atelierul mai mare, iar pe celălalt l-au vândut. Luându-și partea sa de moștenire, Adriaen s-a mutat la Amsterdam și a ajuns unul dintre conducătorii Companiei Unite a Indiilor de Est. Mattias, care nu avea nici douăzeci de ani la moartea părinților săi, și-a risipit mare parte din avere și apoi a ajuns să lucreze pentru Adriaen.

Într-o zi vântoasă de iunie, Adriaen anunță că pleacă la Delft să-și viziteze fratele mai mare.

— Lipsesc o săptămână. Ai mare grijă de soția mea, da?

— Bineînțeles, domnule. Nu trebuie să vă neliniștiți.

— Cum merg lecțiile ei de pictură?

— Domnul Maes îi dă sfaturi valoroase.

— Deci merg bine? E mulțumit de progresele pe care le face Brigitta?

— Lucrează din ce în ce mai bine.

— Bun, poți să pleci, Catrijn. Mulțumesc.

Mă grăbesc să ajung în camera de zi, în care trebuie făcută neapărat curățenie. Griet poate să lustruiască mobila cu ceară și să frece podeaua, însă n-are voie să se atingă de porțelanuri.

Iau cârpe de șters și pun pe masă toate lucrurile care împodobesc servanta. Apoi șterg praful, curăț argintăria și vasele de porțelan. Nu sunt așa de mari ca vazele din salonul de oaspeți, dar sunt la fel de frumoase. Ușurată că nu am spart nimic, fac un pas înapoi. Ca întotdeauna, îmi îngădui un moment să admir motivele pictate în albastru de cobalt.

Să mă uit la vaze e ca și cum aș pătrunde în altă lume. De fiecare dată sunt fascinată de figurile cu bărbi ascuțite și mantii largi, de peisajele cu munți și păsări necunoscute și de clădirile ciudate.

Toate ornamentele sunt așa de fin pictate, încât aproape că nu pot să cred că sunt făcute de mâna omului. Ca să lucrezi cu atâta precizie, trebuie să ai o mână sigură. Liniile, arcele și buclele sunt peste tot identice. Nicăieri vopseaua nu s-a scurs ori a fost trasată mai gros, ceea ce face din aceste reprezentări niște mici capodopere. Mi se pare straniu gândul că cineva, în cealaltă parte a lumii, s-a aplecat asupra acestor vaze și că mai apoi au stat luni de zile în cala unei corabii, înainte de-a ajunge aici, pe servantă.

— Catrijn?

Speriată, mă întorc și o văd lângă ușă pe Brigitta, cu părul despletit încadrându-i fața. Pe chip i se citește oboseala.

— Mă ajuți să pregătesc culorile? Nu mai am de nici unele.

— Nu vreți să-mi termin mai întâi treaba aici, doamnă?

Brigitta dă nerăbdătoare din mână.

— Camera nu e importantă. Am nevoie de tine.

— O să-i spun lui Griet ce să facă și apoi vin, doamnă.

Să pregătesc culorile. De parcă aș avea timp de așa ceva. Oftând, mă duc la bucătărie să îi spun lui Griet ce are de făcut și apoi mă îndrept spre atelier.

Brigitta mă așteaptă lângă o masă plină cu mici boluri.

— Îți arăt cum se face.

Ia în mâini un pisălog de piatră și o bucățică de negru de fildeș.

— Știu cum se pregătesc culorile, doamnă. Am mai făcut asta.

— Foarte bine. Nu-mi trebuie decât albastru și negru. Ai grijă cu lapislazuliul, e scump. Să nu răstorni bolul.

— Nu, doamnă.

Ne-apucăm de treabă. Mărunțim în mojar bucățele de negru de fildeș și lapislazuli până le prefacem în pulbere. La urmă adăugăm câteva picături de ulei de in și apoi amestecăm până obținem o pastă.

Când Adriaen vine să-și ia rămas-bun, își găsește soția cu șorțul și mâinile mânjite cu pudră albastră și neagră.

Râde.

— Ești sigură că nu vrei să mergi cu mine la Delft? Te descurci singură o săptămână întreagă?

— Bineînțeles că mă descurc, spune Brigitta cu hotărâre. Ai luat tabloul pe care l-am făcut pentru Evert?

— L-am pus în bagaj. Nu lucrezi prea mult? Ești palidă.

— Mă simt foarte bine. Pe săptămâna viitoare, scumpule.

Brigitta se oprește din pictat ca să-și sărute soțul, apoi își vede imediat de șevaletul ei. Ajuns la ușă, Adriaen se întoarce, însă văzând că Brigitta nu ridică ochii, pleacă.

9

O bună parte a dimineții lucrăm împreună în tăcere. La un moment dat, Brigitta pune o pânză pe șevalet și începe să caute prin atelier lucruri pe care să le picteze.

— Nu vreau flori, spune ea. Nicolaes mi-a cerut să pictez un singur obiect cu cât mai puține culori.

— Ați putea lua una dintre vazele frumoase de pe servantă.

Brigitta se gândește o clipă, apoi încuviințează din cap.

— Da, e o idee bună. Adu-mi una.

Îmi șterg mâinile pe șorț. În bucătărie mi le spăl bine cu săpun și merg în camera de zi. Ridic cu grijă vaza și o duc în atelier.

— Pune-o acolo. Ai grijă să nu-ți scape din mâini.

Brigitta face semn cu capul spre o măsuță aflată aproape în fața șevaletului.

Pun cu mare grijă vaza pe măsuță.

— Incredibil cum a ajuns aici dintr-un loc atât de îndepărtat. Nici măcar nu știu unde-i China.

— În salon e o hartă a lumii, uită-te pe ea. Într-adevăr, e foarte departe. O corabie face cel puțin jumătate de an până acolo.

Vaza nu se clatină, așa că acum pot să mă trag un pas înapoi.

— Cât costă o asemenea vază, doamnă?

— Una ca asta? Cred că vreo sută de florini. Cele două mari de lângă șemineul din salon costă cu siguranță dublu.

Brigitta râde.

— Dacă te-ar fi văzut soțul meu că umbli cu una din ele în brațe prin casă, i-ar fi stat inima.

Mă așez la masa de lucru și continui să amestec pigmenții pentru a obține culoarea albastră. Nu e o muncă grea, însă îmi fac griji fiindcă trebuie să mă duc și la cumpărături. Griet nu poate să le care pe toate singură.

Privirea îmi alunecă spre Brigitta, care se ține de marginea mesei.

— S-a întâmplat ceva, doamnă?

— Nu știu. Nu mă simt prea bine.

— Ce vă supără?

Mă uit îngrijorată la ea.

Brigitta n-are niciodată prea multă culoare în obraji, însă acum e albă ca varul și are cearcăne sub ochi.

Deodată începe să se clatine, iar eu mă grăbesc să înconjor masa ca să-i vin în ajutor.

— Vă simțiți bine, doamnă?

— Nu-i nimic, doar am amețit.

— Poate e fiindcă ați stat așa de mult aplecată în față.

— Da, poate.

Brigitta se prăbușește gemând pe un scaun.

Mă las pe vine lângă ea, mă uit la fața ei ca de mort și îi pun mâna pe frunte.

— Aveți febră! Doamnă, sunteți bolnavă.

— Nu, nicidecum. Nu e nimic…

Brigitta geme din nou și mă privește de parcă ar cere ajutor.

— Ai dreptate, nu mă simt deloc bine.

— Trebuie să vă întindeți în pat. Vă ajut.

— Nu, nu se poate. Trebuie să termin tabloul. După-masă vine Nicolaes și va vrea să vadă dacă am aplicat clarobscurul și…

— Nu puteți lua lecții dacă sunteți bolnavă. Îi spun domnului Maes să nu vină azi.

Cu mișcări hotărâte, o conduc pe Brigitta, care continuă să protesteze slab, în camera de zi, unde își are alcovul. Acolo renunță să se mai împotrivească. Tremură tot timpul cât o ajut să se dezbrace și să se bage în pat.

— Mi-e frig, șoptește ea.

— Fac focul în șemineu și pregătesc încălzitorul de pat. Mai vreți o pătură?

Ies grăbită din cameră și mă duc la bucătărie.

— Griet, doamna e bolnavă. Umple încălzitorul de pat cu cărbuni aprinși și adu o pătură.

După ce pleacă Griet, torn într-o cană niște bere ușoară, apoi o duc în camera de zi și o așez pe măsuța de lângă alcov. Pun din nou mâna pe fruntea Brigittei și mă sperii cât e de fierbinte. Cu toate astea, ea clănțănește din dinți și și-a tras pătura până sub bărbie.

— Am lăsat ceva de băut lângă pat. Dacă aveți nevoie de mine, spuneți-mi. Rămân prin preajmă. Încercați să dormiți puțin.

Iau un scaun, îl pun lângă alcov și mă așez.

După o vreme, Brigitta respiră mai rar și, când sunt sigură că a adormit, mă ridic de pe scaun. Îi fac semn lui Griet, care se uită în cameră de după ușă, și îi spun pe un ton blând:

— Voiam să merg cu tine la piață după-amiază, însă trebuie să rămână cineva cu doamna. Du-te singură și cere să fie aduse acasă cumpărăturile pe care nu le poți căra. Hai să vedem de ce avem nevoie!

— Trebuie să fac curat la etaj.

— Asta poate să aștepte. Și-așa, în afară de noi, nu vede nimeni că e murdar. Vreau să treci și pe la doctor să-l întrebi dacă poate veni să o vadă pe doamna. Febra asta nu-mi place deloc.

— Doar n-o avea ceva grav? Sau molipsitor?

— Nu cred. Pur și simplu n-a avut grijă de ea. O să schimbăm lucrurile.

— Și doctoria aia, cum îi zice?

— Laudanum. Bine că pomenești de ea, aproape că s-a terminat. Du-te la farmacia din strada Rokin și ia un urcior. Știu că e mult de mers, însă trebuie să treci și pe la domnul Maes să-i spui că lecția de pictură a doamnei nu se mai ține.

Griet se uită veselă la vremea frumoasă de-afară, își pune șalul pe umeri și ia un coș. Ușa de la intrare se închide în urma ei, iar eu mă uit în jur. Ce să fac mai întâi? Mergând singură la cumpărături, Griet m-a scutit de o bună parte din ce-aveam de făcut și, fiindcă acum nu mai trebuie să pregătesc culori, îmi rămâne timp liber. Mi-aduc aminte de stratul de praf de pe masa și podeaua din atelier.

Puțin mai târziu traversez holul cu o găleată plină cu leșie. După ce ajung în atelier, mă opresc o clipă să privesc pictura începută de Brigitta. A trasat contururile vazei și ornamentele cu creionul și a pictat deja o parte a tabloului.

În timp ce curăț podeaua de sub masă, privirea îmi fuge întruna spre pânza de pe șevalet. Ceva nu se potrivește în felul cum cade lumina. Nu pot să spun exact ce, dar nu se potrivește. Cercetez cu mare atenție tabloul. Albastrul e prea întunecat, Brigitta ar fi trebuit să folosească o nuanță mult mai deschisă pe margine. Iar părțile cele mai luminoase ar fi trebuit să le lase albe. Asta i-a explicat Nicolaes ultima oară.

Fac încă vreo câțiva pași spre șevalet și mă uit mai de-aproape la trăsăturile pensulei. Dacă Brigitta ar răzui puțin din albastru și apoi ar picta pe deasupra, poate că lucrarea ar fi salvată, cu toate că ar fi mai bine să o ia de la capăt și să folosească albul pânzei. Eu aș fi început cu totul altfel.

Lumina soarelui se revarsă înăuntru prin ferestrele plumbuite și-mi încălzește degetele fără astâmpăr. Aș îndrăzni

să fac o încercare. Nu un tablou întreg, pentru așa ceva n-am timp. Doar o parte. Pur și simplu ca să văd cum mă simt lucrând cu o pensulă și o pânză adevărate. Aș putea să iau pânza aceea mică, pe care Brigitta n-o va folosi niciodată, fiindcă ea le preferă pe cele mari. Pe urmă, desigur, trebuie să am grijă să fac rost de o pânză nouă, însă cum Brigitta e bolnavă, n-o să-și dea prea repede seama că lipsește ceva.

În timp ce mintea îmi strigă să nu fac vreo prostie, mâinile s-au apucat deja de treabă. Iau tabloul Brigittei, îl sprijin cu susul în jos de perete, caut pânza mică și o pun pe șevalet. Tremur puțin, însă asta nu mă face să mă răzgândesc. Îmi doresc din toată ființa mea să pot mângâia pânza cu o pensulă. Mai întâi fac o schiță. Trasez niște linii fine cu o bucată de cărbune. Nu trece mult timp până apare vaza, însă cu figurile e mai complicat. De aceea le desenez pe cele mai importante și renunț la amănunte.

Aleg cu grijă o pensulă.

La început, trăsăturile mele sunt nesigure, apoi capăt mai multă încredere. Ce diferit e să pictezi pe pânză! Ceramica e poroasă și absoarbe culoarea, pe pânză poți lucra cu mult mai multă finețe. Și pensula! Mângâie pânza, pare că-și croiește singură drum. Apăsând pensula mai tare sau, dimpotrivă, mai ușor pe pânză și adăugând culorii mai multă sau mai puțină apă, pot aplica tonuri diferite de albastru, obținând exact același efect jucăuș cum e cel de pe vază. Cu fiecare trăsătură, oamenii și animalele prind mai multă viață.

Continui să lucrez, adâncită în ceea ce fac, și uit de trecerea timpului. Abia când aud bătăi în ușa de la intrare ridic ochii. Nu poate să fie Griet, căci servitorii folosesc ușa din spate. Pun repede pensula jos, mă uit să văd dacă nu cumva am vopsea pe mâini și mă îndrept spre holul de la intrare. Când deschid ușa, mă trezesc față în față cu un bărbat ceva mai în vârstă, îmbrăcat într-un costum negru. Poartă pălărie și guler plisat.

— Sunt doctorul Geelvinck, spune el. Am înțeles că doamna Van Nulandt e bolnavă.

— Ce bine că ați putut să veniți așa de repede. Vă conduc.

Închid ușa și îl însoțesc spre camera de zi.

Brigitta se trezește la auzul pașilor noștri.

— Catrijn? spune ea cu voce răgușită.

— Sunt aici. Și doctorul e cu mine.

— Bună ziua, doamnă Van Nulandt, ce vă supără?

Geelvinck se apropie de alcov și se uită la Brigitta.

Ea încearcă să se ridice în capul oaselor, însă cade înapoi pe pernă.

— Am amețeli și mă doare capul.

În timp ce doctorul o consultă pe Brigitta, eu stau și mă uit cu mâinile împreunate. Nici nu mă gândesc să o las singură cu un bărbat, fie el și doctor.

După ce i-a lipit mâna de frunte, s-a uitat la limba ei și i-a pus câteva întrebări, Geelvinck iese din cameră, astfel încât Brigitta să poată folosi oala de noapte. Când se întoarce, toarnă urina într-o sticluță, o ridică în lumină, se uită la lichid și-l miroase.

— Nimic grav, spune el după o vreme. Culoarea și mirosul sunt normale. Cred că v-ați extenuat din nou, doamnă Van Nulandt. Munciți prea mult și ieșiți prea puțin la aer. Nu-i sănătos să stați toată ziua în miros de vopsele și lacuri.

Se întoarce spre mine, zicând:

— Ai grijă să se odihnească bine și, de îndată ce a dispărut febra, să iasă la plimbare în grădină.

Își ia rămas-bun de la Brigitta și apoi îl conduc spre holul de la intrare.

— Trebuie să-i mai dau doctoria aia, laudanum? întreb eu.

— Sigur că da. Destinde și liniștește nervii. Conține substanțe binefăcătoare, cum ar fi opiul. Ajută chiar și împotriva ciumei. Eu o iau la fiecare epidemie de ciumă.

Geelvinck aruncă o privire prin ușa larg deschisă a atelierului. La început are un aer absent, ca și cum s-ar uita înăuntru din întâmplare, apoi în ochii lui se ivește curiozitatea.

— La pânza asta lucra? Frumoasă. Foarte frumoasă lucrare.

10

Spre groaza mea, doctorul Geelvinck intră în atelier și se duce direct la pânză. Se uită cu atenție la pictura mea pe jumătate terminată.

— Ce subiect interesant! spune el. De obicei, doamna Van Nulandt pictează flori. Nu știam că-i place porțelanul chinezesc. Și e foarte bine redat. Uite ce frumos cade lumina soarelui pe vază! Și cu câtă precizie sunt pictați toți acei omuleți chinezi! Pentru așa ceva trebuie să ai o mână foarte pricepută și sigură.

Stau în spatele lui și nu zic nimic. Se pare că nici doctorul nu se așteaptă s-o fac, fiindcă nu întoarce capul nici măcar o singură dată.

— S-ar potrivi bine la mine acasă, deasupra șemineului, spune el. Porțelanul oriental e prea scump pentru mine, însă aș fi foarte mulțumit și cu o pictură ca asta.

Dinspre bucătărie se aud zgomote. Mă uit peste umăr, temându-mă că o să apară brusc Griet. Doctorul a auzit și el zgomotele și se întoarce în holul de la intrare. În cele din urmă, după ce-mi repetă instrucțiunile privind îngrijirea Brigittei, pleacă. Ușurată, închid ușa în urma lui și mă întorc spre Griet, care tocmai vine spre mine.

— Am făcut cumpărăturile, zice ea. Ce-i drept, au fost multe, însă le-am adus aproape pe toate singură. Doar vreo câteva urmează să fie trimise mai târziu. Cel care a ieșit adineaori era doctorul?

— Da.

Închid ușa atelierului.

— A spus că doamna nu are nimic grav. E pur și simplu obosită.

— Să te mai miri când stai închisă toată ziua în cușca aia și lucrezi fără nici un răgaz? Am adus doctoria de la farmacie. Trebuie s-o ia acum?

— I-o duc numaidecât. Între timp, pune cumpărăturile la locul lor.

O urmăresc cu privirea pe Griet cum se îndepărtează pe coridor și-apoi dispare în bucătărie. Intru repede în atelier și schimb pânzele. Cu pictura mea în mână, alerg sus și o ascund

în lada de sub pat. După ce cobor din nou, trag adânc aer în piept. Mâine mă duc numaidecât să cumpăr altă pânză.

Până a doua zi, febra a dispărut, însă Brigitta se simte încă obosită și fără vlagă.

— E mai bine să rămâneți în pat. Să vă aduc ceva de citit? Poate *Jurnalul lui Bontekoe*? Nu demult spuneați că n-ați apucat să-l citiți, zic eu.

— De fapt, prefer să pictez.

— Nu mi se pare înțelept, doamnă. Doctorul a spus că trebuie să am grijă să vă odihniți îndeajuns. Dacă până după-masă nu revine febra, ați putea să stați puțin în grădină. E o vreme splendidă.

Spre surprinderea mea, Brigitta mă ascultă.

— Poate că ai dreptate. Adu-mi jurnalul ăla.

Iau cartea din bibliotecă și i-o aduc. Dacă Brigitta s-ar fi culcat, aș fi putut să mă duc repede să cumpăr o pânză nouă și o bucată de lapislazuli.

— Griet, trag o fugă până la piață. Nu mai avem melasă ca să marinăm carnea de pasăre, spun eu.

Fata, care freacă podeaua de pe coridor, ridică ochii.

— Ba da, mai e un urcior în pivniță.

— Nu mai e bună, miroase ciudat. Ca să fiu sigură, mă duc să cumpăr alta proaspătă.

Îmi pun șalul.

— Să mă duc eu?

— Nu, mulțumesc. Trag eu o fugă și mă întorc repede.

Mă îndrept cu pași grăbiți spre ușa de la intrare, însă vocea Brigittei mă oprește.

— Aș vrea să mă plimb puțin. Hai să vedem cum au înaintat lucrările pentru lărgirea orașului, Catrijn. Dacă afacerile continuă să meargă bine, Adriaen vrea să cumpere o casă prin împrejurimi. Grădinile caselor de-acolo vor fi mult mai mari decât ale celor de-aici.

Mă întorc.

— E mult de mers, doamnă. Vă simțiți îndeajuns de bine pentru un drum atât de lung?

— Cred că o plimbare e exact ce-mi trebuie. Și tu tocmai voiai să ieși, nu?

— Da, ne trebuie melasă.

— Atunci o luăm în drum, că tot ieșim. Griet, dă-te la o parte, doar vezi că vreau să trec. Și nu mai năclăi atât podeaua. O să alunec.

Sprijinindu-se de pereți, Brigitta se îndreaptă spre holul de la intrare și-și ia mantoul.

— Mă simt un pic mai bine decât ieri, îmi spune ea. Mâine m-apuc din nou de treabă.

La jumătatea după-amiezii, când ne întoarcem, din vigoarea Brigittei n-a mai rămas mare lucru. O ajut să se întindă în pat și apoi închid cu grijă ușa în spatele meu.

— Liniște! îi spun lui Griet, care intră în bucătărie zdrăngănind gălețile. Nu vreau să se trezească doamna. Și-acum mă duc repede să iau melasa.

— Dar n-a fost vorba s-o luați când ați ieșit?

— La întoarcere, doamna a obosit atât de tare, încât am ales drumul cel mai scurt spre casă. Mă întorc imediat.

Fără să aștept vreun răspuns, plec iar. De obicei nu mă grăbesc atunci când merg la cumpărături, căci ocaziile de-a ieși din casă nu se ivesc prea des. Dar acum sunt pe fugă.

Din fericire, la farmacie nu e multă lume. Am scos câteva monede din pungă ca să cumpăr lapislazuli. Mă sperie prețul, însă n-am ce face. Apoi merg la rămar și îi arăt o pânză de aceeași mărime cu cea pe care am folosit-o. Cu piatra în mână și pânza sub braț mă întorc spre Keizersgracht.

Ajunsă acasă, intru pe ușa din dos, mă strecor în atelier și sprijin pânza de perete. Las bucata de lapislazuli pe masa de lucru și îmi pun în gând să o pisez bine puțin mai târziu. În holul de la intrare mă ciocnesc de Brigitta.

— Doamnă! spun eu speriată. Iar v-ați dat jos din pat?

— Am vrut să beau ceva. De ce nu mi-ai răspuns când te-am sunat? întreabă Brigitta pe un ton iritat.

— N-am auzit, am avut treabă în pivniță.

Brigitta îmi aruncă o privire iscoditoare.

— Atunci de ce-ai venit din atelierul meu? Ce căutai acolo?

Mă grăbesc să găsesc o scuză.

— Am dus o bucată de lapislazuli, doamnă. Tocmai am cumpărat-o.

— De ce?

— Pentru că am răsturnat bolul cu vopsea, doamnă. Am cumpărat altă bucată din banii mei.

— Chiar așa? Trebuie să te fi costat foarte mult.

— Din păcate, da, doamnă. Dar nu contează, ar fi trebuit să fiu mai atentă.

— Cu siguranță nu se va mai întâmpla. Ai grijă să o pisezi chiar azi. Acum mă duc să mai dorm puțin, însă mâine vreau să mă apuc iarăși de lucru.

— Imediat mă ocup de asta. Băgați-vă liniștită înapoi în pat, iar eu vă aduc ceva de băut.

Când aud bătând ciocănelul în ușa de la intrare, întorc capul.

— Poate e Adriaen, spune Brigitta. Urma să vină acasă astăzi sau mâine.

Cel care apare în prag nu e Adriaen, ci doctorul Geelvinck. Brigitta îi iese în întâmpinare.

— Ce drăguț din partea dumneavoastră că treceți să mă vedeți. Mi-e mult mai bine. În orice caz, nu mai am febră.

— Nu mai aveți nici amețeli?

— Nu. Mă simt încă puțin obosită. Astăzi mă mai odihnesc puțin, dar mâine pot să pictez din nou.

Geelvinck aruncă o privire spre ușa închisă a atelierului.

— Am văzut pictura la care lucrați. Aveți mult talent.

Strălucind de bucurie, Brigitta se uită la el și-l întreabă:

— Mi-ați văzut vaza? V-a plăcut?

— Foarte mult. Se întâmplă să și vindeți ceva?

— Sigur, dacă cineva e interesat. Nu pot să păstrez totul, fiindcă pictez foarte mult.

Stând în spatele ei, tușesc încet ca să o forțez să se întoarcă.

— Doamnă, vreți să mă duc să fac curățenie sus sau…?

— Nu acum, Catrijn, doar vezi că stau de vorbă, îmi răspunde ea întorcându-se îmbufnată.

Doctorul Geelvinck face o plecăciune.

— În cazul ăsta, cred că aveți un cumpărător. Aș vrea acest tablou după ce îl terminați.

Întoarce din nou privirea spre atelier și, pentru o clipă, mi-e teamă că vrea să intre.

— Doamnă, aș vrea totuși să știu ce trebuie să fac, spun eu.

— Da, da, vorbim despre asta imediat. Domnule doctor, dacă vreți să mă scuzați…

Adăugând încă vreo câteva cuvinte amabile, îl conduce pe Geelvinck până la ușă. După ce el pleacă, îmi spune cu încântare:

— Ai auzit? A zis că tabloul meu e minunat!

— Am auzit, doamnă.

— Am știut întotdeauna că doctorul Geelvinck e un cunoscător de artă. Știe despre ce vorbește. Și e un om înstărit, căci nu-i îngrijește decât pe bogații orașului. Dacă îmi cumpără tabloul, poate primesc mai multe comenzi. Aș putea picta la comandă!

— Ar fi nemaipomenit, doamnă.

— Sigur că ar fi nemaipomenit. Ai pisat deja bucata de lapislazuli? Vreau să mă apuc de treabă, mă simt îndeajuns de bine.

— Sunteți sigură că…?

— Du-te să pregătești culoarea, Catrijn. N-am chef să zac în pat și să-mi pierd timpul. Hai, grăbește-te!

De fapt, ar trebui să mă apuc de pregătit cina, însă n-are nici un rost să spun asta. Deschid ușa atelierului și mă uit la tabloul de pe șevalet. Dacă îl privesc mai bine, nici măcar nu e chiar așa de rău. Ce mi-o fi venit să pictez în atelierul doamnei? Dacă se află, sigur îmi pierd slujba.

Cu capul plin de griji, iau pisălogul și mă apuc de treabă.

11

Câteva zile mai târziu se întoarce Mattias de la Anvers. Tocmai pun un teanc de rufe călcate în dulap, când îi aud vocea și simt cum mă străbate un fior prin tot corpul. Aș fi vrut

să alerg spre holul de la intrare, însă rămân pe loc și ascult cum se salută el și Brigitta. Aranjez rufele și mă întorc în bucătărie. Pe drum, arunc o privire spre holul de la intrare chiar în momentul când Mattias își strânge în brațe cumnata.

Cei doi dispar în camera de zi, iar puțin mai târziu se plimbă prin grădină braț la braț, cu capetele apropiate. Mi-e greu să mă gândesc la ce am de făcut, căci privirea îmi tot fuge afară.

— S-a întors domnul Mattias!

Griet apare brusc lângă mine, iar bucuria i se citește pe chip.

— Da, se plimbă prin grădină cu doamna.

Îmi desprind privirea de la Mattias și iau o bucată de brânză de pe raft.

— I-o fi foame. Adu niște pâine și un urcior cu vin roșu, Griet. Se pare că rămân acolo.

Mă uit din nou afară, unde Mattias și Brigitta se așază pe o bancă la soare. Ea flutură ceva și râde. Cum stă așa acolo, pare foarte tânără și fericită.

— Chiar trebuie să fac asta? Arăt oribil cu părul zbârlit și fața roșie toată. Nu pot să apar așa dinaintea domnului Mattias, spune Griet cuprinsă de spaimă.

— Nu-ți face griji, oricum nu se uită la tine.

Abia când văd fața plouată a lui Griet, înțeleg ce urmare au avut cuvintele mele, însă între timp fata a ieșit deja cu farfuria cu pâine și brânză. Înainte să pună farfuria pe brațul băncii, își ascunde câteva șuvițe de păr sub bonetă și face o mică plecăciune. Mattias ridică ochii, îi zâmbește și intră în vorbă cu ea.

Spune multe despre el faptul că se poartă așa de binevoitor cu o servitoare. Pe de altă parte, asta poate crea neînțelegeri, făcând-o pe Griet să-și închipuie cine știe ce. Îmi ia ceva timp până îmi dau seama că lucrurile stau la fel și pentru mine.

Totuși, pe neașteptate, apare la un moment dat în fața mea. Brigitta pictează, Griet lustruiește mobila cu ceară, iar eu tocmai pun la fiert o oală cu păstârnac ca să fac piure, când Mattias intră în bucătărie.

— Bună, Catrijn!

Mă îndrept de spate și-mi șterg mâinile cu șorțul. Iată-l, înalt, chipeș și sigur pe el.

— Ai treabă? întreabă Mattias.

— Am mereu treabă.

— Dar măcar un moment sigur poți să-ți rupi. Am adus ceva pentru tine.

Îmi întinde un săculeț pentru cadouri și, cu toate că aș prefera să păstrez distanța, n-am cum să nu mă apropii de el și să iau săculețul.

— L-am văzut într-o prăvălie în Anvers și mi-am zis: e pentru Catrijn!

Scot cu grijă ceva lunguieț dinăuntru și mă uit la el.

— E un evantai italian.

Mattias mi-l ia din mână. Când îl deschide, se ivește o pânză frumos pictată.

— În Italia, doamnele distinse îl folosesc ca să se răcorească. Acolo, în timpul verii te topești de căldură.

— Eu nu sunt o doamnă distinsă.

— Însă cu siguranță că uneori ți-e cald. Ia încearcă să-ți faci vânt cu el.

Folosesc evantaiul și ridic ochii spre Mattias.

— E minunat. Ce drăguț din partea ta să-mi aduci un cadou. Mulțumesc.

Mă trage spre el și mă sărută delicat pe gură.

— Mi-a fost dor de tine.

Ochii lui sunt foarte aproape de-ai mei. Vreau să spun ceva, însă el mă sărută din nou, de data asta mai lung. Abia când se aud pași, îmi dă drumul.

— Ascunde evantaiul, altfel Brigitta o să vadă că al tău e mult mai frumos decât al ei.

Îmi face cu ochiul și pleacă.

Preț de câteva bătăi de inimă, rămân nemișcată, cu evantaiul strâns la piept, apoi îi dau drumul să alunece în buzunarul șorțului și îmi văd de treburile mele.

În ziua următoare se întoarce și Adriaen, iar casa e din nou plină de glasuri și zgomote de pași și de uși trântite. E imposibil să rămân iar singură cu Mattias, însă sunt mulțumită

și așa. Atenția lui mă derutează. Cât de în serios îl pot lua? Mă tem că nu prea mult. Am auzit destule povești despre servitoare cărora stăpânul casei le-a sucit mințile, iar acestea nu s-au sfârșit decât rareori bine pentru fetele în cauză.

Bineînțeles, nu întotdeauna se întâmplă așa. Brigitta mi-a spus că, după moartea soției sale, Saskia, Rembrandt van Rijn a început să trăiască cu servitoarea lui, Geertje Dircx. Se pare că ies în lume ca soț și soție. Astfel de povești îmi dau curaj, chiar dacă nu cunosc prea multe.

Tabloul Brigittei e gata. Pe cât de severă se arată de obicei, pe atât de mulțumită e de data asta. Plină de încântare, își convinge soțul să vină în atelier și îi spune ce mult i-a plăcut lucrarea ei doctorului Geelvinck.

Tocmai trec pe coridor și îi văd stând împreună în fața pânzei. Pentru o clipă nu mă pot hotărî dacă să-mi văd de drum sau să mă opresc să ascult. Aleg a doua variantă.

— E… altfel, spune Adriaen șovăitor.

— Așa și trebuie. Un artist nu poate face mereu același lucru. Cum ți se pare?

Brigitta își privește soțul plină de speranță.

Mi se strânge puțin inima.

Îngândurat, el se trage de barbișon. Face un pas în spate și cercetează încă o dată tot tabloul.

— Nu-ți place, spune Brigitta dezamăgită. Văd asta pe fața ta.

— Scumpa mea, nu contează dacă îmi place mie sau nu. Ce știu eu despre artă? Geelvinck se pricepe, e mare iubitor de artă. Dacă el crede că un tablou e bun, atunci e bun.

— Vreau să-ți placă și ție. Nu înțelegi ce mult înseamnă pentru mine?

În vocea ei se simte un tremur.

— Sigur că înțeleg. Mi se pare minunat. Mi-a trebuit puțin să mă obișnuiesc, fiindcă m-aș teptam să văd o natură moartă cu flori. Ai dreptate, nu poți să pictezi mereu același lucru. Foarte bine că ai încercat altceva.

— Într-adevăr? Îți place?

— Ești un mare talent.

Adriaen își sărută soția și aruncă încă o privire spre tablou.

— Ce părere a avut Nicolaes?

— Încă nu l-a văzut. Am pierdut o lecție când am fost bolnavă. Dar ce contează? Nicolaes nu e singurul care se pricepe la artă.

— Eu chiar aș vrea să-i aud părerea. Când i-l arăți?

— Crezi că n-o să-i placă? Asta vrei să spui?

Glasul Brigittei e mai ridicat cu vreo câteva octave.

Îmi pun jacheta și, cu dezmințirile liniștitoare ale lui Adriaen în urechi, cobor repede scara spre pivniță și ies din casă.

Puțin mai târziu mă plimb de-a lungul canalului. E o zi însorită, cu vânt puternic. Norii acoperă când și când cerul senin, apa din canal se încrețește, iar aripile morilor de pe zidul de apărare al orașului se învârt cu repeziciune. Vântul mă înviorează, însă nu-mi alungă deloc grijile.

Ce să fac? Să-i spun doctorului că tabloul pe care l-a văzut nu e făcut de Brigitta? Imposibil. Aș putea la fel de bine să-mi las slujba de pe-acum.

Abătută, o iau la dreapta și intru pe Brouwersgracht, traversez canalul Singel și ajung în port. Aici vântul bate și mai tare, mirosul de pește, catran și sare izbindu-mă în față la fiecare rafală. Trag adânc aer în piept și mă apropii cât pot de mult de apă. Golful IJ se întinde dinaintea mea, frământat și cenușiu, plin de corăbii. Mi se pare că a trecut o grămadă de timp de când am ajuns aici cu barja trasă de cai, în căutarea unei vieți noi. Mă cuprinde un dor cumplit. Mama ar ști ce trebuie să fac. Îi aud vocea în gând, ba chiar îi ascult sfatul: mărturisește, Catrijn, n-ai de ales.

Oftând, mă așez la coadă la tarabele cu pește de lângă Turnul Negustorilor de Hering și aștept până îmi vine rândul. Nu-mi pasă că e lume multă, îmi place să stau afară.

După o bună bucată de timp, îmi umplu coșul cu heringi proaspeți. Pe când mă întorc acasă de-a lungul cheiului, o siluetă se desprinde de zidul unui birt. Bărbatul merge alături de mine, iar eu, fără să-l privesc, grăbesc pasul. Brusc, mă prinde de braț. Speriată, mă uit într-o parte.

— Bună, Catrijn, deja nu mă mai recunoști? spune el.

12

În primul moment, într-adevăr nu-l recunosc fără cămașa de țăran, apoi văd că e fostul meu argat.

— Jacob! Ce faci aici?

Un fior de neliniște mă străbate.

— Doar nu s-o fi întâmplat ceva cu familia mea?

— Îți închipui că tocmai eu aș fi venit la Amsterdam să-ți spun că s-a întâmplat ceva cu familia ta?

Jacob ridică dintr-o sprânceană.

— Probabil că nu. Dar atunci ce faci aici?

Ceva îmi spune că nu-i o întâmplare că ne-am întâlnit. A venit prea hotărât spre mine ca să fie așa, de parcă ar fi stat acolo să mă aștepte.

— Trebuie să vorbesc cu tine.

Își bagă mâinile în buzunare și mă privește drept în ochi.

Mă străbate un nou fior de neliniște. Judecând după fața lui, Jacob n-a venit aici să discute cu mine de plăcere, iar eu mă tem că știu despre ce vrea să vorbim.

— Nu pot să te iau cu mine în casa unde muncesc, spun eu.

— Nici nu trebuie. Putem vorbi în birtul de colo.

Arată spre clădirea de care stătuse sprijinit puțin mai înainte.

Mă învoiesc, dând ușurată din cap. Intrăm și ne așezăm la o masă dintr-un colț al sălii birtului.

— Ce mai fac părinții și frații mei? întreb eu înainte ca Jacob să deschidă gura.

— Bine.

— Asta-i tot ce-mi poți spune?

— Ce vrei să-ți spun? Le e bine. Ca de obicei.

Îi face semn cârciumarului, arată spre cele două halbe de bere goale de pe masă, iar omul dă din cap că a înțeles. Puțin mai târziu vine cu două halbe pline.

— De fapt, întrebarea pe care ar fi trebuit să mi-o pui e: ce mai faci tu? zice Jacob după ce-a dat pe gât o dușcă zdravănă.

— Asta ar fi fost următoarea mea întrebare.

Jacob își mijește ochii.

— Deci îți pasă.

— Da, bineînțeles. Ce s-a întâmplat? Dacă ai ceva de spus, spune pur și simplu.

— Necazul e..., urmează Jacob prudent, că nu-mi merge prea bine. Am datorii și nu găsesc de lucru.

— Ce treabă neplăcută!

— Foarte neplăcută. Ciudat, nu, cum viața poate lua dintr-odată altă întorsătură? Totul e bine și, brusc, trebuie să-ți părăsești satul. Dar tu știi cu siguranță cel mai bine cum se întâmplă asta.

— Ai plecat din De Rijp?

— Tocmai asta spuneam. Am încercat în alte sate, însă nimeni nu are nevoie de un argat. Așa că, în cele din urmă, am venit la Amsterdam.

— Și? Poți găsi aici ceva de lucru?

— Poate, însă prefer să încep o afacere a mea.

Felul în care spune asta, privindu-mă peste buza halbei sale cu bere, nu-mi place.

Nu zic decât:

— Bună idee.

— Da, nu-i așa? La fel m-am gândit și eu. Singura problemă e că n-am bani pentru asta.

Ne privim în tăcere.

— Asta, într-adevăr, e o problemă, spun eu.

— Nu neapărat. Știm amândoi a cui e vina că mi-am pierdut slujba. Și că ai plecat cu un sac mare, plin cu bani, în timp ce eu am fost nevoit să mă descurc singur.

— Am presupus că o să-ți găsești altă slujbă.

Jacob izbucnește în râs, un râs aspru, neplăcut.

— Să nu presupui niciodată nimic așa, pur și simplu, Catrijn. E foarte nechibzuit să faci asta. Să nu presupui niciodată că totul se rezolvă de la sine.

Încercând să-mi alung presimțirea urâtă, iau o gură de bere.

— Credeai că ești singură, nu?

Jacob se apleacă spre mine. Vocea lui e blândă, însă ochii îi sunt duri.

— Ar fi trebuit să te uiți dacă nu cumva e cineva la ușă sau la fereastră. Căci te-am văzut.

În tăcerea care se lasă nu mai aud decât bătăile puternice ale inimii mele. Vocile celorlalți oameni din birt se transformă într-un murmur slab. Liniștea e atât de adâncă, încât aud chiar și respirația lui Jacob. E drept că stă și foarte aproape de mine. Sprijinit cu mâinile de masă, s-a aplecat atât de mult în față, încât mă trag puțin înapoi. Cum ochii nu i se dezlipesc o clipă de fața mea, îmi dau seama că îmi pândește mișcările și că primele cuvinte pe care le voi rosti sunt cruciale.

— Despre ce vorbești? Am crezut că ai ceva să-mi spui. Dacă începi cu ghicitori, eu plec, fiindcă mai am destule de făcut.

Pun halba pe masă cu o mișcare ceva cam prea repezită, astfel încât spuma dă pe dinafară.

El râde din nou.

— Nu-ți fie frică, n-o să te trădez. Găsim noi o soluție.

— Jacob, te întreb pentru ultima dată: despre ce vorbești?

— Totul s-a întâmplat destul de repede.

Se lasă pe spate și se uită drept înainte, de parcă ar retrăi momentul.

— M-am întrebat de ce nu s-a împotrivit. Probabil că era prea beat. Încă putea s-o facă, își mișca și mâinile, și picioarele, și capul. Dar l-ai isprăvit repede.

Stau nemișcată la masă și mă uit la fața de dinaintea mea, la acea gură din care ies cuvintele ce îmi năruie viitorul.

— Nu știu ce crezi că ai văzut, însă eu mi-am găsit soțul mort în pat. Eram speriată și l-am scuturat cât am putut de tare ca să-l trezesc.

— Cu o pernă în mâini? Nu, Catrijn, n-a fost așa. Nu ți-o iau în nume de rău, să știi. Govert a fost un ticălos. Cel puțin cu femeile. Eu n-am avut probleme cu el, însă nici nu m-a călcat vreodată în picioare. Deci înțeleg foarte bine și aș vrea să-mi țin gura, crede-mă. Însă mi-am pierdut slujba. Toată lumea a avut de câștigat, în afară de mine. E cinstit?

— Ce vrei de la mine?

— Cincizeci de florini.

— Asta înseamnă jumătate din averea mea!

— Știu. Pentru mine e de-ajuns ca să o iau de la capăt. Aș fi putut să cer tot, însă n-am eu sufletul ăla. Acum spune și tu, cincizeci de florini e totuși un preț mic, nu? La ce-ți mai

folosesc banii ăia dacă nu peste mult timp o să atârni în spânzurătoare?

Ochii ni se întâlnesc, ai lui – provocatori, ai mei – reci. Cel puțin, așa sper. Poate că-mi vede frica pe care încerc să o stăpânesc.

— N-am spus că ai văzut bine, Jacob. Cum ți-am zis, l-am scuturat, nimic mai mult. Dar nu vreau să răspândești prostii despre mine în tot satul. Pot să-ți dau douăzeci de florini.

— Cincizeci, spune Jacob. Știu ce-am văzut, și știi și tu. Nu-mi face plăcere să ți-i cer, însă trebuie să mă gândesc la viitorul meu. Probabil că n-ai avut de-ales atunci când ai făcut ce-ai făcut; acum nici eu nu am de-ales.

Închid ochii și mă gândesc la ce mi-a cerut, deși știu de mult că va trebui să mă învoiesc.

— Deci, dacă îți dau cincizeci de florini, îți ții gura.

— Promit.

— Și nu vii pe urmă să ceri mai mult?

— Nu, mi-ajunge atât. Înțeleg că mă crezi un ticălos, dar nici chiar așa de rău nu sunt. Îți las și ție ceva.

— Ce suflet nobil!

Mă privește rânjind.

— Mă bucur că gândești așa. Păi, atunci să mergem la casa aia unde muncești, nu? Îmi dai banii și plec.

Pot să stau cât vreau să mă mai gândesc, însă nu prea am de-ales.

— Bine, spun eu.

13

Scurtul drum spre Keizersgracht pare să dureze de două ori mai mult decât de obicei. La fiecare pas simt prezența lui Jacob, iar mintea mea continuă să caute o soluție salvatoare. În timp ce momentul în care averea mea se va înjumătăți se apropie tot mai mult, Jacob îmi povestește vesel despre ultimele noutăți din sat. Nu aud nici un cuvânt, iar când ajungem în fața casei, îl întrerup brusc.

— Mă duc să iau banii, așteaptă-mă aici. Dacă atunci când mă întorc nu sunt singură, fă-te că ești un negustor.

Mă răsucesc pe călcâie și intru.

În partea din spate a casei îi aud vorbind pe Mattias și pe Brigitta. Urc repede pe scară, spre camera mea de la mansardă. Cu mâini tremurânde, scot punga din lada de sub pat și număr cincizeci de monede. Cincizeci! Îmi vine să plâng. Însă, de fapt, în felul ăsta ies încă bine. Într-adevăr, Jacob ar fi putut să ceară tot.

Cu monedele învelite într-o cârpă cu colțurile legate într-un nod, mă întorc afară. Jacob stă cu spatele la mine și se uită la barjele care trec pe canal. De parcă m-ar simți, se întoarce dintr-odată spre mine.

— I-ai adus?

Fără să scot o vorbă, îi întind legătura. O desface și numără monedele.

— Bine, și-acum am plecat.

— Nu vreau să te mai văd niciodată.

— Nu-ți face griji. La revedere, Catrijn. Rămâi cu bine.

Își duce un deget la pălărie și pleacă fluierând.

Privesc în urma lui. Nu-mi place lăcomia cu care s-a uitat la monede. Jacob n-a știut niciodată să umble cu banii. Leafa o cheltuia de îndată ce-o primea, să strângă ceva i se părea o prostie. Se va întoarce și va cere mai mult.

În ultimele săptămâni m-am întrebat de multe ori dacă aș lua și acum aceeași hotărâre ca în clipa în care, cu buza spartă și câteva vânătăi pe corp, m-am aruncat peste Govert cu o pernă în mâini. Răspunsul e că nu știu. Disperarea pune stăpânire pe tine, te scoate din minți și îți tulbură puterea de-a vedea urmările propriei fapte. Viața pe care aș fi dus-o dacă aș fi stat să chibzuiesc mai bine nu mă atrage, însă măcar aș fi avut o viață. E drept, acum am scăpat de palme și șuturi, însă neliniștea din sufletul meu care le-a luat locul, spectrul spânzurătorii nu înseamnă un schimb bun. Atunci, când credeam că nimeni nu știe de fapta mea, era altfel. Acum totul s-a schimbat.

Nu mă pot bizui pe Jacob să-și țină gura, așa că trebuie să plec de-aici. Dumnezeu nu s-a uitat în altă parte când am dat

ascultare pornirilor mele josnice și mi-am sufocat soțul, iar acum mă pedepsește.

Chiar în aceeași după-amiază renunț la slujbă. Aștept până ce Adriaen se întoarce de la o întrunire la Compania Unită a Indiilor de Est și-l întreb dacă pot să vorbesc cu el. Încuviințează din cap, mă conduce în biroul lui și închide ușa în urma noastră.

— Ia loc.

Arată spre un scaun și se așază la rândul lui înainte să apuc eu s-o fac.

— Ce voiai să-mi spui? Sper că îți place aici, căci eu sunt foarte mulțumit de tine.

Mă așez și-mi îndrept spinarea.

— Vă mulțumesc. Într-adevăr, îmi place aici și m-aș bucura să rămân, însă, din păcate, trebuie să renunț.

— Vrei să renunți? De ce?

— S-a întâmplat ceva.

— Nu poate fi nimic atât de grav încât să fii nevoită să renunți la slujbă. Deși…

Mă privește încruntat.

— N-are nici o legătură cu fratele meu?

— Cu domnul Mattias? Nu, nicidecum.

— O, slavă Domnului! O clipă m-am temut…

Flutură din mână.

— Deci nu asta e. Spune-mi, poate te ajut.

De fapt, îi datorez o explicație. Una care să-l convingă că e mai bine să plec. Trag adânc aer în piept și îi spun adevărul despre tablou. Că eu l-am pictat, în atelierul Brigittei. Că i-am folosit pânza și culorile și mai târziu am cumpărat altele în loc. Că m-am pus singură într-o poziție imposibilă acum, că doctorul Geelvinck vrea să cumpere tabloul.

Adriaen mă ascultă cu surprindere.

— Nu m-am așteptat la așa ceva de la tine, spune el în cele din urmă. Auzi uneori vorbindu-se de servitoare care îmbracă hainele stăpânei, se împodobesc cu bijuteriile ei ori îi încearcă patul. Toate astea sunt lucruri foarte urâte. Nu m-am așteptat să-ți iei libertatea să mergi să pictezi în atelierul soției mele în timp ce ea zăcea bolnavă în pat.

— Îmi pare nespus de rău. Ar fi trebuit să-mi cumpăr pânză și culori și să merg să pictez în bucătărie. Numai că aș fi fost nevoită să folosesc masa pe care pregătim întotdeauna mâncarea, iar culorile conțin substanțe otrăvitoare, deci…

— Destul.

Adriaen ridică mâna.

— Nu încuviințez așa ceva, însă nici nu mi se pare un motiv să renunți la slujbă. Mai ales acum, că ai mărturisit totul de bunăvoie. Voi avea grijă să găsesc o soluție pentru tabloul Brigittei. Pun pe cineva să-l cumpere și îi spun lui Geelvinck că am primit o ofertă mai bună. Nici o problemă.

— Mai e ceva.

Adriaen își mijește ochii.

— Sunt amenințată de cineva din satul meu. Mi-a dat de urmă și azi după-amiază mi-a ieșit deodată în cale.

— De ce?

Se așterne pentru un moment tăcerea, iar eu las ochii în pământ.

— Prefer să nu spun, domnule.

— E cineva cu care ai promis să te căsătorești sau ceva de felul ăsta? Vine să te ia înapoi?

Încuviințez din cap.

— Deci ai plecat din sat ca să scapi de o căsătorie. Dar tocmai rămăseseși văduvă, nu?

— E o poveste încurcată, domnule.

Adriaen scoate un oftat adânc.

— Atunci, lasă. E păcat că vrei să pleci. Brigitta e mulțumită de tine, iar asta nu i se întâmplă des. Am înțeles că ai ajutat-o să pregătească culorile. Mi-a spus că te-ai mișcat foarte repede și bine, iar acum îmi dau seama de ce.

După o tăcere scurtă, adaugă:

— Aș vrea să văd tabloul făcut de tine.

— E în lada de sub patul meu.

— Du-te și adu-l.

Șovăi.

— E bine să umblu cu el prin casă, domnule?

— Ai dreptate, nu e bine. Vin cu tine.

Ieșim din birou și urcăm pe scară spre camera mea, destul de întunecoasă din pricina ferestrei mici. Scot tabloul și îl duc pe palier, unde mă așteaptă Adriaen. Fără să spun vreun cuvânt, îi țin pictura în față.

Adriaen cercetează îndelung vaza pe jumătate pictată în timp ce eu aștept neliniștită. Poate se înfurie și mă aruncă afară din casă fără să-mi plătească ultima leafă.

— Știi deja ce-o să faci? întreabă el în cele din urmă.

— Nu, domnule. În orice caz, nu mă întorc acasă.

— Vrei să pleci din Amsterdam?

— Cred că așa e cel mai bine.

— Cu cât mai departe, cu atât mai bine, presupun.

Încuviințez din cap.

— Ți-ar plăcea să mergi la Delft?

Mă uit la el surprinsă.

— Delft?

— E destul de departe?

— Da, cred că da. Dar dacă omul ăla vine aici și întreabă unde sunt…

— Atunci îi spun că habar n-am, răspunde Adriaen.

14

Noaptea mă chinuiește un vis care se tot repetă de săptămâni întregi. Stau aplecată peste Govert cu o pernă în mâini. El doarme cu gura deschisă, duhnind a băutură. Număr până la trei și îi apăs cu putere perna pe față. El se trezește, se mișcă, însă e prea beat să înțeleagă ce se întâmplă. Când își dă seama, lipsa aerului l-a secătuit de vlagă.

Îi țin perna pe față până rămâne nemișcat. Abia când sunt sigură că nu mai trăiește, o ridic. Cu răsuflarea tăiată, mă uit la el și încep să țip când văd ațintită spre mine privirea înghețată a ochilor lui morți.

Amsterdamul mi s-a părut departe, dar uite că merg și mai mult spre sud. Dacă cineva mi-ar fi spus asta în urmă cu patru

luni, m-aș fi uitat la el neîncrezătoare. Pe atunci aveam încă o viață ordonată și previzibilă, acum totul e cu susul în jos.

Adriaen îmi spune că fratelui său Evert, care e văduv, i-ar prinde bine un pic de ajutor și mă întreabă dacă vreau să intru în slujbă la el.

— Gândește-te bine, mă îndeamnă.

În aceeași după-amiază mă caută și-mi spune:

— Poți să mergi cu Mattias. Are de dus niște mărfuri la Delfshaven. Ai putea să pleci săptămâna viitoare. Dacă vrei slujba, bineînțeles.

Întâi doar încuviințez din cap, apoi spun:

— Da, mi-ar plăcea. Vă mulțumesc.

Puțin amețită, mă duc la bucătărie și-mi trag un scaun să mă așez. Mă prăbușesc pe el și mă uit pe fereastră. În alte împrejurări m-aș fi bucurat să călătoresc împreună cu Mattias. Dar acum am alte griji. Singurul lucru pe care-l vreau e să plec de-aici cât mai repede.

O săptămână mai târziu nu-mi e greu să-mi iau rămas-bun, căci n-am apucat să stau prea mult în casa de pe Keizersgracht. E o zi însorită, fără vânt. Nu mergem cu o barjă trasă de cai, care transportă doar călători, ci cu un vas plin de mărfuri care trebuie să ajungă la Delfshaven. Acesta are o cabină închisă pe puntea de sus, unde călătorii pot sta comod. Nu suntem singurii care se-adăpostesc aici, mai sunt cu noi și alți negustori, însă după ce mulți dintre ei coboară în Haarlem e mai puțină zarvă. Îmi omor timpul cârpind, în timp ce Mattias își petrece cea mai mare parte a dimineții stând de vorbă cu căpitanul vasului și supraveghind încărcătura.

Abia după ce trecem de lacul Haarlem, când vântul se întețește și se face mai frig, vine să-mi țină de urât.

— S-a întâmplat de câteva ori să dispară mărfuri, spune el. Uneori sunt descărcate din greșeală, dar se și fură. Deci de fiecare dată când tragem la mal, sunt cu ochii în patru.

— Foarte bine, răspund eu. Dar ce faci când o să înnoptăm în Leiden?

— Atunci vasul e păzit.

Încuviințez din cap, iar apoi se lasă tăcerea. Mi-am închipuit de multe ori cum ar fi să-mi petrec timpul singură cu Mattias,

însă acum, când această închipuire a devenit realitate, nu știu despre ce să vorbesc. Dar el știe. Cei doi negustori cu care împărțim cabina au ieșit pe punte, iar Mattias aduce imediat vorba despre lucrul pe care eu tocmai vreau să-l ocolesc.

— Acum trebuie să-mi spui, în sfârșit, de ce ai renunțat la slujbă. Adriaen a fost foarte vag în privința asta. Credeam că te simți bine la noi.

Pe față i se citește supărarea și înțeleg că n-am cum să scap fără să-i dau o explicație. Din fericire, povestea cu tabloul îmi oferă un motiv credibil al plecării, așa că mă folosesc de ea. Spre surprinderea mea, Mattias izbucnește în râs.

— Deci Geelvinck a vrut să cumpere tabloul. Ce înspăimântată trebuie să fi fost când ai auzit asta.

— Nu e de râs. Îmi pare foarte rău pentru Brigitta.

— De ce? Ce face ea e oribil. A venit momentul să priceapă asta. Fratele meu o protejează permanent, îi plătește din când în când pe alții să-i cumpere lucrări, însă nu știu dacă așa îi face vreo favoare Brigittei… În felul ăsta, ea continuă să creadă că pictează bine.

— Ce-i rău în asta? Ei îi face plăcere.

— E bine câtă vreme nu pierzi din vedere realitatea. Brigitta trăiește într-o lume închipuită, întreținută de Adriaen. I-am spus de-atâtea ori că trebuie să termine cu asta. Însă lui îi e teamă că o să cadă din nou în mâhnire. Odată a încercat să-și ia viața.

— Chiar așa? Groaznic! De ce a făcut-o?

— I s-a părut că viața ei e fără rost. Neputând avea copii, nu știa cu ce să-și umple zilele. Abia când a descoperit pictura și-a recăpătat pofta de viață. E minunat, bineînțeles, însă din cauza ei uită de tot și de toate. De parcă n-ar mai exista nimic altceva decât pictura. Nu înțeleg asta. Sunt atâtea lucruri de descoperit, atâtea lucruri de care să te bucuri.

— Pentru un bărbat, da.

— Și pentru o femeie, nu?

Mă privește piezișș.

— Tu nu ești o femeie care să se dea ușor bătută. Asta mi-a plăcut imediat la tine.

Simt că-mi flutură ceva în stomac. Îmi înăbuș senzația de fericire.

— Atunci când o femeie își schimbă viața brusc, o face de cele mai multe ori de nevoie, Mattias. Bărbații sunt cei care pleacă în lume să se bucure de viață. Bărbați ca tine.

Se gândește o clipă la cuvintele mele, apoi încuviințează din cap.

— Ai dreptate. Dar nici printre bărbați nu sunt mulți care au curajul să plece.

— Fiindcă au o familie de care trebuie să se îngrijească. Fiindcă, dacă vrei să faci ce-ți place, trebuie să ai bani, iar asta nu-i la îndemâna oricui.

— Vorbesc de bărbații de aceeași condiție socială ca a mea, care-și pot permite asta. Fraților mei le-ar plăcea să vadă Orientul, însă nu au curaj să plece într-o călătorie lungă pe mare. Nu se încumetă să-și lase afacerea, nici măcar pe mâinile familiei. Dacă trăiești în frică, trăiești doar pe jumătate.

— Dar deseori mai mult. Nici mie nu mi-ar plăcea să-mi petrec un an de zile pe o corabie. Am auzit o grămadă de lucruri despre ce poate să iasă prost.

— N-ai avea curaj? Nu mă așteptam la asta de la tine, Catrijntje.

Îi zâmbesc.

— Chiar că nu mă cunoști deloc.

— E adevărat, însă vom avea grijă ca asta să se schimbe. Ia zi, ăsta e tabloul de care vorbeai?

Mattias arată cu vârful pantofului spre pânza care, învelită în niște cârpe vechi, stă sprijinită de bancă.

— Da, vrei să-l vezi?

Îl ridic și desfac cârpele.

Mattias îmi ia tabloul din mâini și se uită la el plin de admirație.

— E cu adevărat bun. Acum îl înțeleg pe Geelvinck.

— Îți place?

Mă îmbujorez.

— Foarte mult. Vreau să-l termini și să mi-l vinzi mie.

— Ți-l dăruiesc.

Ne uităm unul la altul și Mattias se apleacă spre mine. Buzele lui le ating pe-ale mele într-un sărut cald și plin de iubire.

— Îmi pare bine că a trebuit să duci mărfurile astea, spun eu încet.

El zâmbește.

— Mărfurile puteau să mai aștepte o săptămână, însă am făcut tot ce mi-a stat în puteri să-l conving pe Adriaen că trebuie duse acum. Doar nu crezi că te-aș fi lăsat să pleci singură?

La sfârșitul zilei intrăm în Leiden. Înnoptăm aproape de dana de la Noordeinde, în hanul Barja Pieței, care după cum arată trebuie să fie scump. Mattias cere o singură cameră. Nu protestez. Ceva s-a schimbat între noi, ceva pe care nu-l pot defini, însă lucrul ăsta e evident în orice cuvânt și orice gest. E un sentiment de încredere îmbinată cu dorință și cu credința că trebuie să prinzi fericirea atunci când îți iese în cale.

Nu știu dacă iubirea asta are vreo șansă sau dacă Mattias o ia în serios. Știu însă că pot rămâne însărcinată și că s-ar putea să mă părăsească. De fapt, ar trebui să fiu hotărâtă și să-l țin la distanță. Dar nu fac asta.

De îndată ce ajungem în cameră, ne întoarcem unul spre celălalt și începem să ne dezbrăcăm. Fără să scoatem o vorbă, ne sărutăm, ne pipăim și ne mângâiem. După ce ultimele haine ajung pe jos, ne prăbușim în pat. Trupul lui gol îl acoperă pe-al meu, gurile noastre se unesc cu atâta înfocare, încât ni se ating dinții și îi simt limba peste tot. Apoi el coboară. Nu uită nici o părticică a corpului meu, astfel încât pielea îmi arde și mă năpădește un val de plăcere în care nu mai e loc de îndoieli.

15

Mi-ar plăcea ca drumul de la Leiden la Delft să nu se termine niciodată. Ceva îmi spune că totul e prea frumos ca să fie adevărat, că realitatea crudă nu va întârzia să-și arate fața.

Până atunci vreau să cred într-o viață plină de iubire și fericire și mă bucur de fiecare clipă. Și primăvara se străduiește să facă plăcută această călătorie. Polderul care se întinde între Leiden și Delft este o înșiruire de diguri cu sălcii pe ele și pajiști de un verde mustos, împânzite de gospodării și mori de vânt. Stau pe punte și mă uit la norii care acoperă din când în când soarele, la albastrul ce se ivește iar și iar. Simt vântul care-mi mângâie pielea, greutatea brațului lui Mattias pe umeri și suspin.

— Pentru ce e suspinul ăsta? întreabă el surâzând.

— Pentru nimic, pentru clipa de-acum. E un suspin de fericire.

Mă trage mai aproape de el.

— Trebuie să vorbim, spun.

— Despre ce?

— Păi, despre cum o să facem. Vreau să zic, tu locuiești în Amsterdam, iar eu o să fiu peste puțin timp la Delft. Nu e comod.

El nu spune nimic, privește doar în depărtare. Simt cum în suflet mi se strecoară o vagă neliniște.

— Ce planuri ai? întreb eu precaută.

Când răspunde, Mattias parcă ar face-o în silă.

— N-am nici un plan. Iau fiecare zi așa cum e.

O vreme mă uit la el în tăcere.

— Mda, spun apoi, însă din când în când trebuie să iei totuși niște hotărâri.

— Chiar așa? Dacă se poate, prefer să n-o fac. Las lucrurile să curgă, apoi văd ce se întâmplă.

Îmi trebuie ceva timp să înțeleg ce-mi spune.

— Adică vrei să faci așa și cu noi?

— Crezi că e rău să vedem pur și simplu cum merge?

Dacă vin acum cu cârteli, îl îndepărtez. Altfel, mai e o șansă ca el, totuși, la un moment dat…

— Catrijn?

Îi zâmbesc liniștitor.

— Nu, nu cred că e rău. Am fost deja căsătorită o dată și n-a fost o treabă tocmai plăcută.

Trăsăturile feței lui se destind. Mă sărută înfocat și spune:

— Știam că suntem făcuți din același aluat. Iubim aventura și schimbarea, lucrurile noi.

Nu zic nimic. Îl iubesc, însă vreau să duc și o viață ordonată. Dar dacă lui îi place așa, sunt gata să mă prind în jocul ăsta.

Înaintând pe canalul Vliet, ne apropiem de Delft. Soarele începe să asfințească, iar copacii și morile de vânt aruncă umbre lungi. Fiindcă Mattias trebuie să-și continue drumul spre Delfshaven, stabilim să vină să mă vadă mâine.

— Când ajungi la Delft, va fi prea târziu ca să mergi la fratele meu, spune el. Pe deasupra, probabil că vei fi obosită. Du-te la hanul Mechelen din piață; cei de-acolo mă cunosc. Întreabă de Johannes sau de Digna și dă-le scrisoarea ăsta. În ea spune că pot trece toate cheltuielile în contul meu.

— Mulțumesc. Tu când vii?

— Mâine spre seară, după ce-mi rezolv toate treburile. Te descurci fără mine atât de mult timp?

Ca să mă necăjească în glumă, îmi dă un bobârnac peste nas.

— Bineînțeles, spun eu. M-am descurcat fără tine toată viața.

Chiar dacă e vorba doar de o noapte și o zi, ne vine greu să ne despărțim. După o îmbrățișare lungă și un sărut și mai lung, cobor pe cheiul de la Noordeinde. Cu bocceaua cu haine la picioare, îi fac cu mâna lui Mattias în timp ce vasul cu mărfuri își urmează cursul pe canalul Vliet. După ce trece de un cot, îl pierd din ochi și mă cuprinde un sentiment puternic de singurătate. Păream foarte sigură de mine când spuneam că am să mă descurc perfect fără Mattias, și bineînțeles că așa e, însă deodată simt un mare gol alături de mine.

Trag adânc aer în piept, îmi strâng lucrurile și întreb un trecător cum pot ajunge în piață.

— Pe jos, spune bărbatul rânjind, totuși îmi arată drumul. Mergi pe canalul Oude Delft și, când ajungi la Nieuwstraat, o iei la stânga. De-acolo mai e doar puțin.

Îi mulțumesc și pornesc mai departe. Ziua de lucru s-a terminat și e mare înghesuială pe stradă. Servitoare și muncitori merg spre casele lor, țăranii ies din oraș înainte de-a se închide porțile, iar negustorii strâng tarabele pe care și-au

întins mărfurile. Delft nu e cu mult mai mare decât Alkmaar, chiar și arată foarte asemănător, cu canale și case cu frontoane în trepte. Asta îmi dă senzația plăcută că mă întorc acasă.

Cele mai multe străzi sunt deja cuprinse de umbră, doar peste casele dintr-o parte a pieței soarele se revarsă încă nestingherit.

Privirea îmi alunecă peste frontoanele în trepte și se oprește la o clădire din apropierea bisericii. Pe firma de deasupra ușii văd un butoi de bere și un pat. Pentru siguranță, întreb o femeie care vinde perii dacă acela e hanul Mechelen, iar ea îmi spune că da.

Înăuntru e multă lume, toate mesele sunt ocupate. Vorbesc cu un tânăr de la tejghea.

— Îl caut pe Johannes.

— Eu sunt.

Se uită la mine și așteaptă.

— Sunt Catrijn Barentsdochter. Mattias van Nulandt m-a trimis la acest han.

Scot scrisoarea.

Johannes o citește și se uită din nou la mine, acum cu un zâmbet.

— Prietenii familiei Van Nulandt sunt prietenii mei. Bine ai venit, Catrijn. Ai făcut un drum lung, sigur ești obosită și ți-e foame.

Se întoarce spre o femeie cu părul închis la culoare, care se apropie curioasă.

— Ea e Catrijn, o prietenă a lui Mattias van Nulandt, iar ea e mama mea, Digna. Mai avem ceva bun de mâncare pentru ea, mamă?

— Bineînțeles.

Digna mă salută înclinând prietenoasă din cap.

— Doar că trebuie să împarți masa cu alți oaspeți. Johannes, vezi dacă e vreun loc liber.

Fiul ei mă însoțește la o masă lungă, unde mănâncă un grup de doamne și domni. Îmi atrage atenția înfățișarea distinsă a mesenilor. Și hanul e elegant: podeaua nu-i făcută din scânduri, ci din mici dale verzi peste care e presărat nisip pentru a absorbi băutura vărsată pe jos. Sala e largă și lungă,

are mai multe șemineuri și pe pereți atârnă tablouri cu scene de han. Nu e ieftin să înnoptezi aici. Nu mă simt în largul meu în hainele mele simple, mototolite și stau cuminte la capătul mesei, fără a căuta să intru în vorbă cu ceilalți oaspeți.

Mâncarea – fasole albă cu sirop de prune – e delicioasă. După ce beau o cană cu bere la sfârșit, simt cum mă copleșește oboseala. O servitoare mă conduce în camera mea – pe care nu trebuie s-o împart cu altcineva – și, de îndată ce mă bag în pat, adorm.

16

— N-aveai un tablou la tine ieri-seară?

Johannes pune pe masă o farfurie cu pește prăjit și o bucată de pâine și se uită la mine întrebător. După ce-am coborât în sala hanului, m-am așezat lângă fereastră și, în lumina soarelui ce răzbate înăuntru, încep să mă trezesc. Am dormit atât de mult, încât acum sunt buimacă. Ceilalți oaspeți au plecat deja.

— Ba da, spun eu.

— Îți place arta?

— Îmi place să pictez. Eu l-am pictat.

— Chiar așa? Minunat! Am băgat de seamă, fiindcă nu sunt doar hangiu, ci și pictor și negustor de artă.

— Acum înțeleg de ce sunt așa de multe picturi aici.

Mă uit în jurul meu.

— Câteva sunt făcute de mine, când eram ucenic.

— Acum nu mai ești?

— Anul trecut am dat proba de maestru, așa că mă pot socoti într-adevăr pictor.

— Pe care le-ai făcut tu?

Johannes se ridică și arată spre câteva scene de han semnate J. Vermeer.

Mă uit la ele plină de admirație.

— Sunt splendide.

— Mulțumesc. Nu sunt rele, altfel nu le-aș fi pus pe perete, însă multe lucruri le-aș face acum diferit.

— Întotdeauna e așa, spun eu continuând să cercetez picturile. Unde-ai învățat meșteșugul? Aici, în Delft?

Încuviințează din cap.

— La diverși maeștri. Un an la unul, doi ani la altul, încă un an la al treilea. A fost o perioadă frământată, însă am avut prilejul să învăț diferite tehnici. Asta m-a ajutat să-mi dezvolt propriul stil.

— Pentru că nu te-ai înțepenit într-un anumit fel de-a picta.

— Exact. Și ce te-a adus în orașul ăsta, Catrijn Barentsdochter?

Johannes se așază la loc, iar eu fac la fel.

— Îmi caut de lucru. Mattias mi-a zis că fratele lui are ceva pentru mine, așa că trec numaidecât pe la el.

Johannes nu spune nimic, mă privește doar îngândurat. Asta mă face să mă simt stânjenită, așa că-mi feresc privirea de câteva ori, apoi mă uit drept la el.

— S-a întâmplat ceva?

Speriat de întrebarea mea directă, se lasă pe spate.

— Nu, nimic. Iartă-mă că te-am privit așa de stăruitor. E pentru că îmi aduci aminte de cineva.

— Da?

— Da, însă, dacă stau să mă gândesc mai bine, asemănarea nu-i chiar așa de mare. Tu ești mult mai frumoasă.

Mă uit la el un pic bănuitoare, totuși Johannes nu pare că vrea să-mi facă curte. Are o față serioasă, ba chiar puțin îngrijorată. Ridică ochii atunci când se deschide o ușă și intră o femeie tânără. E blondă, destul de robustă și are o piele izbitor de palidă.

— Ea e soția mea, Catharina, spune Johannes. Catharina, ea e Catrijn, o prietenă a lui Mattias.

Pe cât de amabili și sinceri au fost mama și fiul când m-au întâmpinat, pe-atât de reținută e Catharina. Mă măsoară cu privirea și mă salută din cap cu răceală. Apoi se uită țintă la Johannes.

El se ridică cu o față stânjenită.

— Bine, Catrijn, sper să-ți găsești de lucru. Îmi dai de veste. Presupun că, până una-alta, îți lași lucrurile în cameră, nu-i așa?

Încuviințez din cap.

— Probabil că mai rămân aici o noapte. Astăzi vine și Mattias. El va plăti pentru tot.

— În privința asta nu-mi fac absolut nici un fel de griji. Cunosc familia Van Nulandt de foarte mult timp. Știi cum să ajungi? Nu e foarte departe. Traversezi piața, mergi pe strada Koornmarkt până la capăt și ajungi în Gheer. Baftă!

Mă salută din cap și se retrage repede.

Catharina se uită după el, îmi aruncă din nou o privire scurtă și-apoi pleacă fără să spună nimic.

Ridic din umeri și ies din han. De îndată ce ajung afară, mă izbește în față zarva feluritelor târguri care se țin în piață. Traversez încet piața și, trecând prin Koornmarkt, mă îndrept spre Gheer. Întreb un trecător unde e casa lui Van Nulandt. Bărbatul scoate din gură o pipă mică și arată cu ea spre cheiul următor.

— Unde se încarcă barja.

Puțin surprinsă, îmi continui drumul. Mă așteptam să dau de o casă distinsă, însă fratele lui Adriaen are o prăvălie.

Obloanele coborâte ce servesc drept tejghea sunt pline de ceramică. Doi tineri duc o ladă la o barjă. Îi las să treacă și deschid ușa. Un clinchet de clopoțel îmi anunță sosirea. De îndată ce intru, mă văd înconjurată de rafturi cu boluri, căni și pahare. Rafturile sunt încărcate până la refuz cu lucruri simple, din ceramică maronie, dar și cu platouri de majolică bogat colorate și de plăcuțe decorative multicolore. De unul dintre pereți se sprijină o scară, iar pe ea e urcat un bărbat care întinde mâna spre un platou, dar îi lipsește puțin să ajungă la el. Când întinde mâna mai mult, scara se clatină. Dau fuga și o țin să nu cadă.

— Vă mulțumesc.

Uitându-se în jos, omul rămâne cu gura căscată. Coboară încet, cu un platou pictat în culori vii sub braț.

— Scuzați-mă, sunteți domnul Evert van Nulandt?

Întreb de formă, căci, de fapt, n-am îndoieli. Bărbatul e ceva mai în vârstă și mai corpolent decât Mattias, însă ochii lui sunt la fel de albaștri, iar dintr-o parte e aproape leit, singura diferență fiind un început de bărbie dublă.

— Da, cu cine am onoarea?

Acum stă chiar în fața mea, cu o jumătate de cap mai înalt decât mine, și mă privește drept în ochi.

— Sunt Catrijn Barentsdochter. Fratele dumneavoastră Adriaen m-a trimis.

Fără să mai adaug ceva, îi întind scrisoarea de la Adriaen.

Evert van Nulandt o desface și o citește.

— Căutați de lucru.

— Da.

Îmi pare un om scump la vorbă, de aceea nici eu nu spun mai mult decât e nevoie.

— Într-adevăr, am zis nu demult că aș avea nevoie de cineva, însă nu de o femeie.

Mă încrunt.

— De ce nu?

— Bună întrebare. Nu e o muncă pe care femeile să nu o poată face, nu asta-i problema. Ai făcut vreo școală?

— Nu chiar, însă am multă experiență practică.

— Mi-am închipuit eu. Păi, vom vedea. În scrisoare, Adriaen spune că ați fost menajeră și că pictați.

— Da, așa-i. Când am timp.

— Ați învățat singură? Fără un maestru?

— Da, sunt dintr-o familie de țărani. Părinții mei puneau mai mult preț pe mulsul vacilor și făcutul brânzei decât pe pictură.

Râde.

— Pictați pe pânză?

— De fapt, de cele mai multe ori pictez pe lemn sau pe ceramică. Acasă am decorat de plăcere dulapuri, mese și uneori farfurii și căni. La un moment dat am avut chiar comenzi. Dar din pricina muncii în gospodărie, îmi rămânea puțin timp pentru pictură.

Evert m-a ascultat cu atenție. După o clipă de tăcere, îl întreb cu precauție ce legătură are talentul meu artistic cu slujba pentru care am venit. Evert mă privește surprins.

— Una esențială, bineînțeles, spune el. Nu e grav că n-ați făcut nici o școală, fiindcă se vede că aveți talent. De fapt, asta

mi se pare mult mai important. Să ai talent și să-ți iubești munca. Sunt curios cum vă descurcați cu ceramica.

Pe moment nu pricep nimic, apoi încep să mă dumiresc.

— Căutați un pictor de ceramică.

— Sau o pictoriță. Asta depinde de cât de pricepută sunteți. Una e să pictezi pe pânză, însă cu totul altceva e să pictezi pe ceramică poroasă. Desigur, vom face mai întâi o încercare.

— Da, spun eu. Da, desigur.

Atelierul de pictură e chiar în spatele prăvăliei, iar dincolo de el sunt cuptoarele. Ușile fiind deschise, simt căldura lor izbindu-mă în față atunci când îl urmez pe Evert. În încăperea unde se pictează ceramica lucrează trei oameni, un bărbat și doi băieți. Ridică ochii când intrăm și se uită țintă la noi.

— Așază-te aici. Frans, adu unul dintre vasele stricate. Și vopsea și pensule, spune Evert.

În timp ce mă așez puțin stingheră sunt aduse lucrurile cerute. Frans, un bărbat înalt și chel, cam la vreo treizeci de ani, aduce un bol de pe unul dintre rafturi și îl pune în fața mea. Îi zâmbesc, însă el îmi aruncă o privire disprețuitoare.

— Fă din vasul ăsta ceva frumos, spune Evert și se îndepărtează.

Dispare într-o cameră vecină, iar apoi tot intră și iese. Probabil că vrea să urmărească reacțiile pictorilor săi. E limpede că sunt uluiți să se trezească deodată cu o femeie în mijlocul lor și mă pândesc tot timpul.

Nu bag în seamă privirile lor sfredelitoare, mă întorc cu spatele și-mi văd de treaba mea. În prăvălie am văzut că cea mai mare parte din ceramică e decorată cu ghirlande de flori. Ei bine, întâmplător știu să le pictez foarte bine.

Concentrată, mă apuc de lucru și nu durează mult până uit de tot ce e în jur. Ca întotdeauna, devin una cu pensula. Nici nu bag de seamă că a apărut cineva lângă mine și mă sperii când zăresc un braț plin de cicatrice.

— Frumos! spune bărbatul cu o voce în care se simte uimirea. Cu-așa ceva sigur capeți slujba, domniță. Cum te cheamă? Numele meu e Quirijn. Sunt ajutor de ceramist.

E prima încurajare pe care o primesc și foarte bine-venită. Ridic ochii spre bărbat și îi zâmbesc.

— Mulțumesc, spun. Eu sunt Catrijn.

17

Evert cercetează lucrarea și încuviințează din cap.

— Îndeajuns de bună. Primești patru florini pe săptămână. După-amiază pun să se întocmească un contract de muncă. Poți începe de mâine.

Puțin mai târziu sunt din nou afară, cam năucită de cât de ușor a mers totul. Cu pas ușor mă întorc spre piață, bucurându-mă de vremea frumoasă și de viitorul care-mi surâde. Voi fi pictoriță de ceramică! Cine și-ar fi putut închipui vreodată că-mi voi câștiga pâinea pictând?

Sunt veselă când deschid ușa hanului Mechelen. E din nou înghesuială în sală, chiar dacă mai sunt câteva mese libere. Digna și Catharina umblă de colo-colo cu platouri cu mâncare, Johannes toarnă bere.

— Cum a fost? întreabă el când intru.

— Bine, pot începe de mâine. Ca pictoriță de ceramică.

Toți se uită la mine uluiți.

— Credeam că ai venit pentru o slujbă de menajeră, spune Digna.

Izbucnesc în râs, zicând că așa credeam și eu și îi povestesc despre dragostea mea pentru pictură.

— E minunat. Felicitări, spune Digna. N-auzi de multe ori ca o femeie să fie pictoriță de ceramică. Dar îl înțeleg foarte bine pe Evert. Ești tânără, frumoasă și se vede treaba că ai talent.

— Sper că talentul a înclinat balanța în favoarea mea.

— Fără îndoială. Evert e un negustor prea serios ca să se lase condus de sentimente.

Digna schimbă o privire cu fiul ei, care dă din cap că e de aceeași părere.

— Însă cred că trebuie să știi ceva. Hai să ne așezăm.

Mă duce într-un colț liniștit și-mi arată o bancă de lemn. După ce ne-am așezat amândouă, spune:

— Evert e un bun prieten al nostru. A trecut printr-o perioadă grea, de aceea îl ajutăm și îl protejăm puțin.

Mă privește sever din cealaltă parte a mesei.

— Înțeleg, dar ce legătură are asta cu mine?

— Acum patru ani s-a întâmplat ceva îngrozitor. La vremea aceea, Evert avea un atelier de ceramică în Koornmarkt. Locuia cu familia deasupra. Cum de s-a putut întâmpla asta, nu știe nimeni, căci Evert avea întotdeauna mare grijă, dar la un moment dat a izbucnit un incendiu. Toată familia dormea când Evert a simțit brusc miros de fum. A coborât să vadă ce s-a întâmplat și s-a trezit în fața unui zid de foc. Nici n-a apucat să-și dea seama ce se petrece, că flăcările au înghițit totul, coridorul, scara, prăvălia. Doar el a reușit să fugă în ultimul moment. Tot ce-avea a dispărut într-o clipită. Soția și copiii lui au murit.

— Îngrozitor, spun eu încet.

— Nu și-a revenit niciodată după acea lovitură. Nu-i trebuie altă căsnicie și nici copii nu mai vrea.

— Îl înțeleg, după așa o pierdere.

— Și eu, deși nu cred că e bine. Toți ne cam facem griji pentru el. Deci nu-i de mirare că, atunci când apare o tânără frumoasă care seamănă izbitor cu soția lui moartă, ne speriem. Cu atât mai mult cu cât Evert îi oferă imediat o slujbă. Înțelegi?

— Semăn cu soția lui?

— Când ai intrat, am crezut că e Gesina. Îmi închipui că și Evert s-a speriat.

Mă gândesc la momentul în care el m-a privit de pe scară, fără să scoată o vorbă.

— M-am întrebat de ce se uita așa de lung la mine.

— Acum știi. Cel mai bine ar fi fost să nu primești slujba. Dar nu cred că pot să-ți cer asta.

— Presupun că Evert știe ce face. Și frații lui de asemenea. Adriaen nu m-ar fi trimis niciodată aici dacă ar fi crezut că nu e bine pentru Evert.

— A, nu sunt așa de sigură. Știi cum sunt bărbații în treburi din astea. De multe ori nici nu stau să se gândească. Dar, în

sfârșit, te-am prevenit. Tu faci ce vrei.

Digna se ridică de pe scaun și mă privește.

— Îmi pari o fată de treabă. Poate că așa trebuie să fie.

Am și alte griji pe cap: am nevoie de o locuință. Johannes mă ajută – cunoaște pe cineva care închiriază case.

— Mergi la Isaäc van Palland în Choorstraat. Spune-i că te-am trimis eu și o să se rezolve.

Într-adevăr, se rezolvă. Isaäc van Palland se ocupă de mine imediat. Merge să-mi arate o căsuță cu fronton în trepte de pe strada Achterom. N-are decât un singur cămin și o mansardă, însă nici chiria nu e prea mare.

— De unde ești? mă întreabă Isaäc atunci când îmi dă cheia. Nu ești de-aici, nu?

— Nu, sunt din Alkmaar.

— Serios? Am stat și eu acolo, am fost primar. Când am cunoscut-o pe soția mea, m-am mutat în Delft, fiindcă ea e de-aici.

— Ați fost primar în Alkmaar?

Mă furnică pielea de spaimă.

— Demult.

— Mai treceți pe-acolo?

— Din când în când. Nu prea mai am de ce, fiindcă mi-au murit părinții. Deși mai am rude acolo. Doi frați și o soră.

— E foarte departe.

— Fiind primar, sunt prea ocupat și nu-mi pot permite să plec din Delft pentru o perioadă mai lungă.

— Sunteți și-aici primar?

El încuviințează din cap.

— Și asta îmi ia foarte mult timp.

— Da… înțeleg, spun eu simțindu-mă din ce în ce mai puțin în largul meu.

Mai vorbim ceva timp despre condițiile contractului de închiriere, apoi ne întoarcem acasă la el să-l semnez. Știu un pic să citesc și să scriu. Nu de-ajuns ca să pot descifra toate obligațiile și interdicțiile, însă Isaäc mi le citește, iar pe urmă îmi pun semnătura. Când ne despărțim în holul de la intrare,

arunc o privire spre portretele lui Isaäc și al soției lui. Hotărăsc să mă țin cât mai departe de el.

Afară, mă opresc și mă uit pe strada plină de tarabe și prăvălii care își întind mărfurile pe obloanele coborâte. E un loc bun ca să cumpăr lucrurile de care am neapărată nevoie pentru casă. Mai am destui bani, însă nu-mi pot îngădui nici o cheltuială fără rost. Din fericire, în casă am deja un pat, o masă cu două scaune și un dulap încastrat în perete. Deocamdată, mobila e de-ajuns.

Până la sfârșitul zilei am cumpărat tot ce-mi trebuie, mi-am luat lucrurile de la han și-am adus totul în noua mea locuință. Mulțumită, mă uit în jur. Ar putea să iasă ceva frumos dacă aduc niște flori din grădină și decorez puțin mobila scorojită. Important e că am o locuință, o slujbă și încă o sumă frumușică de bani pusă deoparte. Nu cer mai mult.

Ce spun nu e întru totul adevărat. Lipsește ceva sau, mai degrabă, cineva. Din clipa în care mi-am luat rămas-bun de la Mattias, n-am încetat să mă gândesc la el, iar acum, că mi-am rezolvat treburile, de-abia aștept să-l văd. Nu știu exact când ajunge în Delft, așa că mă duc să-l aștept la hanul Mechelen. Folosesc prilejul ca să mănânc acolo, cu ochii îndreptați spre ușă.

— Am uitat cu totul să te întreb de tabloul tău.

Johannes se apropie de mine.

— Sunt foarte curios. Pot să-l văd?

— Încă nu e terminat. Și nici nu-i chiar așa de bun. N-am avut maeștri.

— Și ce dacă?

Ridică din umeri.

— Talentul e cel mai important în orice faci. Tehnicile se pot învăța, însă fără talent nu ajungi departe.

— E adevărat. Asta a spus și Rembrandt. Cel puțin, așa susține unul dintre ucenicii lui.

Johannes mă privește surprins.

— Îl cunoști pe Rembrandt van Rijn?

— L-am întâlnit o dată în atelierul lui.

— Serios? Nemaipomenit! De ce e în stare omul ăla! Felul în care redă lumina într-un tablou e genial. Pe bijuterii, în ochi, pe apă, peste tot. Carel Fabritius, ultimul meu maestru și unul dintre cei mai buni prieteni ai mei, și-a făcut ucenicia la el. Îmi spunea că Rembrandt nu pictează cu vopsea, ci cu lumină.

— Cu luciri aparte, zic eu. Din câte spune ucenicul lui, le adaugă la sfârșit de tot, aplicând puncte albe.

Johannes zâmbește, iar eu citesc în ochii lui că mă apreciază.

— Ai fost foarte atentă. Sunt curios de ce ești în stare. Aș vrea foarte mult să-ți văd tabloul.

— După ce-l termin.

— S-a făcut.

Catharina intră în sală.

— Johannes, vino să mă ajuți, spune ea pe un ton aspru, pentru ca apoi să dispară iarăși în bucătărie.

Johannes ridică ochii în tavan.

— De fapt, al cui e hanul? Al tău sau al mamei tale? întreb eu ca să rup tăcerea stânjenitoare.

— Al mamei. Tata a murit acum doi ani. De-asta am rămas să locuiesc aici împreună cu Catharina. Să ții un han înseamnă multă muncă. În zilele când e mare înghesuială vine și sora mea Geertruy să ne ajute.

— Deci e pur și simplu o afacere de familie.

Zâmbesc, însă în adâncul sufletului simt o împunsătură de durere.

El încuviințează din cap și se uită peste umărul meu.

— Cred că a venit cineva care vrea să te vadă.

Mă întorc și-mi îndrept ochii spre ușă. Privirea mi se oprește la jumătatea drumului. Mattias a ajuns deja în mijlocul sălii.

18

Ceva nu e în regulă. Mattias stă acolo, fără să-mi zâmbească, privindu-mă doar cu o față gravă. Încremenesc și eu pe loc.

În cele din urmă se mișcă și-atunci mă ridic și eu încet. Nu mă îndrept spre el, ci caut adăpost în spatele mesei, ca și cum aceasta ar putea opri vestea proastă pe care o presimt.

— Hei! spune Mattias când ajungem unul în fața celuilalt.

Mă îmbrățișează, își sprijină fruntea de a mea, iar presimțirea aceea rea pare să fi fost o alarmă falsă. Pare. Nu pot scăpa de senzația că e altfel decât de obicei. Mai puțin vesel. Inima îi bate la fel de repede ca a mea, îi simt bătăile puternice când stă lipit de pieptul meu, dar sărutul lui e precaut, fără pasiunea zilei de ieri.

— Ce s-a întâmplat? îl întreb încet.

— Mă cunoști deja așa de bine?

Râde cam fără vlagă, continuând să mă țină de mână.

— Hai să stăm jos.

Mă prăbușesc pe un scaun. Mattias se așază lângă mine.

— Mai întâi, vreau să spun că am șovăit mult. Luasem hotărârea, însă după ce ai apărut tu, am început să am îndoieli. Dar știu că trebuie să fac asta. Totul e aranjat.

— Ce e aranjat?

— Plec în Orient.

— Ce?

— Spre Batavia, în Indii. La bordul corabiei Delft. Plecăm peste două zile.

O palmă nu m-ar fi durut mai tare. Mă uit la Mattias cu totul năucită. Îi scrutez fața, nutrind vaga speranță că nu l-am înțeles bine.

— Dar o asemenea călătorie durează cel puțin un an.

— Un an și jumătate, căci nu mă întorc imediat.

— Un an și jumătate! De ce nu mi-ai spus?

Oftează, îmi ia mâna și o mângâie.

— Fiindcă începusem să am îndoieli. Nu e greu să pleci dacă nu-i nimic care să te rețină acasă. Când te-am întâlnit, totul s-a schimbat brusc. Dar trebuie să plec. Nu doar fiindcă vreau să văd cealaltă parte a lumii, ci și fiindcă e important pentru afaceri. În China a izbucnit un război civil, ceea ce face ca negoțul cu porțelan să fie întrerupt. Nu trebuie să-ți explic ce pagube ne aduce asta. Adriaen a stăruit să merg și să văd dacă există vreo cale de a-l relua. Pe o rută ocolitoare ori aducând

porțelan din altă parte, de pildă din Japonia. Sunt mai mulți negustori care vor să încerce, așa că ne-am unit și am organizat o expediție. Înțelegi?

— Da, doar că nu înțeleg de ce mi-ai ascuns asta. Sau nu, de fapt, înțeleg foarte bine. Ai vrut să mai ai o mică aventură înainte de-a traversa oceanul. Și, firește, eu am mușcat momeala.

— Nu!

Mă strânge mai tare de mână.

— Nu-i așa. Nu te-am mințit deloc, cu nici un cuvânt. Tot ce ți-am spus e adevărat. Am vorbit serios.

Ne uităm unul la altul, și în ochii lui Mattias văd oglindită propria mea durere.

— Te cred, sigur că te cred, spun încet. Dar să vorbești serios nu-i de-ajuns. Important e ce faci în continuare.

— Mă întorc peste un an și jumătate. E mult, știu, însă mă întorc. Și-apoi ne rămâne tot restul vieții.

Fața îi e aproape de a mea, vocea lui pare un pic răgușită.

— Aș prefera să rămân aici, dar nu se poate. Plec în călătoria asta și pentru tine, astfel încât să-ți pot oferi ceva. Așteaptă-mă. Mă vei aștepta?

— Nu faceți negoț doar cu porțelan. Se prea poate să fie o pierdere, însă mai sunt multe alte mărfuri care se-aduc din Orient. Fii sincer și recunoaște că pleci pentru că asta îți dorești. Nu ți-o iau în nume de rău, te înțeleg. De ce să te legi când lumea te cheamă? Poate că și eu aș fi făcut același lucru dacă aș fi fost bărbat. Dar nu sunt, iar pentru femei lumea arată altfel.

Mă ridic de pe scaun și mă uit la el.

— Nu-mi îngădui să-mi irosesc cei mai buni ani. Deci nu pot să-ți promit că te voi aștepta, Mattias. E foarte posibil ca imediat ce te-ai întors să te atragă altă aventură. E mai bine pentru amândoi să ne oprim aici.

Spunând asta, îmi pun șalul și ies grăbită din han, înainte de-a avea timp să mă răzgândesc.

Unele hotărâri le iei cu inima, altele cu capul. Până acum am păstrat un echilibru între cele două, lăsându-mă condusă fie de

emoții, fie de încrederea în intuiția mea, care m-a prevenit că inima îmi va fi frântă. Mie trebuie să-mi reproșez că am ajuns aici. Viața nu-i un basm, ci o luptă în care visătorii au o soartă cruntă. Acum n-ar mai lipsi decât să fiu însărcinată. Cum să cresc un copil și să muncesc în același timp? O să-mi pierd slujba, minunata slujbă care-mi vine ca o mănușă, chiar înainte de-a începe.

Mă rog în sinea mea; îl implor pe Dumnezeu să-mi mai dea o șansă.

Nu voi mai visa niciodată. De-acum voi asculta în primul rând glasul rațiunii. Mi-am învățat lecția.

Acasă stau mult timp la fereastră, privind numeroasele bărci ce plutesc pe canalul Achterom. E o seară frumoasă și încă sunt mulți oameni pe stradă. Copiii se joacă afară, femeile stau la taifas în lumina ultimelor raze de soare. Trecătorii aruncă priviri curioase pe fereastra mea. Ar trebui să ies să fac cunoștință cu lumea, dar nu sunt în stare. Nu azi. Bucuroasă că am mâncat și că mi-am aranjat casa, mă bag în alcov și închid ușile.

19

În prima zi de lucru, nu Evert, ci Frans îmi arată ce am de făcut. E pictor-maestru, ceea ce înseamnă că a fost ucenic timp de cinci ani, iar acum conduce atelierul de ceramică.

Acesta e alcătuit din mai multe clădiri, care se întind de la Gheer până la Achterom. Frans îmi arată lutăria, unde câțiva bărbați frământă cu picioarele goale lutul din care olarii fac platouri și boluri. Apoi acestea sunt trecute printr-o baie de smalț, arse și pictate.

În total lucrează aici zece oameni – mulți, după părerea mea, nu de-ajuns, după a lui Frans.

— Au fost mai mulți, spune el. Patronul a trebuit să dea afară o bună parte din ei. Nu-i un moment bun pentru olărit.

— Atunci, de ce mi-a oferit slujba? întreb eu.

— Până la urmă s-a dovedit că ne lipsește un pictor. Pentru ceramica simplă e cerere întotdeauna. Și nu trebuie să-ți dea decât jumătate din banii cu care ar plăti un bărbat.

Mulțumirea pe care am simțit-o când am primit slujba a dispărut numaidecât după cuvintele astea. Îl urmez tăcută pe Frans. Toată lumea se uită la mine curioasă, însă nimeni nu spune nimic. Doar Quirijn ridică mâna să mă salute. După ce trecem repede prin toate clădirile, Frans mă duce în atelierul de pictură și acolo ne apucăm de treabă.

Munca nu e grea. Ieri am dovedit de ce sunt în stare, însă acum nu trebuie decât să aplic niște simple decorații albe pe ceramica roșie. Din spatele mesei mele văd curtea interioară și, la un moment dat, îl zăresc apărând pe Mattias. Pensula mea încremenește. Frans bagă de seamă și se uită și el afară.

— E fratele patronului, spune.

— Știu. Am fost în slujbă la celălalt frate al lor, în Amsterdam.

Frans se încruntă și se uită în altă parte. Purtarea lui ursuză nu mă deranjează, căci am altele pe cap. Mi-e greu să îmi văd de munca mea. Mâna îmi tremură ușor și, pentru a nu face greșeli, mă hotărăsc să mai macin niște pigment. Frans se uită mirat, fiindcă pe masă mai e încă destul alb de plumb, însă nu spune nimic.

Continui să macin până îmi zice:

— Știi ce? Cred că acum avem destul pentru o vreme.

După ce mă așez, adaugă:

— Poți să-l pui pe Klaas să facă asta. Ia prea mult timp.

În acea clipă se deschide ușa și apare Evert.

— Catrijn, poți să vii puțin?

Mă ridic și, înainte de a-l urma pe Evert, trag adânc aer în piept. Mă conduce în micul birou din spatele prăvăliei și, așa cum m-am așteptat, acolo îl găsesc pe Mattias. Așezat pe marginea mesei, mă privește.

— Ai venit să-ți iei rămas-bun, spun eu.

— Da, nu mi-a plăcut cum ne-am despărțit ieri.

— Nici mie nu mi-a plăcut, însă n-am avut de ales. Nu mai e nimic de spus.

— Doar că mă voi întoarce peste un an și jumătate. Sper să te găsesc tot aici.

— Într-un an și jumătate se pot întâmpla multe.

— Da…

Se apropie de mine și mă mângâie pe obraz.

— S-ar putea să întâlnești pe altcineva.

— Într-adevăr.

— S-ar putea să fii căsătorită când te voi revedea.

— Da, e posibil.

— Prefer să nu fie așa.

Oftez adânc.

— Dacă nu vrei să mă căsătoresc cu altcineva, atunci însoară-te tu cu mine. Iar dacă nu vrei, atunci încetează să te mai plângi.

El zâmbește larg.

— Așa-mi place de tine cel mai mult, când ești arțăgoasă. Am ceva pentru tine.

Pentru o clipă simt o undă de speranță, însă punguța pe care mi-o întinde nu are forma așteptată. Desfac panglica și scot o brățară din pietre de un albastru viu.

— Lapislazuli, spune Mattias.

— E minunată.

Încerc din răsputeri să-mi alung dezamăgirea și îmi pun brățara la încheietura mâinii.

Mattias mă trage spre el. Buzele lui le caută pe-ale mele și le sărută delicat.

— Mă întorc, spune încet.

Apoi se răsucește pe călcâie și pleacă. Rămân împietrită locului.

Încă mult timp mă învăluie mirosul lui și îi simt căldura gurii. Doar o scurtă discuție și un sărut au fost de-ajuns ca să-mi distrugă apărarea. Mă sprijin de masă și mă împotrivesc dorinței de-a alerga după Mattias. Luptându-mă cu lacrimile, mă uit în pământ și trag de câteva ori adânc aer în piept. Când ridic ochii, îl văd pe Evert în ușă. Tace.

Tocmai când liniștea începe să devină apăsătoare, spune:

— Nu l-aș lua prea în serios.

— Nu, zic eu puțin răgușită, nici nu-l iau.

În zilele următoare încerc să mă gândesc cât mai puțin la Mattias. Când aflu că Delft, corabia Companiei Unite a Indiilor de Est, a plecat din Delfshaven, mă refugiez în munca mea. Arderea ceramicii e un proces de durată. Abia după ce cuptorul este încălzit patruzeci de ore, e suficient de fierbinte pentru a arde ceramica, iar apoi durează trei zile până se răcește suficient pentru a fi scoasă.

Evert îmi spune că, la un moment dat, tatăl lui a început să fabrice majolică, o ceramică brută smălțuită, originară din Italia, și că el s-a apucat să fabrice faianță când a moștenit atelierul.

— Faianța e o ceramică mai fină. Seamănă cu porțelanul, însă nu e așa de fragilă. Acum se fabrică în cantități mari – noi îi spunem Porțelan olandez, zice el.

— E minunat.

Țin în mâini un platou pictat cu alb și albastru și îl răsucesc cu grijă.

— Și foarte scump, spune Quirijn apropiindu-se de noi. Costă de trei ori mai mult decât majolica. Și e din ce în ce mai puțin căutat.

Ridic ochii spre el.

— De aceea ardeți mai ales ceramică roșie.

— Da, se vinde întotdeauna bine, chiar dacă câștigul nu e mare. În ultimii ani a trebuit să dau afară foarte mulți pictori buni, fiindcă nu pictau decât floricele albe. Asta poate să facă orice ucenic, spune Evert.

— Și eu.

— Tu poți face mult mai mult și ești mai ieftină.

— Merg chiar așa de prost atelierele de ceramică? Nu s-ar zice: lucrează destui oameni aici.

— Da, însă abia primim comenzi suficiente ca să-și poată câștiga toți pâinea. Porțelanul chinezesc e foarte apreciat, aproape că nu i se poate face concurență.

— Mattias mi-a spus că negoțul cu acel tip de porțelan e întrerupt fiindcă a izbucnit un război civil în China, zic eu.

— Așa e, însă asta nu înseamnă că, brusc, oamenii vor începe să cumpere majolică sau faianță. Cererea de porțelan

oriental rămâne mare.

Îngândurat, Evert privește în gol.

— De-am ști cum să-l facem noi. Porțelanul veritabil e foarte subțire și totodată rezistent, iar înăuntru e alb în întregime. Ceramica olandeză are pur și simplu un strat alb pe un grund roșu și e mult mai grea. Nu știm cum fac chinezii să obțină un porțelan atât de fin.

— Dar dacă porțelanul lor nu mai poate fi adus încoace, oamenii trebuie să cumpere altceva, ceva asemănător, spun eu.

— Faianța e cea mai asemănătoare, însă nu se vinde bine. Bogații preferă originalul, nu o imitație.

— Ce le place atât de mult la porțelanul chinezesc?

— Ai văzut vreodată așa ceva?

Îmi vin în minte vazele din salonul de primire al fratelui său.

— Da.

— Ți-a plăcut?

— Da, e minunat.

— Poți spune de ce?

— Pentru culori. Acel albastru viu pe albul imaculat. Și pentru desene. Erau așa de… altfel.

— Exotice, spune Evert.

— Da. Uitându-mă la ele, am simțit că am ajuns în altă lume. Una atât de îndepărtată, încât trebuie să călătorești pe mare jumătate de an până acolo. O lume pe care nu o voi vedea niciodată.

— Decât dacă privești un platou sau o vază din acelea.

— Cred că asta îi încântă așa de mult pe oameni: dragonii, cascadele, florile stranii și înfățișarea oamenilor care locuiesc în cealaltă parte a lumii. Desene cu mori și vaci au văzut destule.

— S-ar putea să ai dreptate.

— Cel puțin, așa cred eu.

Mă întorc spre Evert.

— Am putea să facem niște farfurii decorative cu scene chinezești și să vedem ce se întâmplă.

Până acum, Quirijn a ascultat doar, însă deodată se bagă în discuție.

— Pierdere de vreme. Orice-ai face, e tot faianță, o imitație.

— Poate că pe oameni nu-i interesează felul de ceramică. Poate că vor ceva plăcut ochiului. Lasă-mă să pictez așa ceva, stărui eu.

Evert mă privește câteva clipe în tăcere.

— Bine, spune în cele din urmă. Încearcă.

20

La sfârșitul zilei, când ceilalți pleacă acasă, rămân singură în atelierul de pictură. Suntem în iunie, deci seara e încă mult timp lumină ca să pot lucra. Scot tabloul cu vaza pe care l-am făcut în atelierul Brigittei și-l cercetez îndeaproape. Apoi îmi încerc mâna pe un vas stricat, înainte de-a mă încumeta să folosesc o bucată de ceramică bună.

Spre surprinderea mea, Evert vine să-mi țină de urât. A adus pâine și friptură de pui și le pune pe masă în timp ce se uită la tablou.

— Deci așa ți-a venit ideea, spune el. Ai pictat înainte ceva asemănător. Arată bine, Catrijn.

— Mulțumesc. Numai că altceva e să lucrezi pe pânză.

— Da, ți-am spus deja. Ceramica e poroasă și culoarea nu prinde așa de bine.

Aruncă o privire spre bolul cu vopsea din fața mea.

— Văd că ai luat pigment albastru, însă trebuie să folosești pigment negru. Când se usucă în cuptor, pigmentul negru cu oxid de cobalt capătă o nuanță frumoasă de albastru-deschis.

Râde când îmi vede fața.

— Pigmentul albastru se întunecă prea tare la arderea ceramicii. Oamenii preferă o nuanță mai deschisă.

Vine să se așeze lângă mine, ia și el o farfurie și înmoaie o pensulă în vopsea.

— Pictura nu e punctul meu forte, însă pot face trandafirașii de pe margine. Dacă te ocupi tu de motivele mai complicate…

Într-o tăcere destinsă, ne-apucăm de lucru. Figurile complicate îmi cer toată atenția. După câteva ore, când soarele

nu mai răzbate înăuntru și lumina zilei e tot mai slabă, am terminat de decorat două farfurii.

Le lăsăm pe masă, după ce am dereticat împreună atelierul. E interzisă arderea ceramicii în timpul nopții, dacă nu există un om care să vegheze cuptorul, iar lucrul acesta e controlat la fiecare oră de garda orașului. Cum focul nu mai arde, iar fochistul a plecat acasă, trebuie să așteptăm până mâine pentru a pune farfuriile la ars.

Chiar dacă locuiesc în apropiere, Evert insistă să mă conducă acasă. Când deschid ușa, îmi spune:

— Nu voi regreta că ți-am oferit slujba asta, Catrijn. O știu de pe-acum.

Râd.

— Așteaptă până stric primul vas.

— Nici atunci. Noapte bună.

Mă salută ridicând mâna și pleacă.

Mă uit după el. Abia când dispare după colț, intru și închid ușa.

— Ce-i asta? întreabă uimit Frans a doua zi.

Se uită la farfuriile cu motive orientale pictate în negru, gata să fie puse la ars în cuptor. Și Quirijn stă lângă masă și privește ceramica nouă.

— Un experiment, răspund eu. Toți olarii fac aceleași lucruri, așa că mi-am zis: de ce să nu încercăm altceva?

— Ai stat aseară să faci astea? Patronul a fost de acord?

— Evert m-a ajutat chiar el.

— O, îi spui deja Evert! Se vede că n-ai pierdut timpul. Sigur ați lucrat până târziu, nu?

Fără să arunce măcar o privire spre mine, cercetează farfuriile.

Iritată, mă uit la spatele lui și n-am de gând să-i înghit insulta mascată.

— Nu-mi plac insinuările tale, Frans. Dacă vrei să-mi spui ceva, spune deschis.

El pune înapoi o farfurie și se întoarce.

— Pictezi bine, însă nici chiar atât de bine, încât să înțeleg de ce-ai primit slujba asta așa de ușor. Mi-au trebuit ani de

ucenicie ca să pot face munca asta, iar tu intri pur și simplu pe ușă și gata, s-a făcut.

— Ușurel, ușurel, încearcă Quirijn să-l liniștească.

— Poate pentru că sunt plătită doar cu jumătate din cât câștigă un bărbat, așa cum ai avut tu grijă să mă lămurești numaidecât, spun pe un ton rece.

— Poate. Dar dacă n-ai fi avut dinți în gură și ai fi fost de două ori mai grasă și mai bătrână, n-ai fi primit-o.

— Am avut noroc că nu-i așa, spun eu pe același ton rece. Dacă nu te superi, acum m-apuc de lucru. N-am timp pentru asemenea prostii.

Frans ridică din umeri și pleacă. Îmi ia ceva până devin din nou stăpână pe mine.

— Nu-l băga în seamă, spune Quirijn. Nu suportă să lucreze cu o femeie. Cu atât mai puțin cu o femeie care lucrează la fel de bine ca el. Dacă-ți face necazuri, zi-mi.

— Mulțumesc, mă descurc. Am cunoscut și bărbați mai răi.

— Da, cred într-adevăr că ești o femeie care se descurcă și singură. Semeni cu soția mea, Engeltje. După cum arată, ai zice că e din porțelan, însă asta nu-i decât o părere. Când se înfurie, o iau la fugă.

Izbucnesc în râs.

— M-aș bucura să o cunosc pe soția ta.

— Sigur o vei cunoaște, spune el în timp ce deschide ușa celui de-al doilea cuptor, care nu e folosit niciodată. E bine că mai avem unul. Pentru oxidul de cobalt e nevoie de altă temperatură de ardere.

Quirijn pune să se încălzească cuptorul, apoi se întoarce spre mine:

— Mai durează puțin până e îndeajuns de fierbinte.

Încuviințez din cap și mă apuc de treabă. La sfârșitul zilei mă uit cum muncitorii așază farfuriile pe grătar. Sunt foarte curioasă cum vor ieși. Din păcate, procesul de ardere e lung. Oricât de greu mi-ar fi, va trebui să am răbdare.

Trei zile mai târziu sunt de față când se deschide ușa. E un cuptor mare, cu pereți groși și un focar dedesubt. Focarul e despărțit printr-o boltă de spațiul de ardere pe trei niveluri.

De obicei, Evert îl pune pe Klaas, unul dintre ucenici, să golească cuptorul, însă acum o face chiar el. De îndată ce se deschide ușa, ne înghesuim toți să ajungem mai în față. Curioasă, mă uit înăuntru. S-o fi răcit cuptorul cât un stat de om îndeajuns ca să poată fi golit, însă eu tot simt cum mă izbește un val dogoritor.

Pe Evert nu pare să-l deranjeze. De câteva ori la rând, brațele lui își fac drum înăuntru și scot la iveală ceramica. Mă uit încordată. Pune cu grijă farfuriile pe masă, iar noi ne strângem în jurul lor. Preț de câteva clipe e liniște, apoi toți încep să vorbească înflăcărați. Privim cu admirație ce-a ieșit.

— Minunat! spune Quirijn aproape cu venerație.

Într-adevăr, e minunat. Albastrul-deschis pe fundalul perfect alb, dragonii misterioși și figurile chinezești, florile și îngerii. Strălucirea frumoasă a stratului mai gros de smalț pare să le fi insuflat viață. Mi-e greu să cred că eu am pictat toate astea. Sunt atât de mândră și de bucuroasă, încât îmi dogorește fața.

Mă uit râzând la Evert, care stă aplecat asupra ceramicii de parcă i s-ar închina. Apoi se îndreaptă de spate și, privindu-mă, râde și el.

Până și pe fața lui Frans a apărut un zâmbet. Când ni se întâlnesc privirile, citesc pentru prima dată în ochii lui respect.

Farfuriile ajung în prăvălie, pe o masă scumpă din lemn sculptat, chiar în fereastră. Astfel aranjate, strălucind în lumina soarelui, sunt puse bine în valoare. Atrag imediat privirile. În aceeași după-amiază, Evert primește o comandă de la un negustor german, Herman Fischer, cu care face afaceri frecvent.

— Treizeci de farfurii decorative și douăzeci de vaze, ne spune el mie și lui Frans. Cu exact aceleași motive. Trebuie trimise peste o săptămână.

Ne apucăm îndată de lucru și, în ziua următoare, când mai primește o comandă, Evert ne ordonă să lăsăm baltă lucrările mai vechi.

— Acele ornamente simple le poate face foarte bine și Lambert. Concentrați-vă pe stilul nou, spune el. Frans, am comandat niște lut din Westerwald. După spusele lui Fischer,

din el se poate arde o ceramică mai fină care, după uscare, devine minunat de albă. Asta vom încerca.

Din acel moment nu fac altceva decât să pictez figuri orientale. Evert are niște porțelanuri chinezești pe care le folosesc drept model.

Îmi mărește leafa, lucru care-mi pică foarte bine, însă cel mai important e că mă simt în largul meu în atelierul de ceramică. Frans pare că și-a schimbat părerea despre mine. În orice caz, nu mai face observații răutăcioase.

Într-o după-amiază ies din atelier să-mi iau ceva de băut din bucătărie. Auzind voci dinspre prăvălie, mă uit după colț. Evert stă de vorbă cu un bărbat și o femeie însoțiți de doi copii de vreo zece ani. Când mă vede, îmi face semn să mă apropii.

Îmi șterg mâinile cu o cârpă și intru în prăvălie.

— Iată noua mea achiziție, o adevărată artistă. Dă-i o pensulă și va face minuni cu ea.

În vocea lui Evert se simte mândria.

— Ei sunt prietenii mei, Catrijn. Pe Isaäc îl știi deja, de la el ai închiriat casa. Ea e soția lui, Aleid, iar ei sunt copiii lor, Jenneke și Michiel.

Ne salutăm dând din cap. Din pricina părului închis la culoare și a pelerinei demodate, Aleid pare mai bătrână decât poate fi, căci pe față are puține riduri. Soțul ei e mai înalt decât ea, de fapt, decât noi toți. Copiii salută politicos. Au exact aceeași înălțime și seamănă între ei atât de mult, încât presupun că sunt gemeni.

Aleid van Palland îmi spune:

— Am auzit de la Evert că ești din Alkmaar, la fel ca soțul meu. Ce întâmplare!

— Da, într-adevăr, răspund eu prudent.

Nu știu dacă oamenii legii din diverse orașe țin legătura unii cu alții, iar posibilitatea ca primarul din Alkmaar să-mi dea de urmă mi se pare redusă, însă nu mă simt întru totul în largul meu.

— Nu-ți va fi ușor absolut singură într-un oraș străin.

— Până acum n-am prea avut timp să-mi fie dor de familie, însă nu-i ușor, într-adevăr. E foarte departe.

— Dar ai tăi vin uneori să te vadă, nu?

— Sunt prea ocupați să plece la drum. Călătoria durează mai multe zile, iar treburile de-acasă trebuie făcute și ele.

— Te cheamă Barents, nu-i așa, Catrijn? întreabă Isaäc. Ai păstrat numele soțului decedat sau e numele tău de fată?

— E numele meu de fată. Nu cred că-l știți pe cel al soțului meu. Am stat în De Rijp, nu în Alkmaar.

Mă trec sudorile la gândul că știe numele lui Govert, că poate a auzit de la rude despre moartea lui în împrejurări ciudate. Bârfele se răspândesc așa de repede.

— La Alkmaar mai ajung uneori, însă nu la De Rijp, într-adevăr.

Isaäc mă scrutează, de parcă ar fi observat reținerea mea.

— Vino pe la noi când ai timp. M-aș bucura să te cunosc mai bine, spune Aleid pe un ton binevoitor.

— Cu mare plăcere.

Îi mulțumesc schițând un zâmbet vag.

— Trebuie să mă întorc la treabă, așa că vă rog să mă scuzați…

Fac o plecăciune și mă îndrept grăbită spre atelier.

— Ne vedem duminică la biserică, strigă Aleid în urma mea.

21

Aș prefera să stau departe de Isaäc și Aleid, însă, desigur, n-am cum să nu merg la biserică. Nici n-ar fi prea înțelept să stau acasă la câte am de ispășit în fața lui Dumnezeu. Pe de altă parte, văd ca pe un fel de pocăință ruperea bruscă a legăturilor cu familia și renunțarea la Mattias. Un nou început în Delft, unde îmi pot petrece zilele pictând, e mai mult decât m-am așteptat să primesc.

Între timp comenzile nu contenesc. Evert mai tocmește oameni, însă tot avem destul de lucru. Nu mai putem picta ce ne place, dând frâu liber inspirației. Trebuie să trimitem mărfurile, și încă repede.

Frans și cu mine facem desene pe hârtie, găurim conturul imaginilor și punem foile pe ceramică. Trecem cu un cărbune

peste găuri, astfel încât să apară desenele. Apoi nu mai trebuie decât să colorăm figurile. Nou-veniții în atelier folosesc desenele noastre, iar asta face să crească producția.

Atelierul de ceramică înflorește văzând cu ochii. În cursul verii, vânzările lunare sunt de două ori mai mari, apoi cresc întreit.

— Delft a ajuns la Cap, spune Evert într-o după-amiază, când s-a terminat ziua de lucru.

Văzând că mă uit la el nedumerită, adaugă:

— Capul Bunei Speranțe, cel mai sudic punct al Africii.

Îmi face semn să-l urmez în biroul lui, unde, de la plecarea lui Mattias, e atârnată pe perete o hartă a lumii.

— Aici e Republica, unde ne aflăm noi, aici sunt Franța și Spania. Dedesubt e Africa. Mattias a ajuns acum aici.

Mă apropii și mă uit la punctul arătat de el. Mi se pare ciudat să mă gândesc că Mattias e așa de departe. Nu vorbim niciodată despre el; Evert n-o face, probabil, pentru că nu vrea să sufăr, eu – din același motiv.

Oare ce-o fi făcând în clipa asta? S-o gândi vreodată la mine? Nu-mi place să recunosc, însă mă gândesc deseori la el, chiar dacă sentimentul că l-am pierdut e mai puțin chinuitor.

— Unde se duce? întreb.

Degetul lui Evert alunecă spre un punct de pe cealaltă jumătate a hărții.

— Uite ce departe e. Aproape de neimaginat. Nici nu vreau să mă gândesc, însă niciodată nu și-a dorit altceva.

— Da, mi-a spus asta.

Evert mă privește pieziș.

— Catrijn, e un lucru pe care trebuie să-l știi despre Mattias.

— Care anume?

— Ți-am spus cu ceva vreme în urmă: nu l-aș lua prea în serios. Mattias a avut întotdeauna probleme cu respectarea obligațiilor. Lui îi place schimbarea. O viață așezată nu-i pentru el. Știu că e foarte atrăgător, însă nici nu vreau să mă gândesc la câte inimi de femei a frânt.

— Mie nu mi-a frânt inima.

— Însă a fost pe-aproape. Am văzut cum îl priveai când și-a luat rămas-bun.

— M-a întrebat dacă îl voi aștepta.

— Da, am auzit. Și îl aștepți?

Mă uit țintă la hartă, spre punctul unde se află Mattias acum.

— Nu. Nu cred că are rost.

Când spun aceste cuvinte, m-apucă iarăși tristețea.

Spre surprinderea mea, Evert adaugă:

— Cred că a vorbit serios.

— Chiar așa?

— Mattias nu e un mincinos. Când spune așa ceva, probabil că-i sincer. Problema e că nu-și poate ține promisiunile. Nu pentru că nu vrea, ci pentru că el e altfel decât majoritatea oamenilor. Are nevoie de libertatea de-a face ce-i place. Se va întoarce la tine și va pleca din nou.

Îl ascult în tăcere. Vorbele lui îmi spulberă timida speranță ce mi-a mai rămas în ciuda a tot ce s-a întâmplat. Intuiția îmi spune că Evert are dreptate și că e mânat de intenții bune atunci când mă previne. Dar mai e și altceva. Văd asta pe chipul lui, o citesc în ochii lui. Îmi dau seama că e de-ajuns să fac doar un pas spre el pentru a pune capăt singurătăților noastre.

— Vrei să mergi la chermeză? întreabă Engeltje trecând într-una din zile pe la prăvălie.

Își ține de mână fetițele, Catharina și Geertruyd, iar pe sub jachetă i se vede pântecul rotunjit. Am vorbit cu ea de câteva ori și am simțit imediat că între noi se înfiripă o legătură puternică. Asta i se datorează și lui Quirijn, care povestește zilnic despre soția și copiii lui și despre noua sarcină.

„Sper ca de data asta să fie băiat“, mi s-a destăinuit el la un moment dat. „Engeltje se înfurie când spun asta – pentru ea nu contează ce-i câtă vreme copilul e sănătos. Și, bineînțeles, are dreptate. Totuși, eu sper să fie băiat.“

„Înțeleg foarte bine“, am zis. „Bărbaților le place să aibă băieți, așa cum femeilor le place să aibă fete.“

Acum, când Engeltje stă dinaintea mea, mi-aduc aminte de acea scurtă discuție.

— N-o să fie prea multă agitație pentru tine la chermeză? o întreb.

Cu o față disprețuitore, scutură din cap.

— Semeni cu Quirijn. Dacă ar fi după el, ar trebui să stau toată ziua acasă. De parcă sarcina ar fi o boală. Corpul femeii e făcut să aibă copii. Nașterile mele de până acum au mers bine, deci o să meargă bine și asta.

N-am cum să nu fiu de acord cu ea.

— Mă bucur foarte tare că mergem la chermeză. Sunt curioasă să văd dacă și aici se sărbătorește la fel ca în satul meu de baștină.

— Cu siguranță. La urma urmei, totul se reduce la același lucru.

Engeltje face un gest de parcă ar da pe gât dintr-o suflare o halbă cu bere, iar pe mine m-apucă râsul.

— Și voi? Mergeți și voi la chermeză?

Vorbesc cu fetele, care se uită la mine un pic încurcate. Catharina are cinci ani, Geertruyd tocmai a făcut trei. Încuviințează amândouă din cap, fără să spună ceva. Văzându-le așa, cu jachetuțele și fustele lor, cu bonetele așezate cochet peste bucle, mi se par atât de adorabile, încât simt cum mă străbate un fior de dor. Dacă ar fi trăit, băiețelul meu ar fi avut acum un an și jumătate.

Ochii mei îi întâlnesc pe ai lui Engeltje, care mă privește cu blândețe.

— Va veni și pentru tine ziua aceea, Catrijn. Sunt sigură de asta.

— Chiar așa?

— Da, n-ai văzut cum se uită Evert la tine? Și mereu vorbește despre tine.

— Fiindcă lucrăm cot la cot.

— Ba te prezintă și prietenilor lui. Crede-mă că n-a făcut asta cu Frans și Quirijn.

Izbucnesc în râs.

— Nu, sigur că nu. Însă, ca să fiu sinceră, nu știu ce să cred despre situația asta.

— Care situație?

— Toată lumea spune că semăn cu răposata soție a lui Evert. Ți se pare ciudat că se uită la mine? În mine o vede, de fapt, pe ea.

Engeltje stă puțin să se gândească.

— Nu cred, răspunde ea în cele din urmă. Au trecut deja patru ani de la moartea Gesinei.

— Nu-i mult pentru o pierdere atât de mare.

— Nu…

Engeltje șovăie înainte de-a continua.

— Pe Evert l-a durut cel mai tare pierderea copiilor.

Mă scrutează.

— El crede că ai avut o relație cu fratele lui, Mattias. E adevărat?

— N-a fost nimic serios. Altfel n-ar fi plecat pentru un an și jumătate.

— Unii bărbați nu-și fac nici un fel de probleme în privința asta – cred că femeile îi așteaptă veșnic. Ascultă, nu vreau să te descos, iar tu nu ești obligată să-mi spui nimic. Am vrut doar să te lămuresc că Evert e un alt fel de bărbat. Și că ar fi un soț bun pentru tine. E minunat să te îndrăgostești, însă în cele din urmă e mai bine să-ți iei un bărbat care are grijă de tine.

22

La sfârșitul lui iulie, tot Delftul merge la chermeză. Chiar și bogații renunță la pretenții și se amestecă cu oamenii de rând. Îmbrăcați cu hainele lor cele mai bune, se plimbă printre negustori ambulanți, bărbieri care scot dinți și bufoni.

Trecând prin mulțime împreună cu Evert, Quirijn, Engeltje și copiii lor, îmi dau seama că chermeza din Delft nu se deosebește mult de cea din De Rijp. Însă e mai mare. Sunt mai multe lucruri de văzut și de făcut.

Dar și aici habotnicii, în frunte cu pastorul, previn lumea în legătură cu proasta înrâurire a chermezei, care a apărut cândva ca târg în ziua sfințirii bisericii catolice și, prin urmare,

e o urâciune pentru protestanți. Cei mai mulți locuitori din Delft sunt protestanți, totuși asta nu pare să împiedice pe nimeni să se lase în voia bucuriei sărbătorii.

În piață s-a ridicat un podium pe care se joacă întruna piese de teatru, iar la colțul străzii, un teatru de păpuși pentru copii. Sunt corturi cu țigănci care ghicesc viitorul, cititori în stele, dansatori pe sârmă și înghițitori de flăcări. Nu doar piața, ci și străzile din jur sunt pline de tarabe unde te poți îndopa cu gogoși, pâine cu lapte și alte dulciuri.

Ne întâlnim cu Isaäc și Aleid van Palland, care sunt însoțiți de gemenii lor. Ne salutăm, schimbăm câteva vorbe și mergem mai departe.

Trezește mare interes expoziția de inși cu diformități. Uriași și pitici, cocoșați și schilozi sunt cercetați pe îndelete și se fac comentarii pe seama lor.

Ceva mai încolo, Cea Mai Puternică Femeie a Republicii arată cât de sus poate ridica un trunchi de copac. Dinspre spectatori se aude un murmur de admirație.

— Seamănă cu un bărbat, spun eu privind uimită mușchii femeii.

— Chiar este, zice Evert. Probabil că s-a îmbrăcat cu hainele nevesti-sii.

— Evert nu crede în nimic.

Râzând, Quirijn îi dă un cot patronului și prietenului său.

— Hai la ghicitoare, Evert. Am făcut și eu asta la chermeza de anul trecut și atunci mi-a promis un fiu.

— Asemenea preziceri pot să fac și eu. Există șanse egale să se împlinească.

Evert aruncă o privire disprețuitoare spre cortul ghicitoarei.

— Ce zici, Catrijn? Intrăm? întreabă Engeltje.

— Da, mergeți voi. Și întrebați în ce zi se va naște copilul.

Quirijn scoate punga și ia o monedă din ea.

— Asta știu și eu – mai e mult până atunci, spune Engeltje luând moneda. Hai să mergem, Catrijn.

I le încredințează pe fetițe soțului ei și mă prinde de braț.

Căutând ajutor, mă uit la Evert, însă el nu face decât să râdă.

— De ce nu? spune el. Dacă tot nu iei în serios balivernele astea.

Cortul e deschis, semn că ghicitoarea nu are alți mușterii, așa că, un pic puse pe râs, intrăm. Pânze întunecate creează o atmosferă misterioasă. Simt un miros ciudat, pe care nu-l pot recunoaște.

O țigancă tânără, îmbrăcată într-un veșmânt verde-deschis și cu fața acoperită de un văl transparent, ne zâmbește.

— Luați loc, nobile doamne, spune ea pe un ton blând și politicos.

Ne așezăm, și ochii ei se îndreaptă numaidecât spre Engeltje. Fără să spună ceva, întinde brațul și, după oarecare șovăială, Engeltje își pune mâna în palma țigăncii. Ghicitoarea închide ochii și mult timp nu scoate o vorbă. Apoi ridică pleoapele și spune:

— Văd că aveți în față o viață lungă, binecuvântată. Mare bunăstare stă să vină.

— Vorbești de copilașul meu. Va fi băiat? întreabă Engeltje abia așteptând răspunsul.

— Da, va fi băiat. Nașterea va merge bine. Și, după el, veți mai aduce pe lume încă mulți alți copii sănătoși. Însă eu vorbeam de bunăstarea în afaceri.

O privește pe Engeltje drept în ochi.

— Dumneavoastră și soțul dumneavoastră veți pune pe picioare o afacere care va trece de la o generație la alta. Va fi o întreprindere mare și prosperă.

— Soțul meu e ajutor de ceramist.

— Atunci a venit momentul să-și înceapă propria afacere.

Privirea țigăncii alunecă spre mine. Dă drumul mâinii lui Engeltje și o ia pe a mea. De data asta nu închide ochii, ci îi deschide mai tare. Se uită preț de mai multe clipe țintă la mine. Mă cuprinde o presimțire rea.

— Ce e? întreb înspăimântată.

— Trebuie să aveți grijă, șoptește ea. Vă pândește primejdia.

Mă trece un fior pe șira spinării.

— Ce fel de primejdie?

— Mai multe primejdii. Trebuie să fiți puternică și să vă rugați mult pentru a scăpa de ele.

— Să fiu puternică? Ce trebuie să fac?

— Să plecați, spune femeia pe un ton hotărât. Foarte departe. E singura soluție.

În cort se așterne o tăcere de plumb. Mi se pune un nod în gât și văd că Engeltje mă privește speriată. Ghicitoarea a închis ochii și continuă să-mi țină strâns mâna. Când văd că e scuturată de un tremur scurt, mă eliberez.

— Cred că-mi vinzi gogoși, spun eu cu tărie, însă simt că mi s-a strecurat o undă de teamă în voce.

— Da, așa cred și eu. Hai să plecăm, Catrijn.

Cu zgomot, Engeltje aruncă moneda pe masă și se ridică.

Mă ridic și eu încet, fără să o pierd din ochi pe țigancă.

— Fugiți, spune ea stăruitor, acum, cât mai puteți.

Lui Evert îi e de-ajuns să-mi vadă fața ca să-și dea seama că s-a întâmplat ceva rău. Pune mâna pe umărul meu și spune îngrijorat:

— Sper că nu crezi în toate prostiile alea.

— Nu știu… Nu sunt doar prostii. Sunt oameni care au cu adevărat darul de-a prezice viitorul. Scrie în Biblie.

— Așa-i, însă sunt și mai mulți șarlatani. Ce ți-a spus muierea aia?

Quirijn se apropie și mă privește încruntat.

— Engeltje mi-a povestit ce a spus ghicitoarea aia. Că ești în primejdie.

— A spus că cel mai bine e să plec departe.

Cu fața schimonosită de furie, Evert intră cu pași mari în cort. Ne uităm unii la alții puțin stânjeniți. Nu stă prea mult înăuntru. Când iese împingând-o de la spate pe ghicitoare, chipul îi e întunecat.

— Catrijn, femeia asta are să-ți spună ceva.

Tânăra cade în genunchi și mă prinde de mână.

— Iertați-mă, domniță, am spus și eu ceva acolo, să fie. Dacă le prezic tuturor un viitor strălucit, oamenii nu mă mai cred. N-am văzut nimic deosebit la dumneavoastră și de aceea am născocit ceva.

Oamenii se înghesuie în jurul nostru să vadă ce se întâmplă. Mă simt foarte prost și încerc să-mi eliberez mâna, însă țiganca o ține strâns.

— O să încerc din nou și acum o să vă spun adevărul.

Îmi întoarce mâna și se uită înnebunită la palma mea.

— Aveți o linie a vieții lungă, asta-i bine. Și văd…

Oamenii adunați în jur încep să strige, iar eu îmi smulg mâna din strânsoare.

— Bine, te cred.

Mă întorc spre Evert și îi spun:

— Te rog, să plecăm de-aici!

El încuviințează din cap și, petrecându-și un braț pe după umerii mei, mă conduce prin mulțimea ce devine rapid tot mai numeroasă. Quirijn și Engeltje ne urmează împreună cu fetițele, în timp ce, în spatele nostru, lumea o înjură pe ghicitoare și aruncă în ea cu bălegar de cal. Când ajungem într-un loc mai liniștit al pieței, văd cum mulțimea doboară și sfâșie în bucăți cortul ghicitoarei.

Quirijn îmi aruncă o privire și spune:

— Ghicitorii știu ce primejdii îi pândesc. De fapt, Biserica nici măcar nu le dă voie să se așeze aici. Acum o sută de ani erau biciuiți, deci ea scapă destul de ușor. Mergem să bem ceva?

Îi dă un cot lui Evert, care se uită de parcă biciuirea nu i s-ar părea o idee tocmai rea, și râde:

— Hai, că doar suntem la chermeză!

Evert se destinde și se uită întrebător la mine.

— Bine, să mergem, spun eu.

Intrăm în hanul Mechelen, care e deja destul de plin. Digna și fiica ei Geertruy ne fac cu mâna, dar sunt prea ocupate ca să vină să vorbească cu noi. Johannes stă la tejghea, totuși găsește puțin timp să vină la noi.

— Catrijn, vreau să te prezint cuiva, spune el punând mâna pe umărul unui bărbat. Carel Fabritius, maestrul meu și unul dintre cei mai buni prieteni.

Un bărbat slab, la vreo treizeci de ani, cu păr închis la culoare ce îi ajunge până la umeri, face o mică plecăciune.

— Am auzit vorbindu-se mult despre dumneavoastră, doamnă. Numele de Catrijn e pe buzele tuturor aici, în Delft.

Mă uit la el și râd.

— Chiar așa? Sper că spun lucruri bune.

— Foarte bune. Și, uitându-mă la dumneavoastră, înțeleg de ce. Am auzit că sunteți din De Rijp. Cum ar putea fi altfel? O frumusețe blondă, radiind atâta prospețime, nu poate să fie decât din acel ținut.

— Carel s-a născut în Middenbeemster, spune Johannes aruncându-mi o privire plină de înțeles.

— E chiar lângă De Rijp, zic eu surprinsă. S-au mutat toți cei de-acolo în Delft?

— E o întâmplare, într-adevăr. Care e numele dumneavoastră de familie?

— Barentsdochter, spune Johannes serviabil. Dar ai plecat de ceva vreme de-acolo, Carel, deci cred că nu v-ați mai văzut până acum. Sau poate că da?

— Dacă ne-am fi văzut, sigur mi-aș fi adus aminte.

Carel face din nou o ușoară plecăciune politicoasă.

— Într-adevăr, am plecat de-acolo acum mulți ani. Am locuit în Amsterdam, iar acum stau de patru ani în Delft.

— Mi-a spus Johannes. V-ați făcut ucenicia la Rembrandt van Rijn, nu-i așa? Cât am fost în slujba de dinainte, l-am întâlnit o dată. Și pe un ucenic de-al lui, Nicolaes Maes. Doamna la care am lucrat lua lecții de pictură de la el, zic eu.

— Am auzit că și dumneavoastră pictați, spune Carel privindu-mă cu interes.

— Puțin. Nu prea bine.

— Nu vă subestimați. Johannes și cu mine trebuie să vă mărturisim ceva: v-am văzut tabloul. Evert ni l-a arătat. Crede că aveți talent și că trebuie să-l folosiți.

Privirea îmi zboară spre Evert, care ne urmărește zâmbind de la oarecare depărtare.

— A spus el asta?

— Da, și a întrebat dacă vreunul din noi ar vrea să vă dea lecții, spune Carel.

— Aș face-o cu plăcere, dar sunt atât de ocupat cu hanul, încât abia dacă am timp să pictez eu însumi, zice Johannes.

— Așa că rămân eu. Nu pot să mă ocup de tot ce implică ucenicia, însă vă pot învăța câteva lucruri. Dacă vă interesează, desigur. Am înțeles de la Evert că lunea puteți lipsi puțin de la slujbă, așa că propun să începem de lunea viitoare.

Carel mă privește întrebător.

Mi se învârte capul. Lecții de pictură, eu? Îmi îndrept din nou ochii spre Evert, care stă ceva mai încolo și se uită întruna la mine cu o față afectuoasă. Nedumerită, mă întorc din nou spre Carel.

— Sunt mulțumită de munca pe care o fac acum, însă mi-ar plăcea mult să învăț să pictez mai bine.

— Atunci așa rămâne. Vă aștept luni dimineață, la ora opt, în atelierul meu din Doelenstraat.

Carel mă salută din cap și pleacă.

Johannes îmi face cu ochiul și se întoarce la treabă.

Evert își croiește drum prin mulțime și ajunge la mine. Stăm față în față.

— Mulțumesc, spun eu încet.

— Te vei duce?

— Da, luni e prima lecție.

— E minunat, spune Evert mulțumit. Am reușit să stabilesc un preț rezonabil cu Carel.

— Plătesc singură.

— Lasă-mă să fac eu asta pentru tine.

— Am bani, așa că insist să-mi plătesc singură lecțiile.

— Iar eu insist să mă lași pe mine să le plătesc. Și tu mi-ai făcut un serviciu atunci când ai propus să imităm porțelanul chinezesc. De altfel, sunt singur că se va vedea în munca ta ce-o să înveți de la Carel.

Nu pot rezista atâtor argumente. Mă încearcă tot felul de sentimente – uimire, recunoștință și încă ceva, ceva care mă derutează –, însă nu spun decât:

— Mulțumesc.

23

Mult după miezul nopții stau lângă Evert pe marginea unei podeste și mă uit la piața care s-a golit între timp. Doar câte un petrecăreț beat mai umblă țipând prin piață, în rest, nu mai e nimeni. Torțe aprinse împrăștie puțină lumină în întuneric, iar

luna plăpândă își dă și ea toată silința. Mă joc cu brățara primită de la Mattias, însă mă opresc de îndată ce observ că Evert se uită la mine.

— Ai mâini frumoase, spune el. Așa de mici și grațioase. Să le vezi pe-ale mele.

Ridică o mână plină de cicatrice și amândoi râdem.

— Și brățara e frumoasă. Lapislazuli, nu?

Încuviințez din cap.

— Mattias mi-a dăruit-o înainte să plece.

— Mi-am închipuit eu.

O vreme ne uităm în gol, fără să scoatem o vorbă.

— Îl mai iubești? întreabă Evert apoi.

Întrebarea atârnă în aer până când răspund oftând:

— Nu știu. Am fost foarte îndrăgostită de el, însă sentimentul ăsta pălește pe zi ce trece. Ar fi fost mai greu dacă ar fi continuat să-mi dea târcoale.

— O să treacă.

Încuviințez din cap.

— Și Gesina?

Acum e rândul lui să întârzie câteva clipe cu răspunsul.

— Când ne-am căsătorit, eu și Gesina eram tineri și îndrăgostiți, spune Evert în cele din urmă. Era foarte frumoasă și, când a spus da, nu-mi mai încăpeam în piele de fericire. Mai ales că ea era dintr-o familie bogată, iar eu nu aveam prea multe să-i ofer. Însă viitorul părea promițător. Am moștenit atelierul de ceramică de la părinți – bineînțeles, împreună cu frații mei. Am răscumpărat partea lor. Eram hotărât să-mi clădesc un viitor. Numai că afacerea n-a mers atât de bine pe cât m-am așteptat. Concurența pe piața ceramicii obișnuite era mare, iar bogații preferau distinsul porțelan chinezesc. Am făcut tot ce mi-a stat în puteri, însă n-am putut să-i ofer Gesinei viața luxoasă la care sperase. Faptul că trebuia să dea o mână de ajutor în prăvălie era pentru ea o insultă cumplită a demnității ei. Și chiar dacă a făcut-o, i-am simțit în fiecare zi reproșurile tăcute. Am avut copii și au ajutat și ei, cu toate că erau mici. Pe băiatul nostru, Cornelis, l-am învățat meșteșugul de ceramist, iar fetele făceau și ele tot felul de treburi.

Se oprește din vorbit și, abia după ce mai trec câteva clipe, îl întreb încet câți copii a avut.

— Trei, spune Evert. Cornelis era cel mai mare, apoi urmau Magteld și Johanna. Când au murit, aveau doisprezece, opt și cinci ani. Între ei s-au mai născut doi copii, însă au murit în fragedă pruncie.

Nu spun nimic, doar îl țin strâns de mână.

— Multă vreme am crezut că i-aș fi putut salva. Că ar fi trebuit să alerg pe scări, chiar dacă erau cuprinse de flăcări, că ar fi trebuit măcar să-mi iau inima-n dinți și să încerc să ajung sus. Știu că n-ar fi avut nici un rost. Aș fi ajuns sus arzând ca o torță și aș fi murit împreună cu familia mea. Așa ar fi și trebuit să se întâmple. Nu-mi voi ierta niciodată că mi-a fost teamă, că am ezitat câteva clipe în timp ce auzeam strigătele copiilor mei. Și nici Dumnezeu nu mă iartă, căci în fiecare noapte sunt pedepsit pentru asta în vise.

Se lasă o tăcere de plumb.

— Uneori mă întreb, spun eu, dacă nu ne pedepsim noi înșine mai rău decât o face Dumnezeu.

— Tot ce se poate.

Mă privește, însă fața îi e ascunsă în întuneric. Nu mă pot călăuzi decât după vocea lui, iar aceasta e nespus de tristă. Apoi pare că-și face curaj. Se îndreaptă puțin de spate și întreabă:

— Și tu? Care-i povestea ta?

Ridic din umeri.

— Ți-o voi spune altă dată.

De-a lungul verii mă prezint în fiecare luni, la ora stabilită, la ușa lui Carel din Doelenstraat. Nu sunt singurul lui ucenic, însă sunt singura femeie. În celelalte zile ale săptămânii se pictează nuduri, însă eu pictez mai ales scene de oraș și flori.

— Nu-i de-ajuns, spun într-o dimineață de la sfârșitul lui septembrie. Trebuie să pictez bine figuri chinezești, nu mai pot continua să fac doar flori și dragoni. Cum să pictez oameni dacă n-am cunoștințe de anatomie?

— Chinezii poartă haine largi.

Carel stă în fața unui tablou abia terminat, pe care urmează să vină curând să-l ia un cumpărător.

— Nu poți să iei parte la lecțiile cu nuduri. Înțeleg că e frustrant, însă nu-i posibil.

— Cum să devină vreodată o femeie pictor-maestru dacă nu poate să studieze corpul omului? În schimb, bărbații au mereu posibilitatea asta.

— Sunt multe femei înscrise în breasla Sfântului Luca. De pildă, Judith Leyster din Haarlem. O artistă foarte talentată.

— Știu. Și în Alkmaar e una: Isabella Bardesius. Ce școală au urmat?

— La fel ca tine, au învățat să picteze naturi moarte. Deși au făcut și portrete.

Brusc, Carel întoarce spre mine șevaletul cu tabloul.

— Spune sincer, ce-i în neregulă cu genul ăsta de picturi?

Mă duc lângă el. Încă nu i-am văzut ultimul tablou – abia l-a terminat. Vopseaua e încă umedă și strălucește în lumina dimineții. Pe pânză e pictată o pasăre cu pene galbene și cioc roșu. În ciuda privirii obraznice, e limpede că-i vorba de un animal de companie, căci are un picioruș prins cu un lănțug de un mic soclu de pe perete. E un tablou mic, intim. Îl privesc cu răsuflarea tăiată, mișcată de simplitatea și frumusețea lui.

— Splendid, răspund în cele din urmă.

— Eu îi spun *Sticletele*. De fapt, n-aș vrea să mă despart de el.

— Înțeleg. Nu ți-ai dori să păstrezi totul pentru tine?

— Ba da, însă atunci aș muri de foame.

Privim tabloul, învăluiți într-o tăcere caldă.

— Ai dreptate, spun. Nu-i absolut nimic în neregulă cu naturile moarte.

Mă așez din nou în spatele șevaletului meu și-l întreb:

— Cum ai ajuns în Delft?

Pentru o clipă, Carel pare că nu m-a auzit, căci rămâne cu spatele la mine și nu răspunde. Abia după ce mă întorc la pictura mea, începe să vorbească.

— Aeltje a fost marea mea iubire, spune el cu ochii la tablou. O femeie frumoasă, amuzantă și cea mai bună prietenă a mea. Am crescut împreună, mi-a fost vecină. Când eram mici, am hotărât ca mai târziu să ne căsătorim.

Se întoarce și adaugă:

— Și așa am făcut.

Din tonul vocii lui înțeleg că nu ăsta e sfârșitul poveștii.

— Aeltje a vrut să ne mutăm la Amsterdam. Avea acolo rude înstărite, care m-au ajutat să-mi plătesc studiile. Astfel am intrat ca ucenic în atelierul lui Rembrandt și, când am ajuns eu însumi pictor-maestru, am primit curând comenzi. A fost o perioadă nemaipomenită: Aeltje și cu mine gustam bucuriile vieții. Dar lucrurile se schimbă. Tot ce-i bun și frumos are un sfârșit.

Vine să se așeze lângă mine și privește cu ochi goi pânza pe care pictez.

— Aeltje adora copiii. Când era încă fetiță, știa deja cum avea să-i cheme pe copiii noștri. Am avut trei și nici unul n-a apucat să împlinească un an. Aeltje a murit la nașterea celui de-al treilea.

— Ce îngrozitor…

— Cariera mea era la apogeu, însă mă săturasem de Amsterdam. M-am întors la Middenbeemster și am rămas acolo până acum câțiva ani, când am întâlnit-o pe Agatha. Era văduvă, așa că ne înțelegeam durerea. După ce ne-am căsătorit, am venit la Delft, căci ea e de-aici.

— Ce poveste tristă, spun eu încet.

— E o poveste foarte obișnuită, ca multe altele. Mai devreme sau mai târziu, toți ne primim porția de suferință. Nu poți decât să speri ca asta să se întâmple cât mai târziu, așa încât măcar să fi avut parte și de puțină fericire. Dar nu trebuie să-ți mai povestesc ție nimic din toate astea, nu-i așa?

Mă uit la el nedumerită.

— Te cunosc, Catrijn. Știu cine ești.

— Știi cine sunt?

— Ce diferență de vârstă e între noi? Vreo zece ani? De Rijp, Graft și Middenbeemster sunt sate vecine. În toate trei am prieteni și rude. L-am cunoscut bine pe Govert, soțul tău. Și mai trec din când în când prin satul meu natal, așa că am auzit bârfele.

Parcă am primit un pumn în burtă. Ca să-mi ascund sentimentele, continui să pictez, deși mâna îmi tremură.

— Ce bârfe?

— Cred că știi despre ce vorbesc. Ăsta-i motivul pentru care ai plecat, Catrijn?

Mă privește cu blândețe, iar tonul vocii lui nu e acuzator.

— Știu cum era Govert. Avea două fețe. Putea să fie foarte prietenos cu cei din jur, însă avea și o altă latură. Cu siguranță ai cunoscut-o.

Nu pot să scot o vorbă, stau acolo amuțită, ca un animal prins în capcană.

— Da, spun în cele din urmă.

— Trebuie să te fi simțit destul de ușurată când a murit.

— Era beat mort. Dormea ca să-și revină. Când am ieșit din cameră, sforăia tare, iar când m-am întors, după jumătate de oră, murise.

Mă privește îngândurat.

— De ce-ai plecat din De Rijp?

— De ce să nu plec? Asta mi-am dorit întotdeauna, de când eram copil. După moartea lui Govert n-a mai fost nimic care să mă împiedice.

— Unii oameni au luat asta drept o fugă.

— Așa a și fost. O fugă de răutatea satului. Voiam să trăiesc altfel, să fiu liberă, să cunosc oameni noi.

— Și-ți place?

Mă uit la el nedumerită.

— Ce vrei să spui?

— Ce-am spus. Îți place noua ta viață liberă?

Trebuie să mă gândesc o clipă înainte de-a răspunde.

— Da, zic în cele din urmă. Mi-e dor de familia mea, însă nu vreau să mă întorc. Nu pot să mă întorc.

— Nu, încuviințează Carel. Nici eu n-aș face asta.

24

Săptămâna următoare încerc primul meu portret. Simon Simonszoon, sacristanul Bisericii Vechi, l-a însărcinat pe Carel să-i facă portretul, iar el le cere ucenicilor lui să-l picteze și ei.

Înainte să ne-apucăm, Carel vede că nu mai e ulei pentru amestecatul culorilor. Supărat, pune cana goală pe masă.

— Când cineva folosește ultimul strop, e bine să anunțe.

— E vina mea, îmi pare rău, spun rușinată.

— Du-te și ia altul. Și grăbește-te.

Mă ridic imediat, îmi pun jacheta și îi arunc o privire de scuză sacristanului care, în costumul lui cel mai bun de postav, e pregătit să ne servească drept model. El îmi face un semn liniștitor din cap.

— Se pare că e destulă vopsea pentru a începe.

Îi zâmbesc recunoscătoare, iau cana goală și ies în grabă pe ușă. Alerg spre canalul Oude Delft. Îi spun negustorului de ulei să umple cana până la buză, pe urmă o pornesc imediat înapoi.

E o zi splendidă de octombrie și lumea se înghesuie pe străzi. Obloanele prăvăliilor sunt deschise, mărfurile sunt scoase pe tarabe și, din stradă, gospodinele și servitoarele își fac cumpărăturile. Feresc cana cu brațul în timp ce-mi croiesc drum prin mulțime. Tocmai când intru pe Visstraat, se aude o bubuitură asurzitoare, ca o explozie. Zgomotul e atât de puternic, încât mă ghemuiesc și îmi pierd echilibrul. Cana se face țăndări, iar eu mă izbesc de perete. Peste tot, oamenii se ascund sau se aruncă la pământ. Nici n-apuc să înțeleg ce s-a întâmplat, că vine a doua bubuitură. Pe strada îngustă se dezlănțuie spaima, oamenii se îmbrâncesc și trag unii de alții să iasă de-acolo. Simt în nări mirosul greu de fum și pulbere. Mă ridic, împing o femeie într-o parte și o iau la fugă.

La capătul străzii mă opresc. Nori negri de fum vin spre mine. Speriată, mă întorc. O mulțime de oameni îmi închide calea. O iau atunci la dreapta, de-a lungul canalului Verwersdijk.

Între timp, în jurul meu se face tot mai întuneric. Tușind, mă uit în sus, la norul de fum care se lățește tot mai mult și plutește peste oraș ca un văl negru. La câteva străzi mai încolo se ridică o vâlvătaie, iar oamenii strigă:

— Săriți, arde! Săriți, arde!

A treia explozie scutură orașul. O bubuitură atât de puternică, încât pare venită direct din iad face să tremure casele și pavajul și sparge geamurile ferestrelor. Văd cioburi de

sticlă străpungându-mi pielea, însă durerea ce-ar trebui să urmeze se lasă așteptată. Nu simt decât o copleșitoare frică de moarte.

Din depărtare se aude apropiindu-se un vuiet ca de vijelie. Ai zice că mâna lui Dumnezeu gonește pe străzi, smulge în stânga și-n dreapta țiglele acoperișurilor, doboară fațade, înșfacă uși și obloane și le trântește pe jos. Apa din canale s-a învolburat și se revarsă peste marginea cheiului. Bărcile se fac țăndări, molozul zboară încolo și-ncoace, oameni puși pe fugă sunt ridicați de la pământ și aruncați câțiva metri mai încolo. Vijelia vine spre mine șuierând, cu o viteză înfricoșătoare.

Mă întorc și alerg ca să scap cu viață. Valul nimicitor mă urmărește, în câteva clipe mă ajunge. Încep să țip din toți rărunchii atunci când mă ridică și mă ia cu el. Dar pe urmă mă prăbușesc la pământ.

Buimăcită, mă uit în jur. Spre surprinderea mea am fost aruncată înăuntrul unei case. Pereții coridorului se leagănă, grinzile de lemn scârțâie ca și cum în fiecare clipă ar fi gata să cedeze. Încerc să mă mișc cu grijă și mi se face negru în fața ochilor. Valuri de durere îmi străbat corpul. Îmi pierd cunoștința. Când îmi revin, aud trosnet de foc. Înspăimântată, deschid ochii și, prin gaura apărută în locul unde înainte fusese acoperișul, privesc drept în iad. Peste tot e fum, flăcările se întind năvalnic peste casă și-și croiesc drum spre etajele de jos.

Strângând din dinți, mă ridic în capul oaselor. Abia mai pot respira din pricina fumului ce mă învăluie. O ploaie de scântei se abate asupra mea și-mi găurește hainele. Mă ustură pielea capului și simt miros de ars. Disperată, mă plesnesc cu amândouă mâinile peste cap. Boneta mi-a dispărut și scânteile și-au găsit în părul meu un teren prielnic. Nu iau în seamă durerea și sting flăcările cu mâinile. Apoi mă târăsc spre gaura unde înainte a fost o ușă. La orice mișcare simt durere, însă se pare că nu mi-am rupt nimic. Deasupra mea scârțâie resturile acoperișului și, înainte să ajung la ușă, totul se prăbușește cu un zgomot asurzitor.

Țipând, îmi apăr capul cu brațele. Se prăvălesc peste mine tot felul de lucruri: bucăți de lemn, țigle, cărămizi. Zac

nemișcată într-un nor de praf, cu ochii închiși și cu fața lipită de pământ. Dureri cumplite îmi chinuiesc picioarele.

Tușind, aștept până se așterne praful și pot să respir din nou.

Încerc din răsputeri să ies de sub dărâmături, însă mă împiedică ceva greu căzut peste picioarele mele. Oricât mă zvârcolesc și mă sucesc, nu reușesc să mă eliberez. Între timp răzbat până la mine zgomote de-afară, strigăte și plânsete, din când în când țipete ascuțite. Liniștea bruscă ce urmează mă înspăimântă. Nu e nevoie de multă imaginație ca să înțelegi ce se întâmplă ceva mai încolo pe stradă: focul a ajuns la casele de pe partea cealaltă a canalului și mistuie tot ce îi iese în cale, neiertând nimic și pe nimeni. Înghite oameni care, la fel ca mine, nu pot scăpa. În cazul meu, singura speranță e că am mai mult timp; clădirile de pe partea asta încă n-au luat foc. Însă nu va mai dura cine știe cât, căci multe case sunt din lemn, iar pe stradă plouă cu scântei.

Încerc din nou să mă eliberez de greutatea ce-mi apasă picioarele. Molozul e prea greu ca să-l pot împinge jos, așa că încerc să mă strecor afară de sub el. Strâng din dinți și trag de picioare. Simt cum ceva ascuțit îmi sfâșie carnea și urlu de durere. Gâfâind, rămân culcată. N-am câștigat decât câteva degete, iar durerea e atât de ascuțită, încât nu știu dacă sunt în stare să mai fac o încercare. Însă nu prea am de-ales.

Aștept puțin până se potolesc valurile de durere și îmi fac curaj să încerc iar. Aproape plângând, trag din nou de picioare. Văd cum mi se scurge sânge pe piele și scot un țipăt sălbatic pentru a mă forța să continui. Mai câștig puțin teren. Prea puțin. Un picior pot să-l mișc un pic, celălalt rămâne înțepenit.

Culcată pe-o rână, mă uit spre partea cealaltă a canalului, unde para focului devine tot mai roșie. Barjele de pe canal se aprind ca niște torțe, flăcările cuprind copacii și mărfurile de pe chei. Trag de picior puțin câte puțin, cu mișcări scurte și violente. Fiecare smucitură îmi taie respirația și tot mai des mi se face negru în fața ochilor. Orice-ar fi, acel ceva care vrea să mă strivească nu cedează deloc. Simt dogoarea focului care se apropie și urlu. Chipurile părinților și fraților mei îmi apar ca niște năluci în fața ochilor, apoi cele ale lui Mattias și Evert.

Înainte să cad într-un binecuvântat leșin, simt pentru o clipă tristețea cumplită de a nu-i mai vedea vreodată.

25

Cineva trage de mine. Voci înăbușite mă îndeamnă să-mi revin.

— Ușurel! spune un bărbat. Are piciorul rupt. Număr până la trei, apoi o ridicăm.

Deschid ochii. Văd niște siluete aplecate peste mine. Ele numără, iar eu simt apoi cum greutatea e ridicată de pe piciorul meu. Cu o bufnitură zdravănă, o bucată mare de piatră e aruncată într-o parte. Brațe puternice mă trag afară. Piciorul parcă mi-a fost desprins de corp. Mă cuprinde o durere cumplită și îmi pierd cunoștința.

Când îmi revin a doua oară, zac pe o targă de lemn în mijlocul unei mari mulțimi. Oamenii strigă unii la alții, sar peste targă și-mi ating piciorul rănit. Țip de durere și o voce furioasă îi alungă înjurând. Leșin din nou, pentru ca mai târziu să mă trezesc într-un pat. Nu acasă, dacă e să judec după mirosul urât al cearșafurilor și după zgomotul din jur.

Când deschid ochii și mă uit într-o parte, văd că sunt într-o sală unde, de-a lungul pereților, se înșiră paturi din care se înalță gemete groaznice. Pe jos zac și mai mulți răniți, pe tărgi și pe pardoseală. Printre ei se înghesuie infirmiere și oameni în căutarea vreunor rude. Înțeleg că sunt la spitalul de pe strada Koornmarkt. Că trăiesc. Și că am fost salvată exact la timp să nu mor arsă de vie.

Închid ochii și îi mulțumesc lui Dumnezeu. Ușurarea e atât de mare, încât pot să suport durerea mai ușor. Nu știu precis în ce stare mă aflu, însă sunt bandajată aproape peste tot. Rana cea mai gravă e la piciorul drept: nu pot să fac nici o mișcare fără să simt cum un val de durere îmi străbate tot corpul.

Ridic ușor pătura și mă uit în jos. Văd că piciorul mi-e legat cu bandaje de o scândură îngustă. Fețele de pânză nu sunt prea curate. Sunt cenușii și îmbibate cu sânge. Al meu sau al unui rănit de dinainte?

Mișcarea asta firavă e de-ajuns pentru ca în fața ochilor să văd din nou pete întunecate. Îi închid și încerc să nu iau în seamă zgomotul din jur.

— Catrijn…

O voce familiară. Stăruitoare și un pic răgușită. Deschid ochii, întorc capul într-o parte și văd fața lui Evert foarte aproape de-a mea. Are ochii roșii și e livid. Ridic mâna bandajată și îi zâmbesc liniștitor.

— Ești în viață. Slavă Domnului, ești în viață. Am crezut că…

Nemaigăsindu-și cuvintele, scutură din cap.

— Tocmai ieșisem să iau niște ulei pentru amestecat culorile.

— Asta ți-a salvat viața. Tot cartierul a explodat.

— Și Carel?

— E și el aici, cu răni grave. Nu sunt prea multe șanse să scape. Ucenicii lui au murit, la fel și Simon, sacristanul.

Cu ochii închiși, încerc să înțeleg ce-mi spune.

— Dar ce s-a întâmplat, de fapt?

— A explodat depozitul de muniție. Încă nu se știe cum s-a putut întâmpla așa ceva. Trebuie să fi fost o grămadă enormă de pulbere acolo, căci tot cartierul a sărit în aer.

— Ce grozăvie…

O vreme ne uităm cum sunt aduși în continuare înăuntru răniți într-un șir neîntrerupt. Când pe pardoseala infirmeriei nu mai ai unde să arunci un ac, directorul dă instrucțiuni să se folosească naosul bisericii din apropiere. Gemetele, țipetele și strigătele sunt asurzitoare. Peste tot e sânge și în aer se simte un miros greu de fier. Undeva în sală se face o amputație, iar pacientul se împotrivește, urlând înnebunit. Duhoarea uleiului încins cu care sunt cauterizate vasele de sânge se amestecă cu cea de carne arsă.

Fața lui Evert se schimonosește de groază.

— Nu te las aici. Vii cu mine.

— Nu se poate, am piciorul rupt.

— Te ducem noi cumva acasă. Cu o căruță sau pe o targă.

Doar gândul că trebuie să traversez orașul în hurducăieli mă înfioară.

— Te rog, nu! Ce să fac singură acasă?

— Te iau la mine.

Propunerea lui mă mișcă, totuși clatin din cap.

— Asta ar stârni iar bârfe în Delft. Și-apoi, tu n-ai timp să mă îngrijești.

— O va face Anna, menajera mea.

Clatin din nou din cap.

— Doamne ferește să fiu mutată acum de-aici. Dacă mă mișc puțin, îmi vine să mor de durere. Serios, stau bine aici.

Arătându-și dezaprobarea, Evert se uită în jur.

— Nu suport gândul că trebuie să te las aici. Durează săptămâni până se vindecă o fractură ca asta.

— Peste vreo două săptămâni voi fi sigur mai bine.

— Atunci vin să te iau peste două săptămâni. Cu sau fără voia ta.

Carel moare în aceeași după-amiază. Aflu de la Johannes și de la mama lui.

— Poate că-i mai bine așa, spune Digna. Sărmanul om avea arsuri pe tot corpul. Ar fi rămas grav mutilat pentru tot restul vieții.

Johannes nu scoate o vorbă, privește doar în gol, de parcă n-ar putea să creadă că și-a pierdut unul dintre cei mai buni prieteni.

— Suntem foarte fericiți că ai scăpat cu viață.

Digna își pune mâna pe a mea.

— Cu siguranță ai avut un înger păzitor pe umăr, adaugă ea.

— Da… nu știu ce am făcut pentru a-l merita.

— Totul e întâmplător, spune Johannes cu voce răgușită. Fericire, nefericire, moarte, izbăvire… Dumnezeu nu știe nici el ce face.

Mama lui îl privește îngrozită.

— Johannes!

— Păi, nu-i așa? N-am cunoscut om mai bun decât Carel. Întotdeauna milos cu cei slabi și nevoiași, întotdeauna gata să dea de pomană, în fiecare duminică mergea la biserică. Ce-a făcut să merite o asemenea moarte? Și să nu-mi spui că totul e parte din marele plan al lui Dumnezeu, mamă, m-am săturat să aud asta. Nu înțeleg nimic din toate planurile Lui.

Digna se încruntă și vrea să-i închidă gura, însă eu i-o iau înainte.

— Johannes are dreptate. Nici eu nu înțeleg nimic.

— Dar nici nu stă în puterea noastră să facem asta. Fii recunoscătoare că Domnul te-a salvat.

— Bineînțeles că sunt recunoscătoare.

Mă uit prin sală. Privirea mi se oprește asupra unei tinere femei care stă plângând lângă băiețelul ei, căruia i s-au amputat amândouă brațele.

— Însă tot nu înțeleg nimic.

În zilele următoare aflu amănunte despre catastrofă. Cornelis Soetens, administratorul pulberăriei din fosta mănăstire a Ordinului Clariselor, intrase în depozit cu o torță aprinsă. Nu se știe exact ce s-a întâmplat, căci omul n-a scăpat cu viață. În depozit erau 40 000 de kilograme de praf de pușcă, rămase din timpul războiului împotriva spaniolilor din secolul trecut. Explozia a distrus partea de nord-est a Delftului. În locul unde se afla pulberăria a apărut o groapă adâncă. Pe străzile din jur n-a mai rămas nici o casă în picioare și, printre dărâmături, încă se mai găsesc rămășițe de oameni.

Pagubele sunt mari și în restul orașului. Toate ferestrele bisericilor, printre care unele cu vitralii prețioase, s-au făcut țăndări și acoperișurile multor case au fost smulse.

Au murit mai bine de cinci sute de oameni și sunt numeroși răniți, printre care mulți în stare gravă. Numărul orbilor și schilozilor din Delft s-a dublat dintr-odată. Din fericire, atelierul de ceramică al lui Evert se află destul de departe de locul catastrofei, astfel că nici măcar un bol n-a avut de suferit.

26

Timpul trece greu. Nu pot face altceva decât să stau culcată pe spate. Singurul lucru care mă mai distrage e agitația din salonul de spital. De două ori pe zi trece pe-aici un medic, însoțit de chirurgul care face operațiile. De îngrijire se ocupă

directorul spitalului și soția sa, ajutați de câteva servitoare și câțiva servitori.

Auzind țipetele din sală, sunt profund recunoscătoare că mi-am rupt doar un picior. Se vindecă de la sine, la fel ca arsurile și tăieturile cu care m-am ales, spre deosebire de rănile altor pacienți de-aici. De-a lungul întregii zile se cauterizează artere, se trepanează cranii, se extirpă tumori și se amputează membre. Chiar dacă peste zi toate ușile stau deschise, duhoarea cărnii intrate în putrefacție și a alcoolului cu care pacienții sunt adormiți nu poate fi alungată. Ca să nu mi se infecteze rănile, mi-au pus pe brațe și picioare cataplasme urât mirositoare. Nu prea ajută. Unele răni au margini stacojii și le simt zvâcnind din ce în ce mai dureros. La început nu m-a deranjat decât piciorul rupt, însă acum simt că am febră.

În timp ce moțăi puțin, cineva apare deodată lângă patul meu. Întorc încet capul într-acolo, așteptându-mă pe jumătate să-l văd pe Evert. E Jacob. Clipesc din ochi, sperând că din pricina febrei n-am văzut bine, însă el e încă acolo.

— Bună, Catrijn.

Nu pot să fac altceva decât să-l privesc.

Jacob se așază cu grijă pe marginea patului. Ridică puțin pătura și se încruntă.

— Un picior rupt, asta nu-i o treabă prea bună.

— Ce faci aici? întreb eu, rostind cuvintele cu greu.

— Am venit să văd cum îți merge. Ai avut noroc.

— Depinde cum privești lucrurile.

— Într-adevăr. Locuiești în cealaltă parte a orașului, deci n-ar fi trebuit să fii la locul prăpădului. Dar, dacă mă uit în jur, pot spune că ai avut totuși noroc.

— De unde știi unde locuiesc? Ce faci aici?

Zâmbește.

— Ai dispărut brusc. Nimeni nu știa unde ai plecat.

Jacob își scobește mizeria de sub o unghie.

— Oamenii ăia distinși la care ai lucrat s-au uitat la mine de parcă nici nu m-ar fi văzut când am întrebat de tine.

— Și-atunci cum m-ai găsit?

— Am avut o scurtă idilă cu servitoarea aia, Griet. Și-așa am aflat repede unde ești.

Obosită, închid ochii. N-am nevoie de asta. Nu acum.

— Ce vrei de la mine, Jacob? Ți-am dat jumătate din banii mei. Ai venit să ceri mai mult?

— Nu, poți să-ți păstrezi banii. Am venit pur și simplu să te văd.

Îl privesc neîncrezătoare.

— Chiar așa. Știam de ceva vreme că ești în Delft. Când am auzit ce s-a întâmplat aici, am venit imediat să văd ce mai faci.

— Așa să fie.

— Sunt aici, nu? Și te-am lăsat mult timp în pace, nu? Chiar nu sunt atât de rău cum crezi. Și-ți doresc numai bine.

— Minunat. După cum vezi, fac bine.

Mă scrutează.

— Nu arăți prea grozav. Ai febră.

— Da, așa cred și eu.

Dintr-o singură mișcare, trage pătura de pe mine și se uită încruntat la bandajele murdare și zdrențuite care îmi acoperă rănile.

— Cu ce alifie au dat pe răni?

— Nu știu.

Fără să-mi ceară voie, scoate unul dintre bandaje și se uită la cataplasma de sub el.

— Pute. Cred că ar fi mai bine s-o dai jos.

— Doctorul va ști ce trebuie făcut.

— Mai știi cu ce ungeam vacile când aveau răni? Pur și simplu cu alifie de gălbenele și frunze de mur.

Îndepărtează cu bandajul cataplasma uscată, apoi îmi scoate și celelalte bandaje.

— Ce faci? Oprește-te! O să înceapă să sângereze din nou și…

— Nu mai sângerează de mult. Ai grijă să nu-ți pună la loc mizeriile astea. O să-ți aduc altceva.

— Cred că-i o idee bună, spune Evert, care a apărut deodată lângă pat și privește aprobator. În loc să-ți fie mai bine, ți-e mai rău. A venit timpul să încercăm altceva.

Dă din cap spre Jacob și se prezintă. Jacob face la fel.

— Sunt un vechi prieten al lui Catrijn, spune el. Ne-am născut în același sat.

— Prietenii lui Catrijn sunt și prietenii mei.

Evert îl bate pe umăr.

— Ai venit aici din pricina exploziei?

— Da, mi-am făcut griji. Oricum aveam de gând să trec într-o zi pe-aici, așa că am pornit la drum de îndată ce am aflat de prăpăd.

Evert pare să observe că nu spun nimic, căci întoarce privirea de la Jacob la mine.

— Mulțumesc că ai venit, spune el cu bunăvoință. Acum aș vrea să rămân puțin singur cu Catrijn.

— Bine, atunci mă duc să fac rost de altă alifie.

Jacob se ridică, ne salută și pleacă.

Evert îl urmărește cu privirea.

— Cine e?

— Când trăia Govert, l-am avut argat în gospodărie.

— De ce-a venit?

— Asta mă întreb și eu.

— Are dreptate că nu te îngrijesc cum trebuie aici. Cataplasmele astea împuțite nu sunt bune la nimic.

Isaäc și Aleid vin să mă vadă, însă din fericire nu stau mult. Febra îmi slăbește puterile și prefer să fiu singură. În ziua următoare, Aleid revine fără soțul ei. Când îmi pune o mână pe frunte, îi citesc îngrijorarea pe fața încadrată de o bonetă de in.

— Vrei să bei ceva? întreabă ea.

— Da, mulțumesc.

Am gura uscată și buzele crăpate.

Aleid pleacă, iar când se întoarce, aduce cu ea o cană de cositor. Mă ajută cu grijă să mă ridic puțin și-mi duce cana la gură.

— M-am rugat pentru tine, spune ea.

Evert mi-a zis că Aleid își urmează în secret vechea credință. E foarte pioasă și are o încredere profundă în planul lui Dumnezeu. Nu pot spune că am aceeași încredere în intențiile Lui, cu atât mai puțin în ultimele zile. Gemetele neîncetate din jurul meu îmi dau sentimentul că suntem mai degrabă supuși capriciilor Lui decât ocrotiți de El. Dar nu-i spun asta lui Aleid, care stă lângă mine cu rozariul ascuns între pliurile rochiei.

— Ești pusă la grea încercare, Catrijn. Mă întreb cât aș putea rezista eu aici. Însă măcar ești în viață. Ai scăpat printr-o minune.

— Dar de ce?

Încerc să-i privesc fața. Pare că plutește în ceață, când aproape, când departe.

— De ce unii sunt cruțați, iar alții, nu?

— Mda…

— Nu înțeleg. Am făcut lucruri foarte rele, sunt o păcătoasă.

— Toți suntem păcătoși.

— Lucruri pentru care ajungi în iad. Unde trebuie să arzi în vecii vecilor. Când eram prinsă sub dărâmături și focul venea spre mine, mi-am zis în sinea mea: iată-l! Ăsta-i iadul. Știi ce trebuie să faci ca să primești dezlegarea păcatelor? Pentru catolici nu e așa de greu, ei cumpără o indulgență sau psalmodiază toată ziua *Ave Maria*. Sau fac un pelerinaj. Aș vrea să plec și eu într-un pelerinaj. Crezi că așa mă va ierta Dumnezeu? Nu știu. Trebuie să te căiești sincer, iar eu nu fac asta. Aș păcătui din nou numaidecât.

O mână rece pusă pe fruntea mea îmi domolește șuvoiul vorbelor, preschimbându-l într-un murmur. Aud vocea liniștitoare a lui Aleid venind de foarte departe.

— Nu mai vorbi așa de mult, Catrijn. Încearcă să dormi. Rămân aici, cu tine. Dormi liniștită.

E un du-te-vino de oameni. În timpul scurt în care sunt trează aud voci înăbușite și văd siluete. E ca și cum n-aș fi niciodată trează pe de-a-ntregul, ca și cum aș fi sub apă și m-aș uita în sus, unde întrezăresc fețe unduind și destrămându-se.

Într-o dimineață ies în cele din urmă la suprafață. Lumea are din nou contururi clare, sunetele ajung la mine limpezi ca de obicei. Evert stă alături, palid la față și îngrijorat.

— În sfârșit, spune el încet. Cum te simți?

— Obosită.

— Îmi închipui. Ai avut febră atât de mare, încât un timp ne-am temut pentru viața ta…

Tace o clipă și-și trece o mână prin păr.

— Doctorul n-a vrut să fii mutată de-aici, așa că am stat cu rândul să te veghem. Jacob mi-a dat o alifie cu care să-ți ung

rănile.

— Chiar așa?

— Da, ceva cu gălbenele, frunze de mur și pătlagină. Mă bucur că l-am ascultat, fiindcă ți-a fost de ajutor imediat.

Gălbenelele previn infecția, iar pătlagina e un leac bun pentru răni, la fel și frunzele de mur. Jacob știe multe despre ierburile de leac. În gospodărie le-a folosit întotdeauna să îngrijească animalele bolnave și rănite. Deși cunosc adevăratul motiv al grijii lui, îi sunt totuși recunoscătoare.

— Am vorbit cu Engeltje și Quirijn, și poți să stai la ei. Pleci chiar azi de-aici, spune Evert.

Mă întreb dacă e o idee bună să-i pic pe cap lui Engeltje, care stă să nască, însă mă simt prea slăbită ca să protestez.

În aceeași după-amiază sunt dusă pe targă la casa prietenilor mei. Mă simt adânc mișcată de căldura și grija cu care mă întâmpină.

Engeltje are o servitoare ceva mai în vârstă, harnică și cu mult simț practic.

— Nu e nici o diferență că muncesc pentru patru sau pentru cinci oameni, spune Trude în timp ce deschide ușile alcovului din bucătărie.

Evert și Quirijn mă ridică încetișor și mă așază pe pat. Tot drumul au avut mare grijă, însă mutarea n-a fost deloc ușoară pentru mine. Năucită, zac sprijinită de perne.

— Încearcă să dormi puțin, spune Engeltje. Asta voi face și eu.

— Unde vei dormi acum? Sper că nu în pod.

— Nu, acolo va dormi Trude. Tu vei dormi în patul ei din bucătărie.

— Atâta osteneală pentru mine, și asta în starea ta…

Engeltje se apropie de alcov și pune o mână pe brațul meu.

— Catrijn, mă bucur că ești încă în viață, că pot face asta pentru tine. Nu e mare lucru, Trude se ocupă de tot. Mulțumește-i ei.

Ceva mai în spate, Trude clatină din cap.

— Frumos mi-ar mai sta să nu vreau să-i dau de mâncare cuiva care și-a rupt un picior.

Bineînțeles că face mai mult de-atât. În aceeași după-amiază îmi schimbă bandajele cu altele curate, îmi piaptănă și îmi împletește părul.

— Altfel se încurcă atât de tare, încât trebuie tăiat numaidecât.

Trude îmi spune că Jacob a venit la ușă să întrebe cum mă simt și că, atunci când a aflat de la ea că febra trecuse, a dat din cap mulțumit și a plecat.

— N-a vrut să intre? întreb eu.

— Ar fi trebuit să-l poftesc? Vreți să-l vedeți?

— Nu, doar mă întrebam.

— Ce-i drept, mi s-a părut ciudat că a plecat imediat, spune Trude. Trebuie să fie un prieten apropiat dacă a venit tocmai din nord să vadă ce mai faceți. Mi-a zis că sunteți văduvă, că n-ați avut o viață ușoară și că de aceea nu vă scapă din ochi. Și-a găsit de lucru aici, în Delft, așa încât să vă fie aproape. Cred că-i cam sunteți pe plac.

Îmi face cu ochiul, însă eu n-o bag în seamă. Mă prefac că adorm și atunci Trude pleacă. De îndată ce rămân singură, deschid ochii și mă zgâiesc la scândurile alcovului.

27

La sfârșitul lui octombrie naște Engeltje. Puțin după miezul nopții sunt trezită de țipetele ei, care devin tot mai puternice și sfâșietoare cu trecerea orelor. În casă e multă agitație. Quirijn e istovit, Trude nu se mișcă de lângă Engeltje, Catharina și Geertruyd se trezesc și, în cămășuțe de noapte și cu scufiile pe cap, vin la mine. Le las să se strecoare în alcov și le distrag atenția spunându-le povești.

— Tu de ce n-ai copii, Catrijn? întreabă Geertruyd.

— Aproape că am avut unul, însă nu mai trăiește.

— Era fetiță?

— Nu, băiețel.

— Noi am avut un frățior. Și el a murit, spune Catharina. Uneori mor și mamele.

— Nu! strigă Geertruyd speriată.
— Ba da. Tu nu știi, fiindcă ești mică.
Geertruyd se ghemuiește lângă mine.
— Mama nu va muri, nu-i așa, Catrijn?
— Bineînțeles că nu, o liniștesc eu.
Îndrăznesc să fac promisiunea asta fiindcă celelalte nașteri ale lui Engeltje au mers repede.
De data asta durează însă mai mult. Vine moașa, țipetele lui Engeltje sunt tot mai slabe, afară se luminează de ziuă și copilul încă nu s-a născut. Îmi blestem piciorul, fiindcă mă ține pe loc, împiedicându-mă să-mi ajut prietena. În sfârșit, când primele raze de soare pătrund în casă, aud țipetele ascuțite ale unui nou-născut. Încordată, stau cu ochii pe ușă până apare Quirijn.
— E băiat!
— Să-ți trăiască! Și Engeltje? Se simte bine?
— Foarte bine. Stoarsă de puteri, însă foarte fericită, spune el și pleacă.
În singurătatea alcovului, ascult zgomotul treburilor din camera de zi și mă simt cu totul de prisos. Mă bucur când fetițele dau buzna înapoi, lângă mine.
— Avem un frățior!
— Am auzit. Ce bine pentru voi!
— Și n-a murit, spune Geertruyd mulțumită. Și nici mama.
— Cum îl cheamă?
Ridicând sprâncenele subțiri, stă să se gândească puțin.
— E un nume greu…
— Îl cheamă Allardusin, spune Catharina.
— Ce nume frumos!
— Cum îl chema pe copilul tău, Catrijn? întreabă Geertruyd.
— N-avea încă un nume, spun eu. A murit înainte să mă gândesc cum să-l cheme.
Ele încuviințează din cap și aleargă afară la joacă.
Engeltje se reface surprinzător de repede. În aceeași zi umblă prin casă și vine la mine. O roagă pe Trude să-i aducă băiețelul și mi-l pune în brațe. Mă uit la fețișoara lui, la pumnișorii strânși, la unghiuțele lui, îi simt mirosul dulce de prunc și, zâmbind, i-l dau înapoi lui Engeltje.

— E minunat.
— Nu-i așa? Quirijn e atât de fericit.
Plină de mândrie, Engeltje se uită la copilul ei, apoi la mine.
— Nu mi-ai spus niciodată ce s-a întâmplat cu băiețelul tău. Trăia când s-a născut? Sau nu vrei să vorbești despre asta?
— Într-adevăr, nu vreau să vorbesc despre asta.
Engeltje lasă ochii în pământ.
— Iartă-mă, n-ar fi trebuit să aduc vorba despre el.
— Nu contează.
Însă contează, bineînțeles. După ce a plecat cu Allardusin din bucătărie, iar Trude s-a dus afară să întindă rufe, închid ușa alcovului și-mi plâng copilul pentru prima dată de mult timp.

După trei săptămâni vine în sfârșit momentul în care mă pot da jos din pat. Nu m-am plictisit deloc alături de Engeltje și familia ei, însă abia aștept să mă mișc din nou. Sunt nerăbdătoare să-l văd pe Evert, care mi-a făcut rost de cârje. Stau pe marginea alcovului și-mi legăn picioarele. Evert intră zâmbind larg și-mi întinde cârjele de lemn.
— Cu astea sigur o să te descurci.
Când mă ridică, locurile unde îmi atinge trupul parcă îmi iau foc brusc. În clipa următoare stau cu piciorul sănătos pe pământ, sprijinită de alcov, în timp ce Evert continuă să mă țină. Auzindu-i răsuflarea grea deasupra capului, abia dacă îndrăznesc să ridic ochii. Evert îmi pune cârjele la subsuori și face un pas înapoi.
— Ia încearcă!
În timp ce mă pun în mișcare cu oarecare stinghereală, el rămâne aproape, gata să mă prindă dacă mi-aș pierde echilibrul. Mă obișnuiesc repede să țopăi într-un picior încolo și încoace de-a lungul coridorului.
— În sfârșit, îi spun lui Evert, care mă privește cu brațele încrucișate. Vin chiar acum cu tine la atelier.
— Ești sigură?
— Da, bineînțeles că sunt sigură. Am stat destul fără să fac nimic. Când pictez, nu-mi forțez piciorul, deci nu e nici un motiv să nu mă apuc de treabă.

— Dacă promiți că nu te învârți fără rost de colo-colo. Pe jos sunt o sumedenie de lucruri de care te poți împiedica.

— Voi sta cuminte la locul meu.

Dă din cap a încuviințare.

— Bine, ajutorul tău îmi va fi de folos.

În camera de zi îmi iau rămas-bun de la Engeltje. Ne îmbrățișăm și-apoi îl sărut pe micuțul Allard, cum i se spune.

— Îmi va fi dor de tine, zice Engeltje cu tristețe. M-am simțit bine că am avut cu cine să mai stau de vorbă. Vei dormi aici încă o vreme, nu? Deocamdată încă nu poți să mergi la cumpărături și să-ți faci de mâncare.

Deși aș fi vrut să mă întorc la mine acasă, unde m-aș fi descurcat cu un pic de ajutor, trebuie să recunosc că-mi place ideea de-a fi eliberată încă o vreme de treburile casnice, deci încuviințez din cap.

— Atunci ne vedem diseară. Acum du-te să pictezi. Cred că Evert e extrem de fericit să te aibă din nou, spune prietena mea.

Asta sună destul de ciudat, însă presupun că se referă la relația noastră de muncă. De cum intru în fabrică, înțeleg că, într-adevăr, așa stau lucrurile.

Se pare că, în lipsa mea, producția s-a dublat. Pereții atelierului de pictură, care înainte fuseseră goi, sunt acoperiți cu rafturi pline de ceramică nearsă, și amândouă cuptoarele sunt pornite. Peste tot zac lăzi cu lemn de foc, saci cu materiale și coșuri cu vase de ceramică gata să fie trimise cumpărătorilor. Într-un colț al atelierului, câțiva băieți amestecă încontinuu culori și toate locurile la masa de lucru sunt ocupate de pictori.

— Cu siguranță găsim un loc și pentru tine, spune Evert când îmi vede fața. Dacă ceilalți se strâng puțin, poți sta pe colț. E mai ușor să-ți ții piciorul.

Aud zgomote din curte și mă duc sprijinindu-mă în cârje la fereastră. Acolo unde înainte stătea culcată pisica la soare, nederanjată de nimeni, acum e plin de roabe, butoaie și lăzi cu lut și e un du-te-vino de muncitori.

— Ce de lume! îi spun lui Evert când se apropie de mine.

— Abia dacă fac față comenzilor. Sunt din toată țara, în ultimul timp chiar din Anglia.

— Deci e un succes.

— Un succes imens. Și a fost ideea ta, așa că meriți o mărire de salariu. De-acum înainte primești aceiași bani pe care i-aș plăti unui bărbat în poziția ta.

— Atunci m-apuc imediat de treabă, înainte să te răzgândești.

M-am întors deja pe jumătate când îmi sare în ochi cineva din curte. O față cunoscută. Jacob! Pentru o clipă nu pot să scot o vorbă, apoi spun:

— Ce face el aici?

— Căuta de lucru, iar eu aveam nevoie de oameni care să calce lutul, răspunde Evert. De ce? E vreun neajuns în asta?

De parcă m-ar fi simțit, Jacob ridică ochii chiar în acel moment și mă privește lung. Sunt mulți metri între noi, iar el e dincolo de fereastră, totuși percep amenințarea pe care o transmite. Ne uităm țintă unul la altul câteva clipe, până când el se întoarce și-și vede de treabă.

— Nu, îi spun lui Evert, care mă privește întrebător. Nu-i nici un neajuns.

28

Din fericire, Jacob păstrează distanța. Cu toate astea, n-am încredere deplină în el și îl ocolesc. Nu-i prea greu să fac asta, căci fiecare din noi lucrează într-un alt loc din atelier. După o vreme, neliniștea pe care mi-o stârnește dispare. Poate că într-adevăr și-a căutat doar de lucru, iar eu sunt prea bănuitoare.

Piciorul se vindecă bine. Renunț tot mai des la cârje și, dacă trebuie să mă duc undeva, fac vreo câțiva pași prudenți. Mă sprijin de mese și dulapuri, căci nu îndrăznesc să merg singură.

Zilele se scurtează și astfel se scurtează și zilele noastre de lucru. Dar cererea de ceramică, pe care am început să o numim Porțelan olandez, rămâne mare, așa că trebuie să

muncim mai mult. Nu facem pauze, chiar și prânzul îl luăm pe fugă, ca să ne folosim cât mai mult de lumina zilei.

Flori, păuni, dragoni, arbori ornamentali și figuri chinezești în veșminte lungi îmi umplu zilele și nopțile. Ziua le pictez, noaptea le visez. Decorez farfurii și vaze, și mă pricep din ce în ce mai bine. Curând, ce-am făcut în urmă cu câteva săptămâni mi se pare treabă de începător. Acum mânuiesc pensula cu mai multă pricepere, într-o mișcare neîntreruptă, fără să o mai ridic din când în când de pe vasul de ceramică la care lucrez. Astfel nu se formează pete groase de vopsea de fiecare dată când vreau să continui, iar rezultatul e mult mai frumos. Frans și cu mine încercăm pensule diferite și ajungem la concluzia că se lucrează cel mai bine cu cele cu păr de jder. Le alungim și le subțiem vârful pentru a picta contururile cu ele.

Și arderea e din ce în ce mai rafinată. Mai întâi băgăm vasul brut într-o cadă cu smalț de cositor, apoi îl uscăm și îl pictăm în negru cu oxid de cobalt. Pentru a face obiectele mai strălucitoare, adăugăm un strat de smalț pe bază de plumb.

Apoi punem totul încă o dată în cuptor, această parte fiind crucială pentru rezultatul final. Încălzirea cuptorului la temperatura potrivită e o sarcină extrem de delicată. Dacă e prea fierbinte, fumul și căldura mare deteriorează culoarea, așa că ne ia ceva timp până aflăm cum să obținem albastrul pe care ni-l dorim.

Evert descoperă că un adaos de sare de bucătărie la smalțul de cositor previne îngălbenirea ceramicii. Încearcă diverse temperaturi de ardere până când obține albastrul strălucitor pe care îl visează. Vasele ce urmează să fie arse a doua oară le pune în niște tuburi de lut ca să le protejeze mai bine de căldura dogoritoare. Cele supuse primei arderi sunt aranjate pur și simplu în partea de jos a cuptorului, separate de niște suporturi triunghiulare ca să nu se lipească între ele.

Bineînțeles, apar și imitații ale Porțelanului olandez creat de noi. Alții din jurul nostru ne-au urmărit și au văzut ce succes am avut. Ateliere noi de ceramică apar ca ciupercile după ploaie, însă nici unul nu atinge calitatea oferită de noi.

— Ce-ți mai face piciorul?

Merg spre casă când Jacob se ivește deodată lângă mine. E începutul lui decembrie și strada-i alunecoasă din cauza unui strat subțire de zăpadă.

— Bine, spun eu.

— Atunci de ce mai umbli în cârje?

— Fiindcă se alunecă. Mi-e teamă să nu cad.

— Lasă-mă să te ajut. Dă-mi brațul.

— Nu, mulțumesc.

Dârză, înaintez cu chiu, cu vai.

— Catrijn, chiar nu sunt așa un nemernic cum crezi tu. Atunci, la Amsterdam, m-ai înțeles greșit. Tu ai luat-o ca pe o stoarcere de bani, eu ca pe un ajutor între prieteni. Depinde cum privești lucrurile.

Ocolesc o bătrână care trage o sanie plină cu legături de vreascuri și nu-l bag în seamă pe Jacob. E iar lângă mine după doar câțiva pași și mă prinde de braț.

— Serios, Catrijn, n-am vrut niciodată să te sperii. N-aș putea niciodată să-ți fac vreun rău.

Din pricina cârjelor și a mâinii ce mă ține strâns de braț trebuie să mă opresc.

— M-ai amenințat că mă denunți și ai plecat cu jumătate din averea mea. Tu cum numești asta? Eu îi zic stoarcere de bani.

— Nu te-aș fi denunțat niciodată.

— Asta spui acum. La ce-mi folosește? Banii mei s-au topit și, probabil, și ai tăi. Mă întrebam când vei veni să iei restul.

— Poți să-ți ții banii. Nu mă interesează.

— Nu? Atunci ce vrei de la mine? N-o să mă faci să cred că doar în Delft, la Evert, puteai să-ți găsești de lucru.

Jacob mă prinde de brațe și mă forțează să mă uit la el.

— Ce vreau e prietenia ta. Toți avem o parte întunecată și uneori ea iese la iveală. Și tu ești la fel.

E greu să neg asta.

— Vreau să îndrept lucrurile, Catrijn. Ți-am adus alifie, nu? Ai fi putut să mori dacă nu făceam asta.

— Da, și-atunci n-ai mai fi câștigat nimic de pe urma mea. Ar fi fost păcat.

Brusc, îmi dă drumul, cu o față tristă.

— Înțeleg, ți-ai pierdut toată încrederea în mine. Te las în pace, poate că așa mă crezi.

Dă să plece, însă eu întind una dintre cârje ca să-l opresc.

— Ce-ai spus acasă, în De Rijp?

— Nimic.

— Nimănui?

— Nu. De altfel, n-am fost acolo decât o singură dată.

— Și?

— Multora li se pare ciudat că ai plecat pe nepusă masă. Oamenii vorbesc.

— Și ce spun?

Jacob ridică din umeri.

— Bârfele obișnuite. Știi cum se întâmplă.

— Ei cred că eu…

— Să zicem că n-ar surprinde pe nimeni. Însă doar bănuiala nu-i de-ajuns.

A început să ningă din nou. Mă uit la fulgii care cad învârtejindu-se și mă întreb dacă ninge și acasă.

— Nu mă pot întoarce niciodată, spun încet. Mart n-are încredere în mine. Și-ar face singur dreptate.

Văd în ochii lui Jacob o undă de compătimire.

— Și mie mi se pare mai înțelept să rămâi aici. Și să știi că de la mine nu vor afla nimic.

Încuviințez din cap, îmi mut din loc cârjele și plec șchiopătând spre casă.

Fără să mă uit afară, știu că a mai căzut multă zăpadă. E dimineață devreme și camera-i scăldată într-o lumină stranie. Ieri-seară am lăsat obloanele deschise, astfel că lumina se revarsă nestânjenită înăuntru. Mă dau jos din pat, îmi iau cârjele și mă îndrept spre fereastră. În curte s-a așezat un strat gros de zăpadă. Stau și privesc până mă ia frigul. Nu mai pot să dorm, așa că mai bine mă îmbrac. Trecând la fapte, mă gândesc cum să ajung la atelier cu toată zăpada aia.

Răspunsul vine o oră mai târziu, după ce am mâncat și forfota de pe stradă îmi dă de înțeles că ziua de lucru a început. Cineva bate la ușă și, așa cum m-am așteptat, când deschid îmi apare în față Evert.

— M-am gândit că pe zăpada asta e și mai greu să umbli în cârje, așa că am venit să te iau.

Zâmbind, îl las să intre.

— Ce drăguț din partea ta.

— Drăguț? Nici nu vreau să mă gândesc că cel mai bun pictor al meu ajunge iar să zacă în pat cu un picior rupt.

Evert îmi face cu ochiul.

— E timpul să încerci să mergi fără chestiile astea. Am vorbit ieri cu chirurgul Boom și mi-a spus că poți să-ți folosești din nou piciorul.

— Mi-e teamă.

— Cât a trecut? O lună și jumătate. Oasele trebuie să se fi prins.

— Îmi simt piciorul așa de ciudat. Foarte moale.

— Mușchii sunt slăbiți, trebuie să-i pui din nou la treabă. Ia încearcă. Hai că te-ajut.

Fără să bage în seamă protestele mele, îmi ia cârjele și mă prinde de mâini.

— Mergi, Catrijn. Dacă nu poți, te țin.

Nesigură, fac un pas.

— Și-acum cu piciorul bolnav, spune Evert.

Fac alt pas și cad imediat în față, în brațele lui.

— Nu merge, n-am nici o putere în el.

— Nu renunța atât de repede. Nu-i așa că nu te-a durut?

E adevărat și, fiindcă vreau să scap de cârje, mai fac o încercare. De data asta merge mai bine.

— Nu știu dacă am curaj să încerc fără ajutor, spun.

— Nici nu trebuie. Nu-ți dau drumul. Nu-ți mai dau drumul niciodată.

Surprinsă, ridic ochii și, brusc, fața lui e foarte aproape.

— Ce-ai spus?

— Ai auzit bine. Te cer în căsătorie. Poate că e un moment ciudat, însă trebuie să știu ce părere ai. Dacă ai putea să mă iubești. M-aș mulțumi și cu foarte puțin. Ai timp câteva zile să te gândești.

— Nu trebuie să mă gândesc.

— Nu?

Mă privește nesigur, iar în ochi i se citește resemnarea.

Îmi petrec brațele pe după gâtul lui și îl sărut lung și apăsat pe gură.

29

Poate că e din cauza sentimentului de singurătate pe care îl am tot timpul sau pentru că mi-am adaptat un pic visurile la realitate. E nevoie de așa de multă putere ca să înfrunți viața de una singură. Poate că accept această cerere în căsătorie fiindcă e lucrul cel mai bun care mi se poate întâmpla în împrejurările astea. Sau poate că undeva, în adâncul inimii mele, îl iubesc pe Evert. Altfel aș fi cerut timp de gândire.

De fapt, nu știu ce să spun. Știu doar că-mi doresc în viața mea un om pe care să mă pot bizui.

Nu ne grăbim să ajungem la lucru. Evert e prea gentil ca să meargă imediat până la capăt, însă ne luăm puțin timp să fim doar noi doi. Când stăm întinși unul lângă altul în alcov, el îmi spune:

— Dacă mai târziu, astăzi sau mâine, te vei întreba cum Dumnezeu ai putut să accepți, te voi înțelege.

Îl privesc mirată.

— Crezi că am spus da într-un moment de nebunie?

— Poate, fiindcă te-am luat așa pe nepusă masă.

— Într-adevăr, cererea ta a venit pe neașteptate, iar eu n-am stat deloc pe gânduri, dar tocmai asta e un semn bun. Dacă trebuie să stai zile întregi să te gândești, mai bine n-o mai faci.

— E adevărat. Și totuși, dacă te răzgândești…

Nu mă răzgândesc și stabilim data nunții pe 28 decembrie. Asta înseamnă că n-avem decât trei săptămâni să pregătim ceremonia, exact cât ne trebuie.

În primele zile după cerere, Evert se poartă cu mine cu grijă, aproape șovăitor, de parcă s-ar aștepta să-i spun că, totuși, a fost o greșeală. Însă pe zi ce trece sunt tot mai sigură de hotărârea mea. Între timp înțeleg că există mai multe feluri de iubire: îndrăgostirea scurtă de Govert, dorința copleșitoare

care m-a legat de Mattias și afinitatea sufletească pe care o simt față de Evert. Nici o dorință înflăcărată, nici o atracție fizică atât de mare încât să-mi tulbure judecata, ci un sentiment de încredere și afecțiune. E de-ajuns, nu cer mai mult. Nici nu merit mai mult.

Prietenii sunt încântați de logodna noastră. Toată lumea ne felicită.

— E exact ce-am sperat, spune Engeltje mulțumită.

Și muncitorii de la atelierul de ceramică mă felicită, unii cu mai multă căldură, alții cu mai puțină. Frans dă scurt din cap, Jacob își pune mâinile în șolduri și mă privește plin de admirație.

— Carevasăzică te măriți cu șeful, spune el. Bună treabă.

Nu-i bag în seamă pe nici unul.

Prima mea nuntă a fost o mare sărbătoare care a durat mai multe zile. După obiceiurile de la țară, întâi am fost răpită de Govert și adusă înapoi de frații mei, iar pe urmă a trebuit să primesc ceremonios cererea lui Govert. Abia după aceea au început pregătirile pentru nuntă, o petrecere la care a fost invitat aproape tot satul. Am chefuit în șura și în curtea gospodăriei, însă tot n-am avut destul loc. Vacile erau zăpăcite de dansurile sălbatice în timpul cărora toți făceau cât mai mult zgomot izbind și clămpănind cu ce le pica în mână. La sfârșitul serii, Govert și cu mine am încercat să plecăm pe furiș, însă toți erau cu ochii pe noi și ne-am trezit că, în chiote de bucurie, ne ridică pe umeri și ne duc în patul conjugal. Doar foarte greu am reușit să-i dăm afară pe petrecăreți din dormitor și numai statura și umerii lați ai lui Govert i-au făcut să renunțe să ne dea o mână de ajutor să scoatem rochia de mireasă.

Când îi spun „da“ lui Evert, într-o după-amiază rece și însorită, atmosfera e mult mai liniștită. De obicei, la prima căsătorie ne dăm silința să iasă totul cât mai bine, în vreme ce la a doua suntem mai reținuți. Pentru mine nu contează – în lipsa rudelor mele, oricum nu prea simt că-i sărbătoare. Le-am trimis o invitație, însă mi-au răspuns că Delft e prea departe și că nu pot să-și lase treburile atât de mult timp.

Și lui Evert îi e greu să accepte că nu vor veni decât prieteni. Chiar dacă zâmbește toată ziua, în ochi i se vede tristețea pentru cei care lipsesc. Adriaen și Brigitta ne trimit felicitări, însă nu vin nici ei.

— Le trebuie ceva timp să se obișnuiască cu gândul că te însori cu fosta lor servitoare, spun eu în trăsura care ne duce la biserică.

— E problema lor.

Evert îmi sărută mâna.

— Pentru prima dată după cinci ani sunt din nou fericit și nimeni nu o să-mi strice ziua asta.

Trăsura se oprește în piață, unde la intrarea în biserică așteaptă prieteni și rude îndepărtate ale lui Evert. Când cobor, îmbrăcată în rochia mea de culoarea albăstrelei împodobită cu dantelă, izbucnesc strigăte de bucurie și, preț de o clipă, mă simt mai puțin singură. Sub o ploaie de flori, intru în biserică la brațul lui Evert. Știam că e iubit în Delft, însă abia acum înțeleg cât de mult. Jumătate din oraș pare să fie acolo, iar cine n-a fost invitat stă în piață și se uită.

Când facem schimb de jurăminte și de verighete, atât înăuntru, cât și afară se aplaudă puternic.

După ceremonie, mergem doar cu un mic grup de invitați la hanul Mechelen, unde bucatele pregătite pentru banchet ne așteaptă pe niște mese lungi. Se țin discursuri, se închină în cinstea mirilor, se fac glume, se povestesc istorioare hazlii și iar se închină în cinstea mirilor.

Noaptea nunții e așa cum mi-am imaginat-o: tandră și calmă. Când fac dragoste cu Evert nu simt nimic din pasiunea furtunoasă pe care mi-o stârnea fratele lui. În dimineața următoare mă trezesc devreme și mă uit îndelung la fața soțului meu. Culcat pe spate, cu bărbie dublă și cearcăne de la noaptea nedormită, pare mai bătrân. Gura îi e puțin deschisă și sforăie ușor.

Încerc să mai dorm, însă nu reușesc decât să ațipesc puțin. Aud tropăitul Annei, care a venit să facă focul în bucătărie. E o femeie tăcută, dar muncitoare, care și-a pierdut soțul acum un an. Are doi copii căsătoriți pe care nu vrea să-i deranjeze stând cu mâna întinsă. De aceea, la cei șaizeci de ani ai ei, face

muncile grele ale casei pentru Evert. Și pentru mine. Eu, care nu cu mult timp în urmă eram servitoare, am acum servitoarea mea.

Numaidecât gândurile mi se îndreaptă spre Amsterdam, spre casa de pe Keizersgracht, și apoi, ca de la sine, spre Mattias. Îi văd fața și îi aud vocea de parcă tocmai am vorbit cu el. Simt o durere dulce-amară. Ce va face când se va întoarce și va descoperi că sunt căsătorită cu fratele lui? Poate că nu-i pasă, poate că nici nu se mai gândește la mine.

— Așa, spune Jacob când apar dimineață la atelier și, pentru scurt timp, suntem singuri. Carevasăzică, acum ești doamna Van Nulandt. Cum te simți?

— Nu altfel decât atunci când eram Barentsdochter.

— Nu te cred. Trebuie să te simți altfel acum, că mai toți patronii tăi îți sunt rude, spune el chicotind.

Are dreptate. Că Evert e soțul meu nu mi se pare ciudat, însă că le pot zice cumnați Brigittei și lui Adriaen – da. Ca să nu mai vorbesc de Mattias.

— Bine lucrat, Catrijn, îmi spune Jacob la ureche. Știam eu că suntem făcuți din același aluat.

Jacob nu e singurul care trebuie să se obișnuiască cu noua situație. Acum sunt soția patronului și, ca atare, lumea se poartă altfel cu mine. Dintr-odată nu se mai fac glume pe seama șefului și nimeni nu mai îndrăznește să se plângă atunci când e prea mult de lucru ori când Evert dojenește pe cineva.

Abia când oamenii își dau seama că nu-i spun soțului ce se întâmplă pe la spatele lui, atmosfera se destinde din nou. De Crăciun e închis și nici de Anul Nou nu se lucrează. După obicei, noul an e întâmpinat cu petreceri în cârciumi, focuri de bucurie și mult zgomot pentru a alunga spiritele rele.

Peste tot prin oraș umblă copii cu scârțâitoare, tobe și capace de tigăi, în timp ce tinerii și oamenii mari își scot pușcile și trag în aer cu carbid și praf de pușcă.

În ajunul Anului Nou, în loc să mă ocup de ceramică, îmi petrec toată ziua cu Anna în bucătărie, pregătind gogoși cu fructe uscate, bere, untură și făină. Nu doar pentru prietenii

noștri, ci și pentru colindătorii care merg din casă în casă pe 1 ianuarie. La fel ca în De Rijp, se obișnuiește ca oamenii să cânte un colind ori să spună versuri cu urări de bine, primind în schimb ceva bun de mâncare sau bani.

De fapt, m-am așteptat ca Engeltje să treacă cu copiii pe la noi, însă nu apare. După nuntă abia dacă am mai văzut-o, în vreme ce înainte vorbeam aproape zilnic. Asta mă îngrijorează puțin. Sunt sigură că se întâmplă ceva.

Fără să mai stau pe gânduri, înfășor câteva gogoși într-un șervet și mă duc la ea. Engeltje se sperie când mă vede în fața ușii.

— Am adus niște prăjituri, zic eu.

Catharina și Geertruyd vin spre mine chiuind de bucurie. Supărată, mama lor le spune să se liniștească. Le fac cu ochiul fetițelor și le dau câte o gogoașă. Se lasă o tăcere stânjenitoare.

— Sper ca 1655 să fie un an ceva mai liniștit, zic eu.

— Asta sper și eu pentru tine.

Engeltje mă privește un pic încurcată.

— S-a întâmplat ceva? întreb eu.

— Nu, nici vorbă. Am dormit prea puțin, asta-i tot. Fetele n-au putut să închidă un ochi de-atâta gălăgie și, tocmai când ațipiseră, s-a trezit Allard să-i dau să sugă.

— Înțeleg, spun eu. Atunci, du-te și te odihnește.

Ea încuviințează din cap, zâmbește și închide ușa.

Toată noaptea e forfotă în oraș, nimeni n-are de gând să meargă la culcare. Cu atât mai puțin eu și Evert. Mergem la hanul Mechelen. Johannes vine să mă întâmpine de îndată ce mă vede. Îmi sărută mâna spunând:

— Catrijn, nu te-am mai văzut de mult. Ce-ți face piciorul? Văd că mergi bine.

— Da, însă a durat ceva vreme. La început parcă era făcut din piftie, spun eu. Și tu ce mai faci?

Știu că a fost abătut după moartea lui Carel.

— Bine. Îmi văd de munca mea, totul merge mai departe ca de obicei. Cu toate că am înțeles anumite lucruri.

— Cum ar fi?

— Că viața e scurtă și nu trebuie să irosim timpul ce ni s-a dat pe pământ. Pasiunea mea e pictura, am ucenicit ani de zile ca să obțin titlul de maestru și uite cu ce mă ocup toată ziua.

Face un gest larg, arătând în jurul lui.

— Meseria de hangiu e frumoasă, însă n-o poți face în același timp cu pictura. Ori una, ori alta, iar eu tânjesc după clipa în care voi simți din nou o pensulă în mână.

— Te-apuci iar de pictură!

— Da, am găsit pe cineva care să vadă de han și am închiriat un loc în care-mi pot face un atelier. Abia aștept să încep.

— Foarte bine, zic zâmbind.

— Lecțiile tale de pictură s-au sfârșit brusc, spune Johannes. Dacă-ți cauți alt maestru…

— Ești drăguț, însă tu abia dacă ai timp. Și eu sunt foarte ocupată. Când, pentru câteva clipe, nu trebuie să țin în mână o pensulă, mă simt ciudat. Parcă-mi lipsește un deget.

Johannes râde.

— În orice caz, e bine să știi. Dacă te răzgândești, ești oricând bine-venită.

— N-ar deranja-o pe Catharina?

— În ultimele luni, Catharina e cea mai fericită femeie din lume.

În vocea lui Johannes simt mândrie și fericire.

Mă uit la soția lui, care stă puțin mai încolo. Sub jacheta galbenă i se vede bine pântecul rotunjit.

— Felicitări! spun surprinsă. Vei fi tată, ce frumos! Când se va naște copilașul?

— Peste numai trei luni. Mai înainte a ieșit prost de două ori, deci am ținut mult timp secretă sarcina ei.

— Catharina strălucește.

— Da, e foarte fericită. E greu să treci peste pierderea unui copil, mai ales când e vorba de o sarcină înaintată. În ambele cazuri au fost băieți.

O umbră de tristețe îi întunecă fața.

— Știu foarte bine cum e, spun eu, însă vorbele mi se pierd în hărmălaia unui grup care se apropie țopăind, iar când noii mușterii îl acaparează cu totul pe Johannes, discuția noastră s-a încheiat.

Engeltje și Quirijn au rămas acasă cu copiii. În ziua de Anul Nou trec pe la noi să ne ureze toate cele bune. Nu stau mult.

— E vreo problemă între tine și Quirijn? îl întreb pe Evert.

— Nu, însă se poartă foarte rece.

Îngândurat, Evert ia o înghițitură de vin.

— Deci ai băgat de seamă și tu.

— Eu și Engeltje abia dacă ne mai vedem. Să aibă legătură cu căsătoria noastră?

— Nu-mi pot închipui așa ceva. Dimpotrivă, au fost foarte încântați.

— Atunci e altceva, ceva ce noi nu știm. Să o întreb pe Engeltje?

Evert scutură din cap.

— Nu trebuie neapărat să aibă legătură cu noi. Poate că au necazurile lor.

— Oricum, aș vrea să știu. Sunt prietenii noștri!

— Prietenie înseamnă și să ai încredere că totul merge bine, spune Evert. Lasă-i în pace. Dacă au nevoie de noi, ne caută.

30

Evert are dreptate. Nici n-a trecut o săptămână din noul an și, într-o duminică după-amiază, Quirijn trece pe la noi ca să vorbim. Nu-mi cere să-l las singur cu soțul meu, așa că rămân în salon. Anna ne servește cu câte un pahar de bere ușoară și pune pe masă brânzeturi și măsline.

— Ia zi, spune Evert după ce ea pleacă. Ce ai pe suflet, băiete?

Quirijn nu e omul care să o ia pe ocolite.

— Vreau să-mi deschid propria afacere.

După cuvintele astea se lasă o tăcere grea. Îmi țin respirația și mă uit de la unul la altul. Spre surprinderea mea, Evert pare să primească vestea destul de liniștit. Își umple pipa și o aprinde cu o bucățică de iască cu care a luat foc din sobă.

— Mă așteptam la așa ceva.

— Chiar? se miră Quirijn.

— Curând vei da proba de maestru ca să intri în breaslă. De ce-ai mai rămâne apoi?

Quirijn îl privește atent.

— Deci nu te superi? Vom fi rivali, Evert!

— Bineînțeles că nu-mi place să te văd plecând, însă piața e destul de mare pentru amândoi.

— Îți știu tehnica secretă de ardere.

— Da, și o vei folosi. N-am ce face. Sper că vei avea înțelepciunea să n-o divulgi.

— Nu, sigur că nu. Dacă vom colabora și ne vom trimite uneori comenzi, vom păstra monopolul.

Quirijn ia paharul și bea o dușcă zdravănă.

— Ce ușurat sunt că vorbești așa! Mi-am făcut mari griji.

— Cum te vei descurca? Ai destui bani?

— Voi lucra cu Wouter van Eenhoorn. El mi-a spus că atelierul de ceramică al lui David van der Piet de pe cheiul canalului Oosteinde a fost scos la vânzare. Wouter are bani, iar eu am cunoștințele necesare, așa că a propus să înființăm împreună o companie.

— De ce se vinde atelierul? întreb eu.

Quirijn mai ia o dușcă și se uită la mine.

— David cumpărase clădirea pentru fiul său Jan, pusese să se ridice înăuntru cuptoare și pregătise totul pentru începerea lucrului. Doar că domnișorul a avut alte planuri și acum bătrânul nu știe ce să facă cu atelierul. Vrea să scape de el și l-a întrebat pe Wouter dacă știe pe cineva care ar fi interesat. Așa ne-a venit ideea. Avem de gând să cumpărăm și casa de alături ca să deschidem o prăvălie.

— Casa Corneliei, de lângă cea a chirurgului Boom, spune Evert.

— Exact. Și ea e de vânzare.

— Sună bine. Când urmează să se întâmple toate astea?

— Mai durează puțin, spune Quirijn. Mai întâi trebuie să-mi dau proba de maestru.

— Deci deocamdată rămâi aici. E bine, căci așa am timp să-mi caut un nou ajutor.

Evert trage din pipă și suflă fumul în cameră.

Liniștea cu care îl ascultă pe Quirijn continuă să mă surprindă.

— Ce pot să fac? spune el după ce prietenul lui a plecat. Am știut întotdeauna că Quirijn n-are să rămână ajutor, căci e prea întreprinzător pentru asta. Și am vorbit serios: e destul de lucru pentru amândoi.

— Știe cum se face Porțelanul olandez, ce materiale se folosesc și cum se arde ceramica. La fel de bine ca tine. Asta nu te îngrijorează?

Evert scutură din cap.

— Am învățat toate astea pe încercate, deci o pot face și alții. Sunt de pe acum ceramiști care se află foarte aproape de reușită. Singurul lucru pe care încă nu-l știu e cum să prevină îngălbenirea ceramicii albe. Sunt convinși că pentru asta e nevoie de un ingredient secret din străinătate.

Râde pe înfundate.

— Nici nu le trece prin cap că trebuie să adauge doar puțină sare de bucătărie și potasă. Nimeni nu știe asta, doar noi.

— Și Quirijn.

— Da, însă el e îndeajuns de deștept să păstreze secretul.

— Va trebui să i-l spună lui Wouter van Eenhoorn. Până să-ți dai seama, a aflat tot Delftul.

Evert se ridică și mă sărută pe gât.

— Nu fi așa de supărată, draga mea. Nu poți ține mult timp pentru tine ceva care are succes. Dar până să se ajungă acolo, putem să mai facem multă ceramică.

Și Engeltje se bucură că am aflat de planurile lor și că Evert a primit vestea așa de bine.

— Desigur, nimeni nu interzice înființarea unei companii rivale, spune ea, însă în cazul ăsta lucrurile sunt delicate.

— Fiindcă suntem prieteni buni, zic eu.

Engeltje încuviințează din cap.

— Și din pricina tehnicii secrete. Pe care, bineînțeles, Quirijn o va împărtăși cu cât mai puțini oameni. Are de gând să-i pună pe toți muncitorii să semneze o învoială prin care să păstreze taina.

— E o idee bună.

— Da, nu-i așa? Ați putea să faceți și voi la fel, așa suntem siguri că rămâne între noi.

În aceeași seară stau de vorbă despre asta cu Evert, care e de acord.

— Am vorbit despre asta cu Quirijn și, într-adevăr, îi voi pune și eu pe muncitori să semneze o învoială. La notar, foarte oficial. Și, că tot vorbim, ne trebuie un nume pentru atelier, Catrijn.

— Un nume? Totuși, un atelier de ceramică nu-i un han.

— Acum, când rivalitatea crește, cred că e potrivit să facem asta. Am putea marca cu un semn toate vasele noastre de ceramică, un fel de marcă de calitate. Așa se vede imediat de unde vine fiecare.

A doua zi, în timp ce pictez, mă gândesc la asta. Lucrez la o floare splendidă și delicată, căreia în China i se spune „lotus“ și care simbolizează puritatea spiritului și dezvoltarea interioară. Floarea crește sub apă, în noroi, se ridică spre lumină și iese la iveală în momentul potrivit. Poate că ăsta-i motivul pentru care îmi place s-o pictez. Cufundată în gânduri, îmi privesc lucrarea. Apoi, dintr-odată, întorc vasul la care lucrez și, din câteva trăsături de pensulă, pictez pe spatele lui o mică floare de lotus.

Din fericire, Floare de Lotus i se pare lui Evert un nume excelent pentru atelier, căci atunci când i-l propun, vasul e deja în cuptor. Din acel moment, marcăm toate lucrurile pe care le facem cu litera L în partea de jos.

Pe 26 februarie, Quirijn și Van Eenhoorn cumpără de la David Anthonisz van der Piet casa din partea de vest a canalului Oosteinde, iar o lună mai târziu, casa de alături. Quirijn și familia lui se mută în camerele din spate. Pentru copii e adusă o doică, fiindcă Engeltje va lucra în prăvălie. Mai e până atunci, căci Quirijn n-are voie să înceapă lucrul înainte de luna mai, când își dă proba de maestru.

Primăvara plutește deja în aer când, într-o dimineață, ies la cumpărături. De cele mai multe ori se ocupă Anna de asta, însă din când în când îmi place și mie să merg la piață. Mă îndrept

spre tarabele cu pește când, deodată, lângă mine apare Jacob. În ultima vreme, în afară de saluturile politicoase de fiecare zi, n-am mai vorbit cu el și încă nu mă simt în apele mele când sunt în preajma lui.

— Bună dimineața, Catrijn. Mergi să cumperi pește?

Presupun că întrebarea e doar ca să intre în vorbă cu mine, așa că aștept.

— Și eu. E mai gustos și mai ieftin decât carnea, spune el așezându-se la coadă lângă mine.

— Da, așa e.

Ne așteptăm rândul într-o tăcere apăsătoare. Ca să-mi ascund stânjeneala, mă uit la două berze cu aripile tăiate care ciugulesc resturile de pește de pe jos. Sunt în slujba orașului și poartă câte un colier alb cu negru.

— Au și în Alkmaar, spune Jacob.

— Ce?

— Berze, la tarabele de pește de pe cheiul canalului Verdronkenoord.

— Da, într-adevăr.

— Te mai gândești uneori la satul nostru?

— Foarte des.

— Eu nu. Sunt fericit că am plecat de-acolo.

Acum îmi dau seama că nu știu aproape nimic despre Jacob.

— De ce? Ai totuși rude în De Rijp, nu?

— Da, o mamă habotnică și un tată iute la mânie. Sunt cel mai mic din unsprezece copii și n-am nici un fel de legătură cu frații și surorile mele.

— Ce păcat.

Ridică din umeri.

— A, legăturile de familie te pot și sufoca. Dacă n-aș fi plecat, aș mai fi muls poate și acum vacile.

Dau din cap, neștiind ce să mai zic. Dar Jacob știe.

— Te înțeleg, fiindcă și tata a fost la fel. Vreau să spun: înțeleg ce-ai făcut. Deci în privința asta poți conta pe mine.

Numaidecât mă cuprinde iar spaima.

— Bine.

— Fiind consăteni, trebuie să ne ajutăm un pic unul pe altul, nu crezi?

Îl privesc bănuitoare.

— Nu te uita așa la mine, nu vreau să spun nimic rău. Mă gândeam doar…

Tace și se scarpină în cap.

— Ce vrei, Jacob?

— Păi, tot frământ lutul cu picioarele de o bucată de vreme și asta începe să mă plictisească. E o muncă grea și murdară. Acum, că pleacă Quirijn, Evert trebuie să-i găsească un înlocuitor. Probabil că va fi Klaas. Asta înseamnă că cineva trebuie să-i ia locul, cineva care să golească cuptoarele și să învețe lucrurile de temelie despre arderea ceramicii.

— Vrei să te faci ceramist?

— E o meserie bună. Apar tot mai multe ateliere. Deocamdată lucrurile merg bine, așa că, da, cred că e o idee bună s-o învăț.

— De ce îmi spui mie asta? Trebuie să vorbești cu Evert.

— Bineînțeles, însă toată lumea știe că ai o mare înrâurire asupra a ceea ce se întâmplă în atelier. Părerea ta contează, Evert te ascultă. Dacă îi propui tu să mă ia ca ucenic, o va face sigur.

Îmi înăbuș cu greu un oftat. Știam că într-o bună zi are să aibă din nou nevoie de mine pentru cine mai știe ce. Să stau cu Jacob în atelier? Nici nu vreau să mă gândesc la asta. Acum lucrează toată ziua într-una din dependințe și îl văd rar, însă cuptoarele sunt chiar lângă atelier.

— E o mică favoare, Catrijn. Doar n-o să mă refuzi?

Tonul vocii lui e amabil, aproape surprins că șovăi. Văd pe fața lui un zâmbet și simt cum rezistența îmi slăbește. Poate că m-am înșelat în privința lui și, într-adevăr, n-a vrut niciodată să-mi facă rău, iar cererea lui exact asta e: o rugăminte de a-i pune o vorbă bună. În ultimele luni nu m-a deranjat, însă nu asta mă face să mă hotărăsc. Sunt oameni pe care e mai bine să-i ai prieteni.

— Bine, spun eu. Îmi voi da toată silința.

— Ți-e dor de rudele tale, zice Evert la masa de seară.

După ce i-am vorbit despre rugămintea lui Jacob, o vreme a continuat să mănânce în tăcere. Aștept, uitându-mă la fața lui gânditoare, și mă întreb ce răspuns îmi doresc.

— Te-ar ajuta cu ceva dacă l-aș lua pe Jacob ucenic?

— Bineînțeles că asta n-ar face să-mi treacă dorul de rude, însă Jacob e singurul cu care pot să vorbesc despre ele.

— Înțeleg. Cred că nu-i nici o problemă. Jacob e un muncitor harnic, sunt sigur că se va descurca. Dacă așa vrei tu, îl iau ucenic.

— Îl vei învăța toate tehnicile de ardere? Eu n-aș face-o.

Evert mă privește surprins.

— Doar vrei să-l învăț meserie, nu?

— Da, dar nu trebuie să știe tot. Cu cât mai puțini oameni cunosc tehnicile, cu atât mai bine.

— Nu-ți face griji, nu-i spun tot oricărui ucenic. Nu sunt nebun.

Începând din acel moment, îl văd pe Jacob mult mai des. Acum, că lucrează înăuntru, e toată ziua prin preajma mea. Sarcina lui e să ia ceramica pictată care trebuie arsă și să umple și să golească cuptoarele. Apoi, împreună cu ceilalți muncitori din atelier, pune ceramica în lăzi.

Așa cum a spus Evert, muncește mult și își ia ucenicia în serios. Îmi mulțumește făcându-mi cu ochiul, iar eu îi răspund schițând un zâmbet subțire. Mă întreb ce-ar fi făcut dacă Evert ar fi refuzat.

Primele luni ale noului an trec repede. În ziua când se împlinește un an de la moartea lui Govert merg la biserică, singurul loc unde gândurile mele își află liniștea. Mă frământ din clipa în care m-am trezit. Evert a înțeles când i-am cerut o după-amiază liberă, sigur că a înțeles. Dacă e cineva care să știe cum te simți când ești urmărit de fantomele trecutului, atunci acela e el.

Așezată pe bancă, simt din nou vânătăile, buza spartă, vâjâitul din urechi după ultima lovitură a lui Govert, dată înainte să se prăbușească pe pat și să-și doarmă somnul

bețivului. Vreme de un an a trebuit să-i suport izbucnirile violente, însă când se împlinea aproape un an de la moartea băiețelului nostru, lucrurile s-au înrăutățit. Vedeam în ochii lui că ceva nu-i în regulă. În acea duminică s-a întors acasă de la cârciumă după ce băuse mult prea mult și a vrut să mă sărute. M-am tras înapoi din pricina mirosului de băutură și în clipa următoare m-a lovit și m-a pus la pământ.

După ce m-a mai lovit de vreo câteva ori în burtă și în picioare, s-a îndreptat clătinându-se spre alcov și s-a prăbușit înăuntru. Abia când am fost sigură că n-avea să se scoale din nou, m-am ridicat pe jumătate în capul oaselor, m-am târât afară și mi-am umezit buza sângerândă la pompa din curte. Jacob și Jannetge aveau ziua liberă, așa că măcar am fost scutită de umilința milei lor.

M-am întors înăuntru și m-am oprit în ușa camerei. Dinspre alcov nu se auzea nimic. Mulți bărbați sforăie după ce au băut, însă Govert scotea doar din când în când niște gemete adânci, apoi urmau secunde de liniște în care părea că nu mai respiră. La începutul căsniciei noastre m-am speriat și l-am scuturat de umăr să-l trezesc. Atunci el mi-a spus supărat „Termină, muiere proastă!“ și m-a împins într-o parte. Pe urmă am fost mai atentă și am numărat clipele în care nu mai respira. Eram dezamăgită de fiecare dată când îl auzeam respirând din nou.

Nu știu de ce am făcut ce-am făcut tocmai în acea zi. Ce se întâmplase înainte nu era altceva decât ultima bătaie, o variație a unui obicei care, probabil, avea să dureze toată viața mea. Înțelesesem că n-avea să se schimbe niciodată și că aveam să fiu nevoită mereu să ascund o rană de undeva de pe corpul meu. Și de pe copiii mei, dacă i-aș fi avut vreodată. Cu o limpezime pe care nu o mai simțisem nicicând, am văzut-o în acea zi în fața mea pe femeia care urma să devin: tăcută, sfioasă, închisă în sine, incapabilă să mai râdă sau să mai iubească. Cunoșteam astfel de femei, erau destule în sat. Le compătimisem întotdeauna, chit că mă și înfuriau.

Dintr-odată, m-am îndreptat spre alcov și am luat o pernă. Mâinile nu mi-au tremurat și n-am șovăit nici o clipă.

M-am aplecat peste Govert. Avea gura întredeschisă, de-ajuns cât să văd cele două găuri unde cândva fuseseră măsele.

Și-a mișcat capul și, pentru o clipă, a părut că deschide ochii, însă înainte să s-apuce s-o facă, i-am apăsat cu putere perna pe față. S-a trezit, s-a mișcat, s-a zbătut. Băutura îl încetinise și îl slăbise. Nu-mi putea face față. Furia adunată și umilințele înghițite luni de zile au răbufnit din mine cu o forță pe care nu o mai avusesem niciodată.

A mers mai repede decât îmi închipuisem. Curând am simțit cum împotrivirea îi scade, până când lipsa aerului l-a lăsat fără vlagă sub mâinile mele. Pentru siguranță, i-am ținut perna pe față încă un timp. Abia când am fost sigură că nu mai trăiește, am dat-o la o parte. M-am uitat la el cu respirația tăiată.

M-ar onora să spun că în acea clipă m-au apucat remușcările sau, cel puțin, am fost șocată, însă adevărul e că n-am simțit decât ușurare.

Era mort. În sfârșit.

— Pot să vă ajut în vreun fel?

Tresar când aud o voce gravă și caldă și, ridicând ochii, îl văd pe pastor pe culoarul dintre bănci. Pe fața lui citesc îngrijorare.

— Am stat și v-am privit o vreme și ardoarea cu care v-ați rugat m-a mișcat. Dacă pot face ceva pentru dumneavoastră…

Se uită mai bine la mine.

— Sunteți soția lui Evert van Nulandt.

— Da, sunt Catrijn. Ne-ați cununat acum câteva luni.

El încuviințează din cap și ia loc lângă mine.

— Mă întrebam ceva, spun eu cu șovăială.

— Da?

— Ni se iartă întotdeauna păcatele, părinte?

Îmi aruncă o privire piezișă.

— Depinde. În principiu, da. Nimeni nu trece prin viață fără să greșească. Toți suntem păcătoși. Însă toți putem căuta iertarea lui Dumnezeu.

— Cum?

— Cerând-o și căindu-ne sincer, îndreptându-ne viața. Sunt multe căi de-a o căpăta.

— Și dacă nu te căiești?

O umbră de îngrijorare îi întunecă fața.

— Atunci e mai greu.

Îmi privesc mâinile, pe care le țin împreunate în poală.

— Vă puteți închipui că există păcate pe care le faci pentru că n-ai de ales?

— Întotdeauna avem de ales, Catrijn. Singurul lucru pe care Dumnezeu ni-l cere e să nu facem alegerile greșite. Bineînțeles, îmi pot închipui că uneori e dificil.

— Ați fost vreodată în situația de a face o alegere greșită?

— Da, când eram tânăr. Atunci n-aveam nici un Dumnezeu. Însă, din fericire, acele timpuri au trecut de mult.

— Fiindcă v-ați căit și v-ați îndreptat viața.

— Într-adevăr.

Nu mai știu ce să spun.

Mă privește scrutător.

— E-așa de mare problema ta, Catrijn? De ce ți-e atât de teamă de judecata lui Dumnezeu?

— Cum vă spuneam… pentru că nu mă pot căi.

— Îți pare rău că ai făcut ceva împotriva legilor lui Dumnezeu?

— Da, sigur că da.

— Din teamă de pedeapsă sau fiindcă înțelegi că ai făcut ceva greșit?

— Din teamă. Dar nu sunt un om rău, părinte. Toată viața am făcut ce se cuvine. Am ascultat de părinți și de soț. Când întâlnesc un cerșetor, îi dau întotdeauna ceva. Asta nu contează la Judecata de Apoi?

Nu-i spun că m-am culcat de două ori cu un bărbat cu care nu eram căsătorită – e ceva neînsemnat pe lângă motivul pentru care sunt aici.

— Nu poți răscumpăra greșelile în felul ăsta, Catrijn. Dumnezeu nu cade la învoială. Totul se pedepsește.

Mă trece un fior.

— Ajung în iad?

— Nici chiar așa de repede. Știi că Isus a venit pe pământ și a murit pentru păcatele noastre. Un păcat strică legătura cu Dumnezeu și se pedepsește, însă nu cu pierderea vieții veșnice. Iubirea lui Dumnezeu e atât de mare, încât în anumite cazuri El ne poate ierta neputința de-a ne căi.

— Cum știm dacă am primit iertarea?
Pastorul zâmbește și-și duce mâna la inimă.
— O simți.

32

Ies din biserică ceva mai liniștită. Mi-a făcut bine să stau de vorbă cu pastorul. În orice caz, lumina soarelui pare mai blândă, mai puțin crudă, iar mulțimea din piață e mai puțin sufocantă. Mă opresc și mă bucur de vremea frumoasă și de forfota plăcută din jurul meu. Însă dintr-odată gândurile îmi zboară la familia mea și un dor cumplit mă gâtuie.
— De ce-ai căzut așa pe gânduri?
Mă întorc și văd chipul zâmbitor al lui Aleid. E însoțită de fiica ei, care face o mică plecăciune.
— Mă întrebam dacă să merg la muncă sau să mă bucur un pic de vremea asta frumoasă, spun eu.
— Muncești întruna de te spetești. Evert te va ierta dacă mai stai puțin la taclale cu mine.
— Sigur.
— Te-am văzut ieșind din biserică. Ce oră neobișnuită…
În vocea lui Aleid se simte o ușoară șovăială, de parcă i-ar fi teamă să se amestece în treburi care n-o privesc.
— E ziua în care a murit Govert. Primul meu soț.
— Știu că ai mai fost căsătorită. Evert mi-a spus. Deci azi e ziua în care ai devenit văduvă.
Încuviințez din cap.
— Trebuie să fie greu pentru tine.
Aleid îmi atinge brațul într-un gest de compasiune.
— Vrei să vii cu mine acasă? Putem să vorbim despre asta dacă simți nevoia.
E ultimul lucru pe care-l vreau, însă până apuc să găsesc o scuză, ea adaugă:
— Și-așa vreau să stau puțin de vorbă cu tine.
Ceva din ochii ei mă împiedică s-o refuz, așa că încuviințez. Vorbind de una, de alta, ne îndreptăm spre casa ei de pe

Choorstraat. E o clădire mare, cu fațadă impunătoare, bogat ornamentată. O reședință demnă de un înalt dregător.

Trec pragul fără tragere de inimă. În holul de la intrare mă uit la tabloul pe care l-am văzut când am venit să închiriez casa. De data asta îl privesc cu mai multă atenție. Nu prea îmi place: Isaäc și Aleid așezați pe scaune, în haine negre, de modă veche, cu copiii de-o parte și de alta, drepți, țepeni. Jenneke stă lângă mama ei, Michiel lângă tatăl lui și, în hainele lor închise la culoare, par niște cópii în miniatură ale părinților.

— De fapt, nu mi se pare un tablou prea bun, spune Aleid. I-am dat comandă lui Johannes să facă altul, ceva mai natural.

— Se pricepe foarte bine la asta. Johannes chiar pictează după natură.

— Exact. Ăsta e așa de rigid și demodat.

Aleid mă conduce în camera de zi din partea din spate a casei. Jenneke a ieșit în curte, unde o văd că se joacă cu o minge. Aleid și cu mine ne așezăm pe două scaune înalte, la fereastră. Lumina soarelui pătrunde înăuntru nestingherită prin geamurile curate. O servitoare intră și întreabă dacă vrem să pună de ceai.

— Da, mulțumesc, Aagje, spune Aleid.

Iar pe mine mă întreabă:

— Știi ce-i ăsta, ceai?

Încuviințez din cap – din când în când făceam ceai pentru Brigitta. O dată am și gustat din el pe furiș. Nu mi s-a părut prea bun. Destul de amar. Însă e o băutură scumpă, așa că primesc, dând ușor din cap în semn de recunoștință, cupa mică de piatră pe care mi-o aduce Aagje.

— De fapt, ar trebui să se servească în alt fel de vas, spune Aleid. Nu din sticlă, fiindcă sticla se încălzește prea tare, însă piatra e așa de grosolană.

— Ar trebui niște vase numai pentru ceai, zic eu.

— Da, ceva frumos și rafinat. Ceaiul e o băutură scumpă, n-o servești în aceeași cană din care bei lapte.

Gânditoare, mă uit la cupa robustă și grea.

— Vorbesc cu Evert. Cu siguranță se poate face ceva mai elegant. În Orient din ce se bea ceaiul?

— Cred că din niște boluri mici. Dar sunt greu de găsit aici.

Simt un fel de freamăt, ca de fiecare dată când îmi vine o idee inspirată. Îmi imaginez cuptorul plin cu zeci, nu, sute de boluri delicate pentru ceai, decorate cu scene orientale. Aș vrea să plec imediat acasă să le desenez, însă mă forțez să rămân și să ascult trăncăneala lui Aleid. Sunt din nou atentă abia când începe să vorbească despre șederea mea în spital.

— Erai într-o stare groaznică, spune ea. Ne-am temut pentru viața ta când te-am văzut așa de bolnavă.

— Da, și-aveam febră mare.

— Da, foarte mare. Chiar începuseși să aiurezi. Cel puțin…

Aleid se oprește din vorbit și-și privește fusta neagră.

— Mult timp mi-am zis că aiurai, că trebuie să fi fost vorbe fără noimă. Altfel ar fi foarte grav.

Mi se face frică.

— Ce vrei să spui? Ce-am zis?

— Ai vorbit despre soțul tău. Govert îl chema, nu?

Încuviințez din cap, fără să scot o vorbă. Uneori știi dinainte ce va urma.

— I-ai rostit numele, ai spus că a fost vina ta, că Dumnezeu are să te pedepsească. Și ceva despre sufocare.

E ca și cum mi s-ar opri inima. Când mă sperii, de obicei bate mai repede, însă nu și acum. O dată la câteva secunde simt o bătaie înfundată, o zvâcnire rău prevestitoare. M-apucă amețeala și iau o înghițitură din ceaiul amar ca să nu leșin.

— Ce-ai vrut să spui, Catrijn? Lămurește-mă.

Vocea lui Aleid nu mai e așa de prietenoasă, ci mai degrabă autoritară.

Nu-i de-ajuns să spun că habar n-am. Trebuie să-i alung neîncrederea.

— Când se culca după ce băuse mult, respirația îi devenea întretăiată. Uneori nu mai respira deloc preț de câteva clipe. Atunci îl scuturam, iar el se trezea speriat.

Îmi îndrept ochii spre o vază cu flori așezată pe masă, încercând să ocolesc privirea iscoditoare a lui Aleid.

— În ziua în care a murit, a venit beat de la cârciumă. S-a prăbușit pe pat și a adormit. Bineînțeles, ar fi trebuit să rămân cu el și să-l veghez, însă eram prea ocupată. Era aproape de

înserat, când într-o gospodărie mai sunt multe de făcut. Așa că mi-am văzut de treburi.

Pun pe masă cupa pe jumătate goală și mă uit la Aleid, care îmi răspunde cu o privire plină de neîncredere.

— Când m-am întors, în cameră era liniște. Prea multă liniște. M-am apropiat de alcov și Govert zăcea acolo cu gura larg deschisă.

Mă uit în pământ și adaug șoptit:

— Nu mai respira.

— Și-atunci?

Vocea lui Aleid e compătimitoare, chiar dacă neîncrederea nu i-a dispărut cu totul din ochi.

— Am încercat să-l trezesc, l-am scuturat. Mi-a luat ceva timp să-mi dau seama că murise. Nu puteam să cred.

— Când erai bolnavă, ai spus că a murit sufocat.

— Așa mi s-a părut când l-am văzut cu gura larg deschisă. Era ca și cum ar fi vrut să respire și nu reușea.

Îngândurată, Aleid privește în gol.

— Era culcat pe spate?

— Da.

— E foarte periculos. Poți să-ți înghiți limba. De obicei, te trezești, însă nu dacă ești beat. Avea vomă în jurul gurii?

Scutur din cap, chiar dacă asta ar fi cea mai bună explicație. Dar ar fi trebuit s-o dau imediat.

Aleid se apleacă puțin spre mine și îmi pune o mână pe braț.

— Nu trebuie să te învinovățești, Catrijn. N-a fost vina ta.

— Dacă aș fi rămas cu el…

— Ore în șir? Câtă vreme, așa cum ai spus, aveai treburi de făcut? Ar fi trebuit să nu se îmbete.

— Da…

Rămân liniștită pe scaun.

— Cine altcineva mai știe?

— Despre ce-ai spus când aveai febră? Nimeni. Dacă i-aș fi zis lui Isaäc, ar fi trebuit să ia legătura cu primarul din Alkmaar. Am vrut să aud mai întâi de la tine cum a fost.

— Chiar ai crezut că eu…?

— Asta păreai să spui, Catrijn. Nu-mi puteam imagina așa ceva, însă pe de altă parte, cât de bine te cunosc?

— Ai dreptate. Nici eu n-aș avea încredere.

— Mă bucur că înțelegi, zice Aleid zâmbind. Nu știam ce să fac. N-am spus nimic nimănui. Știi cum e: nici n-apuci să-ți dai seama, că lumea a și început să bârfească. Oamenii sunt întotdeauna înclinați să se gândească la ce-i mai rău.

— Sigur că da. Mulțumesc.

Stăm așezate una lângă alta, învăluite într-o tăcere stânjenitoare. Cel puțin, stânjenitoare pentru mine. Aleid pare cufundată cu totul în propriile gânduri.

— Și eu am mai fost căsătorită înainte, spune ea deodată. Părinții mei m-au forțat. Aleseseră ei pentru mine și nu mi-a rămas altceva de făcut decât să mă supun. Aveam șaptesprezece ani când m-am căsătorit.

— Ce tânără!

— Mult prea tânără. Soțul meu era mult mai bătrân și nu m-am simțit deloc atrasă de el. Dragostea n-a venit nici măcar odată cu trecerea anilor, așa cum prezisseseră părinții mei. Dacă ar fi existat între noi măcar un fel de camaraderie, ar fi fost suportabil, însă el mă trata ca pe-o servitoare. Mă înjosea și nu mă lua în seamă. În fiecare dimineață mă trezeam regretând amarnic că nu mă împotrivisem acelei căsătorii. Și-apoi, după cinci ani, am scăpat de el. Dumnezeu a trimis o molimă de vărsat și, două săptămâni mai târziu, eram văduvă.

Își împreunează degetele și se uită pe fereastră, la fiica ei care continuă să se joace afară.

— L-am îngrijit cât a fost bolnav, sigur că da, însă nu m-am rugat să se însănătoșească. Stăteam cu mâinile împreunate lângă el, neștiind ce să-i cer lui Dumnezeu. În cele din urmă, L-am lăsat pe El să aleagă și soțul meu a murit. M-am simțit mult timp vinovată din cauza asta. Îmi ziceam că, dacă m-aș fi rugat mai mult pentru viața lui, poate că rugăciunile mele ar fi fost ascultate.

Își privește mâinile, pe care le ține încrucișate în poală, apoi se uită la mine.

— Însă astfel ne atribuim prea multă putere. Cine știe dacă noi suntem cei care luăm hotărârile ori dacă altcineva hotărăște pentru noi cu mult înainte? Se vede treaba că a fost voia lui Dumnezeu ca el să moară.

Ne încrucișăm privirile.
— Da, spun. Și eu cred la fel.

33

Probabil că toți suntem chinuiți de vinovăție și de frică. Ce știm cu adevărat despre oamenii de lângă noi? Toți avem secrete mari și mici, în jurul cărora ne clădim viața cât putem mai bine.

Teama că într-o bună zi adevărul va ieși la iveală rămâne o vreme adormită. N-a dispărut nici un moment cu totul, cel mult a fost împinsă mai departe. Acum a țâșnit pe neașteptate în față, ca un atacator dintr-un ungher întunecat, și mi-e greu să scap de ea.

Chiar a crezut Aleid povestea mea sau doar s-a prefăcut? O vreme m-aștept în orice clipă să apară la ușă primarul și slujbașii lui, însă după ce trece o lună fără să se întâmple nimic, îndrăznesc să cred că sunt în siguranță.

În vremea asta lucrez mai mult ca niciodată. Fac desene pentru boluri de ceai cu margini înalte și subțiri. Decorate cu trandafiri și chinezi bând ceai. Când i le arăt lui Evert, iar el discută cu Quirijn cum să ardă bolurile, mă simt din nou bine pentru prima dată după mai multe săptămâni. Munca e binefăcătoare pentru starea mea de spirit, nedându-mi răgaz să-mi bat capul cu alte lucruri, deși îl știu mereu pe Jacob în preajma mea. Chiar dacă nu-mi vorbește niciodată, încă nu mă simt în largul meu în prezența lui. Se uită la mine. Îl văd cu coada ochiului când pictez. Îi simt privirea îndreptată spre mine când crede că nu mă uit. Îl zăresc uneori oglindit în geamul unei ferestre, iar alteori știu pur și simplu că e acolo.

În primăvară, ceștile de ceai – cum le-a numit Evert – intră la vânzare. Se bucură imediat de un succes imens.

Între timp, Quirijn și Engeltje se pregătesc să-și deschidă afacerea. Pe 1 iunie, Quirijn se înscrie în breaslă ca maestru ceramist și-și deschide împreună cu Wouter van Eenhoorn propriul atelier de ceramică. Îl numesc Clondirul de Porțelan.

În ciuda concurenței, încă abia facem față comenzilor, astfel încât prietenia noastră cu Quirijn nu e amenințată.

Duminica facem întotdeauna ceva împreună, ieșim cu barca sau ne plimbăm dincolo de poarta orașului, iar apoi ne oprim la un han ca să ne bucurăm, la una dintre mesele de lemn așezate afară, de mâncare, vin și tovărășie. Sunt ieșiri minunate, care mă înveselesc.

— Strălucești, Catrijn.

Quirijn mă privește atent.

— Vezi, Evert? Soția ta pare să se facă tot mai frumoasă pe zi ce trece.

— Asta aproape că nu se poate, răspunde Evert, însă trebuie să-ți dau dreptate.

Îmi face cu ochiul, iar eu râd. De-o bună bucată de timp păstrăm un dulce secret și acum, în această frumoasă după-amiază de vară, dăm din cap unul spre celălalt și le anunțăm prietenilor noștri vestea cea bună.

Felicitările lor sunt călduroase și sincere și, într-o atmosferă de veselie, punem să ni se umple din nou cănile și ciocnim pentru viitor. Pentru prima oară după mulți ani sunt fericită.

Însă fericirea e un dar fragil. Tocmai când mă culc pe-o ureche, îmi las armele și îndrăznesc să cred că viața se poate scurge și fără probleme, aud ceva care îmi face pielea de găină. Umblu cu Anna prin piață și-mi ajunge la urechi cuvântul „ciumă“.

Mă întorc brusc spre bărbatul care anunță vestea. Are cam patruzeci de ani, e îmbrăcat cu un pieptar maro-închis și pantaloni strânși pe picior, iar fața îi e tăbăcită de soare și vânt. Are la picioare un coș plin de curele.

— Ce-ați spus? Ciumă? întreb eu.

Negustorul ambulant încuviințează din cap cu o față gravă.

— Mi-e teamă că da, domniță. Vine din Franța și e pe drum încoace.

— Și unde-i acum?

— La Anvers deja. Ciuma călătorește repede.

Mă trec sudori reci și încep să am amețeli. Se apropie și alți oameni de noi, iar pe chipurile tuturor se citește spaima.

— În ce orașe e ciumă? întreabă Anna.

— Să le spun pe toate? Ciuma e pretutindeni. În Anvers au murit mai bine de jumătate dintre locuitori. N-au fost destule sicrie, așa că au aruncat toți morții într-o groapă mare.

Un val de murmure străbate mulțimea.

— Nu-l ascultați pe nebunul ăla bătrân. Jumătate de oraș? De unde știe el? strigă negustorul de pește din spatele tarabei lui.

— Vin de-acolo, am văzut cu ochii mei, spune negustorul ambulant.

— O, chiar așa? Și tu de ce n-ai luat ciuma? Sau poate ai luat-o. De fapt, ce cauți aici? Inși ca tine aduc boala în oraș!

Printre cei din mulțime se aud voci aprobatoare, multe fețe se întorc spre negustorul ambulant și îi aruncă priviri dușmănoase.

— Nu m-am îmbolnăvit fiindcă am fost isteț și am ocolit orașele, spune bărbatul cu glas puternic. Și fiindcă am un leac pentru ciumă. Uite-aici!

Scotocește puțin prin coșul lui și scoate la iveală un urcior mic.

— Elixirul ăsta m-a ferit. Dacă ai luat ciuma, nu mai folosește la nimic. Leacul ăsta ajută dacă-l iei înainte să se întindă molima. De trei ori pe zi câte două înghițituri și „boala fierbinte“ te ocolește.

— Ce-i în poțiunea aia? întreabă neîncrezătoare o zdrahoancă de femeie ținându-și mâinile încrucișate.

— E o rețetă secretă transmisă în familia mea din generație în generație. Nu, nu spun ce-i înăuntru, sunt negustor, domniță. Trebuie să trăiesc și eu din ceva. Elixirul e de vânzare, însă nu mi-au mai rămas multe urcioare. Pe drum, venind încoace, am salvat multe vieți cu el. Nu mă credeți? Sunt aici, în fața dumneavoastră! Cum aș putea să scap nevătămat călătorind printr-un ținut bântuit de ciumă?

Mai scoate câteva urcioare la iveală și le ridică să le vadă lumea.

— Pentru cei care se hotărăsc repede! Veți băga de seamă curând dacă spun adevărul, când peste oraș se vor abate aburii otrăvitori ai ciumei.

Șovăind, mă uit la urcioare.

— Cât costă?

— Zece stuiveri urciorul, domniță. Nu-i prea mult pentru ceva care vă poate salva viața.

— Haideți să cumpărăm unul, spune Anna cu voce înfricoșată.

— Cine zice că într-adevăr e ciumă? Eu n-am auzit încă nimic despre așa ceva.

Negustorul de pește, cu un cod într-o mână și un cuțit de filetat în cealaltă, pufnește în râs, taie capul peștelui și-l aruncă pe jos.

Un domn spilcuit se apropie de noi.

— E adevărat. Fac negoț în Anvers și acolo bântuie acum ciuma. Și în Breda și ’s-Hertogenbosch, deci s-ar putea foarte bine să înainteze spre nord.

Între timp s-a adunat o mulțime mare de oameni și vorbele negustorului trec repede mai departe din gură-n gură. O femeie tânără cu un copil în brațe se înghesuie în față și întinde mâna:

— Vreau un urcior, spune ea.

Oamenii mai șovăie doar puțin, apoi tot mai mulți se caută în pungă și se duc la negustorul ambulant. Și eu mă uit să văd dacă am la mine zece stuiveri, Anna face la fel. În timp ce număr banii, cineva îmi pune o mână pe umăr.

— Nu te lăsa păcălită, Catrijn. Nimeni n-are nici un leac pentru ciumă, cu atât mai puțin acel om.

Johannes mă prinde de braț și mă scoate din mulțime.

— Nu se știe. El nu s-a molipsit, spun eu privind înapoi spre îmbulzeala din jurul negustorului ambulant.

— Probabil că nici măcar n-a fost în locurile acelea și știe doar din auzite. Dacă nici cei mai iscusiți medici nu găsesc un leac pentru ciumă, cum l-ar putea avea omul ăla? Așa ceva nu crezi nici tu.

Cu un oftat, pun monedele la loc în pungă.

— Ai dreptate. Anna, păstrează-ți banii!

— Sunteți speriate, o asemenea veste sperie pe oricine. Și astfel de șarlatani profită cu dibăcie de asta.

— Crezi într-adevăr că vine ciuma? întreb eu.

— Nu știu. Probabil că bântuie într-adevăr în sud, însă asta nu înseamnă că vine încoace. O molimă ca asta, care izbucnește dintr-odată, poate să se stingă la fel de repede.

După ce m-a condus spre un colț al pieței, îmi spune:

— Atelierul meu cel nou e în apropiere. Vrei să-l vezi?

— Da, sigur că da, zic eu, bucuroasă că îmi distrage atenția.

Intrăm pe Voldersgracht și ne oprim în fața unei case cu fronton în trepte și un mic portal. Johannes deschide ușa și ne conduce printr-un gang. La mijlocul drumului e o ușă joasă, pe care intrăm. Modestă, Anna rămâne la ușă, iar eu merg mai departe. Atelierul e o încăpere pătrată, cu ferestre înalte prin care se cerne o lumină frumoasă. La mijloc sunt două șevalete, înconjurate de măsuțe încărcate cu boluri de vopsea, pensule, spatule și cârpe de șters. De-a lungul a trei dintre pereți sunt așezate pânze nefolosite, iar un șemineu ocupă cea mai mare parte a celui de-al patrulea.

— Aici pot să lucrez și iarna, spune Johannes arătând din cap spre șemineu. Iar ferestrele dau spre nord, așa că soarele nu intră aproape deloc. E perfect.

— Fără îndoială. Ce spațiu minunat!

Mă apropii de pânza de pe șevalet.

— Muncești din greu.

— Da, tabloul ăsta se va numi *Cristos în casa Martei și a Mariei.* E aproape gata. Cum ți se pare?

Fac un pas în spate. De fapt, nu prea îmi plac tablourile religioase, însă scena asta cu Isus vorbind cu două femei are ceva familiar și plăcut. Doar aureola vagă ce înconjoară capul lui Isus trădează divinitatea sa. Culorile proaspete, fețele pictate autentic ale celor trei personaje și purtarea firească, fără urmă de afectare, pe care o au unul față de altul, dau picturii o forță care mă face să o privesc cu răsuflarea tăiată.

— E minunat, Johannes. Cu adevărat minunat.

— Da? Îți place?

Dă din cap mulțumit, apoi mă privește cercetător:

— S-a schimbat ceva la tine… ceva în ținută.

Râd, puțin încurcată.

— Se poate. Sunt însărcinată. În mai bine de patru luni.

— Serios? E nemaipomenit. Felicitări!

Mă scrutează cu un zâmbet larg, apoi ceva din expresia feței lui se schimbă. Zâmbetul îi dispare și în privirea lui se ivește o lumină catifelată.

— Așa cum stai acum, în lumina asta palidă, cu jacheta galbenă, așa aș vrea să te pictez.

Nu știu ce să fac. Johannes mă studiază gânditor, ca și cum ar vrea să-și întipărească ceva în memorie.

— De-ai putea să stai așa să te pictez, spune mai mult pentru sine decât pentru mine.

Nu știu ce să răspund, așa că tac, captivă în privirea lui.

Apoi Johannes pare să se trezească brusc, ca dintr-un vis frumos.

— Țin minte, spune fără să-și ia ochii de la mine. Sigur țin minte.

34

Pe drumul spre casă, Anna și cu mine suntem neobișnuit de tăcute. Ciuma a pus întru totul stăpânire pe gândurile mele. Cum e posibil ca viața obișnuită să-și vadă netulburată de cursul ei, oamenii să stea de vorbă și să râdă, copiii să alerge țipând de bucurie după o pisică, iar negustorii să facă glume între ei? Te-ai aștepta ca ciuma să fie pe buzele tuturor.

Poate că-mi fac eu prea multe griji și că sunt așa de răvășită din pricina sarcinii. La urma urmei, Anvers e foarte departe.

Cu toate astea, nu pot scăpa de neliniște. Ajunsă acasă, îl caut imediat pe Evert. Îl găsesc în curte, dându-le îndrumări muncitorilor, care descarcă o căruță cu lemne de foc. După ce i-a plătit căruțașului, iar lemnul a fost dus înăuntru, îi spun ce-am auzit în piață.

— Ciumă? Unde? întreabă Evert.

— În Anvers, Breda și ’s-Hertogenbosch.

— N-am auzit nimic.

Klaas vrea să întrebe ceva, însă Evert îi face semn că e ocupat și se întoarce din nou spre mine.

— Nu-ți face prea multe griji, scumpa mea. Chiar dacă e adevărat, asta nu înseamnă că trebuie să ajungă și în Delft.

— Dar poate foarte bine să ajungă.

Pun o mână pe burtă și-mi vine să plâng.

Evert mă privește îngrijorat și pleacă după ce-mi spune să aștept o clipă. Vorbește cu negustorul de lemne, care își adapă calul dintr-o găleată, apoi îmi face semn să mă apropii.

— Spune-i soției mele cum stau lucrurile în sud, zice el după ce am ajuns lângă ei.

Negustorul de lemne încuviințează cu un gest liniștitor din cap.

— Nu s-a întâmplat nimic, domniță. Azi-dimineață am vorbit cu cineva din ’s-Hertogenbosch și nu mi-a spus nimic de ciumă. Cred că insul din piață era un șarlatan. E de-ajuns să rostești cuvântul „ciumă“, și oamenii își scot numaidecât punga să cumpere așa-zisul leac miraculos.

— Cineva i-a adeverit spusele, zic eu, fără să-mi fi recăpătat liniștea. Un bărbat bine îmbrăcat a spus că ciuma a ajuns la Breda și ’s-Hertogenbosch.

— Cineva în cârdășie cu el, spune Evert cu voce gravă. Asemenea inși nu lucrează niciodată singuri. Facem pariu că acum stau împreună într-o cârciumă și-și numără banii?

Dând din cap a încuviințare, negustorul de lemne se întoarce la căruța lui și se urcă pe capră.

— Și dacă chiar e adevărat, oricum nu putem face nimic, spune el. Atunci suntem în mâinile lui Dumnezeu.

Aceste cuvinte îmi răsună în cap tot restul serii. Adevărul simplu pe care-l spun ele nu mă liniștește prea mult. Ciuma bântuie întotdeauna pe undeva, acum doar cinci ani a ajuns în Alkmaar, însă boala a ocolit mult timp De Rijp. Așa de mult, încât eu nu m-am confruntat niciodată cu ea. Asta nu înseamnă că nu-mi pot închipui cum e să fii lovit de această boală îngrozitoare. Bunicii și părinții mei au trecut prin molime grele. Toți știu pe cineva care a murit în urma lor. Ciuma trebuie să fi fost o năpastă. Pentru cei atinși de ciuma pulmonară n-a fost scăpare. Febra mare, însoțită de junghiuri între coaste și greutatea tot mai mare de-a respira, duce la pierderea cunoștinței și, în cele din urmă, la moarte. În cazul

ciumei bubonice, șansa de-a scăpa e un pic mai mare, însă abia după ce treci zile întregi prin iad. Primul semn că ai luat boala e o febră ușoară, apoi febra crește și în unele locuri de pe corp apar niște bubulițe. Acestea se umflă și se transformă în bube întunecate, iar apoi în buboaie tari, pline de puroi. Boala poate dura și zece zile. Doar puțini oameni supraviețuiesc. Apoi ciuma dispare sau atacă din nou, cu alte buboaie și sângerări grave în corp. Nimeni nu supraviețuiește celui de-al doilea atac.

Se pare însă că deocamdată nu există un pericol imediat. Prin natura afacerii noastre, vorbim în fiecare zi cu cărăuși, corăbieri și negustori ambulanți și de fiecare dată întrebăm de ciumă. Veștile din sud se bat cap în cap. În Breda și 's-Hertogenbosch mor mulți oameni, spun unii; nu s-a întâmplat nimic, spun alții. Iar alții vorbesc de câțiva morți, însă susțin că ciuma nu se răspândește. După cum arată lucrurile, Anvers e ultimul oraș lovit, iar molima se stinge.

— Vezi, nu e deloc așa de grav, spune Evert după plecarea negustorului care ne-a vizitat prăvălia.

Își petrece brațul pe după mijlocul meu și mă sărută pe gât.

— Totul va fi bine.

La jumătatea lui iulie vine lovitura. Aud vestea împrăștiindu-se când ajung în piața de păsări dintre Choorstraat și Podul Băltoacei. A izbucnit ciuma în Dordrecht și Gorinchem, și încă în forță. Toate lumea vorbește despre asta, pe fețele tuturor se citește îngrijorarea. Crainicul orașului umblă pe străzi și anunță că municipalitatea ia măsuri ca să prevină apariția ciumei în Delft.

O zăresc pe Engeltje cu fetițele de mână și mă îndrept într-acolo. Când se întoarce spre mine, îi văd fața palidă.

— Catrijn, ai auzit?

— Da, dar se iau măsuri. Se zăvorăsc porțile orașului.

— Se spune că ciuma se răspândește prin aburi otrăvitori. Cum vor să-i oprească?

— Nu știu.

Mă uit la Catharina și Geertruyd, care ne privesc speriate.

— Ce-i aia ciumă? întreabă Geertruyd cu un firicel de voce.

— E o boală, spun eu, însă-i foarte departe.
— Cât de departe?
— Hăt în Dordrecht.
— Atunci, de ce toată lumea e așa de speriată?
Catharina se uită iscoditor în jur.
— Hai să mergem, spune Engeltje. Trebuie să mai trec pe la farmacie. Au un praf care se ia ca să preîntâmpini boala. Cumpără-ți și tu înainte să se termine.
Încuviințez din cap și mă uit în urma lor cum pleacă: fetele, pline de încredere, ținându-și de mână mama. După discuția cu Johannes nu prea mai cred în asemenea leacuri. Mi-au părut întemeiate spusele lui: de-ar fi ajutat, n-ar mai fi fost nici o ciumă. Dacă murim sau nu hotărăște Dumnezeu.
Îmi pun mâna pe pântec și-mi mușc buza.

Nu știe nimeni exact cum se răspândește ciuma, însă oricine știe că boala se ia. N-ai cum să întrerupi de tot negoțul cu satele vecine și cu alte orașe, căci e nevoie de hrană, însă intrarea oamenilor e vegheată cu strășnicie. Există bănuiala că aburii ciumei se oploșesc pe piele, în păr și în haine și, prin urmare, negustorii ambulanți, trupele de teatru, cărăușii și corăbierii nu mai sunt bine-veniți. Alți călători sunt luați la întrebări sever și cei care vin din ținutul lovit de molimă trebuie să se întoarcă.
Deși e periculos, negoțul continuă cu acele părți din țară în care nu s-a răspândit ciuma. Mulți negustori încearcă să intre în oraș pe căi ocolite. Chiar dacă paznicii porților sunt foarte atenți să-i descopere pe cei cu semnele bolii, nu pot băga mâna-n foc că i-au oprit pe toți cei atinși de boală. Deseori, oamenii nu știu nici ei că sunt bolnavi.
Și în orașele vecine se fac controale stricte. Cu toate astea, ciuma se răspândește până în Gouda și Rotterdam. Mai aproape de Delft nici că poate ajunge.
— Ți-e foarte frică? mă întreabă Jacob când îl întâlnesc în prăvălie.
Șterg praful de pe vasele aranjate la vedere pentru puținii clienți care mai vin. Jacob pune o ladă cu fân pe masă, în care

așază cu multă grijă o vază mare pentru un negustor bogat din Amsterdam.

— Da, ție nu? Toată lumea se teme, spun eu. Deocamdată e ultimul lucru pe care-l putem trimite. E posibil să nici n-ajungă la Amsterdam.

— Până acum nu ni s-a trimis nimic înapoi. La noi nu e ciumă.

— Nu, încă nu. Dar în Rotterdam se pare că e dezastru, și Rotterdamul e aproape.

— Schiedam e foarte aproape de Rotterdam, și acolo nu-i nici o problemă. Deci nu știi ce să zici.

Mă privește pieziș.

— Tocmai când, în sfârșit, te-ai aranjat și tu, izbucnește ciuma.

Continuăm să lucrăm în tăcere.

— Știi, Catrijn, te admir, spune Jacob după o vreme. N-am crezut că ai fi în stare să te descurci atât de bine. De fapt, semănăm mult.

Mă încrunt.

— Crezi?

— Sunt convins. Amândoi ne dorim o viață mai bună și suntem gata să facem orice e nevoie pentru asta. Mai întâi ai avut o slujbă bună, acum ești căsătorită cu patronul și-i porți copilul în pântec. Felicitări!

— Ca să fie limpede: m-am căsătorit cu Evert pentru că-l iubesc, spun eu cu răceală.

Jacob râde pe înfundate.

— Sigur. Dar n-a stricat că are o afacere înfloritoare. Și nici pentru mine. Sper să nu distrugă tot ciuma.

35

Seara mă ghemuiesc cât pot de strâns la pieptul lui Evert. E cald și stăm culcați sub un cearșaf, cu ușile alcovului deschise larg. Nu putem să dormim.

— Vreau să pleci de-aici, spune el deodată.

Ridic ochii și-l privesc în penumbră.

— Să fug, adică?

— Da, aici e prea mare pericolul.

— Ciuma nu trebuie să ajungă neapărat în Delft. Mai ales cu măsurile luate de municipalitate.

— Toate orașele iau măsuri, și sunt mereu aceleași. Asta nu-i o garanție. Ai putea să mergi la familia ta.

Mă întorc pe spate și mă uit la tavanul de lemn de deasupra mea. Acasă… Da, aș putea face asta. La țară, ciuma se răspândește mai puțin repede decât la oraș. Și mi-aș revedea părinții și frații. Și consătenii, însă cu ciuma bântuind prin apropiere, sigur vor avea alte griji decât întoarcerea mea. Apoi îmi dau seama că Evert a vorbit doar despre mine.

— Și tu? Vii și tu, nu-i așa?

— Nu, am un atelier de condus. Numărul comenzilor a scăzut serios de când e ciumă în țară. Puținele care au mai rămas sunt prea importante ca să renunț la ele.

— Doar nu crezi că plec singură? În De Rijp suntem feriți de molimă și pentru tine ar fi o bună ocazie să-mi cunoști familia. Nici nu mă gândesc să plec fără tine.

— Trebuie, spune Evert apăsat. Înainte să înceapă prăpădul și aici. Nu vreau ca tu și copilul să fiți în pericol.

— Eu vreau ca nici tu să nu fii în pericol!

Mă mângâie pe obraz.

— Nu se poate altfel, scumpa mea. Peste câteva zile trimit niște platouri la Den Helder. Wout Kock e căpitanul vasului – îl știi. Poți să mergi cu el până la Alkmaar, iar de-acolo să o iei pe jos până la De Rijp.

Tac o clipă.

— Ai pus deja totul la cale.

— Da, și nu mai e nimic de discutat, Catrijn. Chiar vreau să pleci. Mi-am pierdut o dată soția și copiii și nu vreau să se întâmple asta din nou.

Cei care fug de ciumă nu sunt bine-veniți. Ei perturbă negoțul și viața publică, paralizând orașul înainte ca „boala fierbinte“ să fi ajuns aici. Municipalitatea încearcă, lipind

înștiințări, să-i convingă pe locuitorii din Delft că nu sunt în primejdie și că nu trebuie să fugă.

Deocamdată oamenii au ascultat, însă în dimineața de după discuția mea cu Evert umblă zvonul că ciuma a făcut primele victime în Delft.

Imediat se răspândește spaima. Cine poate pleacă la țară sau la rude din alte orașe. Însă cei mai mulți oameni rămân pe loc.

— N-are nici un rost să fugim, spune Aleid când ne întâlnim. Dumnezeu a hotărât de mult cine se îmbolnăvește și cine nu. Cine fuge își ia păcatele cu el.

— Dacă totul e deja hotărât, atunci de ce municipalitatea închide porțile și dă tot felul de noi ordine? Dumnezeu n-are milă de proști. El vrea să ne folosim mintea.

— El a făcut ciuma molipsitoare, El hotărăște cine se molipsește și cine nu. Și cine scapă. De aceea rămânem pur și simplu aici. Asta ar trebui să faci și tu.

Nu răspund, doar îmi pun mâna pe pântec. Poate că îmi iau păcatele cu mine și că merit să mor de o moarte groaznică, însă copilul meu n-are nici o vină. Ajunsă acasă, urc imediat la etaj și-mi strâng hainele.

În aceeași după-amiază și seară îmi iau rămas-bun de la prieteni. Ne îmbrățișăm îndelung.

— Sper să nu înainteze ciuma și mai mult spre nord și să ajungi în siguranță, spune Johannes.

— Și voi ar trebui să plecați.

— Poate o vom face.

Ne privim zâmbind, însă fără cea mai mică urmă de bucurie.

În ultima mea noapte acasă, Evert și cu mine ne iubim pe îndelete. La fiecare mângâiere și fiecare sărutare, îmi dau seama că acestea pot să fie ultimele. În cele din urmă adormim. Când lumina dimineții pătrunde prin obloane, izbucnesc în plâns.

— Nu plânge, scumpa mea. Totul va fi bine.

Evert îmi șterge tandru lacrimile de pe față și mă sărută.

— Promite-mi că pleci imediat dacă situația de-aici devine gravă. Cu sau fără comenzi importante.

— Îți promit. De-adevăratelea. Vreau să te revăd și să-mi cunosc copilul.

Ne ridicăm din pat și ne îmbrăcăm. Evert îmi ia bocceaua și ieșim pe cheiul canalului, deasupra căruia atârnă zdrențuită ceața dimineții. Wout e deja acolo și, împreună cu Klaas, încarcă marfa.

De la Jacob nu mi-am luat rămas-bun, însă deodată mă trezesc față în față cu el. Fără o vorbă, mă privește câteva clipe drept în ochi.

— Fii atentă la Mart, zice el apoi, după care se întoarce și intră în prăvălie.

— Păi, trebuie să plecați. E drum lung.

Evert îi dă bocceaua mea lui Wout și mă strânge în brațe.

O ultimă sărutare, o îmbrățișare lungă și urc pe corabie, care e destul de mare, cu o cabină unde călătorii se pot adăposti. Mă așez pe bancă și îi fac cu mâna lui Evert atunci când Wout desprinde corabia de chei.

El îmi trimite o sărutare și rămâne să ne urmărească cu privirea până trecem pe sub Podul Capelei.

E frig atât de devreme dimineața. Din fericire, am fost prevăzătoare și mi-am luat două rânduri de haine. În timp ce plutim pe râul Schie, simt cum mă copleșește o oboseală imensă. În ultimele luni am avut mult de lucru la atelier, pe deasupra sunt în a cincea lună de sarcină, am deseori dureri de spate și nu mai dorm așa de bine. Oricum, în ultima săptămână mi-am petrecut nopțile mai degrabă frământându-mi creierii decât dormind. Mă întind pe bancă, trag o pătură pe mine și ațipesc.

O mare parte a dimineții dorm și, când deschid ochii, văd că am făcut o bună bucată de drum. Când mă ridic, simt că în timpul somnului am înțepenit. Razele soarelui pătrund în cabină. Fiindcă transpir, mă dezbrac de un rând de haine și ies pe punte. Numaidecât un vânt răcoros îmi mângâie fața. Mă uit în jur la peisajul liniștit al polderelor. Pajiștile sunt pline de flori de vară, de-a lungul malului se leagănă săbii de papură, soarele se oglindește în apă.

Trag adânc aer în piept și mă duc la Wout, care stă la timonă. Doi băieți vânjoși, care îl ajută și veghează încărcătura, mă salută dând din cap.

— Cam pe unde suntem? întreb eu.

Wout se uită într-o parte.

— Am trecut de jumătatea drumului. Ați dormit zdravăn.

Vorbim puțin despre vreme și despre ora la care trebuie să ajungem în Leiden. Nici un cuvânt despre ce-am lăsat în urmă.

Înaintăm fără oprire și sosim în Leiden la începutul serii. Nu e prea simplu să intrăm în oraș, căci documentele încărcăturii sunt cercetate cu atenție. Aici nu se știe că ciuma a ajuns în Delft și, în cele din urmă, suntem lăsați să trecem. După o noapte scurtă la un han – când ne trezim încă nu s-a luminat bine de ziuă –, pornim din nou la drum. După ce urcăm pe corabie, dorm din nou puțin. Va fi o zi lungă, distanța pe care trebuie să o străbatem e mult mai mare. Când, în sfârșit, sosim seara la Haarlem, sunt moartă de oboseală. Din fericire, nu mai e așa de mult până la Alkmaar. De aceea, în dimineața următoare plecăm ceva mai târziu.

Când, la sfârșitul după-amiezii, se ivesc în zare zidurile orașului, inima începe să-mi bată mai repede. Ies din cabină și, înfășurată în șal ca să mă feresc de vântul rece, mă duc la parapet. Iată Alkmaarul! Acum un an am plecat de-aici fără să știu ce avea să-mi aducă viitorul. Și-acum, uite, am o slujbă care îmi place, sunt căsătorită și aștept un copil. Cine și-ar fi închipuit așa ceva?

Mă uit zâmbind la contururile familiare ale orașului, la morile de pe malurile râului Zeglis, la turnurile mândre ale porților orașului și la Biserica Mare și un val de emoție mă copleșește. Sunt acasă.

36

La Alkmaar, viața își urmează cursul obișnuit. Barjele vin și pleacă, se încarcă și se descarcă mărfuri și, în piața de brânzeturi, se cumpără și se vinde. Ici și colo aud oameni

vorbind despre ciumă, însă asta nu stârnește vâlvă. Îmi dau seama repede că ei cred că „boala fierbinte“ s-a oprit în sud. N-am de gând să atrag atenția asupra mea spunând adevărul.

La Poarta Copacului m-am despărțit de Wout și de băieți, iar apoi am luat la rând tavernele de pe Cheiul Berii. Piața de brânzeturi tocmai s-a închis. E momentul când, de obicei, tata și frații mei stau la cârciumă să bea ceva sau să aranjeze afaceri. Nu prea mult, căci mai au de făcut și drumul înapoi spre casă. Se vede treaba că au plecat și azi din timp, căci nu-i găsesc.

Mai caut o vreme prin cârciumile din preajma pieței de brânzeturi și, negăsindu-i nici acolo, mă îndrept spre centrul orașului, unde e hanul La Treisprezece Bârne. A trecut mai bine de un an de când nu i-am văzut pe Melis și Brecht. Merg din ce în ce mai repede, iar în ultima parte a drumului aproape că alerg. Când deschid ușa, abia mai răsuflu.

Revederea noastră e chiar mai călduroasă decât m-am așteptat. Brecht scoate un țipăt și scapă din mâini o halbă. Melis mă întâmpină cu brațele deschise și mă îmbrățișează strâns.

— Catrijn! Cum e posibil? Nu credeam că o să te mai văd vreodată, spune Brecht emoționată.

Spre surprinderea mea, începe să plângă, iar eu îmi petrec un braț pe după umerii ei.

— Cum să nu? De ce-ai crezut asta?

Mă duce în spate, în locuința lor.

— Unde-ai fost? Trebuie să-mi povestești tot.

N-am de gând să fac asta, așa că încep să îndrug ceva pe ocolite, însă Brecht mă întrerupe numaidecât.

— Ai fost la Amsterdam, însă n-ai rămas acolo, spune ea. Ai plecat fără să ne anunți încotro. De ce, Catrijn?

— Am trimis vești, dar se vede treaba că n-au ajuns.

Mi-e greu să o mint în față, iar Brecht nu se lasă păcălită.

— Nu-i adevărat. Ai dispărut pur și simplu și n-ai dat nicicum de veste. Și cred că știu de ce.

Privirile noastre se întâlnesc. Sunt prima care lasă ochii în pământ.

— Ai fugit, spune Brecht încet. Primarul a fost aici să te caute. Voia să vorbească cu tine.

O privesc din nou și-mi văd propria frică oglindită în ochii lui Brecht.

— A spus despre ce?

— Despre Govert.

Se lasă o tăcere pe care o întrerup cu un oftat adânc.

— Spune-mi tot, Brecht.

— Nu, tu trebuie să-mi spui tot. E adevărat ce se vorbește?

— Ce se vorbește?

— Că ești vinovată de moartea soțului tău.

Dacă vrei să păstrezi un secret, nu trebuie să te destăinui nimănui, nici celor mai buni prieteni. Nu pot să o mint pe Brecht, însă nu pot nici să-mi mărturisesc fapta, așa că tac.

— O, Doamne! exclamă ea. Nu spune nimic, înțeleg. Cred că am știut imediat. Dar după tot ce ți-a făcut nemernicul ăla, mi-e greu să te învinovățesc.

— Govert era beat criță. S-a prăbușit pe pat și apoi n-a mai respirat.

— Nu mă îndoiesc de asta, scumpa mea. Eu aș rămâne la varianta asta. Nu spune nimănui altceva, nici măcar mie, și așa nu-ți vor putea face nimic.

Mă prinde de mână și adaugă:

— Melis îl cunoaște pe primarul Van Veen. Fratele lui Govert s-a dus la primar fiindcă n-a crezut ce i s-a spus.

— Mart. Nu poate suporta că am moștenit tot după numai un an de căsnicie.

— Da, Melis a spus și că, fără îndoială, Mart a avut propriile motive să te vorbească de rău. Deci poți s-o iei și-așa.

— Ce-a zis primarul exact?

— Că vrea să-ți pună câteva întrebări. A mai zăbovit un pic, și-atunci Melis i-a dat câteva beri, iar el a povestit că doctorul care l-a examinat pe Govert a spus că văzuse multe punctișoare roșii în albul ochilor. Asta ar arăta că a murit sufocat.

— Deci vrea să vorbească cu mine.

Nu pot să-mi ascund neliniștea în fața lui Brecht. Inima-mi bubuie dureros în piept și simt cum îmi piere culoarea din

obraji.

— N-aș rămâne mult aici. De fapt, ar fi fost mai bine să nu te întorci deloc.

— Brecht are dreptate.

Ne răsucim spre ușă, iar în prag stă Melis.

— Mai întâi vor doar să vorbească cu tine, apoi te iau zdravăn la întrebări, spune el.

Înghit cu greutate. Despre asta am auzit povestindu-se mult, așa încât pot să-mi închipui foarte bine cum e. Parcă și văd în fața ochilor scene cu menghine pentru zdrobit degetele și scripeți pentru smuls oasele din încheieturi. În felul ăsta nu e greu să obții mărturisiri. În caz de îndoială cu privire la vinovăția cuiva se recurge la așa ceva, presupunându-se că Dumnezeu îi ajută pe cei nevinovați să suporte torturile.

— Trebuie să pleci, Catrijn, spune Brecht. Nu știu unde ai stat în tot acest timp, însă e mai bine să te întorci de unde ai venit.

— Nu se poate, șoptesc eu. Cel puțin, nu imediat.

— De ce nu?

Pentru o clipă șovăi dacă să le spun sau nu, apoi hotărăsc să fiu sinceră.

— Acolo e ciumă.

Vestea asta se dovedește a fi o lovitură chiar mai puternică decât mărturisirea mea tacită. Brecht își acoperă gura cu mâna, Melis înțepenește.

— Ce-ai zis?

Reușește cu greu să rostească cuvintele astea.

— Erau doi sau trei bolnavi când am plecat din oraș, într-un cartier unde nu merg niciodată. Deci e imposibil să mă fi molipsit, mă grăbesc eu să spun. Dar acum înțelegi că nu mă pot întoarce.

Brecht și Melis se uită unul la altul.

— Despre ce oraș vorbești? întreabă ea cu vocea gâtuită de frică. E aproape de Alkmaar?

— Nu, am făcut trei zile până aici.

Bineînțeles că se tem.

— Breda e la mai mult de trei zile de drum de-aici. Se spune că-i ciumă în Breda, însă asta înseamnă că e mult mai aproape.

Brecht mă privește cu ochii măriți.

— Se spun atâtea. Și cine bagă mâna-n foc că ciuma se răspândește spre nord? Tot așa de bine poate să se întindă spre est sau să dispară.

Nu contează ce zic, căci ei mă privesc deodată altfel. Brecht face câțiva pași mici în spate și-și șterge mâinile pe șorț.

— Nu poți să rămâi aici, spune scuzându-se. N-avem loc.

— O! exclam eu.

— Chiar așa e. Îmi pare groaznic de rău.

— Nu-i nimic, sunt destule hanuri în Alkmaar. Plec numaidecât să caut unul.

Ne privim un pic stingheriți, apoi Melis îmi arată ușa:

— Sigur găsești un loc la Capul Maurului.

Încuviințez din cap și mă uit încă o dată la Brecht, care rămâne nemișcată, cu mâinile încrucișate. Văzând că n-are nimic de spus, mă duc.

37

Aș prefera să plec din Alkmaar, însă e mai bine să rămân. Câtă vreme nu știu cum stau lucrurile în satul meu natal, e mai bine să nu apar acolo. Nu pot să ajung la De Rijp pe apă, fiindcă toți cei care fac acest drum se cunosc între ei, iar dacă aș merge pe jos, mai devreme sau mai târziu tot aș fi văzută. Dacă vreau să-mi văd familia, mai bine aștept până vine din nou la târgul de brânzeturi.

Găsesc o cămăruță întunecoasă pe strada Houttil, la Stien, o femeie mai în vârstă care închiriază camerele din casă și locuiește într-o magazie din curte. E aproape de piața de brânzeturi. Îmi convine, fiindcă prefer să rămân cât mai ferită de ochii lumii. În curte pot respira un pic de aer proaspăt, iar pe stradă ies doar să-mi iau repede ceva de mâncare.

E păcat, fiindcă mi-ar fi plăcut să vorbesc cu vechi cunoștințe și să mă plimb puțin prin oraș. În schimb, o ajut pe Stien în grădina de legume. Bineînțeles că e curioasă și mă întreabă de ce stau așa retrasă. Ca să nu-i stârnesc bănuieli, am

născocit o poveste: sunt necăsătorită, am rămas însărcinată și vreau să scap de furia familiei mele. Îl aștept pe tatăl copilului, care e pe mare și încă nu știe nimic.

Stien nu pune la îndoială povestea mea, probabil că a auzit lucruri și mai ciudate. Ba chiar devine ocrotitoarea mea, face cumpărături și gătește pentru mine, așa încât nu mai trebuie să ies deloc din casă. Bunăvoința ei mă face să mă simt vinovată că am mințit-o, însă îmi alung acest sentiment. La urma urmei, nu-i fac nici un rău.

După câteva zile se întoarce acasă cu vești despre ciuma care se tot răspândește. Bântuie de o vreme în Haga, Rotterdam și Delft și se pare că ar fi ajuns și în Leiden și Amsterdam.

— Se apropie, spune ea mâhnită. Încă puțin și ne vine și nouă rândul.

— Cât de rău stau lucrurile în Delft? întreb eu, însă nu știe nimic despre asta.

Se zvonește că în Leiden și Amsterdam mor în fiecare zi câte o sută de oameni.

— În Haarlem încă nu s-a întâmplat nimic, așa că poate scăpăm și noi, spune Stien.

Situația din Haarlem e urmărită cu mare îngrijorare. În fiecare zi, oamenii se îmbulzesc la Poarta Copacului să audă ce vești mai aduc corăbierii.

În Leiden, cadavrele sunt lăsate pe străzi ca să fie încărcate în căruțe, iar la Amsterdam s-a interzis trasul clopotelor pentru morți ca să nu-i sperie pe oameni și mai mult. Mă gândesc deseori la Adriaen și Brigitta.

În ciuda veștilor sumbre, în Alkmaar viața își urmează cursul obișnuit. Cu câteva restricții, căci străinii nu mai au voie să treacă de poarta orașului. Doar țăranii din împrejurimi pot intra ca să ducă mărfuri în piețe. Și târgul săptămânal de brânzeturi de vineri dimineața se ține ca de obicei. Cel de săptămâna asta ar putea fi ultimul și de aceea sunt așteptați să vină foarte mulți oameni. Joi seara intră în oraș primii țărani, unii cu căruțe și cărucioare pe dig, alții cu barje pe râul Zeglis.

Aduc nu numai brânzeturi, ci și legume și fructe, pâine și pesmet, găini și alte păsări, pește și carne. Alkmaarul n-are o piață mare, unde să se poată ține târguri, în centru, astfel încât apar imediat tarabe pe orice pod și de-a lungul oricărui canal. Doar partea de chei de lângă clădirea cântarului public e rezervată târgului de brânzeturi. Anul trecut s-au dărâmat case pentru a face mai mult loc și a crea un fel de piață mai mică.

În speranța că-i voi întâlni pe cei din familia mea, îmi fac curaj și ies pe stradă. Tata va încerca sigur să profite de ocazie și să vândă cât mai multă brânză înainte ca ciuma să-i încurce afacerile, iar mama să strângă tot din grădină: sfeclă, praz și varză. Însă oricât îi caut, nu dau de ei. Puțin dezamăgită, mă îndrept spre casă, când de după colț apare Brecht. N-are nici un rost să ne prefacem că nu ne vedem, căci lipsește doar puțin să ne ciocnim una de alta. Vădit stânjenită, se oprește.

Desfac brațele și spun:

— Nu sunt ciumată, Brecht.

— N-am zis asta niciodată. Pur și simplu n-am avut loc.

— Dacă aș fi fost atinsă de ciumă, acum aș fi fost bolnavă. Și jumătate de oraș s-ar fi molipsit.

— Știu. O, Catrijn, îmi pare rău. Ne-am speriat groaznic când ai început să vorbești despre ciumă. Însă am spus adevărul: chiar nu mai aveam nici o cameră liberă. Deși, bineînțeles, ai fi putut să stai cu noi, în casa noastră.

— Nu contează. Înțeleg.

— Ești prietena mea, cel puțin sper că mai ești. Ar fi trebuit să te ajut în loc să te alung.

Ne îmbrățișăm și Brecht mă întreabă unde stau acum. Îi răspund că e mai bine să nu știe, în caz că primarul vine din nou la ea să întrebe de mine.

— Nu i-aș spune niciodată. În plus, are alte lucruri pe cap acum, că bântuie ciuma. Deocamdată nu se vorbește decât despre asta.

— Dacă e să se ajungă acolo, trebuie să plecați la familia ta, în Schagen.

— Și hanul? Nu putem să-l lăsăm nepăzit. Știi ce se întâmplă în asemenea cazuri.

Știu. Chiar dacă e de înțeles că oamenii fug, cei care rămân nu văd asta cu ochi buni. Nu toți au mijloacele să plece în altă parte și foarte des casele părăsite de cei care fug de ciumă sunt jefuite și distruse.

— Totuși trebuie să plecați, spun eu stăruitor. Mai bine îți pierzi hanul decât viața.

Brecht scutură din cap abătută.

— Știu sigur că Melis nici nu vrea să audă de-așa ceva. El spune că Dumnezeu hotărăște cine se molipsește de ciumă și de aceea n-are nici un rost să fugim. Sunt de acord cu el.

— Eu nu, zic. Lui Dumnezeu nu-i e milă de proști. Ne-a dat minte să gândim și picioare să fugim, iar dacă vine ciuma le voi folosi.

În ziua următoare, speranța că Alkmaarul va fi cruțat se năruie. Vestea se răspândește în oraș ca fulgerul: nouă bolnavi!

Nefericiții sunt duși imediat la spitalul pentru ciumați din Paternosterstraat. Nu doar pentru a fi îngrijiți, ci și pentru a fi izolați și a împiedica molipsirea altor oameni. Căci între timp orașul s-a umplut de negustori și țărani din împrejurimi.

M-am sculat devreme. Lângă clădirea cântarului public sunt stivuite primele roți de cașcaval, iar între straturi se pune cu grijă iarbă pentru a le feri de soare. Mărfurile pot fi aranjate începând cu ora șapte, iar târgul începe la zece. Cu mult înainte de această oră, mă așez lângă clădirea cântarului public. Din acest loc pot să văd bine cum sunt aduse mărfurile pe canale și ce se întâmplă în clădirea propriu-zisă. Aici se cântăresc toate roțile de cașcaval vândute pentru a vedea ce impozit trebuie plătit orașului. Înăuntru sunt două balanțe mari, lângă care stau doi maeștri-cântăritori să le vegheze.

Afară, pe chei, se văd roțile de cașcaval stivuite în șiruri ordonate. E mai puțină înghesuială decât m-am așteptat. Cuvântul „ciumă“ se aude necontenit și, din frânturi de discuții, înțeleg că mulți țărani au fost opriți la poarta orașului și au făcut cale întoarsă. Fără îndoială, asta s-a întâmplat și cu părinții mei, altfel i-aș fi văzut de mult. Deși sunt din ce în ce mai convinsă că nu vor veni, continui să mă uit după ei.

În dreapta mea e farmacia Trandafirul Alb, care face vânzări bune. În fața ușii s-a format o coadă până la pod.

— Usturoi și cuișoare, spune cineva. Dacă le mesteci toată ziua, ești ferit de aburii ciumei.

Un bătrân susține că trebuie să pui pe buboaie fiertură de plămadă, găinaț de porumbel, ceapă, smochine, bulbi de crin și ulei de scorpion. Doar că ultimul e greu de găsit – speră că-l are farmacistul.

Toată lumea știe un leac, cu cât conține mai multe lucruri exotice, cu atât mai mare e încrederea în el. Mi-aduc aminte că doctorul Geelvinck, care a îngrijit-o pe Brigitta, avea și el o recomandare. Oare ce era? Am vorbit despre puterea vindecătoare a laudanumului, care conține un leac oriental, opiu, un drog miraculos ce s-ar părea că te apără chiar și de ciumă.

Sub impulsul momentului, mă așez la coadă. Laudanumul e scump; când m-am dus să cumpăr pentru Brigitta, m-am speriat, însă am destui bani la mine. Dacă într-adevăr are vreo putere, nici un preț nu e prea mare.

Durează mult până reușesc să intru în farmacie. După ce-am așteptat în soarele puternic de-afară, am senzația că înăuntru e întuneric. După o vreme, ochii mi se obișnuiesc și descopăr o surprinzătoare expoziție de lucruri exotice. În dulapuri ce ajung până la tavan sunt așezate borcane și urcioare cu inscripții misterioase, pe rafturi sunt pietre în tot felul de culori, salamandre uscate, fălci de balenă și schelete mici, precum și cutii cu boabe de piper, cuișoare și semințe de muștar.

Farmacistul Moeriaans mă privește întrebător din spatele tejghelei. Am fost aici de mai multe ori, însă nu atât de des încât să mă recunoască. Întreb de laudanum și el se încruntă.

— Laudanum? Împotriva ciumei?

— Da, te apără de ea.

— Cine spune asta?

— Un doctor din Amsterdam.

Boudewijn Moeriaans pufnește în râs.

— Unde acum oamenii mor pe străzi.

Ridic din umeri, căci n-am nici un chef să mă cert cu el.

— Aveți sau n-aveți?

— Sigur. Cât vreți?

— Cât aveți?

În spatele meu s-a făcut liniște. Ceilalți cumpărători urmăresc cu interes discuția, iar când Moeriaans pune pe tejghea urcior după urcior, lumea începe să murmure. După al zecelea ridic mâna – mai mult nu pot plăti. Ce e aici mă costă deja o avere. Număr monedele încercând să par netulburată. În spatele meu se iscă agitație. Cumpăr o traistă și bag urcioarele în ea. În timp ce ies din farmacie, alți oameni se îmbulzesc în față ca să cumpere restul.

Cu traista în brațe, mă întorc în piața de brânzeturi și aici îl zăresc pe tata. Dând din mâini, stă de vorbă cu șeful pieței ca să vadă unde își poate pune roțile de cașcaval. În clipa când șeful pieței arată spre dreapta și tata se uită într-o parte, mă zărește. Rămâne cu gura căscată. Croindu-și drum prin mulțime, vine spre mine.

Pornesc și eu spre el și, la jumătatea distanței, ne strângem în brațe.

— Catrijn, Doamne sfinte, Catrijn! bâiguie el.

Tata n-a fost niciodată prea afectuos, însă acum aproape că mă strivește cu îmbrățișarea lui.

— Cum de-ai apărut așa, dintr-odată? Arăți bine!

Se uită atent la mine și ochii i se opresc pe pântecul meu. Mă privește întrebător, iar eu încuviințez din cap și râd. Un zâmbet larg i se întinde pe față.

— Unde sunt mama ta și băieții? Ce se vor mai bucura să te vadă!

E puțin spus. Când vin mama și frații mei, bucuria revederii e atât de mare, încât sunt trasă de la unul la altul și strânsă mult prea tare în brațe. Își iau unul altuia vorba din gură și pun întrebări diferite în același timp, până când îi oprește tata.

— Liniștiți-vă, băieți! Catrijn nu poate să strecoare un cuvânt. Și nici n-avem timp de vorbit. Trebuie să încercăm să vindem totul repede.

— E ciumă în oraș, tată, spun eu.

— Tocmai de-aia trebuie să ne grăbim. Am aflat pe drum că a ajuns și în Alkmaar, însă aproape că eram aici. Așa că vindem marfa și ne luăm tălpășița.

La zece sună clopoțelul în semn că s-a deschis târgul. În ciuda temerii că aș putea fi descoperită de primar, o ajut pe mama să vândă legume și fructe la tarabă. Între timp, bărbații își vând marfa în piața de brânzeturi.

E din nou ca pe vremuri. Din când în când mă uit la ai mei și simt cum mă străbate un val de căldură, ca un șuvoi de fericire. Mama îmi surprinde privirea și mă ciupește de obraz.

— Așa mă bucur că te văd! spune ea. Și ce minunat că vei avea un copil! În ce lună ești?

— În cinci luni și jumătate.

— Rămâi aici până naști? Acum vii cu noi acasă, nu?

Încuviințez din cap și ne zâmbim.

După două ore am terminat. Cu pași mici, hamalii pleacă ducând pe targă ultimele noastre roți de cașcaval vândute, iar tatăl meu își pune câștigul într-o pungă de piele.

— Mergem, spune el.

38

N-am timp să-mi iau rămas-bun de la Brecht și Melis. Mă grăbesc să ajung la casa lui Stien ca să-mi strâng lucrurile. Ea e plecată, așa că îi las chiria datorată în alcov. Apoi îmi iau bocceaua cu haine și ies în străduța îngustă. Nu apuc să închid ușa, că îl văd apărând de după colț pe primarul Van Veen. Se îndreaptă spre mine cu pași mari, însoțit de patru oameni înarmați. Unul dintre ei merge în fața celorlalți și ține în mâini un băț lung, Vergeaua Justiției, semn că urmează să aibă loc o arestare.

Mă trag repede înapoi și intru iar pe coridor. Închid ușa și alerg în grădină. Arunc bocceaua peste zid și, cu ceva efort, sar și eu dincolo.

Fug prin grădini, curți și ganguri, bucuroasă că știu orașul așa de bine. După un ocol serios, ajung din nou la piața de brânzeturi, unde ai mei mă așteaptă în barcă.

— Ce îmbujorată ești! exclamă Dirk ajutându-mă să urc în barjă.

Nu spun nimic, mă uit peste umăr să văd dacă nu e vreo primejdie și mă așez lângă el. Dirk urmărește cu o privire vigilentă ce se întâmplă pe chei. Se mută puțin într-o parte, astfel că trupul său lat mă ascunde privirilor, și strigă:

— Să mergem, băieți!

Bătăile inimii mi se potolesc abia când trecem pe sub Podul Copacului, ieșind din oraș.

Avem multe lucruri de discutat, însă – așa cum se întâmplă întotdeauna în familia noastră – ce e mai important rămâne nespus. Îmi descriu amănunțit incendiul uriaș care a lovit satul anul trecut și-mi povestesc despre nunta lui Dirk cu Klaartje Sijmonsdochter. O cunosc bine, când eram mici ne jucam împreună. La rândul meu, le povestesc despre munca mea de menajeră în Amsterdam și despre șansa ce mi s-a dat să lucrez ca pictoriță într-un atelier de ceramică din Delft. Nu spun nimic despre Jacob. Nici nu le explic de ce n-am mai dat nici un semn de viață, și oricum nimeni nu mă întreabă.

Toți se bucură să audă că sunt însărcinată.

— Ce păcat că soțul tău n-a venit și el, spune mama. Aș fi vrut să-l cunosc.

Vorbim tot drumul, însă după două ore, când zăresc primele gospodării din De Rijp, nimeni n-a rostit nici măcar o singură dată numele lui Govert. Mă interesez totuși discret de Mart.

— Încă încearcă să afle unde ești, zice tata. Însă noi nu i-am spus nimic.

Stau strâns lipită de Dirk, cu spatele spre largul apei și cu părul ascuns sub bonetă, astfel încât trecătorii să mă ia drept soția lui. Sunt ușurată când intrăm pe canalul din dosul gospodăriei și tragem la mal. Pentru prima oară sunt fericită că părinții mei stau într-un loc atât de izolat.

Mă uit înduioșată la contururile familiare ale clădirii scunde, la stuful ros de vreme de pe acoperiș, la pereții de chirpici și la dependințele căzute într-o rână.

Lau sare în iarbă, îmi întinde mâna și mă ajută să urc pe mal.

O femeie tânără aleargă spre noi și mă privește surprinsă.

— Catrijn! spune ea și mă îmbrățișează.

Mă ia de braț și mă conduce înăuntru.

— Ce bine că te-ai întors! Toți de-aici ți-au dus dorul. Cum îți merge? Ești însărcinată!

Încuviințez din cap, îi zâmbesc lui Klaartje și deschid ușa. De îndată ce ajung în bucătărie, mă copleșește nostalgia. Oalele și tigăile așezate pe rafturile de pe perete, masa lungă pe care tata a făcut-o singur și la care mâncam în copilărie, soba cu plăcuțe decorate cu animale și oameni despre care mama născocea povești, mobila pe care am pictat-o când eram mică, toate îmi sunt atât de familiare. Îmi trec degetele peste niște flori pictate pe un scrin și zâmbesc.

Pentru siguranță, în zilele următoare stau cât mai mult înăuntru. Într-o gospodărie e destul de lucru, însă nu ies mai departe de curte. În plus, ciuma înaintează. În Alkmaar e prăpăd. Din curte pot vedea norii de fum ce se ridică din butoaiele cu smoală care ard pe ziduri pentru a alunga aburii otrăvitori ai bolii. Gândurile mele înfricoșate se învârt întruna în același mic cerc, de la Evert la Brecht și Melis și înapoi.

Sătenii și alți călători care trec cu bărcile prin spatele gospodăriei noastre povestesc lucruri înspăimântătoare. Se pare că în Alkmaar se îndreaptă în fiecare zi spre Biserica Mare mai multe cortegii funerare. Se spune că mormintele deschise împrăștie o duhoare groaznică și pe tot mai multe uși se bate în cuie o literă C din aramă, semn că în acea casă sunt bolnavi.

Într-un fel sau altul, ciuma se răspândește, de aceea municipalitatea din Alkmaar vrea să înlăture orice pericol. Sunt interzise pieile, lâna și hainele uzate, iar prăvăliile de haine și muntele de pietate trebuie să se închidă. De altfel, nici nu mai e nevoie de o asemenea măsură, căci toată lumea se ține departe de ele. Același lucru e valabil pentru negustorii de blănuri, ciorapi și căciuli. Sunt alungați din oraș fără milă.

Țăranii trebuie să-și vândă marfa în afara porților orașului. Produsele din lapte nu sunt interzise, însă apar restricții în privința vânzării legumelor și fructelor. Despre anumite produse se știe că înlesnesc răspândirea ciumei și, pentru siguranță, acestea nu se mai vând deloc. Mai ales prune, care

seamănă uimitor cu buboaiele de ciumă, nu se mai cer deocamdată.

Nu sunt decât șaptesprezece kilometri între De Rijp și oraș, iar teama că ciuma va ajunge aici e mare. Tatăl meu alungă orice străin din curte și ne interzice să mergem în sat. Ajungem să trăim din ce avem.

Le dau tuturor celor din familie câte un urcior cu laudanum, pe care aceștia îl primesc cu oarecare neîncredere. Sunt așa de multe leacuri de vânzare, încât nimeni nu mai știe în ce să creadă, însă când adaug că a fost recomandat de doctorul unui nobil din Amsterdam, îi conving.

La o săptămână după întoarcerea acasă simt în pântec primele mișcări ale copilului. Chiar în ziua în care ciuma ajunge în De Rijp.

Un sat n-are porți pe care să le poți zăvorî, nici ziduri pentru a-i ține afară pe străinii nedoriți. Zace lipsit de apărare în mijlocul câmpurilor. Mai demult, în copilărie, aș fi vrut să locuiesc în centrul satului, aproape de școală și de alți copii cu care să mă joc. Acum sunt profund recunoscătoare că gospodăria noastră se află în capătul cel mai îndepărtat, casa în care locuim fiind printre ultimele înainte să înceapă întinsul peisaj cu poldere.

Ne vedem de treabă într-o liniște apăsătoare și ridicăm ochii doar atunci când dangătele grele ale clopotelor de înmormântare răsună peste câmpuri.

August începe cu o căldură sufocantă, întreruptă din când în când de câte o ploaie călduță. Tata și băieții sunt în întârziere cu cositul și își petrec toată ziua pe câmp. Într-o zi, când bat putineiul în șură, apare o siluetă în ușă, împiedicând lumina să intre. Fără să mă opresc, ridic ochii, gândindu-mă că e tata sau unul dintre frați. Însă e fratele lui Govert, iar fața lui nu promite nimic bun.

Speriată, dau drumul bătătorului.

— Catrijn, spune el. Ca să vezi! Mi-am închipuit eu că tu ești.

Îmi ia ceva timp până îmi recapăt glasul.

— Mart, te pot ajuta cu ceva?

Pufnește într-un râs scurt, neplăcut.

— Aș zice că da. A trebuit să aștept mult să te văd din nou. Foarte mult. Mă întrebam dacă Jacob va reuși vreodată să te găsească.

— Jacob? Ce vrei să spui?

— L-am trimis să-ți dea de urmă, însă n-a reușit. Iar acum, deodată, te-ai întors.

— Ce tot spui? Jacob m-a găsit aproape imediat, în Amsterdam. Acum un an și jumătate.

— A, da? Deci ticălosul m-a dus de nas. Dar nu contează, acum ești aici. E timpul să schimbăm câteva vorbe.

Arată înfricoșător: s-a înroșit la față, are pete de sudoare la subsuori și pare înverșunat. Govert era un bărbat robust, iar fratele lui nu e cu nimic mai prejos. Mă uit imediat în jur, ca și cum n-aș ști foarte bine că ușa pe care el o astupă e singura mea cale de scăpare.

— Despre… despre ce vrei să vorbim? întreb eu cu voce slabă.

— Despre Govert. Despre moartea lui. Din ce spune primarul, nu există nici o dovadă, însă tu și cu mine știm ce s-a întâmplat. Toți știu. Dar nu vei recunoaște, nu-i așa? Nu, nu vei recunoaște niciodată.

Se apropie încet de mine, legănându-se puțin, de parcă ar fi beat. Mâinile mi se încleștează pe capacul putineiului.

— S-a sufocat, spune Mart. Se putea vedea asta după ochii lui. Doctorul a zis că se poate și să se fi înecat cu propria vomă. Ai văzut tu vomă, Catrijn? Eu, nu. Niște bale, da, însă nu cât să se înece în ele. După părerea șarlatanului ăluia, asta ar fi putut fi cauza. Dar când aranjasem să vină alt doctor, din Alkmaar, să-l vadă pe Govert, el zăcea deja sub pământ. Te grăbeai, sigur, pot să înțeleg.

Nu spun nimic, doar îl privesc. Are o privire ciudată, iar vocea îi sună altfel decât de obicei. De parcă i s-ar fi umflat limba în gură. Am un sentiment rău prevestitor.

— Stai acolo! îl previn eu.

— Vreau doar să te salut. Lasă-mă să te îmbrățișez, Catrijn.

— Să nu te-apropii de mine, Mart!

Nu mă ascultă și se îndreaptă încet spre mine. Mă pregătesc să mă apăr și-atunci el, spre surprinderea mea, își dă pantalonii jos. Îngrozită, mă trag înapoi, însă el n-are de gând să facă ce cred eu. Își ridică bluza, astfel încât acum i se vede mădularul. Și pântecul, unde se vede pe pielea albă un buboi violet-roșcat hidos.

În urechi îmi răsună un șuier ascuțit. Îmi trag răsuflarea cu un zgomot strident.

— Ăsta-i darul meu de rămas-bun.

Mart își ridică pantalonii.

— Nu pot să mor fără s-o mai îmbrățișez o dată pe cumnata mea dragă, nu-i așa? Apoi totul e iertat și uitat, e în mâinile lui Dumnezeu. Ce s-a întâmplat, Catrijn? Ești dintr-odată foarte palidă. Ai așa de puțină încredere în judecata Lui?

Atât de strâns țin capacul putineiului, încât încheieturile degetelor mi s-au albit. Nu-i cale de scăpare din colțul în care mă aflu. Ridic capacul și scot bătătorul.

— Doar un pas să mai faci și-l rup pe tine!

Țin bățul de stejar amenințător, cu capătul rotund în sus.

Mart se repede spre mine. Pune mâna pe bătător și încearcă să mi-l ia din mâini. Cu toată forța de care sunt în stare, țin de băț și-l smulg din strânsoarea lui Mart. Îl atac imediat. Îl lovesc în umăr. Pe fața lui se ivește o strâmbătură atât de chinuită, încât presupun că are un buboi la subraț. Nu e loc de milă acum. Ridic bătătorul deasupra capului să mai lovesc o dată, însă Mart se aruncă înainte. Cade peste putinei și, cu jumătate de corp, peste mine. Țip atât de tare, încât mă doare gâtul. Continui să țip, cu ochii închiși, în timp ce corpul lui greu, plin de buboaie, zace peste mine. Atunci aud în depărtare vocea mamei și mă opresc din țipat. Îmi dau seama că Mart nu mai mișcă.

Plângând, sughițând și gâfâind, ies de sub corpul lui și mă târăsc mai încolo. Cu spatele sprijinit de perete, mă uit la mama care, cu un retevei în mână, se apleacă peste Mart. În spatele ei stă Klaartje, cu mâna la gură.

Mă ridic și mă uit îngrețoșată la corpul nemișcat.

— Are ciumă. O, Doamne, a căzut peste mine!

— Scoate-ți hainele și arde-le! spune mama. Spală-te la pompă. Hai, Catrijn, mișcă-te!

Mai arunc doar o privire spre Mart, apoi mă întorc și ies fugind din șură.

39

Niciodată nu m-am dezbrăcat așa de repede. În mijlocul curții, sub ochii oricui s-ar întâmpla să treacă pe acolo.

Deci așa își reglează Dumnezeu conturile cu mine, prin fratele lui Govert. Nimic mai potrivit! Dar nu mă dau bătută atât de ușor. Mă spăl pe tot corpul cu apă de la pompă și-apoi intru repede în casă să-mi pun alte haine. Când ies din nou, din cele vechi n-a mai rămas decât o grămăjoară de resturi pârlite, pe care mama le strânge cu mătura și le aruncă la grămada de gunoi.

Chiar atunci intră în curte tata, însoțit de Lau și Dirk.

— Am văzut fum, spune el uitându-se nedumerit la pata neagră de pe pământ.

Mama îi face semn să se apropie și deschide ușa șurii, pe care o încuiase mai înainte.

— A atacat-o pe Catrijn.

Arată din cap spre corpul lui Mart.

— Are ciumă.

Tata, care tocmai voia să intre, încremenește când aude asta.

— Ciumă?

— Ce-a căutat aici? întreabă Dirk.

— A venit să o vadă pe Catrijn.

Ne uităm țintă la Mart. Tata nu spune nimic, nici băieții. Mart își revine încet și începe să geamă.

— Ce facem cu el? întreabă Lau.

— Nimic.

Tata se întoarce brusc.

— Lasă-l să se descurce singur. Nu te apropia de el.

În ciuda interdicției, la sfârșitul zilei mă furișez în șură. De la o distanță sigură mă uit la Mart, care zace pe spate, cu ochii în tavan. Își mișcă încet capul spre mine și deschide gura. Îi văd limba umflată și neagră. Înfiorată, fac un pas în spate.

— Nu pleca, spune el cu o voce greu de înțeles. Te rog.

Mă întorc, ignorând strigătele lui înăbușite, și iau o strachină de lemn de pe un raft. O umplu la pompă și mă întorc. Nu îndrăznesc să mă apropii; pun strachina jos și o împing cu o mătură spre Mart. El își lipește buzele de marginea ei și bea.

În tot acest timp mă uit la el uluită. Îi curge sânge din nas și din gură, ochii îi strălucesc de febră. Acolo unde bluza îi e ridicată, se văd sub piele pete vineții și negre. Și buboaie, și mai multe buboaie decât după-amiază.

Lângă cap are o cană goală, deci a mai fost cineva care i-a adus apă. Mai mult nu putem face.

— Catrijn, spune el cu voce răgușită când mă întorc.

Mă uit la el întrebător.

— Govert… l-ai omorât sau nu?

Preț de o clipă duc o bătălie lăuntrică, apoi spun încet:

— Mai contează?

Clatină încet din cap și se uită în sus, ca și cum ar întrezări deja lumea spre care se îndreaptă.

În dimineața următoare, când tata se duce să se uite, îl găsește pe Mart mort. Împreună cu Lau, îi înfășoară corpul într-un cearșaf și-l târăște la marginea drumului. De-acolo va fi luat în ziua următoare cu o căruță, așa cum se întâmplă cu toți morții.

Mama și cu mine spălăm podeaua cu multe găleți de apă fierbinte, apoi ne ardem toate hainele pe care le-am avut pe noi. Apoi zăvorâm șura și ne întoarcem la treburile noastre obișnuite.

Timp de mai multe zile, fiecare dintre noi e atent atât la starea lui de sănătate, cât și la a celorlalți. Orice tuse ușoară, orice semn cât de mică de febră, orice ușoară durere de cap sunt motive de mare îngrijorare. Mai ales starea mea e ținută sub o strictă observație. Când mă trezesc, primul lucru pe care-

l fac e să-mi controlez pântecul și subsuorile. Îmi trec de mai multe ori mâinile peste corp, să văd dacă mi-a apărut vreo umflătură. Pentru siguranță, apăs puțin cu degetele și, dacă nu descopăr nimic nici sub piele, respir de fiecare dată ușurată. Rămân atentă tot restul zilei, căci ciuma poată să apară brusc. Ca și ceilalți, iau de trei ori pe zi laudanum. Mă liniștește, ba chiar mă moleșește puțin. Nu știu dacă datorită laudanumului sau fiindcă Dumnezeu mai are ochi pentru mine, însă nu mă îmbolnăvesc. Nici familia mea, iar după o săptămână îndrăznesc să cred că am scăpat de ciumă.

Prin sat, molima a trecut ca o rafală de vânt, lăsând morți ici și colo. Ne vin vești la mâna a doua și despre situația din Alkmaar. Când văd trecând un negustor ambulant, mă duc până la marginea curții și-l întreb dacă știe ceva despre hanul La Treisprezece Bârne.

— Hanul de lângă Poarta Spiritelor? Da, e închis. Pe ușă e bătut în cuie un C mare.

Mă uit la el îngrozită.

— Doar nu se poate ca amândoi să…

— Dacă unul a luat ciuma, nu trece mult și o ia și celălalt. Dar cine știe, cucoană? Sunt și oameni care scapă. Nu vă pierdeți curajul.

Încerc, chiar dacă nu e ușor.

În ziua următoare trece altcineva care întărește vestea că hanul La Treisprezece Bârne e închis și că hangiul și soția lui au murit. În acea noapte adorm printre suspine.

La mijlocul lui august, numărul îmbolnăvirilor scade, așa că încep să mă gândesc la întoarcerea la Delft.

Mama ar prefera să rămân acasă până nasc, însă pentru mine e prea mult. Burta mă stinghereşte tot mai tare, dacă mai aștept, îmi va fi prea greu să călătoresc. Iar să plec la drum după ce nasc nu mi se pare nicidecum o idee bună. În plus, vreau să mă întorc. Mi-e dor de Evert și îmi fac griji. Nu doar pentru el, ci și pentru prietenii mei. Umblă vești atât de potrivnice despre situația din felurite orașe, încât nu știu la ce să mă aștept.

Plec într-o zi cu nori și vânt. Despărțirea e grea, fiindcă nu știm când ne vom revedea. Tata își sacrifică o zi de muncă și mă duce cu căruța o bună bucată de drum.

Mergând spre Zaanstreek, îmi spune la un moment dat:

— Nu-mi place că umbli singură pe drumuri. Și încă în starea ta. Chiar vrei să mergi pe jos până la Delft?

— La Haarlem iau barja trasă de cai.

— Când vor afla de unde vii, nu te vor lăsa să urci nici în ruptul capului. Toți cei care vin din nord sunt bănuiți.

— Știu. Dacă n-am ce face, merg pe jos.

Cufundată în gânduri, mă uit o vreme la peisajul ce-mi trece prin fața ochilor.

— Tată, nu-i ciudat că în Haarlem și în alte orașe n-a fost ciumă?

— Probabil că oamenii din orașele năpăstuite au păcătuit mai mult. La un moment dat, Domnul își pierde răbdarea.

— Cu unii pare că își pierde răbdarea mai repede decât cu alții.

Tata se uită la mine pieziș.

— Nici eu nu știu, fata mea. La asemenea întrebări nu găsești niciodată răspunsuri mulțumitoare, nici măcar din partea Bisericii. Trebuie să încercăm toți să ne trăim viața cu bunătate.

— E de-ajuns?

— Cred că da. Trăim, suntem sănătoși, ciuma ne-a ocolit. Asta înseamnă că ceva bun tot am făcut.

Trecem de cătunul Spijkerboor și o apucăm spre Knollendam. De-acolo voi merge singură mai departe. Mă uit drept în față, îndoindu-mă de ceea ce sunt pe cale să mărturisesc.

— Tată, e ceva ce trebuie să-ți spun.

El lasă hățurile pe spinarea calului și clatină din cap.

— Nu, copila mea, spune el, nu trebuie să-mi spui nimic.

Ne despărțim pe drumul de pe digul ce mărginește râul Zaan. O îmbrățișare, o sărutare și tata întoarce căruța. Îmi face cu mâna și pornește înapoi. Stau lângă stufărișul ce se leagănă

în vânt și mă uit după el. Abia după ce dispare în spatele unui pâlc de copaci, mă întorc și-mi iau bocceaua de jos.

Dacă merg cu pas întins, ajung în Haarlem înainte de căderea întunericului.

40

E un drum lung, însă nu neplăcut. Digul mă duce de la Knollendam spre Assendelft, de-a lungul râului ce șopotește liniștit printre zeci de mori de lemn. Mă opresc la câte una dintre ele pentru o gură de apă, uneori mi se oferă chiar o cană de lapte. Dau de cârciumi unde pot să mă odihnesc, să mănânc ceva și să fac rost de bandaje ca să-mi oblojesc picioarele dureroase.

Un țăran mă vede cu burta mare și mă ia în căruță până la Westzaan. Ciuma a ocolit acest ținut și pare ceva foarte îndepărtat. Mă bucur de peisajul minunat, de șorecarii și ereții care se rotesc sus, deasupra capetelor noastre, și de satele liniștite prin care trecem.

În Westzaan îmi iau rămas-bun de la țăran și umblu puțin prin port. E plin de mori și joagăre, vase vin și pleacă. Pentru o sumă modestă, nu mi-e greu să găsesc un loc pe unul dintre vasele care, cu velele cenușii fluturând în vânt, stă să plece. Căpitanul îmi spune că nu oprește în Haarlem, fiindcă oricum nu poate intra nimeni în oraș. În Leiden, ciuma bântuie pe străzi, deci nici acolo n-are ce să caute.

— Îmi descarc marfa în Spaarnwoude, unde cei din Haarlem pot veni să-și ia ce le trebuie. Iar apoi merg la Zaandam, care e un loc sigur, spune el.

— Știți pe cineva care să mă poată duce mai departe?

El dă din cap că da.

— Se aranjează. Unde trebuie să ajungi? În Delft? Mai e cale lungă până acolo.

— Încă e ciumă în oraș?

— După ultimele vești, nu.

— Cât de rău a fost?

— Nu la fel de rău ca în Leiden și Amsterdam, însă clopotele morții au bătut mult și-acolo.

Cu capul plin de gânduri negre, mă așez printre mărfuri și nu mai scot o vorbă tot drumul.

Înnoptez în Spaarnwoude. Barjele trase de cai nu mai circulă, însă căpitanul care m-a adus până aici aranjează ca în ziua următoare să mă urc pe alt vas. Cum legăturile regulate pe apă sunt întrerupte, pe canale și râuri e acum mare înghesuială de șalande, bărci și plute. Se folosește orice poate pluti pe apă.

În afara zidurilor orașelor se face în continuare negoț. Chiar și în jurul orașului Leiden, despre care umblă cele mai înspăimântătoare povești. Vasul pe care mă urc trece pe lângă el. Căpitanul mă lasă în Leiderdorp, fiindcă el merge în altă parte. Caut un han, iar în dimineața următoare pornesc la drum devreme.

Din păcate, nu găsesc nimic cu care să merg mai departe pe apă. Nimeni nu vrea să ia o străină. Nici pe uscat nu e nimeni dispus să mă ia în căruță.

— Spui că nu vii din Leiden, însă eu nu pot să știu, zice un țăran cu o căruță plină cu sfeclă. Cucoană, nu cred că vrea cineva să se pună într-o asemenea primejdie.

Nu-mi rămâne altceva de făcut decât să merg pe jos ultima bucată de drum. Nu pot merge foarte repede, însă chiar și așa, până diseară tot ajung acasă.

Urmez drumul de halaj de pe malul râului Vliet, care duce în linie dreaptă la Delft. Deși mi-am bandajat picioarele, bășicile mă chinuiesc. Când chiar nu mai pot, mă odihnesc, dar niciodată îndelung. Așa de aproape de casă, fiecare minut de întârziere e un minut prea mult. O vreme am reușit să țin la distanță incertitudinea chinuitoare în legătură cu soarta lui Evert, însă acum nu mai e loc de întors. Trebuie să aflu cum îi merge, dacă e bolnav, dacă trăiește încă.

Merg mai departe, pun pur și simplu un picior în fața celuilalt, ignorând oboseala. Nimeni nu mă ia în căruță și nici eu nu rog pe nimeni s-o facă. Aproape orice casă prin fața căreia trec spune aceeași poveste, aproape peste tot atârnă pe

ușă un mănunchi de fân sau litera C. În cătunele prin care trec plutește o duhoare grea, înăbușitoare. Aș prefera să ocolesc satele, însă asta ar însemna să fac un ocol prea mare. Așa că trec prin ele, pe străzi lungi și liniștite, din care pare să se fi stors ultima picătură de viață. Ferestrele multor prăvălii și case sunt acoperite cu scânduri bătute în cuie, piețele sunt pustii. Oricât de tare m-ar durea picioarele, grăbesc imediat pasul. De fiecare dată când las în urmă un asemenea sat-fantomă scot un suspin de ușurare.

Pe la prânz mi se face foame. Zidurile Delftului par aproape, dar nu sunt. Mai ales dacă ai burta goală. Apuc pe o cărare ce duce spre o gospodărie și intru în curte. Un câine legat în lanț latră ca turbat. Nu apare nimeni. Îmi îndrept privirea spre ușa casei și nu văd nici un C.

Înaintez șovăind și uitându-mă ici și colo prin magazii și dependințe deschise. Nu se mișcă nimic. Grajdurile sunt goale, însă după un colț zăresc pe o pajiște câteva vaci. De îndată ce mă văd, încep să mugească în neștire.

Prefer să nu intru în casă fără să cer voie, dar se pare că n-am de la cine, așa că n-am de-ales. Mă opresc în ușa bucătăriei și strig de câteva ori. Nu apare nimeni. Pe o masă lungă văd pâine, fructe și brânză. Mă uit cu jind, însă nu mă opresc.

Deschid ușa cu grijă și zăresc în față un coridor întunecat. Aud zgomot undeva în casă și mă opresc. Ascult cu atenție. Zgomotul nu se repetă. Însă deodată simt un miros urât. Mă întorc și vreau să plec. Izbituri în lemn.

Chiar dacă o voce îmi urlă în cap că trebuie să fug, nu o fac. Deschid ușa cea mai apropiată, care, așa cum m-am așteptat, dă spre camera de zi. Mă izbește o duhoare groaznică, un miros pe care am ajuns să-l cunosc bine.

E cineva în alcov. Izbiturile auzite înainte sunt făcute de cineva care lovește sălbatic în toate părțile cu mâinile și picioarele, scoțând țipete înfundate și din când în când câte un vaiet prelung. De frică și groază mi se pune un nod în gât. De la distanța asta pot să-mi dau seama că nu e un adult, ci un copil.

Mă îndrept încet spre alcov – fiecare pas e o victorie asupra mea. E o fetiță de cel mult șapte ani. Are șuvițe umede și blonde lipite de fața stacojie din pricina febrei. Pieptul i se

mișcă în sus și în jos cu repeziciune, totuși pare că nu are destul aer. E acoperită pe jumătate cu un cearșaf subțire, îmbibat de sudoare și puroi. Pe trupul mic și plăpând se văd cel puțin șase buboaie vineții și tot felul de vânătăi; toată pielea copilei e straniu împestrițată.

— Dumnezeule! șoptesc.

Nu trebuie să fii medic ca să vezi că nu se mai poate face nimic. Știu câte ceva despre ierburi de leac pentru suferințe ușoare, ca durerile în gât sau cele din timpul menstruației. Dar ce poți să-i dai cuiva care stă să moară de ciumă? Restul de laudanum pe care-l mai am n-o va salva. Cel mult îi va aduce un pic de ușurare.

Mă duc să-mi iau bocceaua pe care am lăsat-o la ușa bucătăriei. De îndată ce intru acolo, știu că între timp s-a schimbat ceva. E mai puțină lumină. În același moment văd de ce: în ușă stă un bărbat care se uită țintă la mine.

41

Preț de câteva bătăi de inimă păstrăm amândoi tăcerea, apoi eu spun:

— Îmi pare rău, am auzit pe cineva strigând.

El nu spune nimic, doar mă privește cu ochi întunecați. Acum, când mă uit mai bine, îmi dau seama că nu e decât un băiat. Aș zice că n-are mai mult de cincisprezece ani, e foarte înalt și are pe buza de sus o despicătură care îi ajunge până la nas.

— Voiam doar să-mi iau lucrurile. Am înăuntru o doctorie care o poate ajuta pe fată.

Fac semn spre boccea.

Se uită lung la mine, apoi ia bocceaua de jos și mi-o întinde.

Ușurată, o pun pe masă și caut prin ea. Băiatul vine lângă mine.

— Fata din alcov e sigur sora ta, nu? îl întreb.

El încuviințează din cap.

— Cum o cheamă?

—Willemijn. E bolnavă.
— Da, am văzut.
— O să moară.
E ceva neobișnuit în felul lui de fi și a vorbi, iar asta nu vine de la buza de iepure. Îl privesc cu atenție.
— Nu pot să o vindec, spun încet. Însă pot să-i alin durerile. Ești de acord?
El încuviințează din cap, iar eu scot ultimul urcior cu laudanum. În timp ce mergem spre camera de zi, el îmi spune:
— Mai întâi se îmbolnăvesc, iar apoi mor. Toți.
— În afară de tine. Cum se poate asta?
El ridică din umeri.
— Cum te cheamă? îl întreb.
— Lucas.
— Pe mine mă cheamă Catrijn. Mai sunt și alți oameni în casă, Lucas?
— Au murit toți. O să mori și tu?
— N-am de gând.
Asta mi-aduce aminte că trebuie să-mi iau porția de laudanum. În dulapul din camera de zi am văzut niște căni. Iau trei și pun în fiecare câte puțin laudanum. O cană i-o dau lui Lucas, pe cealaltă o golesc eu.
Băiatul se uită neîncrezător la lichidul fără nici o culoare.
— Ce-i asta?
— Bea și n-o să te îmbolnăvești.
În timp ce Lucas își golește cana strâmbându-se, eu mă ocup de Willemijn. De fapt, nu vreau să o ating, însă nu am cum să împiedic asta. Ca să poată bea, trebuie să stea în capul oaselor. Îi mai pun o pernă sub cap, ca să o ridic puțin și să-i pot turna laudanum printre buzele crăpate. Ea bea cu poftă, ca și cum n-ar simți cât de amar e.
— Mamă, murmură și mă prinde de mână.
Încremenesc, însă nu mă lasă inima să-mi trag mâna.
— Liniștește-te! spun încet atunci când ea începe să plângă. Sunt aici, cu tine.
Îi dau la o parte părul transpirat de pe față și-mi simt inima plină de milă. Ca să o liniștesc, îi cânt un vechi cântecel de leagăn, iar după o vreme, laudanumul începe să-și facă efectul.

Când feţişoara ei ascuţită se destinde, fetiţa adoarme. Îmi retrag mâna cu grijă.

— A murit? întreabă Lucas, care a stat tot timpul în spatele meu.

— Nu, doarme.

— Şi mama a adormit, dar nu s-a mai trezit.

Mă ridic de pe marginea alcovului şi-l întreb:

— Unde-i mama ta acum?

Lucas îmi face semn să-l urmez şi mă conduce afară, trecând prin bucătărie. Îmi sare numaidecât în ochi ceva ce n-am văzut când am ajuns aici. În curte, lângă dependinţe, sunt patru morminte proaspete.

În acea noapte dorm pe jos, în cameră cu Willemijn, cu ferestrele larg deschise ca să iasă duhoarea. Mi-e teamă să folosesc aşternuturile rudelor ei moarte, de aceea mă odihnesc pe bocceaua mea.

Nu mă mai tem de ciumă, ori poate că am obosit să mă împotrivesc morţii inevitabile. Dacă mi-a sosit ceasul, să vină să mă ia. Nu mă mai las zorită şi nici n-am de gând să părăsesc un copil pe moarte. Dacă primim ce merităm, atunci Dumnezeu trebuie să ţină seama de asta.

E o noapte agitată în care, beată de somn, mă tot duc împleticindu-mă până la alcov să-i dau lui Willemijn ceva să-şi astâmpere setea sau să-i alin durerea. Spre dimineaţă începe să-i curgă sânge din nas şi din gură. Ţinând-o de mână, stau lângă ea până moare.

Dimineaţă, Lucas apare din nou. Nu ştiu unde şi-a petrecut noaptea, în orice caz, nu în gospodărie. Poate că a preferat să doarmă sub cerul liber, ceea ce e de înţeles. Într-o mână îi atârnă doi iepuri morţi. În toată casa am dat peste bucăţi de blănuri de animale, iar acum e limpede cine era braconierul familiei. Nu m-ar mira dacă aş afla că Lucas a rătăcit prin împrejurimi în cea mai mare parte a timpului, chiar şi după ce familia lui s-a îmbolnăvit. Ăsta-i motivul pentru care încă trăieşte.

Îi dau porția de laudanum, mi-o iau și eu pe a mea și apoi îl pregătesc ușor pentru vestea că surioara lui a murit. Abia dacă reacționează. Din câțiva pași, ajunge la pat și se uită în jos, la trupușorul costeliv. Se întoarce brusc și iese din cameră.

Îl găsesc mai târziu în curte, unde sapă a șaptea groapă.

— N-ai vrea ca surioara ta să fie îngropată creștinește? întreb eu. Ar putea veni cineva să o ia.

Lucas scutură din cap și continuă să sape. Mă mai uit puțin la el și mă gândesc că probabil preferă să-i știe pe-ai lui laolaltă, nu într-o groapă comună. Mai târziu ar putea fi reînhumați.

Când groapa e destul de adâncă, ne întoarcem împreună în casă, o înfășurăm pe Willemijn într-un cearșaf, o ducem la mormânt și o punem înăuntru. Lucas umple groapa cu pământ, iar eu tai din trandafirii galbeni care cresc nespus de frumoși și de bogați lângă zidurile casei. Pun câțiva trandafiri pe fiecare dintre morminte. Rămânem câteva clipe să le privim în tăcere.

— Ai la cine să te duci? întreb eu în cele din urmă. Ai rude prin apropiere?

— Pe unchiul Jan și mătușa Barbara, în Delft.

— Atunci trebuie să mergi la ei.

Scutură din cap.

— Vreau să rămân aici.

Bineînțeles că nici nu poate fi vorba despre așa ceva. E prea mic să poată avea grijă de o gospodărie. Probabil că e luată în arendă, căci n-am văzut nicăieri lucruri de valoare care să dovedească o anumită bunăstare. Poate că animalele sunt ale lor, însă mă îndoiesc. Proprietarul va arenda curând gospodăria altcuiva, iar asta înseamnă că trebuie făcut ceva cu Lucas. E limpede că nu e normal și că nu-l poți trata ca pe orice copil de cincisprezece ani. Asta, împreună cu buza de iepure, nu-i lasă prea multe alegeri. Mi-l închipui ducând o viață de vagabond, asuprit în vreo slujbă sau arătat ca o ciudățenie pe la târguri. Oamenii pot fi cruzi cu cei diformi.

— Putem merge împreună. Și eu trebuie să ajung în Delft.

Îl privesc întrebătoare, pe jumătate convinsă că va scutura din nou din cap.

Spre surprinderea mea, încuviințează și intră în casă. Când mă duc după el să văd ce face, îl găsesc strângându-și lucrurile.

Cu voie sau fără voie, luăm căruța și calul. Caut prin casă lucruri de valoare și le pun într-un sac. Deși Lucas nu le dă importanță acum, asta se poate schimba într-o bună zi. Iau câte ceva din lucrurile fiecărui membru al familiei sale: păpușa lui Willemijn, agrafele cu care mama își prindea boneta de dantelă, pipa tatălui, o perie de păr a unei surori mai mari, praștii și căciuli ale frățiorilor lui. Nu le aflu numele, căci Lucas refuză să vorbească despre ei.

În timp ce el înhamă calul la căruță, eu mulg vacile care mugesc sfâșietor. Sunt obișnuită să fac asta, deci termin repede. Laptele îl luăm cu noi, în vase acoperite. Încărcăm și mâncarea rămasă, roți de cașcaval și cârnați uscați, iar apoi culeg fructele din pomi. Chiar și prunele, în ciuda faimei proaste. Nu-mi pot închipui că, după toate prin câte am trecut, voi lua ciumă mâncând o prună. La sfârșit îi dau drumul câinelui, care fuge imediat.

Apoi mă urc în căruță, iar Lucas se așază lângă mine. Când ieșim din curte, mai arunc o privire peste umăr către șirul de morminte.

Lucas se uită drept înainte.

42

Puțin după prânz ajungem în Delft. Trecem pe sub bolta impunătoare a Porții Hagăi și intrăm hurducându-ne în oraș. Spaima m-a făcut să fiu așa de încordată tot drumul, că mi s-au lipit hățurile de palmele umede. Caut întruna să descopăr semnele prăpădului făcut aici de ciumă. Lucrurile nu par disperate. Mă așteptam ca pe strada Oude Delft să văd pe uși mai multe litere C scrise cu var.

Urmând instrucțiunile lui Lucas, mă îndrept spre Molenstraat, unde rudele lui locuiesc și țin o brutărie. Unchiul Jan suflă din corn, în semn că pâinea tocmai a fost scoasă din

cuptor. În orice caz, presupun că e unchiul lui, căci Lucas îi face cu mâna.

Omul ia cornul de la gură și se apropie încet de noi, oprindu-se la oarecare distanță.

— Lucas! spune el.

Sar de pe capră și mă prezint. În câteva propoziții îi spun cum l-am cunoscut pe nepotul lui și că restul familiei lui a murit.

— Au murit? Toți?

Jan face un pas înapoi și, în același timp, pe fața lui se citește descumpănirea.

— Și-acum îl aduci aici? Vrei să luăm și noi ciuma?

— Lucas nu e bolnav. Dacă s-ar fi molipsit, s-ar vedea. Doar sunteți unchiul lui, cum să nu-l primiți în casă?

Jan nu răspunde imediat. În spatele lui apare o femeie sfrijită, cu fața ascuțită, care se uită curioasă la noi.

— Cine sunt oamenii ăștia, Jan? O, Doamne Dumnezeule, ăsta-i Lucas?

Preț de o clipă ne privește surprinsă, apoi înțelege de ce nepotul ei stă la ușă.

— Cornelis și Maria au murit, spune ea încet.

— Sunt părinții lui Lucas? întreb eu.

— Da. Maria e sora mea. Și ceilalți copii? Toți sunt…

Dau din cap că da.

Ochii Barbarei se umplu de lacrimi, însă nu dă nici un semn că se bucură să-l primească pe nepotul ei. Lucas rămâne în căruță și se uită absent în jos, la unchiul și mătușa lui.

— N-are ciumă, spun eu.

— Nu, după cum arată.

Barbara șovăie puțin înainte să se ducă la căruță.

— Hai, băiete, dă-te jos și să mergem înăuntru. Astea sunt lucrurile tale?

— Toate sunt ale lui, în afară de asta, spun eu luându-mi bagajul din căruță. Dacă mai vreți să mă întrebați ceva, să știți că stau în Gheer. Atelierul de ceramică Floare de Lotus.

— Îl știm, spune Jan.

— Știți dacă…?

Nu termin întrebarea, fiindcă mi-e teamă de răspuns.

Amândoi scutură din cap.
— În partea aceea de oraș n-ajungem niciodată, spune Jan.
— Înțeleg. Păi, atunci eu mă duc. Rămâi cu bine, Lucas.
— La revedere, spune el.
Îl salut înclinând capul, apoi mă întorc și plec.

Grăbindu-mă să ajung acasă, o iau de-a curmezișul prin centrul orașului. În Piața Târgului arunc o privire grăbită spre hanul Mechelen, pe ușa căruia, din fericire, nu văd nici un C. Străbat piața cu pași mari și intru pe cheiul canalului Koornmarkt, care dă în canalul Gheer. În tot acest timp număr literele C și mănunchiurile de fân de pe uși și simt cum în sufletul meu își face loc din ce în ce mai mult o speranță firavă. Când zăresc atelierul Floare de Lotus, încep să alerg într-acolo.

Șocul pe care mi-l provoacă C-ul mare și alb de pe ușă e ca o lovitură în piept. Rămân fără aer, simt că amețesc. Stau nemișcată în fața ușii atelierului de ceramică. Nu poate fi adevărat.

Ușa și fereastra prăvăliei sunt acoperite cu scânduri bătute în cuie, barjele stau nefolosite pe canal, nu mai e nici urmă de viață. Mă apropii de fereastră și mă uit printr-o crăpătură între două șipci. Înăuntru e marfă, ca-n vremurile obișnuite. Nu văd pe nimeni.

— Catrijn?

Mă întorc brusc. În spatele meu stă Jacob, cu pălăria în mâini.

— Te-ai întors, spune el.

Îl privesc fără să răspund, vrând să amân o clipă întrebarea inevitabilă. Însă nici măcar nu trebuie să întreb, căci răspunsul se poate citi limpede pe fața lui Jacob.

— Evert? șoptesc eu.

— N-a durat mult. I-a apărut un buboi și atât i-a fost. Unii oameni trec printr-o agonie ce ține mai multe zile, însă la el n-a fost așa.

Își răsucește întruna pălăria în mâini și oftează adânc.

— Muncitorii au plecat. Și Anna. Deodată nu mai era nimeni. De aia am închis tot.

Tristețea ce mă cuprinde e atât de cruntă, încât simt că mă sufoc. Mă împleticesc și Jacob mă prinde de braț.

— Vino, spune el.

Mă însoțește acasă la Engeltje și Quirijn, care mă întâmpină înduioșați. Mă conduc în camera de zi și îmi dau niște vin roșu ca să mai prind ceva culoare în obraji.

Amorțită, ascult ce-mi povestesc ei despre ultimele zile ale lui Evert și despre grijile pe care și le făcea pentru mine. Îmi spun că i-a pus să-i promită că vor avea grijă de mine. Adeveresc că n-a suferit mult, că a murit mai repede decât se așteptaseră. Apoi vine vorba de ceilalți morți din rândul cunoștințelor noastre, precum Aleid și gemenii ei. Doar Isaäc a scăpat, fiindcă era la Haarlem pentru un proces. Când s-a întors în Delft, soția și copiii lui erau deja înmormântați.

Și Anna a murit. La câteva zile după plecarea mea, fugise de ciumă la o verișoară din Leiden, chiar orașul în care ciuma lovise cel mai crunt. Copiii ei, care au rămas în Delft și sunt bine sănătoși, le-au dat trista veste.

Lucrurile groaznice pe care le aud mă împietresc. Nu există durere mai mare, nu ai mai multe lacrimi decât poate vărsa trupul tău. La un moment dat nu mai poți nici să plângi, ce-ți rămâne e doar mutenia.

Mă ridic încet.

— Ce-o să faci? întreabă Engeltje.

— Mă duc acasă, spun eu. Quirijn și Jacob, ați putea să scoateți scândurile de la ușă și de la ferestre? Vreau să intru.

În atelierul de ceramică e o liniște ciudată. Căzile cu smalț de cositor, roțile de olărit și lăzile cu vase de ceramică stau acolo ca și cum ar fi duminică și mâine s-ar lua lucrul de la început ca de obicei. Doar vopseaua uscată din boluri și cuptoarele reci trădează faptul că adevărul e altul. După ce scândurile au fost scoase de la ferestre, lumina soarelui se revarsă din nou înăuntru, lăsând să se vadă stratul de praf așternut peste vasele de ceramică și mese.

— Dacă pot să fac ceva pentru tine..., spune Quirijn.

Fără să mă întorc, îi răspund:

— Aș vrea să rămân puțin singură.

Pașii se îndepărtează, ușa se închide. Trag adânc aer în piept, închid ochii și mă las pradă durerii.

— Evert, șoptesc.

Săptămânile trecute mi-am închipuit de atâtea ori cum o să fie când ne vom regăsi, încât nu pot să cred că nu-l voi mai vedea niciodată. Că a dispărut din viața mea fără să-l pot îngriji în ultimele ceasuri, fără să-mi pot lua rămas-bun cum se cuvine. Ce-o fi simțit oare când a descoperit acel buboi? S-a gândit la mine când febra îi chinuia trupul și sângerările îl slăbeau? Și unde e înmormântat? În biserică sau în groapa comună, așa cum se întâmplă adesea în timpul molimelor? Sper din toată inima să fie în biserică.

Rătăcesc prin încăperile goale ale atelierului, prin prăvălie, apoi urc încet scara, să ajung la etaj. În camerele de locuit, aerul e închis, se simte că n-a mai fost deschisă de mult timp nici o fereastră. În rest, totul e ca și cum Evert s-ar putea întoarce în orice clipă. Pe masă e o farfurie cu pește și fasole de care nu s-a atins nimeni, iar lângă ea, o cană de bere răsuflată. Mai văd și registrul de casă, pe care probabil îl răsfoia când l-a prins ciuma.

Cearșafurile și salteaua de paie au fost luate din alcov. Regula e ca atunci când cineva moare de ciumă să se ardă așternuturile pentru a preveni molipsirea.

Stau câteva clipe și mă uit la alcovul gol, apoi deschid larg ferestrele.

Evert e îngropat la Biserica Nouă. Însoțită de Quirijn, Engeltje, Johannes și Digna, trec să-i văd mormântul. Mă uit îndelung la lespedea gravată și încerc să-mi închipui cum zace acolo jos. Încă neputând să cred ce văd, mă aplec și ating literele numelui său.

Mattias ar trebui să fie acum aici, și Adriaen. Am trimis veste la Amsterdam și în scrisoarea de răspuns scrie că Adriaen e în convalescență după ciumă și se simte prea slăbit pentru a călători. Brigitta e bine. Iar Mattias colindă mai departe prin lume și n-are nici cea mai mică idee despre toate cele întâmplate aici.

Poate că nu se mai întoarce niciodată și rămâne în acea lume necunoscută. Poate că a murit și el.

— L-ai făcut pe Evert foarte fericit, Catrijn, spune Johannes. Foarte mult timp a fost un om nefericit. Mă bucur că măcar a mai avut parte de câteva luni frumoase.

Încuviințez vag din cap și mă duc la mormântul lui Aleid. Ne rugăm, mai stăm puțin de vorbă, iar apoi ieșim încet din biserică.

— Poate că e cam devreme, dar știi ce-o să faci acum? întreabă Engeltje după ce ajungem acasă.

A venit cu mine și acum bem ceva într-un colț însorit al curții pustii. Iau o înghițitură de bere și scutur din cap.

— Chiar nu știu.

— Ai putea să vinzi afacerea. A mers bine, deci ai putea scoate o grămadă de bani. Și acum e a ta.

E adevărat. Nu trebuie să-mi caut de lucru, nu trebuie să țin gospodăria altcuiva sau să frec podeaua vreunei bucătării. Am o afacere, o afacere la care nu mă pricep absolut deloc.

— Sunt mulți interesați de Floare de Lotus. Câțiva au întrebat deja dacă e de vânzare, spune Engeltje.

— Nu știu, răspund eu. Nu cred că ar fi bine să fac asta.

— Te înțeleg, scumpa mea, sigur că da. Ai ajutat mult la înflorirea atelierului, sigur că-ți va fi greu să-l vezi ajungând pe alte mâini. Dar ce altceva îți rămâne de făcut acum, când nu mai e Evert? Ca văduvă a lui ai dreptul să preiei afacerea, însă ca femeie n-ai nici un cuvânt în fața legii. Trebuie să lași partea legată de afaceri în seama unui bărbat.

— Pot să angajez un șef de atelier.

— Sau ne vinzi afacerea nouă, lui Quirijn și mie, și lucrezi pentru noi. Ne-ar prinde bine o pictoriță bună.

— Vorbești serios?

— Sigur. Te plătim bine.

Mă uit afară, unde Quirijn și Jacob umplu găurile lăsate de cuie în ramele ferestrelor cu un amestec de rumeguș și clei.

Niște lovituri de picioruțe în pântec mă distrag și-atunci mă uit în jos. Ce și-ar fi dorit Evert? Pentru început, să pot avea grijă de mine și de copilul nostru. Fără îndoială, ar fi vrut să-i lase afacerea copilului său, indiferent dacă va fi un fiu sau o

fiică. Nu contează ce vreau eu – e datoria mea față de el să încerc să păstrez atelierul Floare de Lotus.

43

Nu întâmpin nici o problemă când caut alți oameni. De îndată ce anunț că voi redeschide atelierul, vin de peste tot. Meseriași minunați, unii dintre ei fugiți din sudul îndepărtat când ciuma bântuia în Flandra. Tocmesc altă menajeră, Heijltje, o fată abia trecută de douăzeci de ani, care știe ce înseamnă munca.

Și, ca să fiu sinceră, și Jacob mi-e de mare ajutor. Cine și-ar fi închipuit că am să ajung să-l prețuiesc vreodată din nou? Împreună vedem pe cei care vor să se angajeze: ceramiști, pictori, muncitori care frământă lutul cu picioarele, modelatori și fochiști. În cele din urmă, eu sunt cea care hotărăște, însă Jacob pune niște întrebări atât de bune și vine cu argumente atât de logice, încât nu-i pot ignora opinia.

Îi primesc înapoi pe Klaas și Lambert. Au fugit de ciumă la rude din satele vecine și acum sunt fericiți că se pot întoarce la muncă. Jacob nu crede că e o idee bună și încearcă să mă facă să mă răzgândesc, însă mă țin tare. Evert nu s-a plâns niciodată de băieții ăștia, dimpotrivă, și sigur i-ar fi primit înapoi.

— Faci cum crezi, spune Jacob ridicând din umeri. Problema nu e că sunt tineri, ci că sunt înceți. De fapt, sunt pur și simplu leneși. Dar acum avem nevoie de oameni. Mai târziu putem să-i dăm afară oricând.

Folosește din ce în ce mai des cuvântul „noi“. Bag de seamă, însă nu spun nimic. Probabil pentru că pune mult suflet în asta. Câtă vreme e limpede cine conduce, nu contează prea mult pentru mine.

La o săptămână după venirea mea acasă, în ușă apare deodată Frans.

— Am auzit că te-ai întors, spune el. Și că Evert a murit.

— Da.

— Îmi pare rău. Condoleanțe.
Doar dau din cap în tăcere.
— E adevărat că se deschide iar Floare de Lotus?
— Da, în curând.
— Tu vei conduce afacerea?
— Da. Aș vrea să te întorci, Frans. Am nevoie de tine.
Frans mă privește o vreme fără să scoată o vorbă.
— Cum vei face?
— Ca văduvă, am dreptul să preiau atelierul soțului meu. Am nevoie doar de un maestru ceramist și de cineva care, în numele meu, să se ocupe de afaceri.
— Și ai găsit deja pe cineva?
— Încă nu. Jacob mă ajută, însă nici el nu se pricepe la lucrurile astea.
Gânditor, Frans își plimbă privirea peste fațada prăvăliei.
— Eu da. Evert m-a luat mereu să-l ajut în afacerile lui.
— Bine, atunci tu te ocupi de administrare, contracte, trimiterea mărfurilor, lucruri de felul ăsta, iar eu conduc atelierul. Angajăm pe cineva pentru cuptoare.
— Vreau însă o leafă mai mare.
— O vei avea, spun eu deschizând ușa mai larg.

Munca pe brânci e un leac bun pentru tristețe. Nu-ți umple golul din suflet, însă te face să nu te mai gândești așa de mult la el. Mi-e dor de Evert, mi-e dor de corpul lui puternic și cald, de vocea lui groasă și de privirea iubitoare cu care se uita la mine. Se va mai uita vreodată cineva așa la mine? Da, Jacob, dar asta e altceva. Ochii lui par că pătrund prin hainele mele, oricâte straturi aș avea pe mine.
Am grijă să nu fiu singură cu el atunci când vorbim despre afaceri. Și sunt multe de vorbit. Quirijn mă ajută să găsesc un maestru ceramist, Korstiaan Zegers, care locuiește de puțin timp cu familia sa în Delft. De îndată ce-și începe treaba, lucrurile se mișcă repede. Floare de Lotus revine la viață. Lutul adus de căruțe în curte e descărcat în bazine, unde apoi muncitorii îl frământă cu picioarele până scot din el toate bulele de aer. În atelier, olarii sunt la roțile lor, căzile se umplu cu smalț de cositor și se încălzesc cuptoarele. Se fabrică din

nou ceramică alb-albastră și afacerile merg bine. Nimănui nu pare să-i pese că atelierul e condus de o femeie, câtă vreme ceramica e bună. Și asta se întâmplă. E smălțuită fără cusur, decorațiunile în albastru de cobalt sunt lucrate cu mână iscusită și sigură.

Primim atâtea comenzi, încât rafturile de uscare sunt pline de farfurii, boluri și platouri de lut, care-și așteaptă rândul să fie puse în cuptoare. Fac loc în podul casei, astfel încât să putem pune și acolo ceramică la uscat.

Într-o zi, în timp ce trebăluiesc prin pod, aud pe cineva că urcă scara poticnindu-se. Mă uit peste umăr și văd apărând capul lui Jacob. Mă ridic imediat.

— Am venit să văd dacă ai nevoie de ajutor, spune Jacob intrând în pod.

— Nu, abia mai târziu, după-masă. Olarii încă mai au de lucru. Până una-alta mai fac un pic de loc.

— Frumoasă încăpere. Foarte mare.

Încuviințez din cap și mă întorc cu spatele, în speranța că va pleca. Într-adevăr, îi aud pașii, însă ei se apropie. Când mă întorc, văd că a ajuns chiar în fața mea. Fac un pas în spate, însă imediat el mai face un pas spre mine. Nu spune nimic, mă privește doar, iar eu știu exact ce urmează.

— Jacob, nu trebuie..., spun eu.

Mă trage spre el și mă sărută pe gură. Reușesc să mă eliberez din strânsoarea lui și-l privesc furioasă.

— Ia zi, ce-ți trece prin cap?

— Hai, Catrijn. Să nu-mi spui că nu simți că între noi e ceva!

— Nu simt absolut nimic. Sau da, simt că sunt supărată fiindcă vii aici să mă tulburi. Du-te jos și lasă-mă în pace.

Mă privește surprins, apoi râde scurt.

— Mereu îndărătnică. Un bărbat trebuie să-și dea osteneala ca să te cucerească, nu? Asta-ți place. N-am nimic împotrivă, să știi, dar acum gata cu joaca. Vreau să fii limpede.

— Joacă? Despre ce vorbești? Cred că am fost destul de limpede.

Pentru o clipă, răspunsul meu pare să-l deruteze, însă își revine repede. Bagă mâinile în buzunare, ca și cum ar vrea să arate că nu mă mai atinge, și spune:

— Te iubesc.

Acum e rândul meu să mă uit mirată.

— Ce-ai zis?

— Ai auzit bine. Te iubesc, te vreau. Sunt îndrăgostit de tine încă din vremea când erai măritată cu Govert.

Abia dacă-mi pot crede urechilor.

— Păi, atunci ai un fel foarte ciudat de-a o arăta.

— De ce spui asta? Nu ți-am făcut niciodată vreun rău. Ba chiar te-am protejat.

Îmi vine să izbucnesc în râs, însă furia care mă cuprinde e mai puternică.

— M-ai amenințat, m-ai șantajat și mi-ai cerut jumătate din averea mea.

Jacob oftează adânc.

— Iar începem cu asta? Ți-am făcut un mare bine ținându-mi gura și, în schimb, tu mi-ai dat o mână de ajutor când rămăsesem lefter. A fost o înțelegere bună, nu? Catrijn, ascultă-mă, să te denunț ar fi fost ultimul lucru pe care l-aș fi făcut. Mart m-a plătit să dau de urma ta, însă nu i-am spus niciodată unde ești. De ce? Pentru că am știut întotdeauna că suntem făcuți unul pentru celălalt. Nu vezi cât de mult semănăm? Suntem făcuți din același aluat. Știm ce vrem și nu lăsăm pe nimeni să ne împiedice să obținem ce ne dorim.

În tăcerea care se lasă, nu știu ce să spun. Doar că se înșală întru totul, însă nu mi se pare potrivit să spun asta acum, când sunt singură cu el în pod. Ne uităm țintă unul la altul până când Jacob începe din nou să vorbească.

— Te-am luat pe nepregătite, spune el. A trecut prea puțin timp de la moartea lui Evert, deși știm amândoi de ce te-ai căsătorit cu el. Nu că ți-o iau în nume de rău, te înțeleg bine. Zi-mi când ești pregătită să începi o nouă legătură. Aștept.

Spunând asta, se întoarce și coboară pe scară la parter.

44

Uneori, când credem că înțelegem viața, cu toate suișurile și coborâșurile ei, când credem că nu ne mai poate oferi surprize prea mari, aceasta ia o întorsătură la care nu ne-am așteptat. Nu știu cum să iau lucrurile astea, nici ce va face Jacob dacă îl resping. În același timp mă întreb dacă nu cumva l-am judecat greșit. Nu contează, nu mă simt atrasă de el. Și nici n-am nevoie de el, sunt destui bărbați interesați de o văduvă cu afacere prosperă. Pentru cele mai multe femei care rămân dintr-odată singure, e mai bine să se recăsătorească, însă eu nu am deocamdată nevoie de o nouă căsnicie.

Într-o sâmbătă după-amiază, după ce am împărțit lefurile, Klaas rămâne în urmă. Așteaptă până când toată lumea a ieșit din birou și apoi începe șovăitor:

— Aș vrea să vă spun ceva.

Îl privesc întrebător.

— Voiam să vă spun că mă bucur că ați preluat afacerea. Patronului i-ar fi plăcut.

— Așa cred și eu.

Îi zâmbesc cu bunăvoință.

— N-am spus-o niciodată, însă mi se pare groaznic că nu mai e.

— Da, încuviințez eu.

— Nici eu nu înțeleg prea bine. Mi-a fost teamă să nu mă îmbolnăvesc la rândul meu. Dar patronul mi-a zis că n-are decât o simplă răceală, că nu e ciumă și nu trebuie să plec. Apoi mi-a arătat că n-are buboaie, și-atunci am rămas. Însă în ziua următoare, patronul n-a apărut, iar când Frans s-a dus să se uite, l-a găsit mort.

— Așază-te, Klaas. Spune-mi, cât timp a fost bolnav soțul meu? Când a început?

— A fost câteva zile foarte răcit. Din câte zicea el, nu era ciumă, și nici nu părea să fie. Nimeni nu știa cum începe ciuma, așa că ne-am făcut totuși griji. Atunci, câțiva băieți au plecat, ca să se ferească de primejdie. Dar fiindcă patronul era așa de sigur că nu e nimic grav și fiindcă nu-i apăruseră buboaie, eu am rămas. Avea foarte mare nevoie de mine, după ce jumătate dintre băieți plecaseră.

— Ai fost foarte loial. Și-apoi? A avut febră, l-a durut ceva?

— Era obosit. Doamna Engeltje van Cleynhoven a trecut să-l vadă și l-am auzit pe patron spunându-i că vrea să se culce devreme.

— Era îngrijorată doamna Van Cleynhoven?

— La început, da. I-a pus câteva întrebări să afle ce are și l-a sfătuit să doarmă mult, că apoi se va simți mai bine.

Poate ciuma o fi lovit seara târziu. Am auzit vorbindu-se mult despre asta. Iar Evert nu se simțea bine de câteva zile. Totuși nu înțeleg pe deplin cum de s-a întâmplat așa de repede.

— Klaas, cine a fost ultimul care l-a văzut pe soțul meu?

— Jacob, spune băiatul. Pregătise o doctorie și s-a dus sus cu o ceașcă să i-o dea patronului.

Încerc să-mi aduc aminte cum era în cameră când am intrat prima oară după ce m-am întors. N-am văzut nici o ceașcă.

— Ce fel de doctorie era?

Klaas ridică din umeri.

— Avea o culoare ciudată. După ce am făcut ordine în atelier, m-am dus și eu sus. Știam că nu e voie, că n-am ce să caut în casa patronului, însă am vrut să văd dacă pot să ajut cumva. Jacob era de mult acolo. Ajunsesem la jumătatea scării când l-am văzut coborând. Mi-a zis să mă întorc în atelier, că patronul doarme.

— Ce-a făcut când te-a văzut pe neașteptate? S-a speriat?

— Puțin, nu foarte tare. Mi-a făcut semn să mă întorc jos.

— Te-ai dus totuși mai târziu să vezi ce se întâmplase?

Klaas scutură din cap.

— L-am crezut, m-am gândit că patronul doarme.

Ceva din tonul lui îmi atrage atenția.

— Asta ai crezut atunci. Nu și mai târziu?

— A doua zi, când am auzit că patronul murise, n-am putut să nu mă gândesc la acea doctorie. Jacob a coborât scara cu ceașca goală, încercând să o ascundă la spate. Au curs câteva picături și, în ziua următoare, când m-am dus să mă uit, am văzut niște urme pe scară. Foarte mici, căci picăturile intraseră cu totul în lemn. M-am întrebat întruna ce fel de doctorie ar fi putut fi.

Privirile ni se întâlnesc. Tăcerea dintre noi e plină de gânduri nespuse.

— Mulțumesc, Klaas, zic eu. Asta să rămână între noi.

Îndată după plecarea lui Klaas, mă ridic și mă duc să cercetez scara din casă.

În aceeași seară stau cu Engeltje și Quirijn în camera lor de zi. Am intrat tocmai când se pregăteau să cineze și-atunci m-au invitat la masă. Cât mâncăm, cu copiii în jurul nostru, nu spun despre ce vreau să discut cu ei, însă de îndată ce rămânem singuri, aduc vorba de ultima zi a lui Evert.

Puțin încurcați, Engeltje și Quirijn se uită unul la altul. Sigur ei cred că mă simt mai bine și nu vor nicidecum să mă tulbure din nou. Dar se vede treaba că am un aer calm, căci Engeltje îmi spune ce vreau să aud.

— E adevărat că la sfârșitul după-amiezii am fost pe la el. Nu se simțea bine, îl durea în gât și era foarte obosit, însă nu era prea îngrijorat din pricina asta. Nu știu dacă se prefăcea. L-am sfătuit să se culce devreme, și el a spus că așa va face. A fost ultima oară când l-am văzut.

— Și a doua zi, când ai aflat că murise?

— Atunci m-am dus la voi acasă, spune Quirijn. Frans îl găsise pe Evert și a venit să mă anunțe. Avea un aer senin, ca și cum ar fi murit în somn. Ciuma trebuie să fi lovit repede. Se întâmplă des.

— De unde știi că a avut ciumă? Ai văzut buboaie?

— Nu, era pus un cearșaf pe el, până la piept. Nu m-am uitat dedesubt, dar am văzut că avea pe gât niște pete negre-albăstrii. Ca să fiu sincer, mi-a fost teamă să mă apropii.

— Și Frans?

— Frans nu l-a atins. Când l-a văzut, a fugit din cameră și a venit la mine.

— Și-apoi au venit cioclii să-l ia, spun eu.

Quirijn încuviințează din cap.

— Îmi pare rău, Catrijn, spune el fără să adauge de ce.

Probabil pentru că a stat departe de prietenul lui cel mai bun atunci când acesta era bolnav și pentru că, după moartea lui, n-a îndrăznit să-i treacă nici măcar pragul camerei.

Le mulțumesc prietenilor mei pentru cină și mă întorc acasă, pe cheiul canalului Gheer. Zilele încep iar să se scurteze,

seara se lasă tot mai devreme peste canal. Atelierul e luminat de lumânări și de flăcările focului din cuptoare, care nu se sting niciodată. Frans e în schimbul de noapte și, când intru, tocmai aduce un coș cu lemne. N-am vorbit niciodată în amănunt despre împrejurările morții lui Evert. Îl întreb ce știe, însă nu aflu prea multe. Întărește ce mi-a spus Quirijn: Evert avea un aer senin. Doar vânătăile de pe piept și de pe gât ar fi putut fi o dovadă că fusese victimă a ciumei.

— Atunci ar fi trebuit să fi avut pe undeva și vreun buboi, spun eu.

— Probabil că da, însă nu l-am văzut.

Frans își cere scuze din priviri.

— Nici n-am căutat, Catrijn. Mi-a fost teamă să-l ating.

— Înțeleg, spun eu.

Chiar înțeleg. Nu doar ce-mi spune Frans, ci totul. Am bănuit asta după-amiază, când am cercetat pata de pe scară, și știu sigur când mă duc sus și privesc cu atenție alcovul. De când m-am întors acasă, n-am dormit în el. Cu toate că așternutul și salteaua de paie atinse de boală au fost scoase, eu tot n-am curaj să-l folosesc. În bucătărie mai e un alcov, și acum dorm în el. Dacă n-aș fi făcut asta, aș fi văzut mult mai devreme pata de pe rama patului din alcovul nostru.

45

În acea noapte nu închid un ochi. Ore în șir mă macină gândurile și adorm abia spre zori. Nu pentru mult timp: când mă trezesc, parcă tocmai am închis ochii. Nu știu ce m-a trezit. E duminică și peste Gheer, întotdeauna atât de animat, domnește o liniște senină.

Stând la fereastră, care dă spre curtea pustie, mă gândesc încă o dată bine la planurile mele. Discuția pe care o voi avea poate fi începutul unor mari necazuri, însă poate și să pună capăt neliniștii din capul meu.

Mă îmbrac în haine de sărbătoare să merg la biserică, îmi pun cea mai frumoasă bonetă de dantelă și, după un mic dejun

ușor, mă duc la Biserica Nouă. De obicei mergeam împreună cu Evert, acum simt alături un gol dureros. Dar asta nu durează foarte mult. Pe drum mă întâlnesc cu atâtea cunoștințe, încât atunci când ajungem la biserică suntem deja un grup destul de mare. În timp ce mă așez, îl văd pe Isaäc, care, cu spinarea aplecată, stă în banca lui, fără soție și copii. Multe familii din Delft sunt în doliu, însă nimeni n-a fost atât de greu încercat ca el.

După slujbă, fac în așa fel încât să ajung lângă Isaäc când ne îndreptăm spre ieșire.

— Catrijn, spune el zâmbind vag.

— Ce mai faci?

— Ah… cred că-ți poți închipui.

Încuviințez din cap.

— Dar tu? Te descurci cât de cât?

— Da, sigur.

— Trebuie să fie greu ca într-un an și jumătate să rămâi de două ori văduvă.

— Nu-i ușor, însă mă descurc.

Ieșim împreună din biserică, în soarele de septembrie.

— Aleid și copiii purtau la gât câte o punguță cu piatră mărunțită, spune Isaäc. Ea era convinsă că i-ar proteja. În Delft, multă lume a crezut asta când a lovit ciuma, în unele locuri au apărut scobituri în pietrele bisericilor. Am spus atunci că nu putea fi voia lui Dumnezeu să-i distrugem templul.

— Încet-încet, am ajuns oricum să nu mai știu care e voia lui Dumnezeu, spun eu, iar Isaäc încuviințează.

— Viața nu-i ușoară, adaugă el, dar pentru asta nu putem să-L învinovățim pe Dumnezeu. Oamenii sunt plini de păcate.

— Bineînțeles, ca primar știi asta foarte bine.

— Sigur. E uimitor cât de puțin le pasă oamenilor de reguli și legi. Tineri, bătrâni, bărbați, femei… În cele mai multe cazuri e vorba de mici nelegiuiri. Și totuși…

— Chiar așa? Sunt atât de puține fapte grave? De pildă, omoruri?

— Multe dintre cele săvârșite sunt cauzatoare de moarte. Însă crima cu premeditare e mai puțin obișnuită. Acum câteva

luni mi s-a cerut să iau parte la un proces în Leiden, unde o femeie își otrăvise soțul pentru că se îndrăgostise de alt bărbat. Apoi fugise la Delft.

— Și a fost condamnată?

— Sigur că da. La spânzurătoare.

Ne oprim în mijlocul pieței.

— Dar cum dovedești așa ceva?

— Că acea femeie și-a otrăvit soțul? Foarte simplu: s-a găsit otravă de șobolani în haznaua ei. Acolo aruncase ce mai rămăsese. Și, după spusele doctorului, soțul ei avusese toate semnele otrăvirii.

— Ar fi putut și altcineva să-i dea otrava.

— Nimeni altcineva nu avea de ce să facă asta. Când l-am luat la întrebări pe ibovnicul ei, a recunoscut că femeia punea la cale așa ceva de mai mult timp. El se împotrivise, totuși ea trecuse la fapte. Pe el nu l-am putut învinui de nimic, fiindcă n-am avut nici o dovadă împotriva lui. Împotriva ei, da. În cele din urmă și-a recunoscut vina.

— După ce a fost luată zdravăn la întrebări.

— Nu, la așa ceva se ajunge doar când cineva e prins asupra faptei. Și-apoi mai avem nevoie de o mărturie pentru a putea executa sentința. Dacă există îndoieli, nu i se smulg răspunsuri pe scaunul de tortură, ci doar e luat zdravăn la întrebări. Uneori ajută și câteva zile de izolare în temniță. Scaunul de tortură nu se mai folosește chiar așa de des – la urma urmei, trăim totuși în secolul al șaptesprezecelea.

— Deci, dacă refuzi să-ți recunoști vinovăția, nu poți fi condamnat.

— Cam așa ceva. Cu condiția să nu fi fost prins asupra faptei de mai mulți oameni.

— De mai mulți oameni?

— Da, un singur martor nu-i de-ajuns. Altfel, cineva ar putea fi condamnat pentru că altcineva vrea pur și simplu să-i facă rău. De asta e nevoie și de alte dovezi.

E ca și cum soarele ar străluci mai puternic, sporindu-și căldura, ca și cum sunetele și culorile din jurul meu ar fi mai vii și mai vesele.

— Așa e în toate orașele? întreb eu.

— Bineînțeles. Procesele se judecă la fel în toată țara. Dar de ce îmi pui atâtea întrebări, Catrijn? Sper că n-ai nimic pe conștiință.

Râde când spune asta, însă mă privește cu atenție.

Născocesc repede un motiv al curiozității mele.

— Am un muncitor pe care îl bănuiesc de furt. Mă întrebam ce trebuie să fac în situația asta.

— Dacă ai nevoie de ajutor, pot să-l iau la întrebări.

— E doar o bănuială. Poate că acele lucruri s-au pierdut pur și simplu. Mai aștept puțin. Mulțumesc, Isaäc.

Îi zâmbesc și mă întorc, dând de înțeles că vreau să merg acasă.

— Cu plăcere. Te poți bizui oricând pe mine.

Cu o mică plecăciune și încă un zâmbet, îmi iau rămas-bun și mă îndepărtez. După ce traversez piața și intru pe o străduță lăturalnică, mă încumet să arunc o privire scurtă peste umăr și îl văd pe Isaäc urmărindu-mă din ochi.

46

A doua discuție pe care trebuie să o port aș fi preferat să o amân până luni, când voi fi înconjurată din nou de oameni, însă când ajung acasă, găsesc ușa atelierului deschisă. Intru și îl văd pe Jacob lângă cuptoare.

— Ce faci aici? îl întreb eu.

— Veghez focul, spune Jacob uitându-se țintă la unul dintre cuptoare.

— N-ai fost la biserică?

— Nu, nu mai merg de mult.

Se întoarce spre mine.

— Și voiam să vorbesc cu tine. A trecut destul timp, Catrijn. Vreau un răspuns.

— Mâine.

— Nu, azi. Știi deja ce vrei să-mi spui mâine.

— Bine. Nu mă căsătoresc cu tine, Jacob. Nu te iubesc și nici pentru afaceri nu văd vreun folos într-o căsătorie cu tine.

Așa, am spus-o. Calmă și stăpână pe mine.

Fața lui Jacob își schimbă cu totul expresia, de parcă ar fi fluidă. În ochi i se ivește o lumină rece și zâmbetul îi dispare.

— Nu vezi un folos pentru afaceri? Înseamnă că nu te-ai gândit bine, Catrijn. Pot să-ți distrug tot atelierul și să te ruinez.

— Nu poți.

Siguranța mea calmă îl face să șovăie – văd asta după cum începe să se încrunte.

— Te dau afară. Aproape că uitasem să-ți spun.

Vine încet spre mine.

— Nu poți să faci asta. Nu poți să mă dai afară.

— Ba da, tocmai am făcut-o. Vreau să-ți iei lucrurile și să pleci din Delft. Dacă până mâine-dimineață n-ai plecat, mă duc la primar și te denunț pentru crimă.

Fața lui merită pictată.

— Tu mă denunți pe mine?

— Pentru că l-ai omorât pe Evert. Nu știu ce i-ai dat, dar sigur nu l-a ajutat să-și revină. Ce-ai pus în fiertură? Cred că era degetariță, ca să-i oprească inima. Știi destule despre ierburi ca să fierbi o poțiune. A picat numai bine molima asta. Un moment foarte potrivit ca să omori pe cineva fără să trezești bănuieli. Cred că i-ai pus în mâncare și băutură porții din ce în ce mai mari, până a murit. Asta explică de ce avea un aer calm; i se oprise inima.

Jacob râde. Nu pare deloc râsul unui om șocat, ci mai degrabă al unuia plin de admirație.

— A avut ciumă, Catrijn. Mai mulți oameni au văzut asta.

— Ce-au văzut? Vânătăile pe care i le-ai lăsat pe gât? Ieri-seară am amestecat culori până am obținut albastrul din miez de noapte. Exact acea culoare care poate sugera o vânătaie. Din păcate, ai vărsat un pic și pe jos. Pe scară și pe marginea alcovului.

Continuând să zâmbească, Jacob se apropie de mine.

— Dar bineînțeles că n-o să spui asta nimănui. Fiindcă nici tu nu ești chiar așa de bună și de nevinovată, Catrijntje. Nu mi-ai spus niciodată cum te simți atunci când apeși o pernă pe fața cuiva până moare. S-a trezit Govert? A încercat să se apere? Știa ce urma să se întâmple? Măcar Evert nu și-a dat

seama de nimic, dar nu același lucru pot să-l spun despre ce-ai făcut tu. Așa că poți să mă acuzi, însă tu nu ești cu nimic mai bună decât mine.

— Govert mă bătea. Mi-a omorât copilul, mi-a făcut viața un iad. M-ar fi omorât la un moment dat dacă nu i-o luam înainte.

— Tot omor e. Nu văd diferența.

— Diferența e că Evert nu ți-a făcut niciodată nimic, dimpotrivă, a fost foarte bun cu tine. L-ai omorât ca să te poți căsători cu mine și să pui mâna pe atelierul ăsta. De parcă eu aș fi putut să primesc așa ceva. Mi-e silă de tine!

Aproape că-i scuip cuvintele în față.

Jacob mă apucă de mână.

— Și totuși vei primi. Vei fi soția mea frumoasă și ascultătoare și împreună vom face să prospere afacerea asta. Voi fi ca un tată pentru copilul tău și vom avea și copiii noștri. De-abia aștept să-i fac.

Rânjește larg.

— Poți să visezi cât vrei, asta nu se va întâmpla, spun eu în timp ce mă eliberez din strânsoarea lui. Nu poți să mă mai amenințți și să mă șantajezi. Am vorbit cu Isaäc, primarul, și el mi-a spus că nu e de-ajuns un singur martor ca să condamni pe cineva. E nevoie și de alte dovezi, și astea nu există. Din păcate, același lucru e valabil și pentru tine, altfel ai fi fost deja în temniță. Dar sunt sigură că Dumnezeu te va pedepsi.

Se lasă o tăcere de plumb, în care ne sfredelim din priviri.

— Bine, spune Jacob în cele din urmă. Dacă așa stau lucrurile… Fie așa cum zici tu, Catrijn. Îți ofer ocrotire și o viață confortabilă, însă dacă nu vrei, nu te voi obliga. Dar nu-ți îngădui să mă lași fără slujbă. Uite!

Îmi arată brațele pline de arsuri.

— Am muncit în ateleriul ăsta, am dreptul la partea mea. Poți să o răscumperi.

— Iar începi? Nu-ți dau absolut nimic! Pleacă, și încă repede!

Râde.

— Aprigă ca întotdeauna. E păcat, chiar ne potrivim bine. Dar, dacă stau să mă gândesc mai bine, prefer o soție ascultătoare. Totuși, ce să fac cu tine? Ești destul de nebună să te duci la primar și să-i spui povestea ta.

Cufundat în gânduri, se uită în jurul lui și apoi se duce la cuptor.

— Știu deja. Dintr-un motiv oarecare, ai deschis cuptorul, mâneca ta a luat foc și atunci s-a iscat un incendiu. Nu era nimeni prin apropiere să te ajute. Ce trist! Îți vor găsi trupul făcut scrum printre ruine și toți noii tăi prieteni te vor plânge la înmormântare. Însă atunci eu voi fi departe.

Deschide ușa cuptorului și bagă înăuntru o bucată lungă de lemn. Apoi ține capătul arzând aproape de coșul cu surcele până ce acestea iau foc.

— Oprește-te!

Mă reped la el, îl împing la o parte și răstorn coșul, astfel încât să pot stinge focul călcând cu picioarele pe surcelele aprinse.

Râzând, el pune foc în alte locuri, la proviziile de vopsea și ulei și la paiele pentru aranjat marfa în lăzi. După un început șovăitor, totul e cuprins de flăcări.

Privesc deznădăjduită în jur. Nu e apă să sting focul, atelierul meu e pierdut!

Alerg spre ușa deschisă, însă îmi ține calea cu o bucată de lemn arzând pe care o mânuiește ca pe o spadă. Are o față ciudată, schimonosită, aproape de nerecunoscut.

— Jacob, te rog!

Fără să trădeze vreo emoție, mă împinge înapoi, până ajung într-un colț. În atelier fumul e gros de-acum și îmi duc brațul la gură ca să mă protejez.

— Ai zis că mă iubești. Hai să vorbim. Eu…

— Tacă-ți fleanca! spune el. Am vorbit destul. Ți-am dat toate șansele, acum s-a terminat.

Întinde torța și o ține aproape de fusta mea învolburată. Panglicile de dantelă iau foc trosnind și flăcările urcă spre piept. Le acopăr repede cu stofa groasă a fustei ca să le sting, însă Jacob apropie lemnul aprins de hainele mele în mai multe locuri, astfel încât mi-ar trebui mai multe mâini. Încep să țip.

— Oprește-te! Taci!

Ridică bucata de lemn.

Cu brațele deasupra capului, încerc să mă feresc de lovitură și țip din toți rărunchii când văd capătul lemnului aprins

apropiindu-se de mine.

Pe când aștept lovitura, îl văd pe Jacob prăbușindu-se. Cade ca o păpușă de zdrențe pe podea, cu torța încă în mână. În spatele lui stă Klaas, cu un topor în mână. Pe jos se scurge sânge și încă ceva care iese din capul lui Jacob.

Îl privesc mută pe Klaas, iar el se uită la mine cu o față schimonosită de groază.

În ușă apar oameni. Cum privesc împotriva luminii, îmi apar ca o gloată fără formă. Țipă după apă și încearcă să stingă focul cu haine pe care și le-au scos în grabă. Două femei sting flăcările care ard mocnit de pe tunica și fusta mea și mă scot afară. Aici, gloata continuă să crească repede. Se deschid uși și ferestre, peste tot se aud țipete. Un foc scăpat de sub control poate pustii tot orașul, așa că toată lumea iese pe stradă cât ai bate din palme. Se formează mai multe lanțuri de oameni până la canal, de unde se scot și se dau mai departe găleți cu apă.

Ajut și eu. Nu simt nici o durere, flăcările n-au pătruns prin straturile groase de haine. Muncesc din greu să-mi salvez atelierul și nu mă uit nici măcar o singură dată înăuntru, unde corpul lui Jacob se preface în scrum.

47

Din fericire, Klaas nu trebuie să stea mult la închisoarea Het Steen. După două zile de temniță și după ce i se pun întrebări, e eliberat. Magistrații tratează cazul lui cu bunăvoință, pentru că, la urma urmei, el a salvat Delftului să fie prefăcut în scrum. În afară de asta, au fost destui martori care au adeverit că am fost amenințată, deși cred că salvarea orașului a cântărit mai greu.

Și Floare de Lotus a scăpat cu bine. Sunt multe stricăciuni, însă ajutorul rapid dat de vecini a salvat atelierul. După reparare, care m-a costat mulți bani, ne apucăm de treabă cât mai repede posibil. Korstiaan e un excelent maestru ceramist, iar Klaas îl înlocuiește pe Jacob.

Pata lăsată de sângele lui Jacob pe podea se șterge după câteva săptămâni. Mă trec fiorii când mi-amintesc cum a murit, însă nu mă gândesc mult la asta. De fiecare dată când văd acea pată, îmi dau seama că Jacob a dispărut din viața mea, că nu mai e nimeni care să-mi știe secretul. Sunt liberă. Se pare că totuși Dumnezeu nu m-a uitat.

Trece septembrie, apoi și octombrie, iar noi stăm zile întregi înăuntru în vreme ce ploaia bate în ferestre. Într-una din zilele astea ploioase, cu mult vânt, unul dintre ucenicii pictori, Hendrik, mâzgălește ceva pe unul dintre vasele aruncate. Trec prin spatele lui cu un borcan de farmacie pe care trebuie să-l pictez, mă uit peste umărul lui și mă opresc. Alături de niște linii răzlețe, trase pentru a încerca grosimea vopselei, văd un șir de mori mici, cu aripile îndreptate în diferite părți.

— Arată bine, spun eu. Pot să văd?

Puțin surprins, Hendrik îmi întinde vasul lui, iar eu merg cu el la Korstiaan. Îl găsesc lângă căzile cu smalț de cositor, dând instrucțiuni unui muncitor nou. Aștept să termine, apoi îi arăt vasul.

— Mori?

Se încruntă.

— Arată bine, nu?

— Nu știu. Oamenii vor motive orientale.

— Pe care le facem în continuare. Dar poate clienților le-ar plăcea să aibă și așa ceva. Mori și alte scene olandeze. Peisaje din orașe, de pildă.

Korstiaan privește vasul și se gândește.

— Am putea picta ziduri și porți din diferite orașe. Fiecare oraș ar avea ceramica lui.

Zâmbesc larg și mă întorc în atelier ca să discut cu Frans despre idee.

— Nu știu.

Pe față i se citește îndoiala.

— Și-așa avem prea multe de făcut. Cine ar fi interesat de asemenea lucruri?

— Dacă nu încercăm, nu vom ști niciodată. Fă câteva desene cu porți din Amsterdam, iar eu fac cu porți din Delft.

Ridică din umeri.
— Tu ești patronul.

Frans are dreptate: avem prea mult de lucru ca să venim și cu o nouă ceramică. Totuși nu văd de ce să n-o facem. Cred că poate fi un succes, la fel ca atunci când i-am propus lui Evert să facem noi înșine ceramică orientală.

De-a lungul toamnei lucrez mai mult ca niciodată. Oricum, cu burta mea mare nu pot să stau decât așezată, așa că-mi petrec timpul cu folos. Frans și cu mine desenăm mai multe lucruri și, dacă suntem mulțumiți, facem din ele șabloane pe care le folosim apoi la pictarea ceramicii. Începem cu mori și patinatori, care se vând bine imediat. Apoi scoatem pe piață peisaje din Delft și Amsterdam. Cererea depășește chiar și așteptările mele. Porțelanul nostru olandez devine atât de popular, încât ne lărgim sortimentul de decorațiuni cu mai multe peisaje din orașe, peisaje cu poldere și corăbii pe mare.

Quirijn și Engeltje ne urmează exemplul. Nu ne facem concurență, căci cererea e atât de mare, încât atelierele noastre abia dacă fac față. Ne dăm unii altora comenzi și, dacă e nevoie, ne împrumutăm mână de lucru.

Reușita noastră îi încurajează și pe alții și se deschid unul după altul noi ateliere de ceramică, deseori în fabrici de bere părăsite. Acum cincizeci de ani, Delftul avea încă fabrici prospere, care făceau bere pentru marinari, însă atunci când multe orașe au început să facă și ele bere pentru marinari, cele mai multe fabrici din Delft și-au închis porțile. Acum, aceste clădiri goale, utilate cu multe încăperi și cuptoare, se dovedesc a fi extrem de potrivite pentru a deschide în ele ateliere de ceramică.

La începutul lui decembrie sunt cincisprezece, aproape toate pe canalul Gheer. Cum stau unul lângă altul, par toate înșirate pe ață, prăvăliile la stradă, atelierele în spate. Nori groși de fum se ridică deasupra acoperișurilor și tot timpul se simte un miros înțepător. Orașul și-a găsit o nouă ocupație.

Pe 15 decembrie nasc o fetiță căreia îi pun numele Eva. Nașterea se petrece fără necazuri. În săptămânile următoare,

șirul vizitelor și al darurilor primite, chiar și din partea cumpărătorilor, nu se mai termină. Mi-e greu fără Evert, chiar dacă primesc mult sprijin de la Engeltje și Quirijn.

De fiecare dată când mă uit la fețișoara Evei, la perișorul ei negru și la mânuțele și piciorușele ei adorabile, mă simt copleșită de o fericire cum n-am mai cunoscut. N-am avut întotdeauna o viață ușoară, însă în cele din urmă am multe motive să fiu recunoscătoare.

Într-o zi rece de iarnă sunt împreună cu Engeltje în piața de păsări. Am lăsat-o pe Eva cu Heijltje. Când trecem pe lângă tarabe, prind o frântură dintr-o discuție. Cuvintele „corabie întoarsă“ și „Delfshaven“ sunt purtate de-o adiere spre mine și-atunci mă răsucesc brusc.

— Ce s-a întâmplat? întreabă Engeltje.

— N-ai auzit?

Ea scutură din cap.

Mă duc la micul grup de oameni care stau de vorbă lângă taraba cu unt.

— Nu vă supărați, dar am prins ceva din discuția voastră. S-a întors o corabie a Companiei Unite a Indiilor de Est?

Oamenii se opresc din vorbit și se uită la mine. Unul dintre bărbați încuviințează din cap.

— Din Orient, cu cala plină de mirodenii. Se pare că au descărcat niște saci uriași în doc. Însă echipajul n-a fost așa de norocos.

— A rămas mai puțin de jumătate din el, spune femeia de alături.

— La dus, călătoria trebuie să fi fost groaznică, cu furtuni, boli și fără de apă de băut. În Orient au fost nevoiți să tocmească alți marinari ca să se poată întoarce.

— Ce vas e? întreb eu uitându-mă de la unul la altul.

— Delft, spune bărbatul.

Din acea clipă nu mai am pace. Mai puțin de jumătate? Oare Mattias mai trăiește? Sentimentele pentru el s-au păstrat în adâncul meu, ca și cum n-am fi fost despărțiți niciodată. Aș fi simțit dacă ar fi murit. Așa că aștept, neliniștită, însă plină de speranță.

Corăbiile mari nu pot ajunge chiar până în Delft. De aceea ancorează în Delfshaven, unde marfa e încărcată pe vase mai mici, care apoi intră în oraș. Deși e un frig de crapă pietrele, ies cât se poate de des pe stradă și merg în port ca să aflu cele mai noi vești. Când se întorc primii marinari în Delft, întreb de Mattias. Spre ușurarea mea, mi se spune că e în viață. Însă nimeni nu știe încotro s-a dus după ce a coborât de pe corabie.

E o zi de iarnă mohorâtă, cu mulți nori, ceea ce ne silește să ne încheiem ziua de lucru mai devreme decât de obicei. Toți au plecat acasă, în afară de fochiști, iar eu tocmai fac ordine în birou când apare cineva în ușă. Chiar înainte să mă întorc, știu că e Mattias. Îi simt apropierea.

Mă răsucesc brusc și, dând cu ochii de el, aproape că nu-l recunosc așa, cu fața arsă de soare, păr lung și barbă. Doar ochii de un albastru viu i-au rămas neschimbați. Și felul în care mă privește, cu o foame ce trezește în mine toate dorințele înăbușite.

Ne apropiem unul de altul și, în sfârșit, îi simt din nou brațele în jurul meu. Mă strânge tare și hainele îi miros a sare.

— Am visat așa de des la clipa asta, spune el încet. Mi-a fost teamă că ai plecat, că ai dispărut fără urmă, însă ești încă aici.

Îmi mângâie părul, spatele, iar după aceea mă prinde de mijloc și mă depărtează un pic de el. Ochii lui îmi cercetează fața în amănunt. Apoi înclină capul spre mine și în clipa următoare îi simt gura lipită de a mea. Un val de dorință sălbatică mă copleșește. Mă agăț de el și îl sărut pătimaș. Aproape că nu-mi vine să cred că s-a întors, că pot să-l văd și să-l ating. Continuăm să ne sărutăm, să ne mângâiem, să ne zâmbim și să ne sărutăm din nou. Până o aud pe Eva plângând. Zgomotul se apropie și o văd pe Heijltje apărând cu Eva în brațe.

Îl împing cu blândețe pe Mattias puțin mai încolo. El se uită în spate, iar apoi, mirat, din nou la mine.

Puțin stânjenită, mă duc la Heijltje și-mi iau fiica din brațele ei.

— Mattias, ți-o prezint pe Eva.

Încet-încet pare să priceapă ce vreau să-i spun.

— Eva, repetă el.

— Fiica mea.

Tac preț de o clipă, apoi adaug:

— Și a lui Evert.

Mă privește fără să înțeleagă. Trebuie să-mi înghit lacrimile ca să pot continua să vorbesc.

— Ne-am căsătorit anul trecut.

Mattias se schimbă la față. Pasiunea a făcut loc uimirii, iar acum îi apare în ochi și o străfulgerare de mânie.

— Parcă trebuia să mă aștepți.

— N-am promis asta niciodată. Un an și jumătate înseamnă mult timp, Mattias.

— În toate lunile astea nu m-am gândit decât la tine, mi-a părut rău că am plecat și m-am rugat la Dumnezeu să nu întâlnești pe altcineva. În timp ce tu te-ai căsătorit cu fratele meu de îndată ce am plecat.

— Nu e drept, nu așa s-au întâmplat lucrurile.

— Te-ai căsătorit cu el, nu? Deci așa s-au întâmplat lucrurile. Ba chiar ai și un copil cu el.

Brusc, pare să-și dea seama de ceva.

— Dar Evert unde e?

Se lasă o tăcere stânjenitoare. Îmi feresc privirea de a lui Mattias și trag adânc aer în piept.

— Așază-te, îi spun.

48

Nu știu ce mă întristează mai tare: supărarea lui Mattias că m-am căsătorit cu fratele lui sau descumpănirea pe care i-o pricinuiește moartea lui Evert. Șocul e puternic. Fără să scoată o vorbă, se uită în gol.

Întind mâna să-l consolez, însă el o respinge. Iese cu pași mari din birou și, puțin mai târziu, îl văd trecând pe cheiul canalului Gheer.

Abătută, mă sprijin de marginea mesei de scris.

De fapt, mă aștept să se întoarcă, însă timpul trece și el nu apare. Umblu încolo și-ncoace cu Eva, care îmi simte neliniștea

și nu vrea să doarmă. După ce, în sfârșit, a adormit, rămân încă mult timp în fața ferestrei.

Spre miezul nopții îmi pierd speranța și mă duc la culcare. Întinsă pe o parte, continui să-mi fac griji. Unde o fi acum? Se va întoarce mâine sau va pleca din Delft? Trebuie să înțeleagă că n-am avut de-ales, că viața și-a urmat cursul și nu puteam să-l aștept.

Mă scol dis-de-dimineață, o alăptez pe Eva și deschid ușile atelierului ca să intre muncitorii. După ce vine Frans și toată lumea se-apucă de treabă, îi spun lui Heijltje ce-are de făcut peste zi, o sărut pe Eva și mă duc în Piața Târgului. Intru în hanul Mechelen.

— Cam devreme, spune Digna apropiindu-se mine cu o față întrebătoare.

— A trecut Mattias pe-aici?

— Sigur că da, a înnoptat aici. Însă a plecat din nou.

— A spus unde se duce?

— Nu. Poate că e la Johannes. M-a întrebat unde e atelierul lui.

Mă privește cu milă.

— N-au fost bune veștile pe care a trebuit să i le dai. Cum le-a primit?

— Prost, spun eu și apoi ies.

Mă îndrept în grabă spre Voldersgracht. Plină de speranță, deschid ușa atelierului lui Johannes. Îl găsesc dând instrucțiuni unui ucenic. Când intru, ridică ochii.

— Catrijn! Mattias tocmai a plecat.

Vine să mă întâmpine și mă conduce într-o cămăruță laterală, unde nu ne pot auzi ucenicii.

— Ce face?

— E înspăimântat și trist. Foarte trist.

— Era supărat?

— Pe tine? Nu, a înțeles. A spus că el a fost cel care a plecat, că e logic că n-ai stat să-l aștepți. În fine, de fapt, eu am spus asta, iar el a recunoscut că am dreptate. Mi-a zis că nu e făcut pentru o relație stabilă, că n-a avut ce să-ți ofere.

— Unde a plecat?

— În port.

Mă uit la Johannes și-mi simt disperarea crescând.

— Se întoarce, în sfârșit, după un an și jumătate, iar acum pleacă imediat din nou?

— Îmi pare rău.

Johannes își petrece un braț pe după umerii mei.

— Cel mai rău îmi pare pentru că vine să dea totul peste cap tocmai când ai început să-ți revii. Lasă-l să plece, Catrijn! Meriți ceva mai bun.

Zâmbesc scurt și plec. Mă îndrept cât pot de repede spre port. Pe drum, mă uit în jur, însă nu-l văd pe Mattias. Nici în port nu dau de el. Privirea îmi alunecă peste mulțimea de corăbii ancorate sau care tocmai pornesc la drum. A plecat deja?

Îi întreb pe toți marinarii pe care îi întâlnesc.

— Van Nulandt? Da, căuta un vas care merge spre Amsterdam, spune unul dintre ei. Sunt destule, așa că acum e sigur pe drum.

Rămân mult timp pe chei, privind peste apă. În cele din urmă, mă întorc și o iau înapoi spre casă, cu senzația unui gol lăuntric care mă seacă de toată puterea și pofta de viață.

Când ajung acasă, îl găsesc pe Mattias în bucătărie. Heijltje tocmai îi toarnă bere într-o cană, iar el se uită la Eva, care e în leagăn. Dintr-o singură privire, Heijltje pricepe că trebuie să iasă din bucătărie.

Uluită, mă sprijin de tocul ușii.

— Credeam că ai plecat.

— Fără să-ți dau darurile pe care le-am adus pentru tine? Bineînțeles că nu.

Arată spre masa plină de lucruri ciudate, pe care nici măcar nu le privesc.

— L-ai iubit? întreabă Mattias după o scurtă tăcere.

— Da, și mi-e dor de el. N-am fost îndrăgostită de Evert, însă a fost cel mai bun prieten al meu. Mă puteam bizui pe el, la fel și el pe mine. Uneori asta e de-ajuns pentru o căsnicie.

Îi povestesc ce s-a întâmplat în ultimul an și jumătate. Doar despre Jacob nu pomenesc, fiindcă n-are de-a face cu restul. Am mare grijă ce povestesc despre cum Evert și cu mine ne-am

apropiat, despre colaborarea noastră, despre cum mi-am rupt piciorul și el m-a ajutat.

Când termin, Mattias spune:

— Înțeleg.

— Serios?

— Catrijn, cât am fost plecat, am avut destul timp să mă gândesc. Am priceput că ar fi trebuit să fiu mai clar.

— În legătură cu ce?

— În legătură cu sentimentele mele pentru tine. Poate că am avut nevoie de călătoria asta ca să știu ce vreau.

— Și ce vrei?

Aștept cuvintele pe care n-am mai sperat că le voi auzi și mă întreb totodată dacă le voi crede. Dacă voi avea curajul să mă bizui pe el.

În loc să rostească aceste cuvinte, face semn spre lucrurile de pe masă. Îmi spune ce e fiecare: coral, chihlimbar, fosile, stele-de-mare și pietre prețioase. Provin din Insulele Capului Verde, Capul de Sud al Africii, Madagascar, Mozambic și Ceylon. Nume care nu-mi spun nimic, însă evocă lumi misterioase. Lumi în care el s-a gândit la mine, din care a luat cu el o bucățică. Pentru mine.

Îi ascult povestirile înflăcărate și văd că, retrăind călătoria, în ochi îi reapare pofta de viață.

Când se oprește din vorbit, nu știu prea bine ce să spun.

— Sună minunat, zic în cele din urmă. Trebuie să fi fost o aventură uriașă.

— O aventură primejdioasă, însă extraordinară.

— Îți place să călătorești, ai nevoie de asta.

Aude schimbarea ușoară din vocea mea, se ridică și se apropie de mine.

— Am nevoie și de tine. Cât am călătorit, m-am gândit tot timpul la tine, însă acum, că m-am întors…

— Vrei să pleci din nou.

— Nu imediat. Însă la un moment dat… da.

— Atunci trebuie să pleci. Ai fi nefericit dacă ai rămâne pe uscat.

— Dar și fără tine sunt nefericit.

Ochii lui îi caută pe-ai mei și le susțin privirea.

Se lasă tăcerea.

— Una n-o înlătură pe cealaltă, spun eu încet. De data asta te-aș aștepta.

Mă privește mișcat.

— Adevărat?

Se apropie și-mi mângâie buza cu degetul mare.

— Acum trebuie să plec, spune el încet. Nu pentru mult timp, doar câteva zile. Și-apoi vorbim.

Încuviințez din cap, iar el mă sărută. Apoi își ia bocceaua și pleacă. Merg după el afară, îi fac cu mâna când se îndepărtează pe stradă și zâmbesc, fiindcă știu că va pleca foarte des de lângă mine, dar și că se va întoarce întotdeauna.

Postfață

La mijlocul Epocii de Aur, ceramica albastră de Delft și-a făcut intrarea fulminantă, ajungând în scurt timp la o popularitate imensă. Toți cei care voiau să arate că au bani și bun-gust cumpărau ceramică albastră de Delft. Importul de porțelan chinezesc original luase avânt între 1620 și 1647 datorită călătoriilor de descoperiri și expedițiilor Companiei Unite a Indiilor de Est. Un război civil izbucnit în China a pus capăt acestui proces. Din acel moment, câteva orașe olandeze, printre care Delft, Haarlem și Amsterdam, au încercat să-și producă propria ceramică. Au numit-o Porțelan olandez, denumirea de „albastru de Delft“ urmând să apară mult mai târziu.

Între 1654 și 1690, numărul atelierelor de ceramică din Delft a explodat; în jurul anului 1700 erau aproape 40. Vânzările de ceramică decorativă au atins apogeul între 1680 și 1730. Ceramica albastră de Delft și-a găsit o ambasadoare importantă în prințesa Mary a II-a, soția engleză a stathuderului neerlandez, prințul Willem al II-lea. Fascinația ei pentru ceramica de Delft și pasiunea de-a o colecționa au făcut ca atelierele de ceramică să primească multe comenzi de la notabilități și membri ai familiei regale.

La sfârșitul secolului al XVIII-lea, industria ceramicii s-a prăbușit din cauza concurenței cu porțelanul englezesc. La jumătatea secolului al XIX-lea a existat un moment de redresare, însă după al Doilea Război Mondial multe dintre serviciile de porțelan cândva atât de populare au ajuns definitiv în podurile caselor. Ceramica albastră de Delft era considerată demodată și anostă. Doar în străinătate popularitatea ei a rămas intactă, mai ales în Japonia și în Statele Unite.

În ultimii ani, în Țările de Jos are loc un proces lent de redescoperire a ceramicii albe cu albastru. KLM zboară cu avioane vopsite în albastru de Delft, iar programul de loialitate pentru câștigarea căsuțelor din ceramică albastră de Delft dacă zbori la clasa business a făcut furori. În prezent e imposibil să nu găsești peste tot acest produs de export vechi de secole. Atât în secțiunea lifestyle a luxosului magazin Bijenkorf, cât și pe rafturile magazinelor de produse casnice Xenos poți găsi o mulțime de lucruri de culoarea albastrului de Delft – bibelouri, mănuși de bucătărie, fețe de pilotă, coșuri pentru bicicletă ș.a.m.d.

Porțelanul albastru de Delft autentic rămâne în continuare un produs scump, foarte popular în străinătate. În fabrica De Porceleyne Fles (Clondirul de Porțelan), ceramica e arsă și pictată artizanal. Merită să faceți o vizită aici, unde vin mulți turiști, pentru a-i vedea la lucru pe pictorii ceramiști.

De Porceleyne Fles s-a deschis pe cheiul canalului Oosteinde, însă în prezent are sediul pe Rotterdamseweg, puțin în afara centrului vechi al Delftului. În secolul trecut s-au mai deschis trei fabrici: De Delftse Pauw (Păunul de Delft), De Blauwe Tulp (Laleaua Albastră) și De Candelaer (Candelabrul). Toate cele patru fabrici continuă să atragă atenția turiștilor și a altor admiratori asupra porțelanului albastru de Delft.

Personajele Quirijn și Engeltje van Cleynhoven sunt figuri istorice. În 1655, Quirijn, împreună cu Wouter van Eenhoorn, a preluat un atelier de ceramică. I-au dat numele De Porceleyne Fles. Într-o groapă de pe terenul de pe Oosteinde nr. 171, unde a fost amplasat primul atelier, s-au găsit 120 de obiecte din perioada de început a atelierului, printre care o placă ornamentală cu inscripția „Engeltje Kleijnoven, 1673“. Probabil că este vorba despre o placă aniversară de la nunta lor de argint. În documentele de arhivă, numele Cleynhoven apare scris atât cu C, cât și cu K.

Atelierul de ceramică Floare de Lotus n-a existat în realitate. Nici Catrijn și Evert – ei sunt rodul imaginației mele.

Nu mai e nevoie să spun că Rembrandt, Nicolaes Maes, Johannes Vermeer, soția sa Catharina și mama sa Digna sunt

figuri istorice. Tatăl lui Johannes, Reynier, a fost proprietarul hanului Mechelen din Piața Târgului. După moartea lui în 1652, Digna a preluat afacerea. Johannes și Catharina au locuit cu ea mult timp. Din păcate, hanul nu mai există; a fost demolat în 1885 pentru a lărgi Oude Manhuissteeg.

Nu e clar cine a fost maestrul lui Johannes, însă e menționat frecvent numele lui Carel Fabritius, care a murit la treizeci și doi de ani în explozia pulberăriei din Delft.

Mulțumiri

Vreau să-i mulțumesc Jessicăi van Erkel, manager de produs la De Porceleyne Fles din Delft, pentru lectura în manuscris a romanului *Albastrul din miez de noapte* și pentru ajutorul pe care mi l-a oferit în activitatea de cercetare. Fără bunăvoința ei și fără cărțile pe care mi le-a împrumutat, n-aș fi putut obține informații importante. A fost minunat și faptul că a aranjat să iau o lecție de pictură de la un pictor ceramist de la De Porceleyne Fles, în urma căreia acum am în casă o bucată de porțelan albastru de Delft pictată de mine.

Vreau să-i mulțumesc și editoarei mele, Wanda Gloude, pentru ideea de a scrie un roman despre porțelanul albastru de Delft și pentru inițiativa de a publica imediat o ediție în limba engleză. Ideile bune sunt întotdeauna foarte bine-venite!

Bibliografie

Jos W.L. Hilkhuijsen (red.), *Ach, lieve tijd. 750 jaar Delft en de Delftenaren* (Waanders, Zwolle 1995-1997);

Wik Hoekstra-Klein, *„De Porceleyne Fles“: periode 1653-1850. Geschiedenis van de Delftse plateelbakkerijen, deel 6* (Deltech, Delft 2001);

Jonkvrouwe dr. C.H. de Jonge, *Delfts aardewerk.* (Nijgh & Van Ditmar, Rotterdam 1965);

J. Matusz, *Delfts aardewerk* (Gaade, Amerongen 1977);

Annet Mooij, *De polsslag van de stad. 350 jaar academische geneeskunde in Amsterdam* (De Arbeiderspers, Amsterdam 1999);

Leo Noordegraaf & Gerrit Valk, *De Gave Gods. De pest in Holland vanaf de late middeleeuwen* (Bert Bakker, Amsterdam 1996);

Trudy van der Wees, *Door Delfts blauwe ogen* (Uitgeverij Boekscout.nl, Soest 2012).